

Ipargazdasági Kutató és Tanácsadó Kft.

1117 Budapest,
Dombóvári út 17-19.
Tel.: (36 1) 204-2951
(36 1) 204-2970
Fax: (36 1) 204-2953
E-mail: ipargazd@t-online.hu
Internet: <http://www.ikt.hu>

Az INNOCSEKK program hazai és nemzetközi tapasztalatainak értékelése és javaslat a lehetséges továbbfejlesztés főbb irányaira és eszközeire

„Egy hatásos kapcsolódás az innováció és a
tudományos rendszerek között [...]
sokkal szükségesebb, mint valaha”,
(OECD, 2004).

Budapest, 2007. október

A kutatást a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal megbízásából az **Ipargazdasági Kutató és Tanácsadó Kft.** készítette

A kutatást vezette:

Kulcsár Péter ügyvezető igazgató

A kutatásban közreműködtek:

Katona József

Kiss Attila

Wolf Péter

Opponálta:

Dr. Mogyorósi Péter

Tartalomjegyzék

Bevezetés	3
1. Az innovációs szolgáltatások néhány elméleti kérdése.....	6
2. Az innovációs csekk (voucher) alkalmazásának nemzetközi gyakorlata.....	9
2.1 A holland innovációs csekk.....	9
2.2 Az ír innovációs voucher program gyakorlata	17
2.3 Kentucky és Limburg kezdeményezései	19
2.4 Olasz technológiai elismervény politika – többlépcsős eljárás	20
3. Az INNOCSEKK pályázati rendszer	23
3.1 Az INNOCSEKK pályázati rendszer és az innováció ösztönzésének kapcsolata	23
3.2 Az INNOCSEKK pályázati kiírás bírálati, döntési, és pénzügyi elszámolási folyamatai, valamint az alkalmazott informatikai rendszerek.....	28
4. Az INNOCSEKK programra beadott pályázatok, illetve a folyamatban lévő, valamint befejezett projektjeinek vizsgálata	35
4.1 Az INNOCSEKK beérkezett pályázatai, valamint a támogatott projektek összehasonlító értékelése	36
4.2 Az INNOCSEKK szerződéses állományának értékelése	54
4.3 Az INNOCSEKK program keretében támogatott, az innovációs projektet befejezett vállalkozások értékelése	73
5. Vállalkozói kérdőíves felmérés az INNOCSEKK pályázat szolgáltatásainak tapasztalatairól (2006.).....	80
6. A Regionális Innovációs Ügynökségek véleménye az INNOCSEKK pályázatról, és a továbbfejlesztés irányáról	92
7. Javaslat az INNOCSEKK pályázati rendszer továbbfejlesztésére a hazai és nemzetközi tapasztalatok alapján, figyelemmel az innováció-fejlesztés más pénzügyi eszközeire	97
7.1 A pályázati állomány és az interjúk alapján megfogalmazható következtetések a bírálati rendszerrel kapcsolatban	98
7.2 Az INNOCSEKK pályázati konstrukció továbbfejlesztésnek főbb elvei és iránya	106
7.3 A tudás és technológiai transzfer hatékonyságának növelését szolgáló Bizottsági közlemény	116
Melléklet 1. Az innováció fogalmi rendszerének változása	118
Melléklet 2. Az Európai Unió innováció támogatási állásfoglalásai és a hazai jogszabályok innovációs pályázatokat érintő változásai	121
Melléklet 3. A 2007. évi felmérés során kiküldött kérdőív	126
Melléklet 4. A 2006. évi, szolgáltatásokra vonatkozó felmérés kérdőíve.....	135

Bevezetés

Európában mintegy húsz esztendeje folyik a vita arról, hogyan lehetséges az állami kutató intézetekben keletkezett tudást a magán szektorban piaci terméké változtatni. Milyen állami eszközök alkalmazhatók a technológiai transzfer ösztönzése érdekében, milyen legyen az egyetemek és a vállalkozások kapcsolata, milyen mechanizmusok érvényesüljenek a tudomány és az ipar között a piaci versenyképesség növelése érdekében. Hogyan küzdhet le a hátrány Európa és az USA között, miért nem hasznosul Európában a tudás jobban és jelenik meg jobban a piaci teljesítményekben.

A Lisszaboni stratégiában kitűzött innováció politikai célok eszközzrendszere korábban szinte teljesen kidolgozatlan volt, az új stratégiai célkitűzést csak kis mértékben változó eszközzrendszerrel kívánták elérni. A magyar INNOCSEKK támogatási program kidolgozásának megkezdésekor, 2003. évben, alig volt hasonló adaptálható új módszer. Az innovációs voucher bevezetésével néhány tagállam egymástól elszigetelten kezdett kísérleteket folytatni. A legátfogóbb tapasztalatra a holland innovációs szakemberek tettek szert, a 2004. évben megkezdett kísérlet után a programot 2006. évtől kezdődően teljes értékűen alkalmazták. Hasonló programot vezettek be kísérleti jelleggel Írországon is, a holland gyakorlat sok elemét átvéve. Mindkét program alapvető jellegzetessége a vállalkozói szférából elindult kezdeményezés: mindkét országban a Kisvállalkozói Fórum igényelte a bevezetést. A magyar INNOCSEKK program kidolgozását az NKTH szakértői kezdeményezték 2003. évben.

Az INNOCSEKK program beindítása a kétéves előkészületeket követően 2005. évben kezdődött meg. 2007. szeptember 28.-i befejezést terveztek, de végül 2006. októberében a rendelkezésre álló keret kimerülése miatt a pályázat felfüggesztésre került. A holland gyakorlatot, mely a kísérleti időszak alatt három fordulót bonyolított le, az **Európai Unió a legjobb gyakorlatok** közé sorolta és példaként állította a tagállamok elé. A projektet a holland CPB kutatóintézet minden évben telefoninterjú vállalkozói megkereséssel értékelte és folyamatosan vizsgálták a jelentkező és várható hatásokat, előre jelezve azt is, hogy a következő felmérésükben milyen kutatási kérdéseket szükséges megválaszolni.

Az INNOCSEKK pályázati rendszer iránti érdeklődés Magyarországon igen lassan indult meg, mivel kezdetben a pályázók nem érzékelték a pályázati rendszerből adódó előnyöket. Egy kisvállalkozás számára a kulturális és szakmai szakadék átugrása, a kutatóintézethez való fordulás meglepő és újszerű feladat volt. Később a pályázatok igen népszerűvé váltak és a többszörösen túlbiztosított pályázati rendszer lebonyolítási nehézségeket okozott, és okoz sok esetben még ma is. Ennek tudható be, hogy igen későn vált ismertté az Európai Unióban a hazai INNOCSEKK rendszer alkalmazása, melyet a TrendChart csak ez év közepén közölt le, és eddig részletes elemzések sem készültek róla.

Jelen tanulmányunkban az NKTH megbízása alapján részben ezt a hiányosságot is megpróbáljuk pótolni, összegyűjteni a tapasztalatokat a pályázati rendszer továbbfejlesztésére. Nem törekedhettünk a teljességre, és még további elemzések szükségesek az INNOCSEKK program hatékonyságának a mérésére, mivel a nyertes pályázatok értékfolyamatainak elemzése a projektek befejeződése után lehetséges csak. A pályázat ugyanakkor két éves átfutási időt adott a projektek számára.

A nemzetközi tapasztalatok és a hazai pályázat bevezetése és alkalmazása terén szerzett ismeretek, melyekhez több sikeres vállalati innovációs kezdeményezés is társul, lehetővé teszik, hogy ajánlásokat fogalmazzunk meg a továbbfejlesztés módszereire. Mindezt különösképpen időszerűvé teszik az Európai Unió által kidolgozott új innováció politikai és támogatási eszközzrendszerek, melyek lehetővé teszik az egységes gyakorlati és elméleti értelmezést.

A kutatás célkitűzései

Az 5 milliárd Ft-os keretösszeggel meghirdetett INNOCSEKK programra 16 milliárd Ft összegben nyújtottak be pályázatot mikro- és kisvállalkozások, amely a kezdeményezés fontosságát bizonyítja. Ugyanakkor a pályázat több olyan tapasztalattal szolgált, mely szükségessé teszi a továbbfejlesztést és korrekciók végrehajtását. A kutatás alapvető feladata a tapasztalatok további, szisztematikus és kiterjedt gyűjtése, elemzése és értékelése, valamint a program továbbfejlesztésére vonatkozó javaslatok megfogalmazása volt.

A kutatás alapját a 2006. évben megkezdett felmérés és elemzés előkészítése jelentette, mely az INNOCSEKK program bevezetésének első tapasztalatait és szolgáltatásainak bővítési lehetőségeit vizsgálta. Ennek keretében részletes kérdőív került megszerkesztésre és kiküldésre a pályázatot benyújtó vállalkozások részére, valamint a Regionális Innovációs Ügynökségek (RIÜ-k) felé írásbeli interjúkérdések kerültek megfogalmazásra. Jelen kutatás az akkor elvégzett munka részbeni folytatására, továbbfejlesztésére és kiterjesztésére vállalkozott.

A kutatáshoz a következő forrásokból lehetett információkat gyűjteni:

- Szakirodalmi források
- Az innovációs voucher nemzetközi gyakorlataira vonatkozó elemzések és értékelések
- Dokumentáció és adatbázisok (pályázatok, támogatott projektek)
- A program működtetésében részt vett közreműködő szervezetek
- A programban részt vett vállalkozások

A pályázati rendszer projektjeinek utólagos (ex-post) hatékonysági elemzésére még nincsen lehetőség, mivel a nyertes projektek nagyjából még nem fejeződtek be. A jelenlegi elemzés arra vállalkozhatott, hogy...

- Elemzi a pályázati célkitűzés megvalósításához szükséges további eszközök alkalmazásának lehetőségeit;
- Vizsgálja a pályázati rendszer működési mechanizmusát;
- Felméri és összegyűjti ennek érdekében a vállalkozások és a RIÜ-k véleményét, tapasztalatait;
- Bemutatja a nemzetközi gyakorlatban alkalmazott módszereket, valamint...
- Összehasonlító elemzést végez a más országokban folytatott gyakorlatok tapasztalatainak bemutatásával.

A kutatás során az alábbi feladatok elvégzésére került sor:

1. A voucher rendszer alkalmazásának nemzetközi tapasztalatai (elsősorban holland és olasz tapasztalatok, stb.).
2. Mennyiben valósult meg a kiíró szándékai a regionális innováció fellendítését és a regionális innováció szereplőinek azonosítását illetően, és mennyiben szolgált ez az INNOCSEKK pályázati rendszer? – A hazai tapasztalatok ismertetése.
3. A pályázati kiírás, a bírálati-, döntési-, pénzügyi elszámolási folyamatok és az alkalmazott informatikai rendszerek elemzése.
4. Tipizálást elősegítő rövid összefoglalás valamennyi beérkezett pályázatról (a rövid adatlapok alapján).
5. A szerződéses állomány tipizálása a projektek jellegzetességei alapján, az egyes típusok értékelése mintavételes ellenőrzés alapján.
6. A befejezett állomány értékelése, feldolgozása – közvetlen megkeresése.
7. A 2006. évi kutatás eredményeinek feldolgozása.
8. Regionális Innovációs Ügynökségek további megkérdezése, a vélemények feldolgozása.
9. A hazai és nemzetközi tapasztalatokat is figyelembe véve javaslatok kidolgozása az INNOCSEKK pályázati rendszer továbbfejlesztésére, figyelembe véve az innováció ösztönzés más pénzügyi eszközeit is.

A továbbfejlesztés fő elvei és alapvető eszközeire vonatkozó előfeltevések:

A kutatás során abból indultunk ki, hogy az innovatív tevékenységek támogatási hatékonyságának az lehet az egyik mércéje az INNOCSEKK pályázat esetében, ha növekszik azoknak a projekteknek az aránya, amelyek további fejlesztésekhez és növekedési stratégiákhoz vezetnek. Másfelől, fontos kritériumnak tekinthető az is, hogy a pályázati folyamat egységesebb és gyorsabb legyen.

A pályázat alapvető célkitűzéseiből és formájából következően a támogatott projektek üzleti és technológiai értelemben továbbra is sokfélék lesznek. A hasonló külföldi modellek tapasztalatainak értékelése, valamint a jelenleg futó projektekkel kapcsolatos tapasztalatok összegzése alapján ugyanakkor – a kutatás eredményeképpen – meghatározható néhány olyan fontos változtatás, amelyek révén a pályázati rendszer karakteresebb lehetne (orientáció jelentősége).

Célkitűzésnek tekinthető, hogy a pályázat rendszere és működése szervesen kapcsolódjon az innovációs növekedési pályákhoz. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy a pályázat révén támogatott projekteken belül, direkt és indirekt megoldások alkalmazásával, növelhető azoknak a projekteknek az aránya, amelyekre potenciálisan üzleti terv készülhet egy ambiciózusabb stratégia keretében.

Valószínűsíthető, hogy a cél elérése érdekében erősíteni kell a formális és informális kapcsolatokat más kezdeményezésekkel, illetve szereplőkkel. Különösen az innovatív ötletek további támogatásában érdekelt pénzügyi befektetőkkel, illetve olyan technológiai és egyéb szolgáltató szervezetekkel, amelyek egy későbbi szakaszban komplexebb szolgáltatásokkal fordulnak a támogatott projektek felé; olyan szolgáltatásokkal, amelyeket a pályázati rendszer már nem támogat.

A támogatott projektek további sorsát befolyásoló kapcsolatok, együttműködések jelentősen eltérőek lehetnek egy-egy esetben, különösen attól függően, hogy egy pályázó cég távlatilag törekszik-e arra, hogy az adott innovációra alapozva egy technológiai platformot építsen fel (esetleg más cégekkel közösen), vagy a támogatott innováció közvetlenül gyors piacosításra kerülő termékek (szolgáltatások) létrejöttében játszik fontos szerepet. A kutatás feladata volt részben annak eldöntése, hogy a támogatott pályázatok profilja meghatározható-e ebben a tekintetben, illetve, hogy az INNOCSEKK pályázati rendszer melyik típusú üzleti kezdeményezés létrejöttében tud hatékonyabban közreműködni.

A hazai üzleti környezet általában nem igen kedvez az innovatív vállalati kezdeményezéseknek. A támogatott projektek „túlélési” aránya, a szignifikáns növekedést eredményező projektek aránya a nyertes pályázatokon belül javítható abban az esetben, ha a pályázat működtetése közvetve hozzájárul a hálózatos kapcsolódások fejlesztéséhez. Ez utóbbi azért is fontos, mert a pályázati rendszer önmagában nem pro-aktív (nem keresi az ígéretes vállalkozásokat).

A főbb alapelvekből kiindulva, a következő előzetes javaslatok részletes vizsgálatát és szakemberekkel való megvitatását tartjuk többek között célszerűnek:

További, előzetesen kiemelt témakörök / output, amelyhez a kutatás eredményei felhasználhatóak: Innovációs csekkok száma és értéke meghatározása; egy, vagy több típusú csekk szolgálja-e jobban a célokat; lehetséges-e az innovációs projektek egy körét kedvezményezni? Továbbá, a pályázatkezelés és lebonyolítás módszereinek javítása; a folyamatos pályázati beadás rendszerének fenntarthatósága; saját forrás biztosításának megkövetelése; kapcsolódás más pályázatokhoz; az innovációs projektek kapcsolódása befektetőkhez, stb.

1. Az innovációs szolgáltatások néhány elméleti kérdése

A potenciálisan innovatív kisvállalkozások

A hazai kisvállalkozások innovációs képességének vizsgálatával több tanulmány és felmérés foglalkozott és mégsem rendelkezünk elegendő ismerettel a vállalkozói kör innovációs kapacitásáról, és innovációs magatartásáról. Korábban egyes vizsgálatok csak a K+F tevékenységet folytató vállalkozások számából következtettek a KKV-k igen alacsony innovációs képességére.

A hivatalos hazai innovációs statisztikai beszámolósi rendszer igazodik az Európai Unió és az OECD által kidolgozott CIS felmérésekhez. A hazai vállalkozások innovációs képességeit eddig a CIS3 és CIS4 mérte fel és folyamatban van a következő 2004-2006. évekre vonatkozó CIS6 felmérés összesítése. Az eddigi két magyar innovációs felmérés eredményei szerint 1999-2001-ben a legalább 10 főt foglalkoztató magyar vállalkozások 23,3%-a végzett valamilyen innovációs tevékenységet, 2002-2004-ben pedig 20,9%-a. Ezzel szemben az EU átlaga ebben az időszakban 44% volt. Havas Attila a tanulmányában felteszi a kérdést: „A szakpolitikák megalapozásához, a kedvező irányú változások előmozdításához fontos lenne tudni, miért nem végez innovációs tevékenységet a magyar vállalkozások döntő többsége, illetve melyek a legfontosabb akadályozó tényezők.”¹

Az innovációs stratégia differenciált megalkotása szempontjából fenti adatok nem adnak elegendő támpontot, különösképpen a KKV-k innovációs abszorpciós képességének kibontakoztatása számára. Az megállapítás, hogy a hazai vállalkozások 77-80%-a nem innovatív, a stratégiaalkotás számára komoly nehézséget jelent, miközben a vállalkozások döntő többségét a mikro- és kisvállalkozások adják. „Az EU legtöbb országában ebbe a méretkategóriába tartozik a vállalkozások 95-97%-a, s Magyarországon is hasonló a helyzet: a vállalkozások 90%-a mikro, 8%-a pedig kis méretű.”²

A Harmadik Európai Tudományos és Technológiai Indikátorokról szóló jelentés (2003.) beszámol egy Hollandiában végzett innovációs felmérésről, melyben 3000 KKV-t kérdeztek meg telefonos interjú keretében. (A válaszadás mértéke 100%-os volt.) A felmérés eredményét azóta több ország innovációs politikájában hasznosították. A felmérés újdonsága a KKV-k kategóriába sorolása volt, mely során különösen a nem innovatív vállalkozások kategóriájának belső szerkezetét vizsgálták. A felmérés eredményeként az innováció szempontjából az alábbi kategóriákat határozták meg.

I. Technológia fejlesztő vállalkozások

a KKV-k 1-3%-a

II. Vezető technológia felhasználók

a KKV-k 10-15%-a

III. Potenciális innovátorok

a KKV-k 40%-a

IV. Nem innovatív KKV-k

a KKV-k 42%-a

(A felmérés az 5 fő feletti vállalkozásokra vonatkozott.)

A hazai mérések sem térnek el igazán a fenti eredménytől, hiszen a klasszikusan nem innovatív vállalkozások részaránya (III.-IV.-es kategória) 82%-ot képvisel, míg a magyar adat 77-80%. A nem innovatív vállalkozásokat az elemzés ható körén kívülre helyezték, mivel nem volt várható, hogy innovatív vállalatokká alakulnak át. A csoportosítás szempontjából a **potenciális innovatív KKV-k a legfontosabbak, mivel ezek normál körülmények között nem folytatnak innovációs tevékenységet, viszont a gazdaság innovációs képessége szempontjából jelentős tartalékokat képviselnek. Szükséges, hogy az állami innovációs politika ezeket a vállalkozásokat különösen ösztönözze.**

¹ A vállalati K+F és innovációs tevékenységek ösztönzésének lehetőségei Magyarországon* Dr. Havas Attila Budapest, 2007. február

² Havas 2007. február

A **vezető technológia felhasználók** a csúcstechnológiájú és a K+F intenzív szektorokban aktívak. Ezekre a vállalkozásokra az jellemző, hogy szándékukban áll a K+F eredmények piaci bevezetését megvalósítani és ehhez a szellemi kapacitásuk rendelkezésre is áll, azonban a legfőbb problémájuk az alulfinanszírozottság, ezért nem nélkülözhetik a kormányzati támogatásokat.

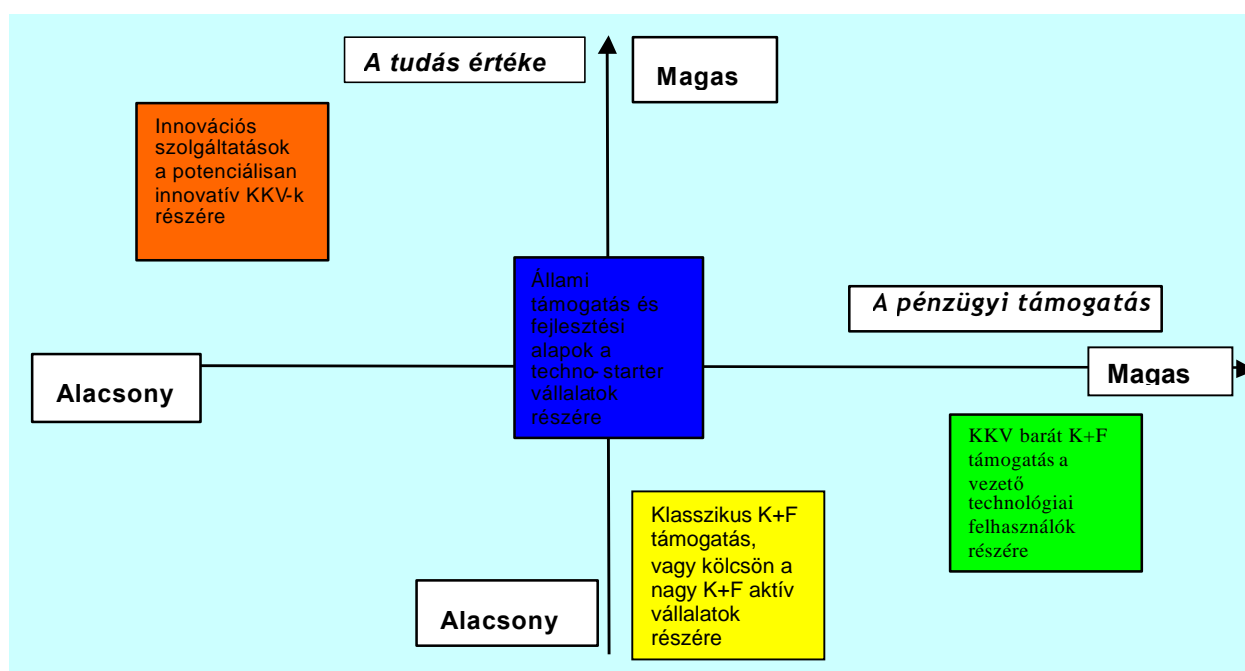
A **potenciálisan innovatív vállalkozások** nem alulfinanszírozottak a K+F tekintetében, hanem egyszerűen nem fektetnek be, mivel az esetek többségében nem is rendelkeznek kutatási kapacitással. A KKV-k ezen kategóriája több szektorban működik, beleértve az ipart és a szolgáltatásokat. Közös tulajdonságuk, hogy érzékenyek mind a termékfejlesztésre, mind a szervezeti innovációra. Ezek a cégek versenyképességük megőrzése érdekében viszont átvesznek szabványos technológiai megoldásokat (technológiai transzfer) technológia centrumoktól, vagy laboratóriumoktól. A potenciálisan innovatív KKV-k önmaguk nem végeznek K+F tevékenységet, általában a K+F-ben rejlő lehetőségeket önmagában pénzügyi támogatással nem tudják hasznosítani. Ellenben a kutatási szektor, az innovációs és technológiai transzfer ügynökségek töltenek be szerepet az esetükben meglévő tudásszakadék csökkentése érdekében. **Az ilyen vállalkozások számára a legfontosabb megoldást az innovációs szolgáltatások igénybe vétele jelenti.**

A potenciálisan innovatív KKV-k a megkérdezés során az alábbi tulajdonságokkal rendelkeztek:

- Egyetemi, vagy felsőfokú végzettségű alkalmazottat foglalkoztattak;
- Egy új terméket legalább bevezettek a piacra;
- Ügyfelei elégedettségét megfigyeli és felismeri a piackutatás értékét;
- Hajlandó más vállalatokkal együttműködni;
- Néha igénybe vesz támogatásokat, vagy találmányokat;

A potenciálisan innovatív vállalkozások magatartását, a tudásszakadékot, a tudáshiány áthidalását és a pénzügyi finanszírozással való kapcsolatot az alábbi ábrán keresztül mutatjuk be.

A tudás-szakadék a potenciális innovatív KKV-k és a kutató intézetek között

Forrás: Thrid European Report on S and T Indicator, 2003. 148.oldal alapján szerkesztve (Duchéne and Clarysse, 2000)

A négy célcsoport a következő: a nagyvállalatok és a KKV-k három kategóriája, a vezető technológiai felhasználók és a potenciális innovátorok, valamint a technológia fejlesztő KKV-k (techno-starter). Az egyes csoportok és alkategóriák két változó mentén vizsgálhatók, az egyik a **pénzügyi támogatás foka**, a másik pedig a **tudás érték hozzájárulás (tudástranszfer)**.

A legtöbb **klasszikus K + F támogatási rendszer** a folyamat befejezésénél helyezkedik el, mivel a támogatás csak egy célzott korrekció az alul-finanszírozott K+F folyamatban. E konstrukcióban az alacsonyabb színvonalú tudás adódik hozzá a megalkotott finanszírozási forráshoz. Ez alól jelent ritka kivételt, ha meghatározzák, hogy mely technológiák kaphatnak pénzügyi finanszírozást egy öt éves periódus alatt. Az igényelt támogatás foka ez esetben a legmagasabb.

A K+F támogatások, amelyeket a KKV szektor **vezető technológiai felhasználói** részére ajánlanak fel kis mértékben, különbözik attól, melyet a nagy vállalkozásoknak nyújtanak. A fő hangsúly itt is a támogatás pénzügyi vonatkozásán van. Mindazonáltal, néhány szolgáltatást – mint például a szabadalomkutatás – adhatnának hozzá, mielőtt egy projektet elfogadnak. Ennek a csoportnak a mechanizmusa is a koordinátarendszer alsó negyedében helyezkedik el.

Egy harmadik csoport alkotja a **potenciálisan innovatív KKV**-kat. Ezen KKV-knak ritkábban, illetve alacsonyabb mértékű finanszírozásra van szükségük, és a pénzügyi támogatás nem sokkal többet képvisel, mint lényegében egy motiváló tényezőt. Helyette nekik inkább tudásintenzív szolgáltatásokra van szükségük, mint például az innovációs ügynökségekre, ösztönző akciókra, melyek növelik a tudatosságukat. Az összpontosítás formálisan a két kategóriának ténylegesen az ellentéte: a pénzügyi támogatás egy alacsonyabb mértéke nagyobb fokú tudástranszferhez kapcsolódik.

Mivel az igénybe veendő szolgáltatás annyira különbözik mind a terméktől, mind a K+F támogatástól, néhány ország, például **Hollandia és az Egyesült Királyság, úgy döntött, hogy különálló szervezeteket állít fel, hogy ezt a fajta szolgáltatást közvetítse ennek a speciális vállalkozói rétegnek. Míg mások, mint például Franciaország, integrálták ezeket a szolgáltatásokat az ANVAR K+F támogatási portfóliójába.**

Mindez a hazai innovációs ügynökségek hálózatának továbbfejlesztésére és az innovációs szolgáltatások további bővítésére hívja fel a figyelmet, annak ellenére, hogy a hazai innovációs potenciált jelentő KKV-k sokkal kedvezőtlenebb pénzügyi helyzetben vannak, mint az elemzésben szereplő országok vállalkozói.

Mindez elméleti és gyakorlati szempontokat adhat a vállalkozók körében mára már igen népszerű INNOCSEKK konstrukció továbbfejlesztéséhez.

Az utolsó csoport, a **technológia starter**, a kettő között helyezkedik el. A pénzügyi támogatás fontos, de nem kiemelkedően. Valójában, amint egy K+F támogatást kiutalnak, vagy ha egy nyilvános alap befektetett, a start-up vállalkozás képes rá, hogy könnyebben vonzzon befektetést. A tisztán pénzügyi hasznot leszámítva, a start-up jótékony hatást gyakorol a technológiai feladatok pontos végrehajtására is. Ha ez a hatás pozitív, a potenciális befektetők kockázatát csökkenti.

2. Az innovációs csekk (voucher) alkalmazásának nemzetközi gyakorlata

A csekkyszerű támogatási rendszerek világszerte elismert hatékonysággal működtek az egészségügy és az oktatás különféle területein. Mindezek ellenére más területeken az innovációs voucher nem túl széles körben terjedt el. A voucherrel, csekkkel vagy elismervénnyel történő fizetési forma régóta ismert, melyről vélhetjük úgy, hogy az már elavult. Ez azonban koránt sincs így, a korszerű internet alapú banktechnikai eszközökkel együtt alkalmazzák ma már az elismervénnyel történő fizetést is. Azonban nem ez a legfőbb előnye, hanem a mindenkori innovációs politika megvalósítására kínál egy eszközt a keresleti és kínálati deficit feloldására, a tudás piacon eladható terméké és szolgáltatássá válására.

2.1 A holland innovációs csekk

Az innovációs csekk innovációs politikai célú alkalmazását a legkiterjedtebb formában a holland gazdaságpolitika vezette be, ahol ma már az innovációs politika szerves részét képezi és egy évente rendelkezésre álló pénzügyi forrást, a gáztermelésből eredő állami jövedelmeket csoportosítják át kizárólag erre a célra. Az elképzelés nem volt teljesen új Hollandiában. Számos regionális innovációs tudástranszfer projektet mutattak be a holland déli tartományokban, amelyek azonban ideiglenes jellegű és kisméretű kezdeményezések voltak. Ilyen projektek voltak: „kutatási elismervények” Limburg tartományában (1997-1999), „dél-hollandiai tudás-elismervények” (2001-2004), „inter-regionális elismervények” (2001-2002), „határon átnyúló tudás elismervények” (2002-2004) és „Interreg Közép- Benelux terület innovációs elismervények” (2005-2007) (forrás: www.interregio.nu). Az első innovációs projektek alapvetően az innovációs tanácsadási napok finanszírozására épültek, amellett hogy kiterjedt, több évre szóló, esetenként az EU által finanszírozott (INTERREG) programokhoz kapcsolódtak.

A **holland innovációs csekk** két éven keresztül folytatott kísérleti bevezetés és a szükséges korrekciók után 2006. évtől vált folyamatossá, beépülve a holland innováció politika eszköztárába. A konstrukció célja az, hogy növeljék a kölcsönhatást a kis és közepes vállalkozások, valamint az állami kutató intézetek, egyetemek és technológiai transzfer intézetek között.

A holland gyakorlatot az Európai Unió Bizottsága és a COM (2007) 182 sz. közleményében követendő legjobb gyakorlatok közé sorolta.

„A bevált gyakorlati megoldásokra példa az *innovációs utalványok* Hollandiában bevezetett rendszere, amelynek az a fő célja, hogy lehetővé tegye a KKV-k számára a tudás és a stratégiai tanácsadás kutatóintézményektől történő megvásárlását, és így ösztönözze a tudásszolgáltatók és a KKV-k közötti együttműködést és cserét. A tudásszolgáltató a felhasználást követően a 7500 EUR címletű utalványokat benyújtja a *SenterNovem* innovációs ügynökségnek, és átveszi az ellenértéküket. Az ilyen jellegű tanácsadás közforrásokból történő finanszírozását az állami támogatásokra irányadó szabályok lehetővé teszik.

Kívánatos, hogy a tagállamok az ilyen jellegű tudásátadás ösztönzése érdekében éljenek a rendelkezésükre álló mechanizmusok adta lehetőségekkel (például az innovációs utalványok vagy a kutatóintézményekhez kiszervezett K+F költségeinek visszaigénylését lehetővé tevő K+F-adójóváírás intézménye).”

A holland innovációs elismervény bevezetésének indítéka:

Van egy széles körben meglévő nézet, miszerint a tudás diffúziójára a kis- és középvállalatok különösen alkalmatlanok. Több korábbi tanulmány (OECD és EU) az innovációs képesség és vállalati méret nagyság között pozitív korrelációt állapított meg. Ezzel szemben a holland kormány stratégiai dokumentuma az *In Action for Innovation* következtetése az, hogy...

„a **KKV-k nem használják fel megfelelően a tudást, amit másoknak kell ajánlaniuk, bár az elérhető tudás jelentős szerepet játszhat abban, hogy új termékeket, eljárásokat vagy szolgáltatásokat fejlesszen**”; és „**A tudáscsere a KKV-k és a Hollandiában levő kutatóintézmények között nem optimális.**”

Az innovációs elismervény értéke a kísérleti szakaszban: Az elismervény maximális értéke a 2004. évben megkezdett kísérleti szakaszban: 7.500 euró volt.

A pályázatra jogosultak köre: Csak KKV-k (250 fő alatti létszámmal) folyamodhattak innovációs elismervényért, és mindegyik cég csak egy elismervényt igényelhetett. Az elismervények nem voltak transzferálhatóak. Egy innovációs elismervényért pályázó KKV nem részesedhetett három év alatt 100.000 eurónál nagyobb összegű kormányzati támogatásban („de minimis” szabály).

Kizárt tevékenységek: A mezőgazdasági termeléssel, a halászattal, az akvakultúrával foglalkozó cégek és a szállítási ágazatban tevékenykedő vállalkozások a de minimis szabály miatt nem vehettek részt a pályázaton.

A tudásszolgáltató intézmények:

Az innovációs elismervényeket csak állami, vagy fél állami kutatóintézetek meghatározott csoportjához lehetett kihelyezni, amelyeket tételesen felsoroltak a támogatásra vonatkozó miniszteri rendeletben. A rendelet egyébként átfogóan meghatározta az innovációs elismervénnyel kapcsolatos valamennyi eljárási szabályt. Módosítása évenként történt. Kezdetben részletesen meghatározták, illetve korlátozták, hogy mely kutatóintézetek és tudásintézmények vehetnek részt a pályázaton. Később ezt oldották és szélesebb körben is lehetővé tették a részvételt.

A projekt jellemvonásai és a lebonyolítás:

Amikor az innovációs elismervény eszközt tervezték, úgy döntöttek, hogy mind a pályázókra, mind a tevékenységekre való tekintettel **viszonylag kevés megszorítást alkalmaznak az elismervények felhasználását illetően**. Nem voltak kötelezettségek, hogy bizonyos technológiai területeken költsék el az elismervényt, és **nem voltak típusai, vagy korlátozásai a kutatási kérdés szintjének, amelyeket a kutatóintézmények részére feltettek**. A preferenciák mögött az a megközelítés is tetten érhető, hogy ez a megoldás nagyobb betekintést enged többfajta kutatási kérdésbe a kísérleti fázis alatt, melyre a KKV-k koncentrálnak.

A KKV-k által megfogalmazott **kutatási kérdéseknek alkalmazás orientáltak** kellett lenniük, a cég képes legyen felhasználni a tudást, hogy fejlessze termékeit vagy javítsa működő eljárásait. A pályázati kiírásban a **gyártást és az alkalmazást** a KKV-któl nem követelték meg, vagy hogy gondoskodjanak a kutatási kérdés bármilyen részletéről, amit felvetni akarnak. Nem követelték meg a kutatóintézmény megnevezését sem, ahol feltenni akarták a kutatási kérdést. Továbbá nem volt kötelezettség, hogy beterjesszenek egy projekt tervet. Ez leszorította a KKV-k innovációs elismervénnyel kapcsolatos adminisztrációs terheit.

Az eljárás csökkentette a menedzsment erőforrásigényét a végrehajtási ügynökségnél, mert nem volt szükséges megítélni az alkalmazások tartalmát. A holland kutatók ugyanakkor megállapítják, hogy **hátrányként jelentkezett az átfogó értékelések hiánya, mely a projektek társadalmi értékét nem vette figyelembe a számla kiutalási kritériumaként.**

Az elszámolás oly módon történt, hogy a kutatási kérdés kidolgozását követően a KKV-knek csak azt kellett igazolniuk, hogy a kutatóintézet megválaszolta a kérdést és az elismervény értékét ezt követően kiutalták az intézet részére. Azaz a teljesítésigazolást lényegében a megbízást adó KKV-k végezték. Az innovációs elismervények nem voltak felhasználhatók folyamatban lévő projektekhez.

Saját forrás részaránya:

Az innovációs elismervényterv kezdetben nem támasztott semmilyen elvárást a KKV-k számára, hogy saját forrásokat biztosítsanak a megbízáshoz. A kutató intézményeknek a feladatot, a döntést követő 6 hónap múlva kellett teljesíteni (2005. április 29.-ig).

A 2004-es **első kör nyertesének nem engedték meg, hogy részt vegyenek a második körben.** A vesztesek részére ellenben megengedett volt a 2004-es első körből egy másik elismervényért folyamodni, de nekik nem volt nagyobb az esélyük, mint az új pályázóknak.

A program indulását követően Hollandia **három** technológiai egyeteme (Delft Technológia Egyetem, Eindhoven Technológia Egyetem, és Twente Egyetem) bejelentette, hogy **megduplázzák a voucher összegét.** Ez azt jelentette, hogy az a KKV, amelyik az innovációs voucherét ezen intézményeknek adta, árengedményt kap, így 15.000 eurónak megfelelő értékű választ kapott kutatási kérdésére.

Az első kísérleti körben a tervezett 100 elismervénnyel szemben 1044 pályázatot adtak be. A kiemelkedően jelentős számú túljelentkezés miatt a nyerteseket sorsolással, véletlenszerűen választották ki. Utólag megállapítást nyert, hogy felkészültség, szektorális besorolás szempontjából a nyertesek nem különböztek a vesztesektől.

A 2005-ös innovációs elismervény kísérlet, a második kör:

Az innovációs elismervény **kísérlet** egy második **körét 2005. márciusában indították** el. A terv elsődleges célja, megismertetni a KKV-eket a kutató intézményekkel, változatlan maradt. A második kísérleti kör szintén egy véletlenszerű sorsolás segítségével történt kiutalásra épült, **a fogadott pályázatok száma egyetlen napon belül felülmúlta a rendelkezésre álló elismervények számát.**

A második kísérleti kör számos kérdésben különbözött az elsőől:

- *Az elérhető elismervények száma:* a második körben 400 innovációs elismervény volt elérhető, szemben az első 100 db-jával.
- A teljes támogatási kiadás a második körben, a korábbi 750.000 euróval szemben, 3 millió euró volt.
- *Az engedélyezett kutatóintézmények listája:* a második körben megengedték a KKV-knek, hogy az innovációs elismervényeket több privát kutatóintézménynél is elhelyezzék. Ezek a választható magáncégek széleskörű kutatási és fejlesztési kapacitással rendelkeztek (pl. 60 millió Eurót meghaladó költségvetésűek), melyeknek érdekeltégük volt a tudás kereskedelmi hasznosításában.
- *A kutatási kérdés definíciója:* a második körben korlátozták a kutatási kérdést. Az elismervényt nem használhatták az árucikkkel való ellátásra (mint például szoftver), vagy általános képzés nyújtására.
- *Összekapcsolódó megbízások:* a második körben a 400 innovációs elismervény közül 100-at olyan KKV -k számára tartottak fenn, melyek össze akarták kötni az

elismervényeiket annak érdekében, hogy egy kutatókérdés legyen megválaszolva. Összesen 10 elismervény erejéig lehetett összevonni egy tudástranszfer projektet.

Áttekintve az innovációs politika eszközeit **megfigyelték, hogy ésszerűbb, ha arra számítanak a KKV-k, hogy hozzájárulnak a tudástranszfer projekt költségeihez.** Továbbá, a Tudomány és Technológiapolitikai Tanács (AWT) és az Innovation Platform (IP) felhívta a figyelmet az eszköz kiszélesítésére. Nézetük szerint az innovációt fel kellene használni **nem csak a tudás megvásárlására**, de szintén el lehetne nyerni azzal **speciális technológiai és kereskedelmi tanácsadást**, például mérnöki és menedzsment tanácsadásokat.

Végül javasolták, hogy a hozzáférést csak azon a KKV-kra korlátozzák, amelyek nem nyertek el támogatásokat az adóhitel támogatási programból. Amellett érveltek, hogy ez jobban biztosítja azt elismervények hatását azokra a KKV-kra, amelyek általában nem hajtanak végre saját K+F tevékenységet, továbbá elég kevés azon utat törő KKV-k száma, amelyek belekezdnek saját K+F-be.

A Gazdasági Minisztérium 2005. évi második, őszi kísérleti fordulóban 600-ra emelte harmadik körben levő elérhető elismervények számát.

A 2006. évi szabályozás:

A 2006. évi szabályozás, mely az innovációs elismervény **alkalmazását tartóssá** tette, néhány ponton különbözött a kísérleti szakasztól.

- Az első, a **kis és nagy innovációs elismervények** megkülönböztetése és bevezetése. A kis elismervénynek az értéke 2.500 euró, melyet valamennyi pályázó vállalkozó elnyerhet, de csak egy alkalommal. A nagy elismervény értéke továbbra is 7.500 euró, de annak csak 2/3-át fedezik kormányzati forrásból, így a maximális állami hozzájárulás 5.000 euróra változott. Egy vállalkozó évente csak egyszer vehet igénybe nagy innovációs elismervényt.
- A második különbség a kötelező 1/3-os saját forrás biztosítása, mely ez által növeli a magánvállalkozás jelentőségét a tudásátviteli projektben.
- Harmadszor, az elérhető elismervények számát ugrásszerűen megnövelték 600 db-ról 6.000 db-ra, melyből 3.000 kis elismervény és 3.000 nagy elismervény volt megpályázható.
- Negyedszer, az elismervények az **európai kutató intézetek** számára is becserélhetőek lettek, mely az Európai Unió azon törekvésével esett egybe, hogy a tudástranszfer nemzetközi jellege erősödjék.

Az elismervényekre a 2006. május közepi meghirdetést követően élénk érdeklődés jelentkezett, mely a későbbiekben mérséklődött. Végül december közepére kimerült a keret, s a véletlenszerű sorsolást csak az utolsó pályázók között alkalmazták. Ezáltal lényegében megszűnt a kísérleti szakaszban alkalmazott véletlenszerű kiválasztás a teljes pályázati körre, mivel a pályázók száma megközelítően megegyezett a tervezett elismervények számával. Mindezek mellett már 2006. évben a tervezett 3.000 nagy elismervényből 2.100 db-ot osztottak ki, míg az ugyancsak 3.000 db kis elismervényből 1.700 db-ot.

A 2007. évi innovációs elismervény felhívás:

Erre az évre vonatkozólag a feltételek döntően változatlanok, néhány kisebb módosítást hajtottak csak végre. Továbbra is 6.000 elismervény felhasználását tették lehetővé, melyből 3.000-et tesz ki a kis elismervény és 3.000-et a nagy elismervény. Továbbra is érvényben van az értékekre vonatkozó szabály: a kis elismervény esetén 2.500 euró, a nagy elismervény esetén 5.000 euró igényelhető, mely legfeljebb a projekt 2/3-át fedezheti, 1/3 részben saját forrást kell biztosítani.

Túljelentkezés esetén továbbra is alkalmazták a véletlenszerű kiválasztást az előző évhez hasonlóan, de nem várható olyan mértékű túljelentkezés, mint a kísérlet első két évében.

A 2007. évi szabályozás változásai a következők:

- A 2007. évi szabályozás más Európai Unióban lévő kutató intézetek számára is lehetővé tette a tudástranszfer projektekben való részvételt.
- A hatályba lépett új „de minimis” támogatási szabály következtében a három év alatt igénybe vehető korábbi támogatási lehetőség 100 ezer euróról 200 ezer euróra emelkedett.
- Az igénybe vehető tudásszolgáltatók körét továbbra is jogszabály rögzíti a korábbinál kötetlenebb formában, de egyes csoportoktól kötelező regisztrációt követelnek meg.
- Lehetővé tették, hogy a tudásszolgáltatók saját tevékenységükkel is részesüljenek a tudástranszfer projekteknek. Ennek mértéke korlátozott, a kutatási kérdés kidolgozásának költségeit tekintve annak 50%-át nem haladhatja meg.

A tudásszolgáltatók körének szabályozása:

Az innovációs elismervénnyel kapcsolatos szabályokat miniszteri rendeletben szabályozták és a bevezetésétől számítva évente hajtották végre szükségesnek ítélt módosításokat. A jelenlegi szabályozás a tudásszolgáltatók körét a következőkben állapította meg.

1. Egyetemek, főiskolák és egyetemi klinikák.
2. Felsőoktatási intézmények, vagy a felsőoktatás kutató részlegei. Ezekről az intézményektől megkövetelik, hogy előzetesen regisztráljanak a SenterNovemen állami innovációs ügynökségnél.
3. A szakképzés intézményei.
4. Olyan kutatóintézmények, amelyek kutatást és fejlesztést nonprofit alapon hajtanak végre és legalább 10 százalékos kormányzati finanszírozással működnek.
5. Az Európai Unió tagállamaiban alapított tudásszolgáltatók, amelyek azonosak az előző 1-4 pontban felsoroltakkal.
6. Olyan független jogi személyek, melyek általános tudományos és műszaki tudást növelő tevékenységgel foglalkoznak.
7. Magán kutatószervezetek, amelyek profit alapon működnek. Ezekről az intézményektől megkövetelik, hogy előzetesen regisztráljanak a SenterNovemen ügynökségnél.
8. Olyan kutatóintézmények, amelyek egy vállalkozásnak vagy a vállalatcsoportnak a részét képezik, és amelynek a K+F nem a fő tevékenysége, de a 2005-ben vállalt kutatási tevékenységük értéke legalább 60 millió eurót tesz ki.

A pályázati adminisztráció és lebonyolítás:

A pályázati űrlap tartalmazza mindazon adatokat, amelyek az elbíráláshoz szükségesek. Az apparátus számára meghatározott időnorma van meghatározva, hogy mennyi időt fordíthatnak a pályázatok kezelésre, beleértve a döntést és valamennyi adminisztrációt.

Az időnorma 30 perc pályázatonként és egy óra munkadíja 45 euró. Ennek alapján kerül kiszámításra, hogy milyen nagyságrendű költségfelhasználásra kerülhet sor. A teljesítésigazolás alapja a KKV-k írásbeli nyilatkozata, hogy a kutatási kérdést elégedettségükre teljesítette a tudásszolgáltató intézmény. Ezt követően a holland innovációs ügynökség átutalja a tudásszolgáltató intézménynek az elismervény értékét. Az innovációs ügynökség a helyszínen ellenőrizheti a szerződésben foglaltak végrehajtását.

A pályázat benyújtása:

A pályázó KKV köteles egy támogatási űrlapot kitölteni (Innovation Voucher Subsidy Scheme) és benyújtani a SenterNovem ügynökséghez. A pályázati űrlapon 100 szóban szükséges leírni a kutatásra vonatkozó kérdést, de a további adatok megadása sem jelentenek megterhelést a pályázó számára. Kizárólag az ügynökség Hágában lévő irodájában lehetséges benyújtani a pályázatot. Beadható postán, személyesen vagy elektronikus formában, faxon vagy e-mailen. A pályázati űrlap letölthető a honlapról. A pályázat támogatási tanácsadókon keresztül is beterjeszthető, ez esetben eredeti írásos meghatalmazást is mellékelni szükséges.

Eljárás a holland innovációs ügynökségnél:

A KKV-k a teljes pályázat lezárásának időpontjáig folyamodhatnak elismervényért. Az innovációs elismervények kiutalása naponta történik, amíg a költségvetés ki nem merül.

A támogatás kifizetése:

Az esedékes támogatási összeget a tudásszolgáltatóknak fizetik ki a projekt befejezését követően. A tudásszolgáltatóknak egy formalizált jelentést kell küldenie a SenterNovemnek a támogatás kiutalása céljából.

A jelentést a következő mellékletek kísérik:

- A számlák másolatai, amelyeket a tudásszolgáltató cég bocsátott ki a vállalkozás számára a tudásátviteli projekthez (bemutatva a teljes projektköltséget, a vállalkozás saját hozzájárulását, a kutatókat, akik a projekten dolgoztak, óradíjat és a ledolgozott órák számát);
- Az eredeti innovációs elismervényt.

Az innovációs elismervény tapasztalatainak mérése:

A holland innovációs elismervény egyik nagy tanulsága, hogy nem elegendő egy innovációs intézkedést bevezetni és alkalmazni, hanem mérni kell annak hatását, és ez tudatos, rendszerezett és részletes adatgyűjtést követel meg. A stratégiai tervezők ily módon folyamatosan olyan információkhoz juthatnak, melyek az innováció politikai eszközrendszereket hatékonyabbá teheti.

Az innovációs ügynökség elemzése:

A SenterNovem innovációs ügynökség folyamatosan gyűjti és rendszerezi a beérkezett pályázatok adatait és évente egy vagy két alkalommal összefoglaló jelentést ad ki a beérkezett és elbírált pályázatokról. A jelentés tartalma a következő:

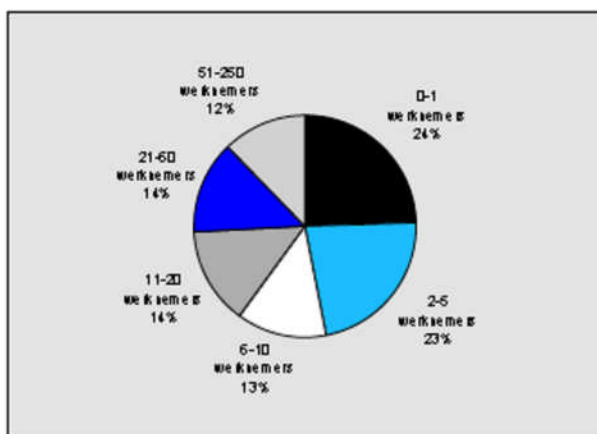
- Az elismervény igénybevétele vállalati létszám kategóriák alapján, kis elismervény és nagy elismervény szerinti bontásban (0-1, 2-5, 6-10, 11-20, 21-50, 51.250 fő).
- Az elismervény igénybevétele éves forgalom szerinti kategóriák alapján (0-50M, 50-250M, 250M-1Mrd, 1-2.5 Mrd, 5-10 Mrd, 10-20 Mrd, 20 Mrd felett)
- Az elismervények felhasználása szektorális eloszlás alapján.
- Az innovációs elismervény felhasználása regionális megoszlás alapján, kis és nagy elismervény szerinti bontásban.

Ezen adatok közül bemutatunk néhányat:

A nagy és a kis innovációs elismervény megoszlása a vállalati létszám kategóriák között. (Hollandia, 2006.)

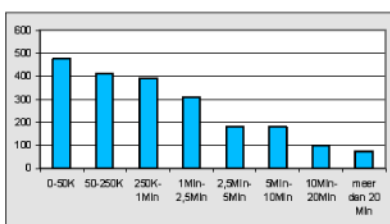

Az innovációs elismervény megoszlása létszám kategóriák alapján a kísérleti szakaszban (2004-2005.)

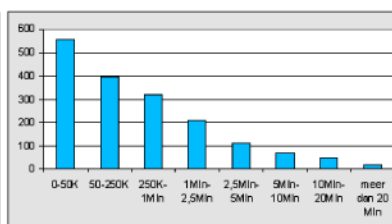

Az innovációs elismervény igénybevételének megoszlása a 2006. évben (kis és nagy elismervény: 4-5. ábra) és a kísérleti szakaszban a 2005. évben (6. ábra).

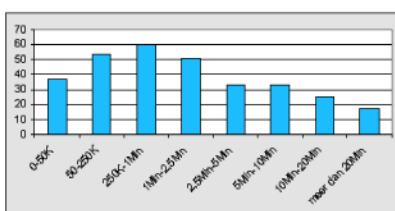
Figuur 4: omzetverdeling groot

Figuur 5: omzetverdeling klein

Figuur 6: omzetverdeling derde pilot in 2005

A holland innovációs elismervény hatása 2004. és 2005. években:

Hollandiában 850 db elismervényt utaltak ki három fordulóban, 2004-ben és 2005-ben. A holland kutatók részletes elemzést készítettek a 2004-es innovációs elismervény kísérlet hatásairól és a 2005. évi, két fordulóban lebonyolított kísérletről. Az elismervényeket véletlenszerűen utalták ki és ez lehetővé tette a hatások azonosítását. A vesztesek és a nyertesek vállalati nagyságrendje, szektorális besorolása lényegében nem különbözött egymástól.

Az innovációs elismervénynek jelentős pozitív hatása volt az innovációs eljárások javítását illetően. A holland kutatók azonban nem találtak elegendő bizonyítékot a termék innovációra, a termék-fejlesztésre, és az eljárás innovációra vonatkozóan. Megállapító volt, köszönhetően az innovációs elismervénynek, hogy több KKV adott megbízást tanulmány-készítésre a tudásszolgáltatók részére.

Innovációs elismervény nélkül (2005.-ben) a KKV-k 65%-a nem adott volna megbízást kutatóintézetek részére, 20% pedig e nélkül is kötött volna szerződést egy tanulmányra. Az elemzés szerint van egy kevés bizonyíték arra vonatkozólag, hogy a 65% közül néhányan további tanulmányokat rendeltek volna meg a jövőben, de az elismervény hatása miatt ez korábban bekövetkezhetett. Az innovációs elismervény input hatása úgy tűnik csak egyszeri. Azok a KKV-k, melyek 2004. évben nyertek egy elismervényt, nem működtek együtt a továbbiakban a tudásszolgáltatókkal, de a nyertes KKV-k fele gyakrabban működik együtt, mint akik nem nyertek.

Az innovációs elismervény, mint stratégiai eszköz teljes értékelésére, azon belül a társadalmi költségek és hasznok megítélése érdekében további elemzésekre van szükség, de több bizonyítékra van szükség az innováció társadalmi értéktöbbletének igazolásához is. A holland kutatók nem végezhetek el egy ilyen elemzést az innovációs adatok értékének hiánya miatt. A kutatók ajánlják, hogy egy nagyobb kiterjedésű válaszokat adó és nagyobb erőfeszítést igénylő felmérés kerüljön elvégzésre a hatásokról. Tágabb értelemben a kísérleti időszak tapasztalatai az innovációs stratégiakészítéshez is felhasználhatók lehetnének – az innováció értékével rendelkező kísérleteket beleértve –, amelyek hozzájárulhatnak ahhoz, amit az irodalom **bizonyíték alapú innovációs politikának** nevez.

2.2 Az ír innovációs voucher program gyakorlata

Az innovációs voucher kezdeményezést a Small Business Forum ajánlotta az ír kormányzat számára, annak érdekében, hogy segítse a kisvállalkozókat üzleti tevékenységük magasabb szintre emelésében. A kezdeményezés célja Írország közismert tudásszolgáltatói intézményei és kisvállalkozásai közti kapcsolatokat továbbépítve, innovációt hozva létre, változást idézzen elő a kisvállalkozások körében.

A támogatási konstrukció megtervezése során nagy mértékben építettek a holland gyakorlatra, abból főképpen a bürokráciamentes és gyors lebonyolítást vették át. Ellenben több elemet nem vettek át, módosítottak így az ír innovációs voucher program önálló innovációs programként is tekinthető.

A kezdeményezés fő célja **tudástranszfer projekt** kidolgozása, ami tudományos, technológiai tudást közvetít a kisvállalkozás számára, és amelyet felhasználhat arra, hogy megújítson egy terméket, eljárást vagy szolgáltatást. A holland projekt is csupán tudástranszfer projekt kidolgozását írta elő, nem volt követelmény a teljes innovációs projekt kidolgozása.

Az eltérések a következők:

- Nem alkalmazták a kisvállalkozások számára előírt 1/3-os saját forrás követelményét, annak ellenére, hogy a nettó támogatási összeg ez esetben is 5.000 euró;
- Csak egy fajta vouchert bocsátottak ki, nem alkalmazták a kis és nagy voucher típusokat;
- A pályázatra jogosultak körét a kisvállalkozásokra korlátozták, amelybe beleértendő a mikrovállalkozások is. Létszámuk nem haladhatja meg az 50 főt és forgalmuk, vagy mérlegük a 10 millió eurót;
- A két (ír és holland) támogatási cél megközelítően azonos, de belső tartalmában eltér a holland pályázati kiírástól.

Az ír innovációs voucher felhasználási területei a következők:

Innováció területe

- Új termék terve vagy fejlesztése
- Új, vagy javított eljárás kifejlesztése
- Új üzleti modell fejlesztése
- Új szállítási szolgáltatások és vevő kapcsolatok
- Új szolgáltatás fejlesztése
- Meghatározott tréningek az innovációs menedzsment területén
- Innováció / technológiai audit

Tudás területe

- Hatékonysági audit
- Eljárásváltozás (technológiai változás)
- Ellátási láncmenedzsment és logisztika
- Termék és szolgáltatástesztelés, gazdasági hatástanulmány

Nem választható tevékenységek a következők:

- Általános képzések
- Szoftvervásárlások
- Támogatás az export költségekhez
- Értékesítési tevékenységek

A voucher felhasználási időtartama: a kibocsátástól számított hat hónap. Kezdetben a holland voucher is hat hónapig volt felhasználható, de később 1 évre emelték fel.

Azonosságok a két ország esetében:

- Mindkét konstrukció „de minimis” támogatásként használható fel.
- Egyszerre több kisvállalkozás közösen is beadhat pályázatot, maximum 10 KKV.
- A szállításban és mezőgazdasági szektorban lévő vállalkozásokat kizárták az állami támogatási irányelvekkel összhangban.

A kijelölt kutatóintézetek listája:

A kísérleti szakaszban 23 felsőoktatási intézetet, kutatóintézetet jelöltek ki, amelyekből 6 intézet foglalkozott információtechnológiával. Kizárólag csak ezen intézmények részére lehetett beadni az első két fordulóban pályázatot. A harmadik forduló, nem tartalmaz változtatást a kijelölt tudás- és kutatóintézetek körében. (A holland gyakorlat e tekintetben sokat változott, bővült a kör, és az Európai Unióban lévő cégek is pályázhatnak.)

A pályázat lebonyolítása:

Az ír innovációs voucher hasonlóan a holland programhoz saját honlappal és külön megbízott projektmenedzserrel rendelkezik. Igen egyszerű a pályázat beadása és a támogatás elszámolása. A pályázat beadása az interneten elérhető **pályázati űrlapon** lehetséges. A kutatási kérdés meghatározása közvetlenül az internetről letölthető pályázati űrlap kitöltésével történik. Az űrlap már tartalmaz bizonyos **véleményfelmérést** is a pályázó kisvállalkozások köréről. Továbbá, **maximum 100 szóban szükséges leírni a tudástranszfer projekt tartalmát.**

További megadandó cégszámok:

- A cég regisztrációs száma
- Üzleti cím, fő üzleti tevékenység
- Elektronikus elérhetőség, kontaktszemély, telefonszám

Nyilatkozatok, melyet csak X-el bejelölve kell kitölteni:

- A pályázó kisvállalkozás (50 fő alatti létszám, 10 millió eurót nem meghaladó forgalom, vagy mérlegeredmény)
- Nem fogja a kutatási projekt részeként használni a nem választható tevékenységeket. (általános tréning, szoftver beszerzés, stb.)
- A cég fizetőképes, és nincs folyamatban ellene végrehajtási eljárás.
- A cég megerősíti, hogy a csekély összegű támogatásra vonatkozó szabályt betartja, három év alatt 200 ezer eurónál nagyobb összegű csekély összegű támogatást nem vesz igénybe.

A meghatalmazott tisztviselő neve. (Aláírás nem szükséges)

Egy további táblázatot szükséges kitölteni, mely csak az X-ek való bejelölést jelenti. A kérdések a következők:

Mire irányul a feltett tudáskérdés	Megjelölés
☐ Új termékterv / fejlesztés	
☐ Új vagy javított termelési eljárás	
☐ Új szolgáltatásfejlesztés	
☐ Új szállítási szolgáltatás és vevő kapcsolatok	
☐ Előzetes irodalomkutatás	
☐ Új üzleti modellfejlesztés	

☐ Meghatározott gyakorlat az innovációs menedzsmentben	
☐ Innováció, vagy technológia audit	
☐ Szakértői tesztelés vagy mérés	
☐ Egyéb	
Mi a „hozzáadott érték” amit a Tudás kérdés megoldása a vállalat számára hoz	
☐ A termékminőség javulása	
☐ A vállalati költségek csökkenése	
☐ Növelt képesség, hogy végrehajtsák az innovatív projekteket	
☐ Erősebb kapcsolatok a Technológiai Intézettel stb.	
☐ Termelékenységi hasznok	
☐ Elősegíti az innovációs kultúrát a vállalatnál	
☐ Egyéb	

Amennyiben a cég pályázata megfelelő, úgy 5.000 euró értékű támogatási ígérvényt, vouchert kap, ami alapján a teljes költségeket figyelembe véve szerződést köthet a tudásszolgáltató intézettel.

A projekt akkor fejeződik be, ha a tudásszolgáltató elkészítette a kutatási kérdés kidolgozását, a tudástranszfer projektet és elküldte a számlát a KKV részére kifizetés céljából. A számla tartalmazza a szükséges forgalmi adó összegét is. Amennyiben a KKV elfogadja a teljesítést, átadja az 5.000 euró értékű vouchert a kutató intézetnek, aki azt beválthatja az Enterprise Ireland innovációs ügynökségnél.

A voucher a projekt indulásától 6 hónapon belül váltható be. Az ügynökség (EI) fenntartja a jogot, hogy helyszíni ellenőrzést hajtson végre a megvalósult projektekről.

Tapasztalatok és további menetrend:

Az első kísérleti fázisban 200 db innovációs vouchert bocsátottak ki. A pályázatok beadásának időszaka 2007. április 2. és április 30. között volt. Az alkalmazások száma felülmúlta a rendelkezésre álló elismervények számát (200). A túljelentkezés miatt a nyerteseket sorsolással választották ki. A második fázis lebonyolítására július 2. és július 31. között került sor. A kedvező tapasztalatok alapján a harmadik fázis tervezett időpontja 2007. október 1.-jén kezdődött.

2.3 Kentucky és Limburg kezdeményezései

2001. évben a Kentucky Science és Technology Corporation kis és közepes méretű Kentuckyi vállalatok számára létre hozott egy K+F Voucher Alapot annak érdekében, hogy tudásvezérelt K+F kapacitást terjesszenek ki köz- és magántársulásokon keresztül innovációkba. Azok a vállalatok, amelyek egy technológiai terméket, vagy egy akkreditált kutató intézménnyel való szövetségben végbemenő folyamatot fejlesztettek ki, két év alatt akár 200.000 dollárt is elérhettek egy pénzügyi finanszírozás keretében, évente nem meghaladva a 100.000 dollárt. A magas összeg miatt a projektet egy többszörös teljesítmény-értékelésnek vetették alá és a végén törlesztési megállapodások is történtek.

Egy másik példát képvisel Limburg tartomány Hollandiában. A helyi adminisztráció 1998. évben elindított egy kísérleti projektet, aminek az volt a szándéka, hogy ösztönözze a tudás iránti keresletet és kínálatot, és a technológiai transzfer eljárást a KKV-k körében. A terv három szereplőt vont be:

- Egy nagy vegyi vállalatot (DSM) 2.400 nagyon képzett alkalmazottal;
- Limburg tartomány kisvállalkozóit, amelyek nem voltak a DSM vevői;
- A Limburg Fejlesztési Társaságot (LIOF), amely támogatást nyújtott és felügyelte az eljárást.

A 20 résztvevőt véletlenszerűen választották ki a célcsoportból. A kiválasztott cégek kaptak egy 2.500 euró értékű elismervényt és kutathattak a DSM-nél három napot. Utólag úgy értékelték, hogy ez a kezdeményezés **a tudás és növekedéstudatosság erősítésének egy hatékony és gazdaságos támogatási eszköze volt**. A részt vevő KKV-k körülbelül **háromnegyede pozitívként értékelte az eredményeket**. **A gyakorlatot azután kiterjesztették** tizenegy további vállalatra is.

2.4 Olasz technológiai elismervény politika – többlépcsős eljárás

A Lombard Technológiai Voucher programot két alternatívában, akció keretében valósították meg.

Az **első (A) akció elősegítette** új innovatív vállalkozások megalapítását és ez lehetőséget adott egyéni vállalkozók, vagy KKV-k számára innovatív üzleti ötletek megvalósítására.

A **második (B) akció** szándéka az volt, hogy a Lombardiában letelepedett kisvállalkozások, innovatív ötleteket valósítsanak meg termék-, vagy eljárás-innovációt fejlesszenek ki és ennek érdekében kutatási és technológiai szolgáltatásokat vegyenek igénybe a területi kormány által kiválasztott technológiai centrumtól.

A két akció pénzügyi támogatása – az eltérő eljárásra való tekintettel – különböző volt. Mindkét akcióban **(A és B) kétfokozatú eljárás** zajlott le.

Első lépésben a kedvezményezetteket választották ki az innovatív üzleti ötlet alapján, meghatározott technológiai területeken: biotechnológia és életmódkutatás; IKT; mikro-elektronika és photonic; robotika; mesterséges intelligencia nulla kibocsátású motor; környezeti technológiák és megújítható energia-források; repüléstanok; biztonsági kockázat; nanotechnológia; új anyagok.

Ezt követően sor került a technológiai transzferközpontot kiválasztására, amelynek demonstrálnia kellett, hogy tapasztalatokat szerzett a kis vállalkozásoknak nyújtott szolgáltatásokon keresztül.

Megvalósítási fázisok – (A) akció:

A kiválasztást követően **három pénzügyi, megvalósítási fázis** következett, melyek során különféle fokozatokban nyújtották a szükséges pénzügyi fedezetet. Az egyes fázisokban a kötelezően biztosítandó saját forrás mértéke eltérő volt.

Az **elsőben** egy 3.500 eurós innovációs elismervényt igényelhettek, amelyet egy pre-seed fázisú előzetes elemzésre lehetett felhasználni. Ebben a fázisban a költségek 100 százalékát finanszírozták. A fázis eredménye az **üzleti ötlet céljának, a műszaki innováció előnyeinek, a piaci azonosításnak és a kockázatok elemzésének a meghatározása volt**.

A **második** fázis alatt a kedvezményezettek elkölthettek egy 7.500 eurós elismervényt, hogy a jövőbeli KKV belső szervezetének leírását is tartalmazva vázolják fel az üzleti tervet, a piackutatást, a befektetés és készpénzáramlás elemzését. Az innovációs elismervény a fenti tevékenységek költségeinek 75 százalékát fedezte.

A **harmadik fázis** alatt a kedvezményezettek nem kaptak elismervényt, de egy 25.000 eurós hozzájárulásban részesültek a start-up KKV költségek 50 százalékának fedezetére.

Amíg az első elismervényt az **igénylők közül mindenkinek adtak**, aki elfogadta a formális előfeltételeket, a hozzáférés a második és harmadik fázishoz a kiválasztott technológiai központ pozitív értékeléstől függött.

A második és harmadik fázis értékelési elemei a következők voltak

<i>Második fázis értékelési elemei</i>	<i>Harmadik fázis hozzáférési értékelési elemek</i>
Innovatív üzleti ötlet	A KKV és belső szervezet leírás
Műszaki megvalósíthatóság	A projekt bemutatása
Koherencia a célokkal	Termék vagy szolgáltató leírás
Működési terv és tevékenységek	Piackutatás
Befektetési követelmények	
Kereskedelmi stratégiák	
Pénzügyi elemzés	
Koherencia a hozzájárulás	

Nem kerültek meghatározásra minimális pontszámok a következő fázisba való belépéshez, azonban a kijelölt elismervények száma függött a rendelkezésre álló pénzügyi forrásoktól, amit elkülönítettek a fázis részére. (Az üzleti ötlet határozta meg a pontszámot.)

Megvalósítási fázisok – (B) akció:

A **második (B) akció első fázisában** egy 10.500 eurós elismervényt arra tudtak felhasználni, hogy azonosítsák a felhasználható technológiát, amelyre építve termék, eljárás vagy szolgáltatás fejleszhető. Ebben a fázisban a költségek 100 százalékát finanszírozták.

A **második fázisban** a kedvezményezettek elkölthettek egy 35.000 euró értékű elismervényt az innovatív technológia megvalósítására, tesztelve azt és bemutatva a KKV termékében vagy eljárásában. Az elismervény fedezte a fenti tevékenységek költségeinek 50 százalékát. A hozzáférés az első fázisban az elismervényhez, pályázat miatt, időrendi volt annak, aki elfogadta a feltételeket. A hozzáférés a második fázishoz a technológiai központ pozitív értékeléstől függött.

Értékelési szempontok

<i>Második fázis értékelési elemei</i>
Koherencia a célokkal
Innovatív projekt
Projektalkalmazási szektorok
Technológiai fontosság
Hatások a haszonélvezőkre
Az innováció alkalmazhatósága az ellátási láncban
Hatások a más szektorokra
Módszertanok átvétele, megvalósítási kísérlet

A regionális irányítás rendelkezett a technológiai transzferközpont (CRTT) által elismert kedvezményezettek listájával, akik elkölthették az elismervényt. Ezek olyan egyetemek, illetve olyan privát, vagy nyilvános kutatóintézetek voltak, amelyek előterjesztették a kérést, illetve a szakmai megalapozottságot, amelyet a képzett tapasztalt szakértők, a regionális tudás és az Európai Unió projektben való részvétel demonstrált.

Eredmények:

(A) Akció: Összesen 56 üzleti ötlettel jelentkeztek (47 egyéni vállalkozó és 9 KKV). 51 szerezte meg az első fázisban az elismervényt, azt követően csak 32-t fogadtak be a második fázisba. Végül 25 projekt kapta meg a minimális pontszámot és a harmadik fázis hozzájárulását, de az alap korlátozott forrása miatt csak a legjobb 9 kapta meg a pénzügyi támogatást. A projektek termék és szolgáltatás innováció között voltak elosztva, egyformán.

(B) Akció: Összesen 75 projektet mutattak be, de csak 49 esetében vált lehetővé az innovációs elismervény kiutalása.

Megoszlások:

Az (A) akcióban, az első fázisban, 9 elismervényt a technológiai központoknál, 27 elismervényt a vállalkozás-fejlesztési központoknál, 18-at a nem minősített centrumoknál költöttek el. Csak 6 elismervényt költöttek el az egyetemeknél.

Az üzleti ötletek elemzése során látható volt, hogy a második elismervény esetében, szigorúan az üzleti ötletek innovativitása volt fontos (korreláció 0,85). míg kisebb jelentőséggel bírt a megvalósíthatóság (korreláció 0,78). A harmadik fázisban a pozitív értékelés a kereskedelmi stratégiák értékelésén múlt elsősorban (korreláció 0,94), de a befektetési követelmények (korreláció 0,93) és piackutatás (korreláció 0,91) is fontos szerepet játszottak a kiválasztásban.

A (B) akcióban csak 5-céget választottak ki az elismervényt elnyertek közül: 3 vállalkozást, valamint 1 egyetemet és egy National Research Centre-t. A széleskörű üzleti ötletek a második elismervény a projektalkalmazási szektorokkal szigorúan kapcsolatos (korreláció 0,86), a célokkal való koherencia (korreláció 0,84) és alkalmazhatóság az innováció hasznosítói az ellátási láncban (korreláció 0,83).

3. Az INNOCSEKK pályázati rendszer

3.1 Az INNOCSEKK pályázati rendszer és az innováció ösztönzésének kapcsolata

Az INNOCSEKK pályázat **közvetlen célja** a mikro- és kisvállalkozások innovációs kezdeményezéseinek támogatása és az innovációs szolgáltatások keresleti és kínálati oldalának ösztönzése volt.

A pályázat **közvetett célja**, hogy elősegítse a régiók felzárkóztatását. A célok igen átfogó regionális, társadalmi és gazdasági célokat tűztek ki, de a közvetlen cél a kutatói és a tanácsadó oldal, valamint a vállalkozók egyidejű ösztönzése volt annak érdekében, hogy lépjenek szerződéses kapcsolatba egymással.

A célkitűzések elérése érdekében, a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap terhére a 2005-től 2007-ig terjedő időszakra 5 milliárd Ft-ot irányoztak elő. A pályázatok beadása és a támogatások elbírálása folyamatosan történt, a terv szerint addig, amíg a rendelkezésre álló keret ki nem merül. Mint minden hazai támogatási rendszer esetében, a támogatási keret kimerülése esetén a pályázatot forráshiány miatt felfüggeszteni tervezték.

Az egyes régiók közötti támogatásallokációt úgy tervezték, hogy a nagyobb népességszámmal rendelkező régiók a támogatási keretösszeg 50%-áig arányosan részesedjenek. Ezért a keret 50%-ának lakosság arányos hányadára 2006. december 31.-ig csak az egyes régiók pályázhattak. Ezt követően azonban a jelentkező igényeknek megfelelően történt a felhasználás.

Támogatható tevékenységek

Pályázni innovációs projekttel lehetett. A pályázatban az innovációs projektnek olyan projektet neveztek, amelynek célja „valamely kutatás-fejlesztési (K+F) eredmény eddig nem ismert alkalmazása, illetve a piacon elérhetőhöz képest új, azaz eddig nem ismert, vagy az eddig ismertekhez képest lényegesen módosított, kedvezőbb tulajdonságokkal rendelkező technológia, termék vagy szolgáltatás kifejlesztése, piaci sikerének megalapozása” volt.

A pályázható tevékenységek köre igen széles volt, felölelte a kutatási eredmények hasznosítását, a termék, szolgáltatás és a technológiai (eljárási) innováció típusait, új és módosított formában. A pályázat a piaci bevezetést nem szabta feltételül, de előírta a piaci bevezetés sikerének megalapozását. Táblázatosan összefoglalva az alábbi K+F és innovációs tevékenységek voltak ösztönözve.

Megnevezés	Új	Javított
K+F eredmény hasznosítása	X	-----
Alapkutatás	X	-----
Ipari vagy alkalmazott kutatás	X	-----
Kísérleti fejlesztés	X	-----
Termék-innováció	X	X
Szolgáltatás-innováció	X	X
Eljárás(technológia-) innováció	X	X

A szervezési és a marketing-innovációt a pályázati cél nem tartalmazta, de a technológiai innováció alatt a pályázók sokszor szervezési innovációt értek. Az innovációs szolgáltatások igen széles skálája lehetővé tette bármely típusú innováció előkészítését.

„Amióta létezik az innovációra vonatkozó meghatározás, az mindig a piacon bevezetett innovációra vonatkozik.” (From Invention–to Innovation USA 2000.) Tehát a pályázati kiírás már alapvetően megszorítást tett, amikor a technológia, termék, szolgáltatás piaci sikerének megalapozását tűzte ki célul. A benyújtott pályaművek éppen ezért inkább tudástranszfer projektnek tekinthetők, a piaci bevezetés nem minden esetben valósult, vagy valósul meg, ahhoz további piaci és pénzügyi erőfeszítések szükségesek.

Egy teljes innovációs projekt kiírásához a pénzügyi keretek nem lettek volna elegendők, kivéve bizonyos eseteket, amikor az innováció a nagyon alacsony technológiájú ágazatokban valósul meg, vagy a szolgáltatás területén megvalósuló eljárási, illetve szervezési innovációról van szó.

A pályázatban alkalmazott innovációs fogalom igen széleskörűen lett meghatározva. Ez elősegítette a lehetséges innovációs kezdeményezések valamennyi típusának befogadását, de tekintettel arra, hogy sem szakágazati, sem tudományági, sem innovációs fázisbeli, sem kutatási fázisbeli rész nem került meghatározásra, a definíció nem is szűrte a pályázati szándékokat. Ennek köszönhetően igen sok olyan pályázat érkezett be, amely nem jutott tovább az előszűrésen, vagy a bírálati folyamat során.

A szolgáltatások területén tervezett eljárási és szervezési innovációk, valamint egyes eljárási, technológiai innovációk (szoftverfejlesztések stb.), az alacsony K+F tartalmú, és az alacsony kockázatú projektek, azonos elbírálásban részesültek.

A támogatást igénybe vehetők köre

Az INNOCSEKK támogatást magyarországi székhellyel, vagy telephellyel rendelkező jogi személyiségű vagy jogi személyiséggel nem rendelkező kisvállalkozások vehették igénybe, amelyek vállalták, hogy a projektet a telephelyükön vagy a székhelyükön lévő régióban valósítják meg.

A pályázati kiírás alapvető pozitívuma, hogy a mikrovállalkozásokat beemelte a pályázati rendszerbe. Korábban, és részben még ma is jellemző, hogy a hazai innovációs felfogás az egészen kis vállalkozásokat kizárja az innovatív vállalkozások köréből. Sajnos nagyon kevés elemzés áll rendelkezésre, amely a 10 fő alatti vállalkozások innovációs képességét vizsgálná. Ma már a GOP egyes pályázatai is támogathatóvá tették a mikrovállalkozásokat.

Kérdéses, hogy az 50 és 250 alkalmazotti létszámmal rendelkező közepes vállalatokat miért zárta ki a pályázat. A nemzetközi gyakorlattal összehasonlítva megállapítható, hogy a holland gyakorlat a 250 fő alatti vállalkozások számára teszi lehetővé az igénylést, míg az ez évben indult ír kísérlet az 50 fős alkalmazotti létszámmal teszi lehetővé. A pályázatok iránti nagy érdeklődés igazolta, hogy helyes volt a létszámhatár 50 főben történő megállapítása.

A kisvállalkozások innovációs szolgáltatást csak a régióban lévő szolgáltatótól vehettek igénybe, s ez területileg korlátozottá tette a választási lehetőséget és ezzel együtt a versenyt is, annak ellenére, hogy igazolt esetben lehetőség volt a régióhatárok átlépésére.

A pályázatot a vállalkozások csak önállóan nyújthatták be. Más nemzetközi pályázati rendszerek, kísérletek lefolytatása után már lehetővé tették a csoportos pályázati lehetőséget (10 KKV együttes pályázását), ami a klaszter képződést és a tudástranszfer kiterjedtebb együttes használatát is lehetővé teszi. A pályázati rendszer céljai között ugyan

szerepelt a hálózati együttműködés, de ezek a tudásszolgáltató intézmények, vállalkozások és a kis vállalkozások között volt lehetséges.

A támogatás formája, futamideje

A támogatás formáját visszafizetési kötelezettség nélküli juttatásként állapították meg.

A pályázati felhívás alapján kiírt támogatás csekély összegű támogatásnak minősült, amelyre az EK Szerződés 87. és 88. cikke alapján a csekély összegű (ún. de minimis) támogatás alkalmazásáról szóló 69/2001/EK bizottsági rendelet előírásai érvényesek. Ez alapján egy vállalkozásnak, bármely forrásból, csekély összegű támogatási jogcímen odaítélt támogatás támogatástartalma – három év vonatkozásában – nem haladhatja meg a 100.000 eurónak megfelelő forintösszeget.

A tervezett elképzelések szerint a pályázatok beadási határideje 2007. szeptember 28.-ig volt előírva, folyamatos beadási időpontokkal. Az egyes projektek futamidejét, a megítélt támogatás felhasználására rendelkezésre álló időt a döntés időpontjától számított 2 évben korlátozták.

A támogatások odaítélése beérkezési sorrendben történt, mely a decentralizált, a régiókban történő bírálatok miatt még a lebonyolítási időtől is függött.

A támogatási feltételekben igen részletesen meghatározták az elszámolható költségek teljes körét. A saját forrás biztosítása nem volt feltétel. A pályázati projektenként igényelhető támogatás minimális összege 2 millió Ft, maximális összege a „de minimis” szabály alapján 100.000 eurót nem haladhatta meg.

A hazai és nemzetközi gyakorlat összehasonlítása

Az INNOCSEKK pályázati rendszer innováció ösztönző hatását kétféleképpen tudjuk elemezni. Egyrészt vizsgálhatjuk a megvalósult projektek eredményességét, innováció tartalmát. Erre a következő fejezetekben részletes empirikus felmérésünk alapján térünk ki. Másrészt összehasonlíthatjuk a nemzetközi gyakorlatban alkalmazott módszerekkel a pályázati rendszert.

Az INNOCSEKK gyakorlatát az ír és a holland módszerrel összehasonlítva, táblázatos formában az alábbiakban tekinthetjük át:

A magyar, a holland és az ír innovációs voucher összehasonlítása:

	Magyar	Holland	Ír
Pályázatra jogosult KKV-k	50 fő alatt	250 fő alatt	50 fő alatt
Egy elismervény értéke	Maximum 100 ezer euró	Kis: 2.500 euró Nagy: 7.500 euró	7.500 euró
Állami támogatás aránya/értéke	100 %	Kis: 2500 Euró Nagy: 2500 euró	5000 euró
Kötelező saját forrás-arány	NincsNagy: 1/3	Nincs

Kísérleti program	Nincs	2 év	2 év
Legutolsó projekt	Teljes pályázat	Teljes pályázat	Kísérlet
Pályázati feltételek:	Igen részletes	Egyszerű	Egyszerű
A támogatás célja	Innovációs Projekt	Tudástranszfer projekt	Tudástranszfer projekt
Beadási időpont	Folyamatos 2 éven keresztül	Folyamatos egy éven belül meghatározott időpontig	Folyamatos egy éven
Bírálat, döntés	Részletes, átlátható pontozásos mérés	csak feltételek, mérés nincs	
Hatókör	Regionális	Nemzetközi	Nemzetközi
Tudásszolgáltatók	Csak a régióból, de nem rögzített	Rögzített	Rögzített
Futamidő	2 év	1 év	1 év

Az innovációs voucher elsősorban egy tudásátvitelre szolgáló technika. A szerkezete a vállalatok és a tudás szolgáltató intézetek közötti általános tudásátviteli eljárás kifejlesztésén alapul. **Az innovációs elismervény a holland és az ír gyakorlatban olyan innovációs politikai módszer, amely az innovációs érzékenységet fokozza, de nem innovációs támogatási eszköz.** A KKV-kat arra ösztönzi, hogy terveket vázoljanak fel, döntéseket hozzanak és konkrét tetteket és tevékenységeket vállaljanak fel, szerezzenek további tudást és végül építsék ezt be a termékükbe. Ez javítja az általános helyzetüket és a versenyképességüket.

A voucher és támogatás alapú innovációs ösztönzések között különbség van. A támogatásoktól alapvetően azt várják el, hogy oldódjanak fel a pénzügyi akadályok és így magasabb szintű innovációt hozzon létre. A voucher más irányból közelít, elindítja a vállalkozások innovációs tudatosságát.

A holland és az ír innovációs voucher összehasonlításának megítélésakor azonban figyelembe kell venni, hogy mindkét országban igen hatékony kockázati tőke és kezdő vállalkozások technológiai pályázati rendszerei működnek, melyek a korai fázisban lévő elképzeléseket támogatják. A hazai támogatási eszköztárban sem a kockázati tőke, sem a korai fázisú fejlesztésekre lényegében nincsen külön pályázati lehetőség.

A magyar INNOCSEKK hasonló célokat követ mint a holland és az ír innovációs voucher, azonban felvállalja az innováció finanszírozás folyamatának egy részét is. Ezért a magyar innováció-ösztönző eszköz karakteresebb és nagyobb hatással van az innovációs folyamatokra. A magyar innovációs eszköz, hasonlóképpen az olasz innovációs voucherhez, **kombinált módszernek** nevezhető: egyesíti az innovációs voucher innovációs érzékenységet fokozó hatását, de egyúttal innovációs támogatási forma is, a nehezen

finanszírozható, korai fázisban lévő innovációs fejlesztések esetében a tőkepiaci piaci hiányosságot küszöböli ki. Ezáltal innováció ösztönző hatása többszörös.

- Lehetővé teszi az innovációs teljesítmény fokozását anélkül, hogy költséges innovációs kapacitást építsenek ki a vállalkozások.
- Az innovációs szolgáltatások kritikus tömegét teszi elérhetővé a vállalkozások számára, ezáltal az innováció fejlesztés folyamatát is képes elindítani, vagy bármely fázisban felerősíteni.
- Elősegítheti a piaci bevezetés alapvető feltételeinek előkészítését, a befektetői tárgyalásokra való felkészülést, vonzó és finanszírozható projekt-fejlesztéssel.
- A tudásszolgáltató cégek piaci igényekhez való alkalmazkodását kényszeríti ki.

A hazai tanulságok levonására az INNOCSEKK pályázati rendszer tapasztalatai még nem elegendőek, de az előzőekben összefoglaltakból néhány következtetés levonható.

A nemzetközi tapasztalatok ugyanakkor felvetnek néhány olyan módszert is, amelyeket érdemes lenne a hazai INNOCSEKK pályázati rendszer karakterének megtartása mellett alkalmazni, vagy kísérleti jelleggel kipróbálni. Ezek a következők:

- Csoportos pályázati lehetőség biztosítása a mikro- és kisvállalkozások részére;
- A tudásszolgáltatók regisztrált, minősített rendszerének kialakítása;
- A régióhatárok feloldása, a nemzetközi tudásszolgáltatók (EU országokból) részvételének lehetővé tétele;
- Az adminisztratív folyamatok egyszerűsítése;
- Folyamatos elemzési módszerek alkalmazása.

Az olasz projekt többlépcsős eljárása is támogatta a korai fázisú technológiai fejlesztéseket, a technológiai centrumok tudásbázisára alapozva. A program lebonyolítása során ugyanakkor több eljárási probléma merült fel, a pénzügyi fedezet nem volt elegendő, így több sikeres projekt végső finanszírozására már nem jutott pénzügyi forrás. A többlépcsős eljárások részben biztonságosabbak, de a lebonyolításuk hosszadalmasabb, ezért kevésbé rugalmasak. Alkalmazásuk inkább a nagyobb volumenű pályázatok esetében lehet indokolt.

3.2 Az INNOCSEKK pályázati kiírás bírálati, döntési, és pénzügyi elszámolási folyamatai, valamint az alkalmazott informatikai rendszerek

A pályázatkezelési folyamat: a bírálati és a döntési rendszer

A Regionális Innovációs Rendszer kialakított struktúrája, amelyben a vállalkozások és a Regionális Fejlesztési Ügynökségek együttesen partneri kapcsolatban vesznek részt elősegítette a pályázatokkal kapcsolatos eljárási tevékenységet: A beérkező pályaművek átvételét, a pályázatok formai ellenőrzését, a bírálatokra való előkészítést, a bírálók felkérését, a döntés előkészítést, a szerződések előkészítését. A Regionális Innovációs Ügynökségi konzorciumok (RIÜ-k) egyes tagjai a munkafolyamatokat egymással megosztva és együttműködve szervezték meg.

A bíráló bizottságok tagjait és bírálókat az innovációs szakértők elérhető széles köréből választották ki, de csak esetenként vették igénybe a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal szakértői bírálói jegyzékét. Ez utóbbi megismerése, továbbá folyamatos és naprakész elérhetősége fontos lenne a RIÜ-k számára. A vállalkozói megkérdések során is érkeztek be olyan visszajelzések, amelyek értelmében indokolt felvetni, hogy a bizottságok összetételén esetleg módosítani kellene, arányosabban lehetne szerepeltetni benne a gazdasági és műszaki ismeretekkel rendelkező szakértőket. Emellett figyelemmel kellett lenni az összeférhetetlenség elkerülésére is, hiszen nyilvánvalóan a leendő szolgáltató, vagy a pályázó nem bírálhatja el versenytársai pályázatait. A lebonyolításra rendelkezésre álló költségkeret a piaci ár alatti bírálati díjakra volt csak elegendő.

A pályázatok kezelésének és lebonyolításának munkaigényessége váratlanul érte a RIÜ-eket. A folyamatos pályázatbeadás következtében, a pályázatok feldolgozási munkafolyamatai nehezen voltak megszervezhetőek, és párhuzamosan kellett az egymástól eltérő munkafázisokat elvégezni. A RIÜ-knél még a szükséges létszám biztosítása is gondot okozott. Mindez az egyik, de nem elsődleges oka volt a pályázatkezelési folyamat elhúzódásának és a pályázatok feltorlódásának.

A pályázatok beadása, a 2005. évi eleji meghirdetés kezdetétől a forráshiány miatti, 2006. október 31-én történt felfüggesztésig, folyamatos volt. A pályázatok folyamatos beadási lehetősége megnövelte a pályázati menedzsment költségeit is és az állandó terhelés nem tette lehetővé a pályázati rendszer hatékonyságának kiértékelését és az esetlegesen szükségessé váló korrekciók végrehajtását.

A pályázat rendszere alapvetően nem lett módosítva. Csupán 2006. év elején került sor kisebb korrekciókra, az innovációs szolgáltatásokkal kapcsolatos adatszolgáltatást érintően. Jelentősebb hatással volt a pályázókra, hogy a bevezetés során tervezett és bevezetett kondíciókhoz képest a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap nem vállalhatta át az ÁFA fizetési kötelezettséget. Ez a lebonyolítást azonban csak kis mértékben befolyásolta.

A pályázati rendszer bírálati szempontjai

A pályázati kiírás meghatározta a formai szempontból megfelelő pályázatok kiértékelésének szempontjait. Az értékelés a **projekt innováció tartalmára, a műszaki megvalósíthatóságra, az előirányzott beszerzések, megbízások, illetve szolgáltatások indokoltságára és a tervezett költségeinek realitására terjedt ki. Amellett, hogy a pályázati kiírás az innovációs projekt fogalmát igen szűkszavúan határozta meg, a mérhetőséget és a nyomon követhetőséget az innovációs szolgáltatások díjtételeinek rögzítése és a pályázat részletes pontozási rendszerének meghatározása lehetővé tette.**

A. A projekt innováció tartalma (0-30 pont)

- Mennyire támasztja alá a pályázó piaci, illetve szakterületi összehasonlítással az elérendő cél újdonságtartalmát?
- Mi a pályázó, illetve a projekt célja? Piackövetés, piacbefolyásolás vagy új piaci szegmens megteremtése? Ezen a skálán az utóbbira adható a legmagasabb pontszám.
- Meglévő eljárás, termék vagy szolgáltatás továbbfejlesztéséről van szó, vagy a pályázó új eljárás, termék vagy szolgáltatás kifejlesztését célozza? Az utóbbi esetben adható magasabb pontszám.
- Milyen mértékű hozzáadott értéket eredményez az innováció? A magasabb hozzáadott érték (abszolút értékben vagy %-ban) magasabb pontszámot jelent.

B. A projekt szakmai, műszaki megvalósíthatósága (0-30 pont)

- Szakmai szempontból reális-e a projekt célkitűzése?
- Milyen mértékben támasztják alá a projekt célkitűzéseinek megvalósítását, a felhasználni tervezett K+F eredmények?
- Nincs-e elvi, elméleti akadály a tervezett K+F feladatok elvégzésének?
- Rendelkezik-e a pályázó a megvalósításhoz szükséges szakmai felkészültséggel, s ha nem, milyen felkészültségű közreműködők vagy alvállalkozók bevonását tervezi a projekt megvalósításába?
- Mennyiben állnak rendelkezésre a projekt megvalósításának tárgyi feltételei, illetve a hiányzókat hogyan tervezik biztosítani?
- Előnyös, ha a pályamű már eleve tartalmaz megvalósíthatósági tanulmányt vagy elemzést.

C. Az előirányzott beszerzések, megbízások, illetve szolgáltatások indokoltsága, tervezett költségeinek realitása (0-20 pont)

- A pályázó valóban csak olyan tevékenységekhez igényelt-e támogatást, amelyek jelen pályázat keretében támogathatóak?
- Valóban a projekt célkitűzés elérését szolgálja-e azon feladatok megoldása, amelyekhez a pályázó támogatást szándékozik igénybe venni?
- Valóban előbbre viszik-e a projekt megvalósítását a támogatásra tervezett beszerzések és szolgáltatások?
- Illeszkednek-e ezek a projekt megvalósítása érdekében elvégzendő feladatok sorába?
- Reálisak-e a beszerzés, illetve a megbízás költségei, amihez a támogatást igénylik?
- Összhangban vannak-e a feladatok a tervezett költségekkel?

D. Az innováció társadalmi/gazdasági jelentősége a vállalkozás, a vállalkozói kör, a szakterület, illetve a régió gazdasága szempontjából (0-20 pont)

- Megfelel-e a pályamű a pályázat célkitűzéseinek? Valóban innovációs projekt megvalósítására, illetve a megvalósításhoz szükséges innovációs szolgáltatások igénybevételére, esetleg a megvalósításhoz szükséges immateriális jószág beszerzésére irányul-e a projekt célkitűzése?
- Reálisan várható, felkelthető vagy kialakítható piaci igényre épül-e a projektjavaslat?
- Bemutatja-e a pályamű az ötlet gazdasági hasznosítására vonatkozó elképzeléseket?
- Kimutatható-e gazdasági eredmény?
- Milyen mértékben támaszkodik a projekt megvalósítása a régió tudásbázisára?
- Milyen mértékben támaszkodik a projekt megvalósítása a régióban fellelhető innovációs szolgáltatásokra?

- Milyen mértékben támaszkodik a kooperációs kapcsolatokra az innováció eredményén létrejövő vállalkozás vagy üzletág a régió belül?
- Létrehoz-e, vagy megőriz-e munkahelyeket az innováció eredményén létrejövő vállalkozás vagy üzletág?
- Milyen mértékben egészség-kímélő az innováció eredményeként létrejött technológia, termék vagy szolgáltatás előállítása, illetve működtetése?
- Milyen mértékben erőforrás-kímélő az innováció eredményeként létrejött technológia, termék vagy szolgáltatás előállítása, illetve működtetése?
- Milyen mértékben környezet-kímélő az innováció eredményeként létrejött technológia, termék vagy szolgáltatás előállítása, illetve működtetése?
- Vannak-e a projektnek etikai aspektusai? Ha igen, hogyan kezeli ezeket?
- Hozzájárul-e a projekt a régió számára fontos társadalmi problémák kezeléséhez vagy megoldásához (pl. életminőség, közegészség, közbiztonság, esélyegyenlőség)?

A pályaműre maximálisan 100 pont volt adható. A támogatás feltétele, hogy az összes pontszám elérje a 75-öt, illetve minden értékelési szempont esetében el kellett érni az adott szempontra adható maximális pontszám felét.

A bíráló pontozásos rendszere igen sokoldalúan tartalmazta az innováció fejlesztés gazdasági, társadalmi és hatékonysági aspektusát. A bírálóknak ellenben nem könnyítette meg a helyzetét, mivel a pályázatok tartalmi követelményei nem követték a bírálói szempontokat és nem álltak rendelkezésre olyan indikátorok, melyek az innovációs folyamat minősítéséhez elegendők lettek volna. A nemzetközi tapasztalatok azt jelzik, hogy a pályázatok áttekinthetőségét, fókuszpontjait és hatékonysági kritériumait már a pályázónak is be kell mutatnia. Ellenkező esetben a bíráló folyamata, az igen nagyszámú és átfogó szempontrendszer kezelhetetlensége következtében a bíráló sokszor csak a megérzésére hagyatkozhat.

Végezetül javasolható, hogy a bírálói rendszer továbbfejlesztése során az alapvető bírálói komponensek megtartása mellett, a bíráló során figyelembe vehető szempontokat szűkíteni és konkrétabbá szükséges tenni.

A pályázat átfutási idejének elhúzódása, a pénzügyi és elszámolási folyamatok

Az INNOCSEKK pályázati rendszer az átfutási idő elviselhetetlenül hosszú ideig történő elhúzódása miatt kapta a legtöbb bírálót. Volt olyan pályázat, amelynek a beadástól számítottan 6-8 hónapot kellett várnia a támogatási döntés meghozatalára és egy év múlva került sor a szerződés aláírására. Ezzel kapcsolatosan az alábbiakban bemutatjuk az Észak Magyarországi Régió pályázati térképét, mely a beadástól a szerződéskötésig terjedő munkafolyamatok időigényét tartalmazza.

Az INNOCSEKK pályázat kezelésének időigénye a pályázat benyújtásától a finanszírozásig (Észak-Magyarországi Régió)

Munkafázisok	Szükséges munkanapok, hónapok
<u>A pályázat befogadása</u>	
Pályázat benyújtása -formai ellenőrzés, hiánypótlásról kiértékelés	2-6 nap
Hiánypótlás kiértékeléstől-pályázó hiánypótlásáig	2-15 nap
Hiánypótlás ügyfél részéről-formai ellenőrzés, formai befogadás	2-6 nap
Formai befogadástól -független bírálók bírálatáig	5-15 nap
Összesen	11-41nap
<u>Regionális bírálati folyamat</u>	
Bírálatoktól a RIÜ- Bíráló Bizottsági ülésig terjedő idő	3-30 nap
Döntési javaslat az N KTH részére	2-20 nap
Összesen	5-50 nap
<u>NKTH döntési, aláírási folyamata</u>	
Az NKTH döntési időtartama	1,5-8 hónap
A közreműködő szervezet értesítése a döntésről	5-10 nap
A támogatási dokumentumok pályázók részére való megküldése	3-5 nap
Szerződés, KPI-be való küldése	3-8 nap
Összesen	56-270 nap
<u>A szerződés aláírása a KPI által (ellenőrzés, hiánypótlás)</u>	
Ügyfél által aláírt szerződés küldése a KPI részére	20 nap - 3 hónap
	2-5 nap
<u>A szerződés dokumentációjának megküldése a KPI részére (hiánypótlás)</u>	
Hiánypótlás megküldése szerződés kötéshez, a szerződés aláírása	10-30 nap
A szerződés megérkezése a közreműködő_szervezethez	1-3 hónap (kirívó esetek is!)
	20 nap - 1,5 hónap
<u>Közreműködő szervezethez beérkezett, aláírt támogatási szerződés rendelkezésre állásától szerződés eljuttatása kedvezményezetthez</u>	
	2-5 nap
Összesen	84-260 nap
<u>Pénzügyi folyósítás folyamata</u>	
Támogatási igény benyújtása után pénzügyi ellenőrzés megkezdése - hiánypótlás jelzése kedvezményezett részére	2-8 nap
Kedvezményezett felé történt pénzügyi hiánypótlás jelzéstől - kedvezményezett pénzügyi hiánypótlásáig	2-10 nap
Hiánypótlás beérkezésétől - elszámolás a pénzügyi befogadásig	2-8 nap
Támogatási igény benyújtása után szakmai ellenőrzés megkezdése - szakmai hiánypótlás kéréséig	5-40 nap

Az INNOCSEKK program hazai és nemzetközi tapasztalatainak...

Szakmai hiánypótlás kedvezményezett részére történő kiértékeléstől - kedvezményezett szakmai hiánypótlásáig	10 nap -3 hónap
Szakmai hiánypótlás beérkezésétől az elfogadás vagy ismételt hiánypótlás, vagy helyszíni ellenőrzés jelzéséig közreműködő szerv részéről	5-30 nap
Kedvezményezett támogatás lehívási igényének szakmai elfogadása - KPI-be való továbbítása között	2-5 nap
KPI-be való megküldés - KPI-től visszajelzés esetleges hiánypótlás miatt elszámolással kapcsolatban	14 nap - 2 hónap
Hiánypótlás visszajelzéséről kedvezményezett kiértékelésekedvezményezett hiánypótlása	5-15 nap
Kedvezményezett elszámoláshoz való hiánypótlásának beérkezése- hiánypótlás KPI-be való megküldése	2-5 nap
Elszámolás hiánypótlásának KPI-be történő megérkezése - támogatási igény utalása a kedvezményezett részre	15-50 nap

Összesen

64 - 321 nap

Fenti táblázat az Észak-Magyarországi Régió részletes alapadataira támaszkodik, azonban a feldolgozási időtartamok egy része szakmai becslésen alapul, illetve átlagos tapasztalati érték. Ettől az átlagtól az egyes pályázatok munkafolyamati adatai eltérhetnek mindkét irányban, de jól szemlélteti azokat a fő csomópontokat, ahol a pályázati folyamat lelassul. Megállapítható, hogy a kétszintű döntési, aláírási és pénzügyi elszámolási folyamat, amely a régiók és az NKTH közötti irat- és információáramlást feltételezi, hosszabbítja meg az egész folyamatot. Annak ellenére, hogy a pályázati konstrukció a vállalkozások számára kedvező és sokkal versenyképesebb más pénzügyi konstrukciókkal szemben, mégis versenyképtelenné válhat a lassú és több lépcsős, többszörös ellenőrzési folyamat által.

A pályázatkezelés igen hosszú átfutási idejének az egyik oka a RIÜ-k bírálatát és döntési javaslatát követő, NKTH / GKM jóváhagyási és aláírási eljárás elhúzódása. Ebben a szakaszban ismételten átvizsgálják a projektet pénzügyi, jogi, formai oldalról. Ennek az ideje jóval hosszabb, mint a RIÜ-knél lefolytatott (azonos tartalmú) eljárás, mivel mind a hét régió pályázatát kezelik egyszerre. A rendelkezésre álló dokumentumokból megállapítható, hogy sok jogos hiánypótlás is felvetődik, ami már a RIÜK szintjén is megoldódhatna. A hosszadalmas NKTH eljárás ellenére már nem történik tartalmi ellenőrzés a RIÜ-k Bíráló Bizottsági javaslatával kapcsolatosan. A jövőben olyan mechanizmust célszerű kialakítani, amely a jóváhagyás folyamatába beépíti az ellenőrzési folyamatot is. Mindezt a pályázati kiírás pontosítása is kedvezően befolyásolhatja.

A jelenlegi ügyintézés menete nagymértékben jogszabályok által meghatározott, amelyek értelmében nincs lehetőség arra, hogy a régiók gyakorolják a Kutatási és Technológiai Alappal kapcsolatos jogosítványokat. A pályázatok kezelését ugyanakkor az NKTH nem tudja lebonyolítani a régiók nélkül, a szükséges apparátus hiányában. A jelenlegi helyzetben sem a RIÜ-k, sem pedig az NKTH nem rendelkezik elegendő erőforrással a pályázat lebonyolításához.

A pénzügyi elszámolási folyamatok a megvalósítás során nehezítik a vállalkozók és kutatóintézetek, tudásszolgáltatók helyzetét, mivel az utólagos elszámolás alkalmazásával az amúgy is forráshiányos cégeket még lehetetlenebb helyzetbe hozza. (Többen úgy

fogalmaztak, hogy csőd közeli helyzetbe jutottak.) Az INNOCSEKK pályázat egyik (fő) funkciója többek között a pénzügyi akadályok leküzdése, ezzel szemben a pályázat igen nagy népszerűsége ellenére, a vállalkozók részére sok esetben további nehézségeket okozott. Mindezek ellenére a közel 370 db támogatott projektből, 2007. szeptember végéig, 81 db projekt fejeződött be, vagy került nagyon közel a befejezéshez.

A pénzügyi kifizetési folyamatokkal egyidejűleg már felvetődik a monitoring rendszer alkalmazásának szükségessége. A teljesítésigazolások folyamatában vitás kérdések merülnek fel, melyek megoldása sokszor nem történik meg egyeztetések útján. Előfordul, hogy a kutató / tanácsadó szervezet által végzett szolgáltatást a kedvezményezett (a KKV) teljesítésre elfogadja, viszont az ugyancsak teljesítésigazolást kiállító RIÚ nem értékeli megfelelőnek a teljesítést.

Ezzel kapcsolatosan jegyezzük meg, hogy a K+F és innovációs projektek bírálata és teljesítésigazolása igen nagy körültekintést és felkészültséget igénylő tevékenység. Minden projekt más és eltérő megközelítést igényel, még akkor is, ha a pontozási rendszer egységes. Ez részben a menedzsment költségeit is növeli. Néhány RIÚ esetében a bíráló bizottsági tagok térítésmentesen vállalták, hogy a rész- és végső teljesítésigazolást elvégzik.

A teljesítésigazolás folyamatában felmerülő vitás kérdések megoldási mechanizmusát már előzetesen is biztosítani szükséges. Az egyértelműen bizonyított és elfogadott visszaélések, tévedések mellett a vitás kérdéseket jogorvoslati eljárás keretében szükséges rendezni. Emellett kívánatos lenne a „negatív” példákat összegyűjteni és a RIÚ-k, valamint a teljesítésigazolók tudomására hozni.

A pályázati kiírás feltételeinek meghatározása befolyásolja és meghatározza az ügykezelés egyes mozzanatait. Nem egyértelmű pályázati kiírás esetén sok olyan pályázat érkezik be, amelyek nem felelnek meg a feltételeknek, mint ez tapasztalható volt az INNOCSEKK esetében is, viszont a befogadó részére nem adott lehetőséget a közvetlen elutasításra. Valamennyi ilyen pályázat esetében le kellett folytatni a bírálati folyamatot, terhelve ezzel az a pályázati menedzsmentet és jelentős költségeket idézve elő.

A továbbfejlesztés során valamennyi tényezőre figyelemmel kell lenni, mert nem egy vagy két komponens tehető felelőssé az ügymenet elbürokratizálódásáért. Egy részük jogszabályokból fakad – a Technológiai és Innovációs Alappal kapcsolatos szabályok eleve centralizálják a jogköröket – másrészt a pályázati és a finanszírozási feltételekből ered, de a szükséges infrastrukturális, személyi és informatikai feltételek hiánya is hozzájárul a rugalmatlan ügykezeléshez.

A pályázat informatikai rendszere

Az INNOCSEKK informatikai rendszere hármast szolgál: egyrészt elősegíti a pályázatkezelést a beadás folyamatától a szerződéskötésig, másrészt figyelemmel kíséri, és informatikailag támogatja a megvalósuló pályaművek teljesítésigazolást követő pénzügyi elszámolást és a támogatás folyósítását, harmadszor pedig öt éven keresztül gyűjti és az elemzés számára hozzáférhetővé teszi a pályázat hatékonysági indikátorait. Az informatikai rendszert olyan körülmények között biztosítja, hogy együttműködik a Regionális Innovációs Ügynökségekkel és integrálódik a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal informatikai rendszeréhez.

Az informatikai rendszer az ún. postabontási konstrukción keresztül tartja nyilván a beérkezett pályaműveket, jelzi a pályázó által kért támogatási összeget, a projekt teljes költségét, a nem kötelezően hozzáadott saját forrás összegét, az igényelt innovációs szolgáltatást, a tervezett projektek tudományos besorolását. A pályázatok tételes felsorolása mellett elvégzi a régiónkénti összesítést is. Ugyanezen adatokat rögzíti a szerződéskötés folyamatát követően is.

Az informatikai rendszer jelenlegi hiányossága két oldalról közelíthető meg. A pályázó oldaláról hiányosságként vetődik fel, hogy a beadott pályázatát nem tudja követni. A GVOP pályázatainál megoldott, hogy jelszóval való belépés esetén látható, hol tart a pályázat elbírálási folyamata. A felhasználó oldaláról pedig az vehető fel, hogy nincs kihasználva az informatika által nyújtott széleskörű adatbázis. Nemzetközi gyakorlatban a pályázati konstrukciókról legalább évente átfogó elemzést készítenek a nyilvánosság számára, mely egyben a szakpolitika számára is értékes információt nyújt. A pályázat eredményei, az egyes sikeres innovációk példaértékűek lehetnek a kisvállalkozások részére és innovációs húzóerőt is képviselhetnek.

Az INNOCSEKK pályázat alapelveiben és a támogatás mértékében alapjaiban nagyobb hatással bíró konstrukció, mint a holland innovációs voucher. Funkciója kettős, a pre-seed és a seed innovációs fázis hatékony ösztönző eszköze, de a start-up fázist előkészítő konstrukció is. Mindemellett az innovációs érzékenységet fokozó ösztönző eszköz is. Ezzel szemben a holland gyakorlat csak ez utóbbi funkciót tölti be. Ennek ellenére sokkal ismertebb az Európai Unió innovációs adatbázisában a holland módszer és a legjobb gyakorlatok között tartják számon. Ez annak is köszönhető, hogy saját honlappal rendelkezik, független kutatóintézet évente értékeli a tapasztalatokat és átfogó éves értékelést készít a lebonyolító. Ezzel szemben a magyar INNOCSEKK innovációs eszköz csak ez év közepén került fel az Európai Unió innovációs honlapjára.

A hazai szakemberek számára nem ismertek a pályázat eredményei és a pályázat adatai nem nyilvánosak. Ezáltal nemcsak a tájékoztatás hiányzik, hanem egy jelentős innovációs ösztönző erő vesz el. A jó innovációs gyakorlatok ismertetése, a pályázati konstrukció eredményéről történő részletesebb tájékoztatás jobban ösztönözné a potenciálisan innovatív vállalkozókat innovatív kezdeményezések megtételére.

4. Az INNOCSEKK programra beadott pályázatok, illetve a folyamatban lévő, valamint befejezett projektjeinek vizsgálata

Időtartam:

Az INNOCSEKK program értékeléséhez kvantitatív és kvalitatív információkat előállító részkutatásokat is elvégeztünk. A részkutatást 2007. augusztusában kezdtük meg, azon belül a programban résztvevő vállalkozások megkérdezésére 2007. szeptember-október hónapokban került sor.

A részkutatás során vizsgált célcsoportok:

1. Pályázók (1.315 db)
2. Támogatott projektek (377 db)
3. Szerződéssel rendelkező vállalkozások, és innovációs projektjeik (257 db)
4. Befejezett projektek (41 db)

Az állományokat, a célcsoportokba tartozó projektek számát és listáját a 2007. szeptember 7.-én készült jelentésben foglaltaknak megfelelően frissítettük utoljára.

Vizsgálati módszer, és a vizsgálat célja(i)

- A pályázatok és a támogatott projektek (rövid projektleírások és egyéb, az NKTH részéről a szakértők számára rendelkezésre bocsátott adatállományok) *feldolgozása és szakértői értékelése.*

A vizsgálat célja: Az egyeztetett tipológiai szempontok szerinti megoszlások alapján szegmensek meghatározása és jellemzése, tipizálása. A pályázatokkal kapcsolatban meghozott döntések vizsgálata az állomány és a támogatott projektek jellemzői alapján. A bírálati folyamatot jellemző esetleges preferenciák kimutatása.

- Az elméleti kutatás eredményei, valamint az előzetesen meghatározott és egyeztetett kutatási preferenciáknak megfelelően összeállított tematikák alapján a 3. és 4. csoport kérdőíves megkérdezése.

A vizsgálat célja: A projektekre általában jellemző információk gyűjtése, a feltárt jellemzők alapján a tipológia kiegészítése további, a program továbbfejlesztése szempontjából fontos tulajdonságokkal. Az előzetes feltevések ellenőrzése a projektek minőségéről, előrehaladottságáról, a program hatékonyságát befolyásoló egyéb tényezőkről (eredmények, kockázatok, és lehetőségek).

- Az előbbi két vizsgálat eredményeit felhasználva a programszabályai szerint befejezettek tekinthető projektek (4. csoport) mélyinterjú megkérdezése.

A vizsgálat célja: A projektekre jellemző információk kiegészítése és ellenőrzése, szükség szerinti pontosítása, a program eredményességével kapcsolatba hozható információk gyűjtése és értékelése. A vállalkozások magatartására, stratégiai elképzeléseire, az innovációs projekt jelenlegi állapotára vonatkozó jellemzők gyűjtése és értékelése.

A részkutatás fő célkitűzése az információk empirikus megfigyelése és elemzése, valamint a program továbbfejlesztésére vonatkozó következtetések megállapítása. A következő fejezetekben egyenként is kiemelésre kerültek a programmal kapcsolatos értékelő megállapítások, amelyek alátámasztják a javaslati részben összefoglaltakat.

4.1 Az INNOCSEKK beérkezett pályázatait, valamint a támogatott projektek összehasonlító értékelése

A beérkezett pályázatok és a támogatott projektek összehasonlító értékelése a következő elemzési célkitűzések szerint történt:

- Az INNOCSEKK által elért innovációs projektek összetétele;
- A támogatásban részesült innovációk mennyiségét és minőségét kifejező információk előállítása;
- A kiválasztási és bírálati folyamat során érvényesültek-e preferenciák a kiválasztott és elutasított pályázatokkal kapcsolatban;
- A megítélt támogatások összege milyen arányban állt a támogatott projektek irányultsági és minőségi jellemzőivel.

Az adatállományban néhány projekt duplikáltan került rögzítésre, volt olyan, amit ismételtlen beadtak, azonban alacsony számuk nem befolyásolta az állomány kiértékelésének eredményét.

A támogatásra javasolt projektek száma jelenleg 367. Mivel a támogatásra javasolt projekteket vizsgáltuk, ezért a szerződéskötéstől menet közben elállt, vagy a szerződéstől visszalépett projekteket nem töröltük a vizsgált állományból (12 db.). Alacsony számuk a vizsgált megoszlások szintjén nem befolyásolja érdemben a kutatási eredményeket, illetve a következtetéseket, és a támogatásra vonatkozó döntések tekintetében sem tartottuk célszerűnek a korrekciót.

Az elemzés forrásadatait a pályázati rövid projektleírások nyújtották. A döntésre vonatkozó információkat az egyéb átadott adatállományok alapján ellenőriztük, illetve kiegészítettük (a támogatott projektek száma a szeptemberben jóváhagyott döntésekkel együtt lett 367).

Összesítésünk alapján a megítélt támogatások összege a program indulása óta eltelt összes időszakban: 6.421.041 ezer Ft. A szerződéskötéstől, vagy a szerződéstől menet közben elállt projektek számára megítélt támogatási összegek miatt ez az összeg meghaladja a hivatalosan közölt adatot, így a programra szánt, illetve pótlólagosan biztosított keretet (6,1 Mrd Ft). Ebben a fejezetben elsősorban a támogatási döntéseket vizsgáljuk, ezért nem tartottuk célszerűnek korigálni ezt az adatot sem.

Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a pályázatok, illetve a támogatott projektek értékelését a pályázati dokumentáció alapján, a kutatás során folyamatosan, a kedvezményezett projektekre vonatkozó felméréssel, illetve a befejezett projektekkel rendelkező vállalkozásokkal készített mélyinterjú megkérdezéssel párhuzamosan végeztük. A jelen elemzés során azok az információk kerültek kiválasztásra, amelyek kapcsolódnak az utóbbiak során felmerült kérdésekhez, kutatási eredményekhez is. Ennek megfelelően a következő szegmentációs feladatokat végeztük el:

1. A két állomány csoportosítása aszerint, hogy a pályázatban megfogalmazott innovációs projekt milyen fázisban van (az innovációs folyamatban);
2. A két állomány csoportosítása aszerint, hogy mire irányul az innovációs folyamat (OSLO kézikönyv szerinti tipizálás);
3. Az innováció újszerűsége;
4. A támogatott projektek számára megítélt támogatási összegek milyen eloszlást mutatnak ezekben a szegmensekben.

A rövid projektleírások tartalma informatív abban a tekintetben, hogy a vállalkozások elsősorban mire fókuszáltak akkor, amikor a pályázatot készítették. A vállalkozások által kiemelt, az innovációval kapcsolatos leírás alapján tipizáltuk az innovációkat, és az előttük álló feladatok tekintetében megfogalmazott legfontosabb feladatok alapján azt, hogy honnan, és hova akarnak eljutni az innovációs projekt keretében. A kérdőíves és mélyinterjú

megkérdések eredményei alapján megállapítottuk, hogy az alapvető szegmensek meghatározása és megoszlása tekintetében hiteles eredményeket kaptunk.

A pályázatok és a támogatott projektek szegmentációja és összevetése:

Az OSLO kézikönyv szerinti besorolás:

- Új termék
- Új termék és eljárás
- Javított termék
- Javított termék és eljárás
- Új szolgáltatás
- Új szolgáltatás és eljárás
- Javított szolgáltatás
- Javított szolgáltatás és eljárás
- Új eljárás
- Javított eljárás
- Egyéb

A projektleírások alapján csoportosítottuk az innovációs projekteket aszerint, hogy termék, szolgáltatás, eljárás, vagy egyéb (mivel nagyon alacsony arányban szerepeltek, ezért a szervezeti és marketing jellegű innovációkat összevontuk) innovációt, illetve ezek kombinációját valósítják-e meg. Kellő körültekintés mellett ez nem okozott különösebb problémát, de a vállalkozások által alkalmasszerűen használt definíciók revízióra szorultak.

A részletesebb adatfelvétel (kérdőíves megkérdezés) során kiderült, hogy az innovációt nagyobb arányban tekintik komplexnek (termék és eljárás együtt) a vállalkozások. A fejezetben kiemelt szegmensek alapvető jellemzői tekintetében ez nem tekinthető lényeges eltérésnek, illetve nem az innováció alapvető jellegét, hanem azt tükrözik, hogy az innováció természetes módon érinti a vállalkozás szervezetét, folyamatait (eljárás), piaci kapcsolatait. Az alapvető megoszlásokat figyelembe véve a pályázati projektleírások alapján készített elemzésünk nem szorult korrekcióra.

Az újdonság megítélése ugyanakkor kihívást jelentett a kutatás szempontjából. Mivel a jelenlegi bírálati szempontrendszer az innováció újszerűségének mértékét pontozza, ezért a rövid projektleírások alapján is célszerű volt bevenni a feladatok közé ezt a szegmentációs szempontot. Az egyes projektek besorolásakor első lépésben azt vizsgáltuk, hogy a piac szempontjából újnak számít-e, vagy „javított” terméknek, szolgáltatásnak, stb. Piac alatt elsősorban akkor értettünk hazai piacot, amikor az adott innováció nemzetközi kereskedelmi értékesítése (értékelésünk szerint) csak korlátozott módon lehetséges. Egyébként azokat az eseteket, amikor a nemzetközi piacon alapvetően elérhető termékre, szolgáltatásra, stb. fejlesztésére törekszik a projekt, az innovációkat a „javított” szegmensekbe soroltuk.

Fázisok – a támogatott projektek szegmentációja: Azt, hogy a pályázat beadásakor milyen stádiumban volt az innovációs projekt, azért tartottuk fontosnak meghatározni, mert a program működésével kapcsolatos lényegi kérdésnek tekinthető, hogy milyen mértékben haladtak előre a támogatott projektek. Ugyancsak fontos kérdés azonban annak megítélése is, hogy a komplex bírálati szempontrendszer preferálta-e valamelyik fázist, illetve, hogy az igényelt és megítélt támogatások nagyságrendje mutat-e valamilyen megoszlást.

Nem mellékes körülménynek tekinthető, hogy a program által elért innovációs projekteket működő vállalkozások indítják. Továbbá, ezeknek az innovációknak nagy része nem klasszikus K+F. Mindezek miatt a szakirodalmi besorolás: „pre-seed, seed, start-up” olyan értékelési szempont, amelyet felhasználtunk a szegmentációhoz, de nem képezheti annak direkt alapját. A vállalkozások magatartása alapján hasznosabbnak tűnt a következő csoportképzési alapelv:

1. Elsősorban egy technológia, vagy megoldás alapvető működőképességének megteremtésére irányul a projekt – „pre-seed”, „seed”.
2. Az üzleti bevezetéshez szükséges feladatok kerültek kiemelésre (magas arányban jellemző, hogy a technológia, vagy megoldás még kiegészítésre, adaptációra szorul) – „start-up”.
3. Az (akár csak „pre-seed” fázisban lévő) ötlet kifejlesztésével és gyors piaci bevezetésével párhuzamosan foglalkoznak.

Fontos kiemelni, hogy a rövid projektleírások, valamint a következő fejezetekben ismertetésre kerülő megkérdések eredményei alapján kijelenthető, hogy a támogatott projektleírások döntő része (80%-a) vagy csak az ötlet szintjén létezett a pályázat beadásakor, vagy (kisebb arányban) egy deszkamoddellel rendelkezett.

Támogatási összegek a támogatást elnyert projektek esetében, ezek megoszlása:

A támogatást elnyert pályázatok szegmentációja az előbbi szempontok szerint (mi a típusa az innovációnak, illetve mi a definiált rövid távú célkitűzése a projektnek). Az INNOCSEKK bírálati szempontrendszer elvileg értékeli ezeket a célkitűzéseket. Azért vizsgáltuk a megítélt támogatások megoszlását az egyes képzett szegmensek szerint, mert feltételeztük, hogy egyrészt a pályázatban igényelt támogatás, illetve a tényleges bírálati folyamat során megítélt támogatás, másrészt az innováció típusa és előrehaladása között összefüggés lehet.

Szellemi jogok és „prototípus” említési gyakorisága a pályázati állományban, és a támogatott projektekben:

Az alacsony említési elemszám, valamint az innovációs projektek sokrétűsége miatt az alapvetően technológiai innovációra alkalmazható definíciókat tágabban értelmeztük, amennyire lehetséges, kerestük azokat a meghatározásokat is a projektek leírásaiban, amelyek például egy prototípusnak megfelelő stációra utalnak (pl. egy szolgáltatás esetében).

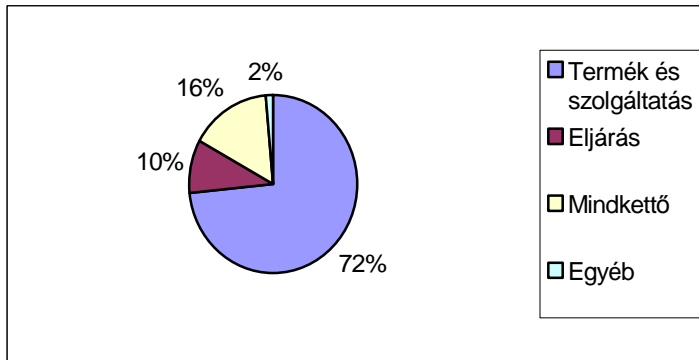
Ezzel együtt megállapítható, hogy korrekcióra volt szükség az állományokra vonatkozó összesítésünk tekintetében. A szellemi jogok (szabadalom, mintaoltalom) említése gyakoribb a mélyinterjú megkérdésekben (a pályázat beadásakor mivel rendelkezett). A „prototípusok” esetében ugyanez a helyzet. A különbség azonban egyik esetben sem szignifikáns, ezért jelen összesítésünket informatívnak tartjuk, bár trendszerűen alacsonyabb értéket mutathat a valóságosnál.

Ugyancsak hasznosnak tartottuk annak bemutatását, hogy a szellemi jogok, illetve a „prototípus” milyen említési gyakorisággal célja, vagy kiindulópontja a projekteknek, továbbá, hogy az említett szellemi jog a cégen belül keletkezett-e (fog keletkezni), vagy megvásárlásra kerül. A pályázati állomány és támogatott projektek állományának összehasonlítását ugyancsak a bírálati szempontrendszer tekintetében tartjuk informatívnak.

A pályázatok és a támogatott projektek szegmentációja és összevetése

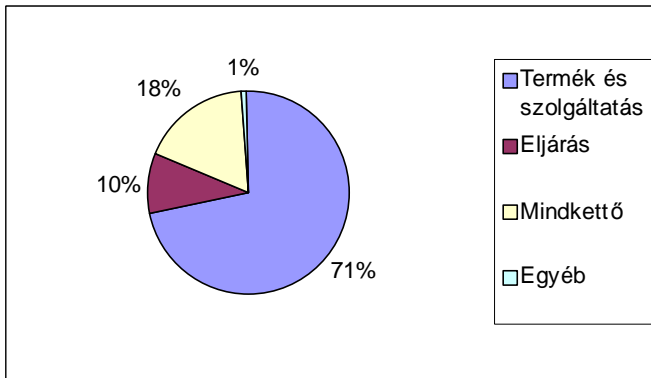
4.1/1. ábra:

Beadott pályázatok megoszlása (1.315 db.):

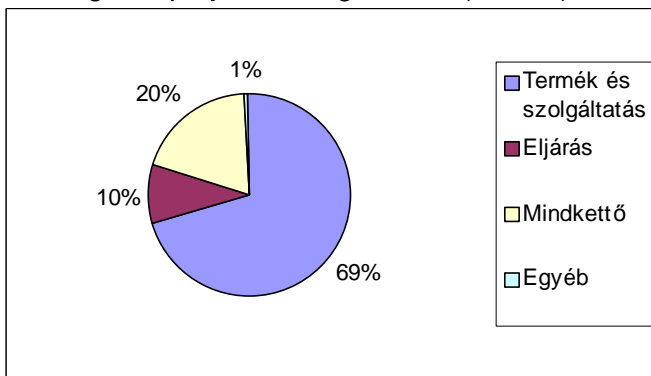
4.1/2. ábra:

A támogatott projektek számára megítélt támogatások megoszlása (6,4 Mrd Ft)

4.1/3. ábra:

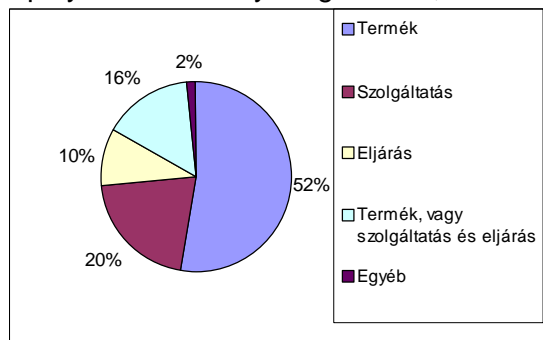
A támogatott projektek megoszlása (367 db)

Az átláthatóság érdekében egy összegző áttekintést is készítettünk a termék/szolgáltatás, eljárás, illetve a mindkettőt megcélzó projektek megoszlásáról. Utóbbiak nagyobb mértékben reprezentáltak a támogatott projektek között, mint a teljes pályázati állományban. A megítélt támogatás megoszlása ezen a szinten nem okozott meglepetést.

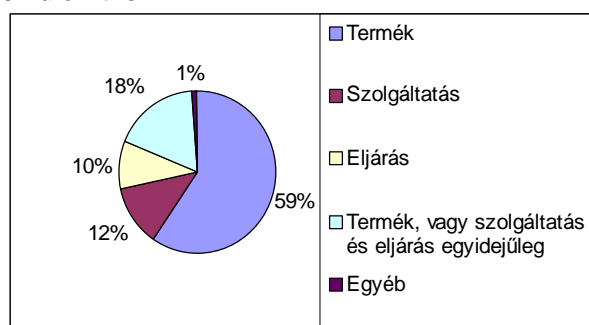
4.1/4. ábra

A pályázati állomány megoszlása, termékek és szolgáltatások elkülönítve

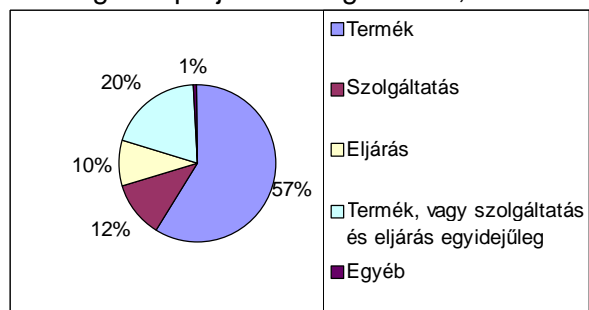
4.1/5. ábra

A projektek számára megítélt támogatások megoszlása, termék- és szolgáltatás-innováció elkülönítve

4.1/6. ábra:

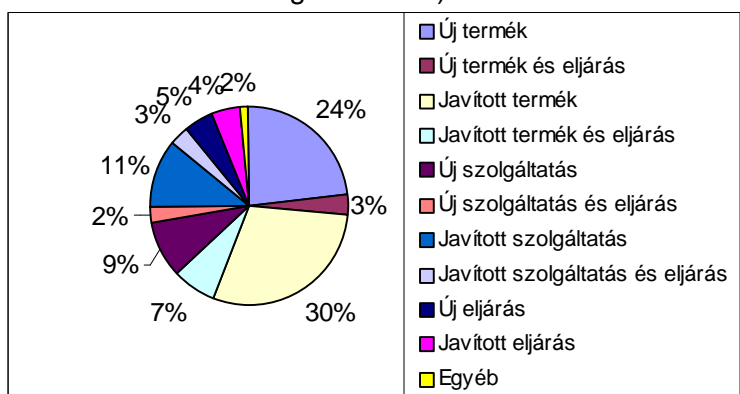
A támogatott projektek megoszlása, termék- és szolgáltatás-innováció elkülönítve

Amennyiben a termék-, illetve a szolgáltatás-innovációt elkülönítjük (4., illetve 5. és 6. ábrák), akkor látható, hogy a bírálati rendszer az utóbbit diszkriminálja elsősorban, míg az előbbi kedvezményezettje a bírálati rendszernek. Fontos persze hangsúlyozni, hogy a projektek minősége is befolyásolhatja a megoszlást, amely nem feltétlenül egyenletes a program által elért vállalkozások körében. A megítélt támogatások megoszlása ebben a bontásban sem különbözik a szám szerint támogatott projektek megoszlásától.

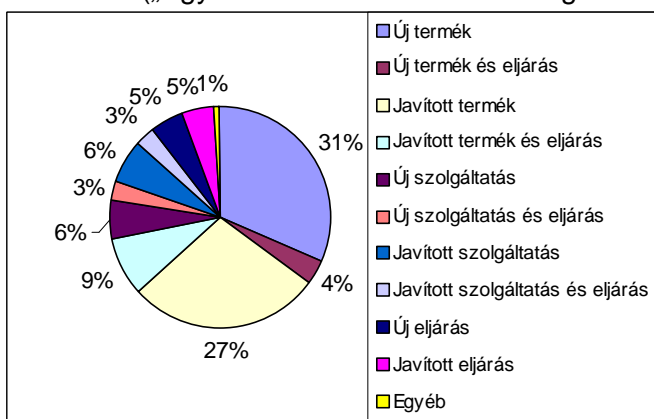
4.1/7. ábra:

A pályázati állomány megoszlása, az OSLO kézikönyv szerinti bontásban („Egyéb”: szervezeti és marketing innováció)

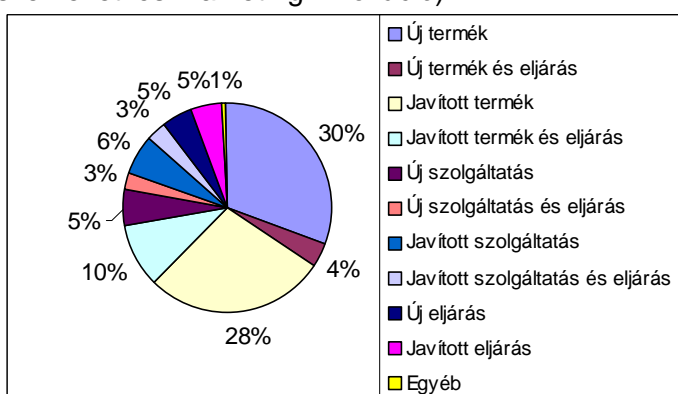
4.1/8. ábra:

A projektek számára megítélt támogatások megoszlása, az OSLO kézikönyv szerinti bontásban („Egyéb”: szervezeti és marketing innováció)

4.1/9. ábra:

A támogatott projektek megoszlása, az OSLO kézikönyv szerinti bontásban („Egyéb”: szervezeti és marketing innováció)

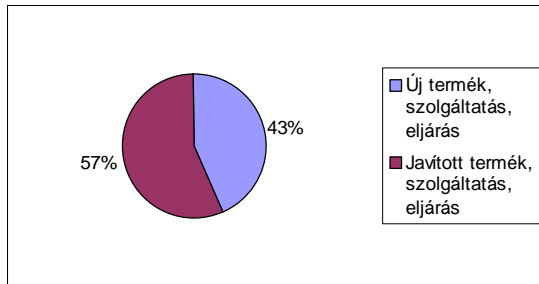

Ebben a bontásban már a projektek újdonságtartalmát is figyelembe vettük. Látható, hogy a pályázati állományhoz képest a rendszer preferálja az új termék-innovációkat, valamint szűri az új szolgáltatásokat, javított szolgáltatásokat. Kis mértékben, de kedvezményezi az egyidejű javított termék és eljárás innovációt. Az első kettő kivételével az eltérések azonban nem szignifikánsak. Ebben a bontásban viszont már kifejezetten meglepő, hogy nem csak az innováció típusa, de újdonságtartalma sem gyakorol hatást az innovációs projektek által benyújtott igény figyelembe vételével megítélt támogatásokra. Az újdonság-tartalom

megítélése ugyanis bírálati szempont. A következő ábrákon bemutatjuk, hogy a támogatásra javasolt projektek kiválasztását némileg befolyásolta az újdonságtartalom.

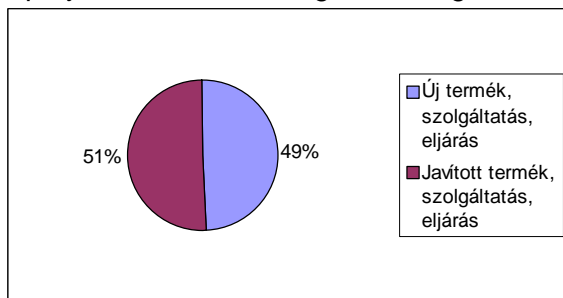
4.1/10. ábra:

A pályázati állomány megoszlása, újszerűség szerint

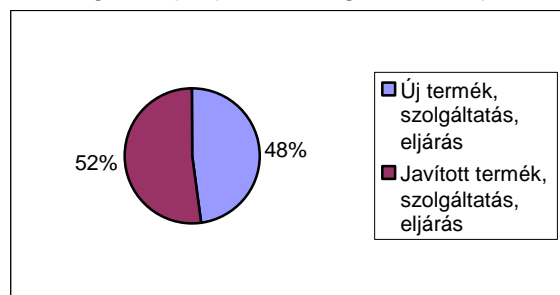
4.1/11. ábra:

A projektek számára megítélt támogatások megoszlása, újszerűség szerint

4.1/12. ábra

A támogatott projektek megoszlása újszerűség szerint

A fenti ábrák alapján a gondot az jelenti, hogy a típus és az újdonságtartalom szerinti részletes bontásban a támogatott projektek száma és a számukra megítélt összegek majdnem teljesen egyeznek. Megállapítható, hogy ezek a jellemzők nem befolyásolták érdemben a pályázatok összeállítását, az igényelt összeget. Másrészt, az állományi adatok alapján megállapítottuk, hogy az igényekhez képest csökkentett támogatási összegek nem tekinthetők jelentős változásnak (az összesítésünk a jóváhagyott, tehát jelen esetben a csökkentett támogatási összeg alapján készült).

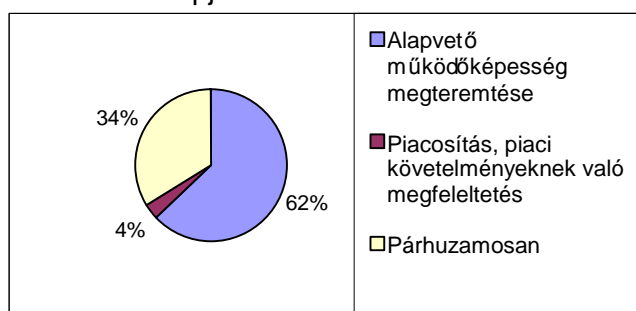
Összességében tehát megállapítható, hogy a támogatott projektek által igényelt és megkapott támogatások mértéke független a típustól és az újdonságtartalomtól.

A támogatásra ítélt projektek „fázis” szerinti szegmentációja

A bírálati szempontrendszer összetett. A projektek realitása, megalapozottsága, és a várható piaci bevezetésre vonatkozó várakozások is legalább olyan súllyal szerepelnek benne, mint az újdonságtartalomra vonatkozó szempontok. Ezért szükséges, hogy az előbbi megállapításokat megvizsgáljuk a támogatott projektek fázis szerint megállapított szegmenseiben.

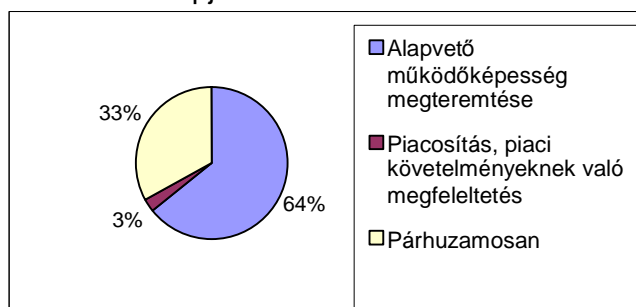
4.1/13. ábra

A támogatott projektek megoszlása, a pályázatban foglaltak szerint, a projektek fő célkitűzése alapján

4.1/14. ábra

A megítélt támogatások megoszlása, a pályázatban foglaltak szerint, a projektek fő célkitűzése alapján

Az összesítés alapján megállapítható, hogy a támogatott projektek közül számban és támogatási összeg tekintetében is nagy arányban vannak jelen olyan vállalkozások, amelyek az innovációs folyamatban, az előttük álló feladatok tekintetében elsősorban egy technológia, vagy megoldás létrehozását, az alapvető működőképesség megteremtését és annak demonstrációját tekintik elsőszámú kihívásnak.

Marginális azon vállalkozások aránya, amelyek az innovációs folyamatban olyan mértékben előrehaladtak, hogy kifejezetten a piacosításhoz szükséges fejlesztésekre fókuszálnak, illetve a piaci bevezetéshez szükséges szolgáltatásokat kívánják megvásárolni.

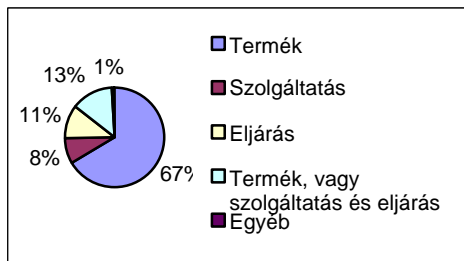
A vállalkozások harmada legalább akkor súlyt helyez a demonstrálható megoldás fejlesztésére, mint a piacosítással kapcsolatos szolgáltatások igénybevételére. Fontos kiemelni, hogy ezek a projektek sem rendelkeznek többel, mint egy ötlettel a pályázat beadásakor.

Nincsen jelentősebb eltérés a támogatások megoszlása és a projektek megoszlása között. A program kis mértékben kedvezményezi a demonstrálható eredményre törekvő projekteket.

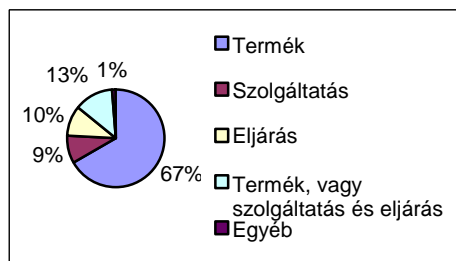
Alapvető működőképesség megteremtésére törekvő projektek jellemzői, megoszlásai:

Elemzés: 230; megítélt támogatás: 4,1 Mrd Ft.
 Jellemzően „pre-seed” és „seed” fázisú projektek.

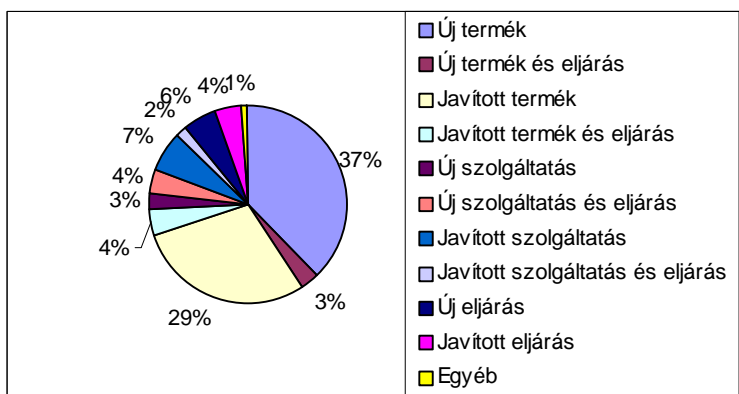
4.1/15. ábra
 A megítélt támogatások megoszlása

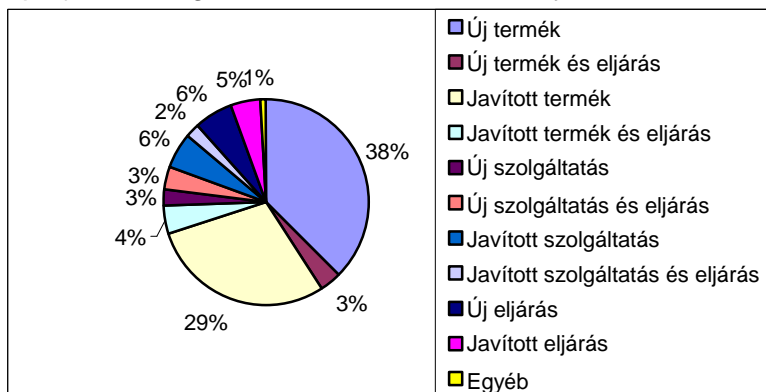
4.1/16 ábra:
 A projektek megoszlása.

4.1/17. ábra:
 A projektek számára odaítélt támogatások megoszlása, az OSLO kézikönyv szerinti bontásban

4.1/18. ábra:
 A projektek megoszlása, az OSLO kézikönyv szerinti bontásban

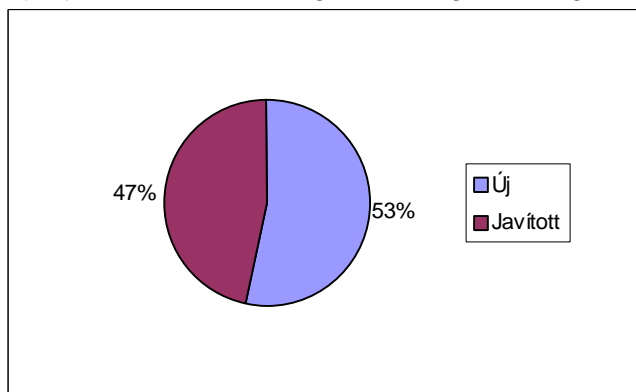

Megállapítható, hogy a szegmensen belül ugyancsak nincsen jelentősebb eltérés a támogatás és a támogatott projektek megoszlása között.

A különbség abban van, a támogatásra ítélt projektek teljes állományához képest (ld. 9. ábra), hogy ebben a csoportban nagyobb aránnyal szerepelnek az új termékek, szolgáltatások, stb. fejlesztésére törekvő projektek. Mindez azonban nem befolyásolja a kért és megítélt támogatások nagyságát.

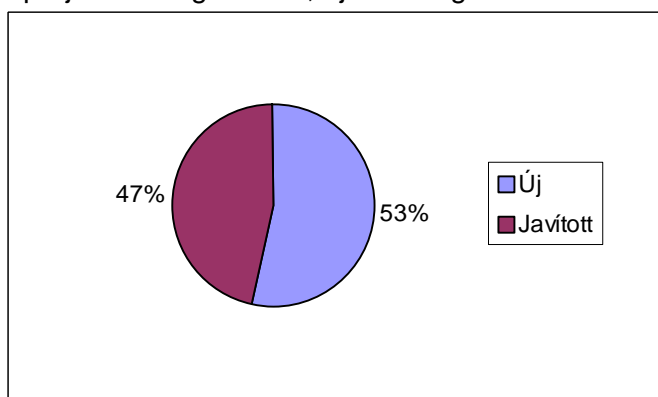
4.1/19. ábra:

A projektek számára megítélt támogatás megoszlása, újszerűség szerinti bontásban

4.1/20. ábra:

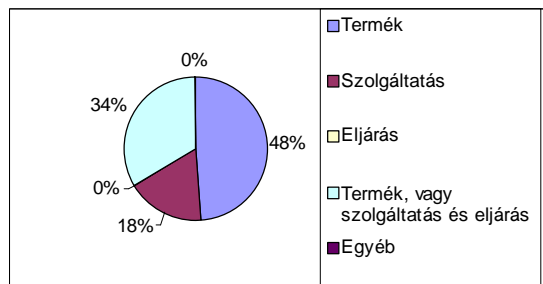
A projektek megoszlása, újszerűség szerinti bontásban

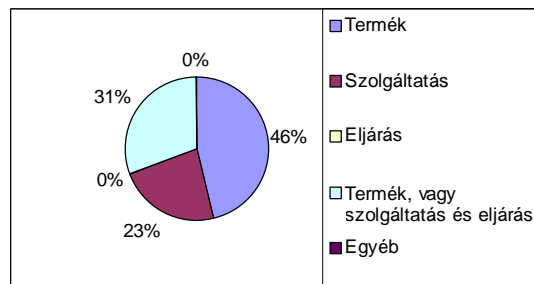
A piaci bevezetéshez szükséges fejlesztésekre fókuszáló projektek jellemzői, megoszlásai

Elemzés: 13 (!); Megítélt támogatás: 180 millió Ft. Jellemzően start-up jellegű projektek.

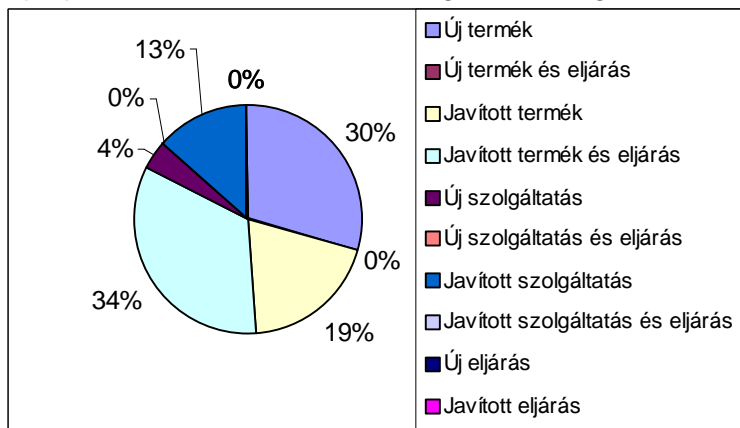
4.1/21. ábra
A projektre megítélt támogatások megoszlása

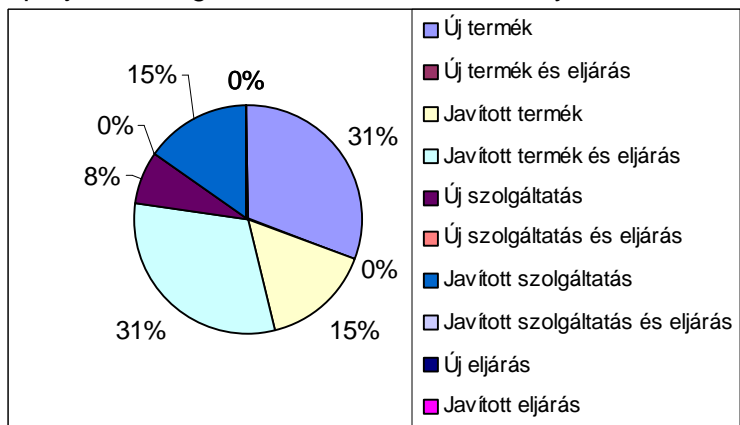
4.1/22. ábra:
A projektek számbeli megoszlása

4.1/23. ábra:
A projektek számára odaítélt támogatások megoszlása, OSLO kézikönyv szerinti bontásban

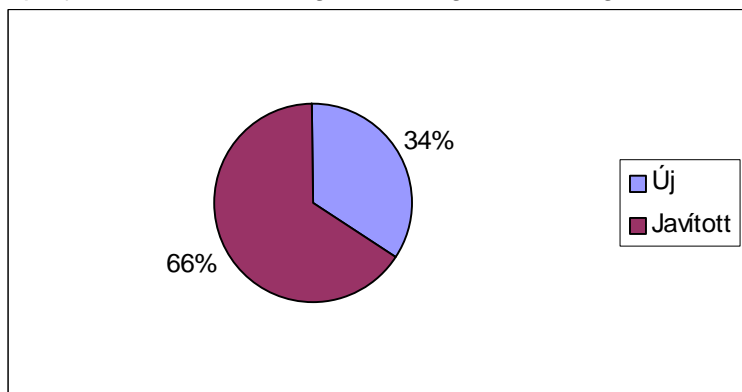
4.1/24. ábra
A projektek megoszlása, az OSLO kézikönyv szerinti bontásban

Nagyon alacsony az ebbe a szegmensbe tartozó projektek száma. Éppen ezért figyelemreméltó, hogy van, de nem szignifikáns az eltérés a támogatott projektek száma és a megítélt támogatások eloszlása között. Az viszont látható, hogy a javított termékek és szolgáltatások számban, és különösen értékben, sokkal nagyobb arányban kedvezményezettjei a rendszernek, mint a teljes átlagban (ld. 11. ábra).

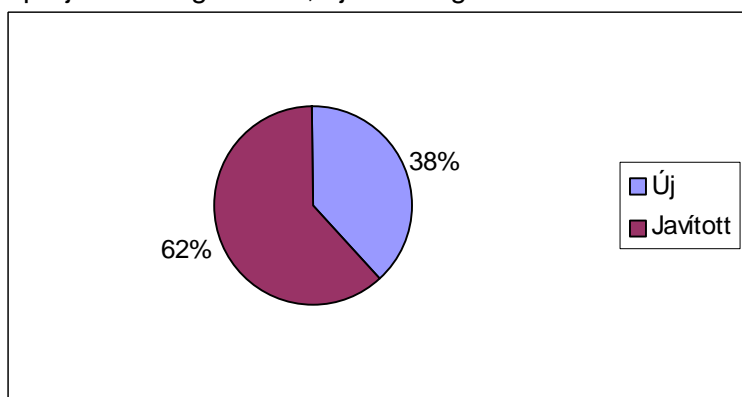
4.1/25. ábra:

A projektek számára megítélt támogatások megoszlása, újszerűség szerinti bontásban

4.1/26. ábra

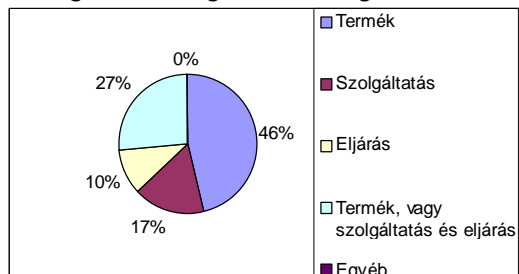
A projektek megoszlása, újszerűség szerinti bontásban

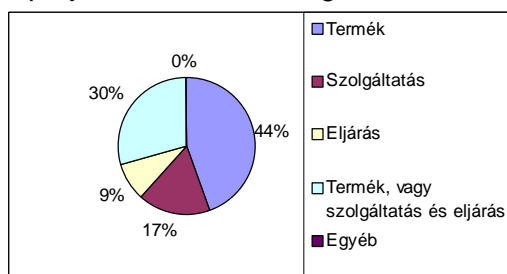
A demonstrálható megoldás, technológia fejlesztésére és piacosításra azonos mértékben fókuszáló projektek

Elemzés: 124; Megítelt támogatás: 2,1 Mrd Ft.

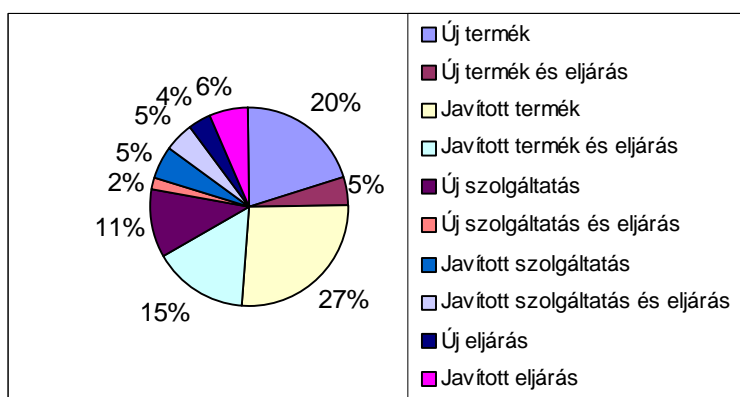
4.1/27. ábra
A megítelt támogatások megoszlása

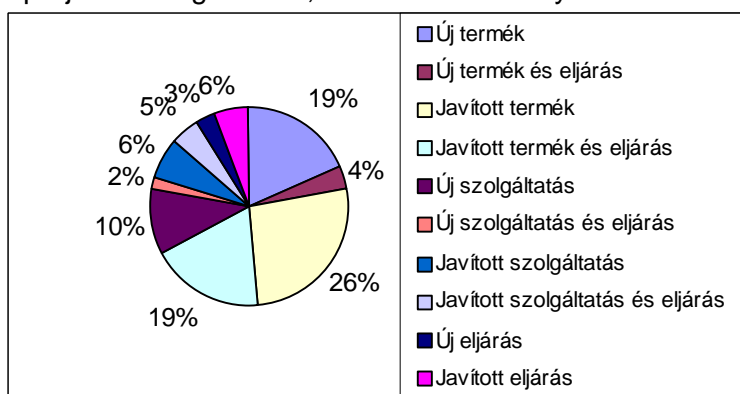
4.1/28. ábra:
A projektek számbeli megoszlása

4.1/29. ábra:
A projektek számára odaítelt támogatások megoszlása, az OSLO kézikönyv szerinti bontásban

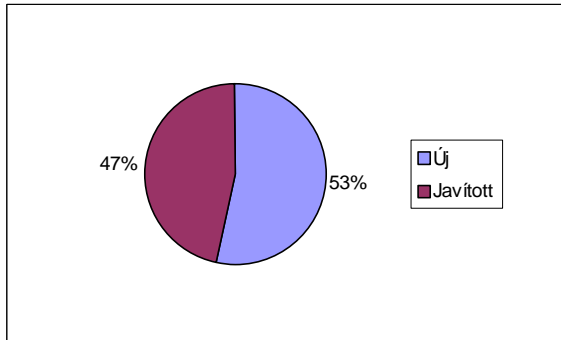
4.1/30. ábra:
A projektek megoszlása, az OSLO kézikönyv szerinti bontásban

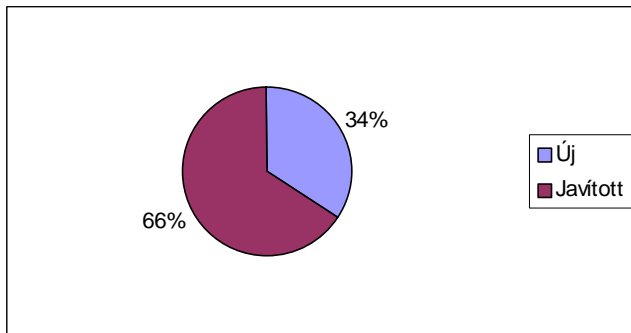
Ebben az „up and go” csoportban az a szegmens, amely javított terméket és eljárást fejleszt egyidejűleg, érezhetően kisebb támogatásban részesült, mint az számbeli arányából következne. Ettől eltekintve azonban erre a csoportra is jellemző, hogy a csoporton belül az újszerűség, vagy az innováció típusa közötti eltérések miatt más összegű támogatásban részesülnének.

A három szegmens számára megítélt támogatásokat összegezve, illetve azon belül az újszerűség tekintetében vett alapvető megoszlást figyelembe véve szignifikáns eltérés mutatható ki.

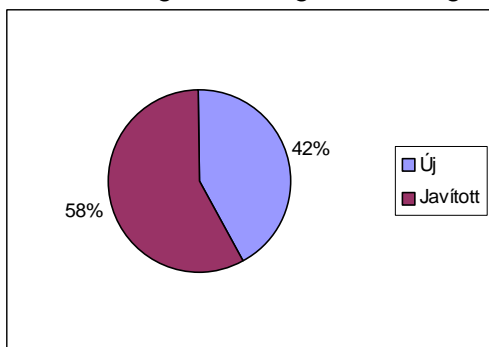
(4.1/19. ábra újra) Az alapvető működőképesség megteremtésére fókuszáló projektek számára megítélt támogatások megoszlása, újszerűség szerinti bontásban

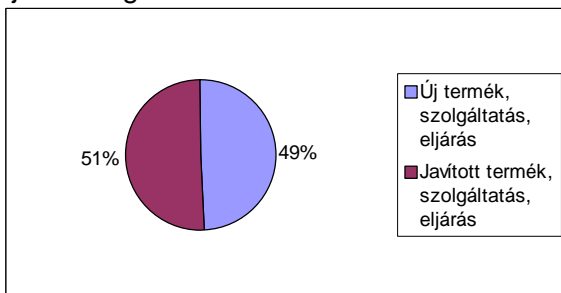
(4.1/25. ábra újra) Az innováció piacosítására fókuszáló projektek számára megítélt támogatások megoszlása, újszerűség szerinti bontásban

4.1/31. ábra: A ötlet fejlesztésére és piacosítására azonos mértékben fókuszáló projektek számára megítélt támogatások megoszlása, újszerűség szerinti bontásban

(4.1/11. ábra újra) Az összes támogatott projekt számára megítélt támogatás megoszlása, újszerűség szerinti bontásban

Következtetések, figyelembe véve a felmérések néhány eredményét is:

Ismételten érdemes hangsúlyozni, hogy a jelenlegi INNOCSEKK egy olyan kisvállalkozói kört ér el, amelyek már évek óta működő cégek, továbbá, a program nem K+F fejlesztést, hanem a tágabban értelmezett innovációs folyamatok támogatását célozza meg. Jelen elemzés keretében nem szükséges minősíteni az előbbieket során ismertetett innovációs típusok szerinti megoszlásokat. Általában véve kijelenthető, hogy a pályázók, illetve a bírálati rendszer egyaránt a termékek (pontosabban a termékek és szolgáltatások) innovációját preferálja. Értékelésünk szerint azonban a jelenlegi bírálati rendszer mindenképpen átgondolásra kell, hogy kerüljön. Elsősorban a következő két ok miatt:

1. Egyértelmű, hogy a pályázatokban kért támogatás, illetve a pályázatok elbírálását követően megítélt támogatások semmilyen összefüggést nem mutatnak az innovációs projektek jellemzőivel – a program egészét tekintve. Valószínűsíthető, hogy az egyes szegmensek *átlagos* forrásigénye, illetve az innovációs szolgáltatások iránti igénye is eltérő a valóságban.
2. A „javított” terméket, szolgáltatást fejlesztő vállalkozások azon pályázók közé tartoznak, amelyek konkrétan fogalmazták meg a piaci bevezetéssel kapcsolatos terveiket. A bírálati szempontrendszer ezt lehetővé teszi, a megítélt átlagos támogatásokat azonban ez sem befolyásolta.

Figyelembe kell venni, hogy a kérdőíves megkérdezésünk eredményei, valamint a mélyinterjúk alapján nagy arányban jellemző, hogy a támogatásokat a kedvezményezettek sikeresen felhasználták, az innovációs folyamat, pedig a kezdeti, jellemzően ötlet szintjén meglévő állapotból eljutott a forgalomképes termékig. A projektek nagyobb része esetében joggal feltételezhető, hogy nem a támogatási program generálta a projekteket. Az már egy másik kérdés, hogy a további potenciális lehetőségeket melyik szegmensben tudják nagyobb arányban és/vagy nagyobb hatást gyakorolva kihasználni. Jelenleg, ilyen közel a projektek befejezéséhez (sőt nagy arányban előtte), erre vonatkozó szakszerű előrejelzésre nem lehet vállalkozni.

Összességében megállapítható, hogy a szempontrendszer ellenmondásos, a gyakorlatba nem átültethető elemeit érdemes elhagyni – jelenlegi formájában nem támogatja a szakszerű bírálati folyamatot. Az nem probléma, hogy egy teljesen új termék prototípusának fejlesztése éppen úgy támogatásban részesül, mint egy javított szolgáltatás kifejlesztésére irányuló projekt. A második pontban kiemelt megoszlás éppenséggel arra enged következtetni, hogy a bírálati döntések megfontoltak, és nem esetlegesek voltak.

A jelenlegi támogatási összegek mellett azonban nem célszerű fenntartani azt az állapotot, amelyben az előbbi két kategória lényegében ugyanannyit kap átlagosan támogatásként, tehát átlagosan ugyanannyi szolgáltatást vesznek igénybe. Másképpen, ha nem is a program generálta a projekteket, de az egyes pályázatok összetételét, a meghatározott szolgáltatásigényt nagymértékben torzította a jelenlegi szisztéma. Például oly módon, hogy az egyébként valóságos és eredményes projektek által igényelt szolgáltatások nem minden tétele olyan fontos az adott innovációs folyamatban, mint a támogatás egésze. Ez csak feltételezés, ami bizonyos, hogy a jelenlegi bírálat során a projekteket elsősorban egészében ítélték meg, és nem kifejezetten az igényelt szolgáltatásokat.

Valószínűsíthető, hogy a program szempontjából nem hatékonyan felhasznált támogatások egy jelentős része nem „érdemtelen” projekthez, hanem értékes projekthez került. Paradox módon ráadásul ez már csak azért sem jelenthetett „extra profitot” a vállalkozásoknak, **mert a szerződéskötések és kifizetések elhúzódása valószínűleg ezeket a (igazoltan felhasznált!) támogatásokat jóval meghaladó károkat okoztak a vállalkozásoknak, ezáltal a programnak.**

Az előző oldalon, a második pontban kiemelt megállapítás azért érdekes, mert azt igazolja, hogy a bírálati folyamat során nem „véletlenszerűen” hozták meg a támogatási döntéseket. Az újdonság szempontjából kevésbé meggyőző projektekre szignifikánsan jellemző, hogy a piacosításra, a piaci eredményességre vonatkozó részletesebb kifejtést tartalmazhatott a teljes pályázati anyag. Ez megerősíti azt a véleményünket, hogy az igényelt szolgáltatások egyes tételeinek tartalmi megítélésével kapcsolatos (csak feltételezhető!) problémákhoz képest, az egyes innovációs projekteket *egészében* véve alaposan, és körültekintően vizsgálták.

Az előbbiek is alátámasztják azt a javaslatunkat, hogy **a bonyolult bírálati rendszert jelentősen le kell egyszerűsíteni**. Továbbá, célszerű megvizsgálni azt a lehetőséget, hogy egy kisebb összeghatárig, egy-egy innovációs szolgáltatás igénybevételeinek támogatása elérhető legyen az INNOCSEKK program keretében. Gyorsabban, egyszerűbben, a projekt tárgyát képező leírás (és néhány további kritérium) alapján befogadott kérelmek esetén, a jogosultság megállapítását követően automatikusan megítélt, időben folyósított támogatások révén, ez a rendszer a jelenleginél jóval nagyobb számban érne el a mikro- és kisvállalkozásokat. Véleményünk szerint az igényelt szolgáltatások egyes tételeinek megalapozottságával kapcsolatos kockázatok csökkennének, a program hatékonysága nőne egy ilyen megoldás alkalmazásával.

Figyelembe kell azonban azt is venni, hogy a program alapvető célkitűzései igénylik a nagyobb összegű támogatások folyósításának, a komplexebb innovációs projektek ösztönzésének a lehetőségét is. A kutatás során feldolgozott források, megkérdezések mindegyike rámutat arra, hogy az INNOCSEKK keretében *jelenleg* elérhető támogatás hiánypótló, a célcsoportja számára jelenleg nem elérhető el alternatív forrás. Javaslatunkból következően azonban, a számban kevesebb, világosabb preferenciák és átláthatóbb bírálati szempontok alapján megítélt innovációs projektekre nagyobb figyelem, idő és energia lenne fordítható a közreműködők részéről, úgy a szakmai megítélés és együttműködés, mint a monitoring és a pénzügyi ellenőrzés tekintetében.

A kiválasztási folyamat, valamint a bírálati szempontrendszer újragondolása során pedig olyan preferenciákat lehet megfogalmazni (típusra, fázisra, technológiára, stb.), amelyeket a kisösszegű támogatás esetében nem szükséges, illetve amelyek a jelenlegi rendszer kereteiben nem is lennének érvényesíthetőek. Ez utóbbi csoportban markánsabban érvényesülhetne az INNOCSEKK azon tulajdonsága, miszerint nem csak a tudástranszfer támogatása, az innovációs érzékenység fokozása a célja, hanem bizonyos mértékig az innovációs projektek finanszírozásának egyik fő pillére a célcsoportjában.

A pályázati állomány és a támogatásra ítélt projektek összehasonlítása, a szellemi jogok és a „prototípus” említésének gyakorisága:

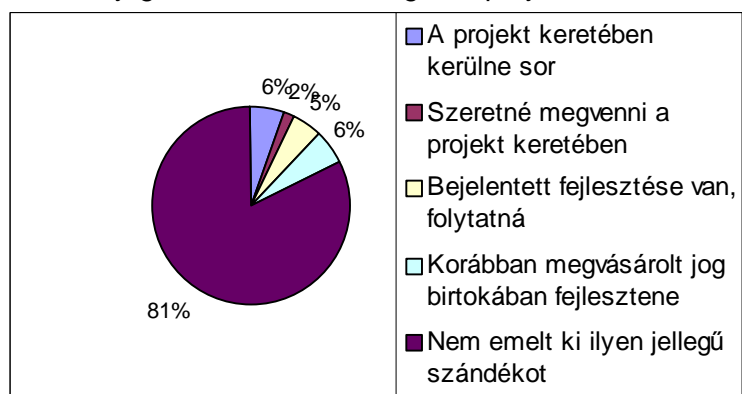
Ahogy az már a fejezet bevezetőjében is kiemelésre került, a következő összeállítás valószínűleg nem tekinthető teljesnek, de mindenképpen informatív.

A 32. és 33. ábra arra utal, hogy sem a pályázók, sem a támogatott projektek nem valósítanak meg nagy arányban olyan innovációt, amely esetében egy szellemi jog a kiinduló pontot, vagy a kimenetet jelentené. A mélyinterjúk alapján megállapításra került azonban, hogy az érintett projektek száma másfélszer, kétszer akkora lehet, mint amit az összeállítás mutat. Továbbá, a megkérdezettek egy része kiemelte azt is, hogy például egy szabadalom megszerzését a költségek miatt nem kezdeményezi, pedig az innováció alapvetően alkalmas lenne rá. Mindezt figyelembe véve is megállapítható, hogy a projektek döntő része nem K+F.

Az összesítésünk arra utal, hogy a bírálatot nem befolyásolta érdemben az, hogy a vállalkozás tervezi-e a szellemi jog (szabadalom, mintaoltalom, stb.) megszerzését. Mint ahogy az sem, hogy rendelkezik-e szellemi jogvédelemben részesült ötlettel. A megvásárolt, vagy (kis mértékben) a megvásárolni szándékozott jogok hasznosítását nem kedvezményezi a rendszer – de az eltérés nem szignifikáns.

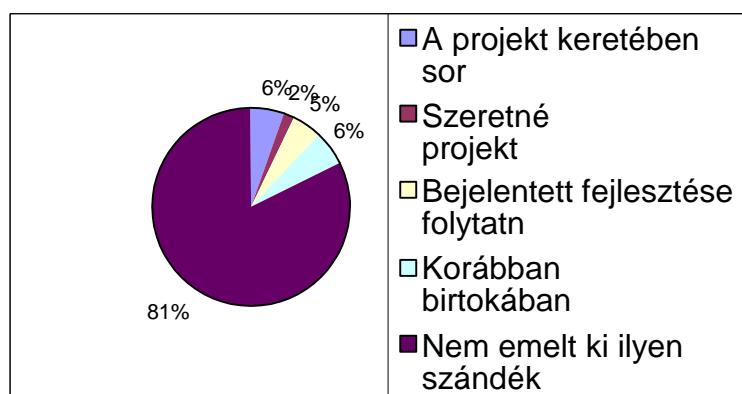
4.1/32. ábra:

Szellemi jogok említése a támogatott projektek esetében

4.1/33. ábra:

Szellemi jogok említése a pályázati állományban

Az alábbi két ábra a pályázatokban, illetve azon belül a támogatott projektek csoportjában összesíti az *említési arányát* annak, hogy hányan tervezik a projekt keretében prototípus, vagy azzal egyenértékű demonstrálható megoldás fejlesztését. A mélyinterjúk összesítéshez képest nem jelentős a különbség. Érdekes azonban kiemelni, hogy a jelenleg már befejezett projektek nagy arányban (20% felett) rendelkeztek a pályázat beadásakor deskamodell szintű megoldással.

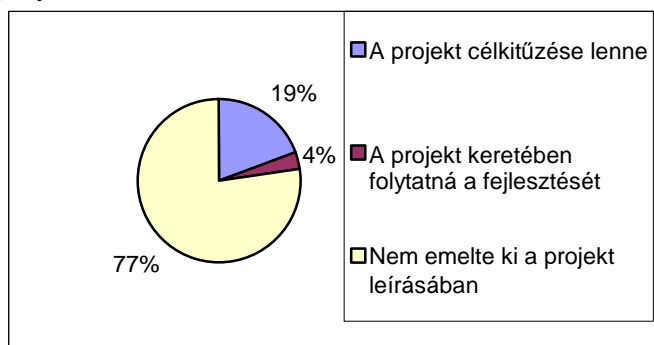
A kapott értékek alátámasztják azt a megfigyelést, hogy a pályázatok többsége mögött egy ötlet állt. Amint az már kiemelésre került, a projektekre nagy arányban volt jellemző, hogy az alapvető fejlesztéssel és a piacosítással egy időben foglalkozzanak, továbbá felméréseink szerint is jellemző volt, hogy a támogatott projektek nagy arányban túljutottak a „pre-seed” fázison, a befejezett projektek pedig a forgalomképes termék/szolgáltatás kifejlesztéséig is eljutottak.

Az alacsony említési arányt csak részben indokolja az, hogy a prototípus nem értelmezhető az innovációs projektek egy jelentős részében. Legalább annyira jellemző volt (felmeréseink szerint), hogy az ötletek mögött álló koncepciók kiérlelték voltak, az innovációs folyamat pedig nem esett olyan messze a vállalkozások jelenlegi „technológiai” folyamataitól. A prototípus fejlesztése, mint kihívás/célkitűzés ezért nem került kiemelésre a projektleírásokban.

A prototípus fejlesztésének deklarált szándékát, illetve a létező prototípusra alapuló fejlesztést mindazonáltal kedvezményezte az INNOCSEKK program.

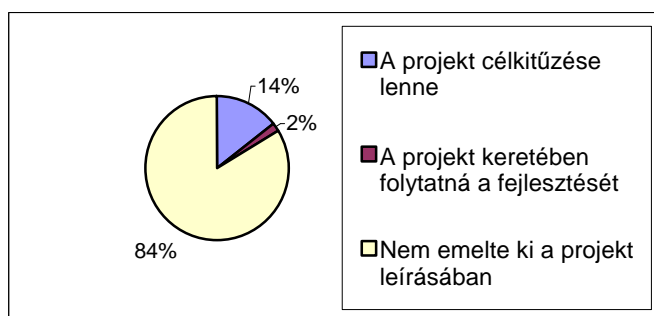
4.1/34. ábra:

Demonstrálható működőképesség (prototípus, vagy ekvivalens) a támogatott projektek projekt-leírásában

4.1/35. ábra:

Demonstrálható működőképesség (prototípus, vagy ekvivalens) a pályázatok projekt-leírásaiban

4.2 Az INNOCSEKK szerződéses állományának értékelése

Megkérdezett csoport: 257 (db.), szerződéssel rendelkező vállalkozás.

Visszaérkezett, feldolgozásra alkalmas kérdőív: 75 db.

Telefonos kontakt: 35 db.

Kérdőív: (ld. 3. Melléklet)

Módszertani háttér

A szerződéses állomány vizsgálata jelentette a kutatás számára az egyik fő kihívást, alapvetően a következő két ok miatt:

- A kutatás célkitűzései közé tartozott, hogy a projektek előrehaladásáról, valamint a projektek eredményességéről egy értékelést készítsen. Mivel a csoporton belül magas az aránya azoknak a projekteknek, amelyek még a pályázatban vállalt kötelezettségeknek sem ettek eleget (hiszen még be sem fejeződött a tulajdonképpeni innovációs projekt), ezért megvalósult, a definíció szerint innovációnak tekinthető eredménnyel még nem rendelkeznek. A kutatás során olyan *indikátorok* felmérésére törekedtünk, amelyek a menet közbeni előrehaladásra vonatkozó következtetések megfogalmazását teszik lehetővé. Az INNOCSEKK program szempontjából egyébként is fontos lenne, ha a jövőben megteremtődne a program teljesülése menet közbeni értékelésének lehetősége.
- A felmérés célkitűzése volt, hogy a vállalkozások és az innovációs projektek milyenségéről további információkat összesítsen, amelyek kiegészíthetik a tipizálásra vonatkozó eredményeinket, különös tekintettel azokra a tulajdonságokra, amelyek nem az innovációs projektre magára, hanem arra vonatkoznak, hogy milyen kontextusba helyezhető el a vállalkozás és az innovációs projektje, milyen üzleti modellben tervezi hasznosítani az innovációt.

1. Előrehaladásra vonatkozó indikátorok:

„*Transzformáció*”:

Mivel megállapításra került, hogy a pályázatok jelentős része egy ötlet megvalósítását tűzte ki célul, ezért olyan indikátorokat határoztunk meg, amelyek alkalmasak arra, hogy megítéljük a demonstrálható technológiai / laboratóriumi működőképesség elérésében tett előrelépéseket, és különösen a demonstrálhatóan működőképes üzleti modell megteremtése, forgalomképes innováció létrehozása érdekében megtett lépéseket – összességében pedig azt, hogy milyen arányban jellemző az innovációs folyamat átfordulása a „reduction to practice” fázisba.

Előzetes várakozásunkat is meghaladó arányban volt jellemző a vállalkozásokra, hogy a piacosításhoz kapcsolódó kihívásokkal, illetve a technológia / megoldás alapvető működőképességével párhuzamosan foglalkoznak – miután elkezdték az innovációs projektet. Az indikátorok jelzik a seed / start-up jellemzők megoszlását, de a programban résztvevő vállalkozások nem sorolhatóak be egyértelműen egyik, vagy másik csoportba.

A vállalkozások teljesítménymutatói:

Az interjútematika kiegészült a vállalkozások teljesítménymutatóira vonatkozó kérdésekkel, a pályázatban megfogalmazott kritériumrendszernek megfelelően. Figyelembe véve, hogy egy ilyen mutató még nem nyújt reális képet, reméljük informatív, illetve a jövőbeni méréseknél referenciamutatóként felhasználható lesz. (A mélyinterjúk megkérdezések során (ld. 4.3 fejezet) további adatokat gyűjtöttünk a közeljövőben várható eredményekről, az export, beruházás, alkalmazotti létszám, stb. várható változásáról.)

Értékelési szempont: Azt, hogy egy projekt milyen közel van a piaci bevezetéshez, netán bevezetésre is került, önmagában még nem tekintjük minősítő kritériumnak. A nemzetközi

kutatás, illetve a szakirodalmi anyagok feldolgozása alapján ez legalábbis nem egyértelmű. Célunk a kiinduló állapothoz képesti elmozdulás lehetőség szerinti finomabb mérése, illetve prezentációja.

2. Tulajdonságokra, típusokra vonatkozó indikátorok:

Együttműködések / partneri kapcsolatok:

Amennyiben az OSLO Kézikönyv tipológiáját tekintjük, megállapítható, hogy az általunk meghatározott indikátorok egy jelentős része az „innovációs együttműködés” kategóriájába tartozik, illetve azzal hozható kapcsolatba. Figyelembe véve a célcsoport jellemzőit (mikro- és kisvállalkozások), arra a következtetésre jutottunk, hogy az innovációs projektek megvalósulása, illetve a technológiai transzfer (az INNOCSEKK révén megvásárolt szolgáltatások) hasznossága nem érvényesülhet (a projektek jelentős részében), ha nem alakítják ki a vállalkozások ezen együttműködések valamely típusát. Az innovációs *voucher* nemzetközi gyakorlatára vonatkozó részletes kutatási eredményeink szerint, csak ritka esetben alakul ki stratégiai partnerség a vállalkozás és a *szolgáltató* között. A témában feltett kérdések száma az ilyen típusú együttműködések sokféleségének köszönhető.

„Írányultság” / kontextus:

Fontosnak tartottunk néhány olyan indikátort is mérni, amelyek lényegében kifejezőek abban a tekintetben, hogy honnan hova tart az adott innovációs projekt, illetve vállalkozás. A feltett kérdések lényegében az innovációs (illetve üzleti együttműködések) kategóriájába tartoznak, de fókuszáltabbak annál, mivel a lehetséges értékláncbeli kapcsolatra, illetve az innovációk értékláncon belüli pozíciójára utalnak.

Értékelési szempont: Az egyes projektek esetében természetesen nem magától értetődő, hogy az innovációs folyamat megalapozott vagy sem, mert ilyen, vagy olyan együttműködések jellemzik a vállalkozást. Ugyanakkor, a kooperációs kapcsolatok változása az innovációs folyamat során, azzal összefüggésben, már sikerkritériumnak tekinthető. Különösen az, a program egészének értékelése esetében. A kooperációs kapcsolatok száma és összetétele az innovációs folyamatok minőségének, és megalapozottságának megítélésére lehet alkalmas. Az irányultságra vonatkozó néhány kérdés jelzésértékű lehet a lehetséges üzleti modellek tekintetében, a piacosítással közvetlenül összefüggő feladatokon túlmutatva.

Indikátorok összegző felsorolása: Üzleti terv; üzleti partnerek; következő lépések; erőforrások, külső erőforrásigény; alternatívák; ügyfélkapcsolatok; piaci teljesítmény; innovációval kapcsolatos exit-stratégia; innováció értékláncba való illeszkedése; piaci kockázatok vs. technológiai kockázatok; forrásallokáció; forrásigény változása; szolgáltatás igény; szponzor / stratégiai kapcsolatok; bajnok; piaci orientáció változása; demonstrálható eredmény / transzformáció; marketing; támogatott vállalkozás teljesítménye.

Kiegészítő megállapítások a módszertanhoz, és a részletes célkitűzésekhez:

A következő néhány pontban a szakirodalmi források alapján olyan megállapítások kerültek összefoglalásra, amelyeket valamilyen szempontból fontosnak tartottunk a módszertan meghatározása során, illetve a felmérés eredményeinek értékelését illetően.

- Az előrehaladás tekintetében, alapul véve a támogatott projektekkel kapcsolatban jelenleg érvényes sikerkritériumokat, vizsgáltuk a vállalkozások teljesítménymutatóit. Fontosnak tartjuk azonban kiemelni, hogy az innováció sikeressége valójában nem a pályázó pénzügyi/gazdasági teljesítményében, hanem a pályázó cége, az általa létrehozott új cég, vagy a projekt (más cégnél továbbvitt) értékében mutatkozik meg. Ez az érték azonban addig ismeretlen, amíg tranzakcióban befektetők által nem kerül megítélésre.

- A kooperációs kapcsolatokra vonatkozó indikátorok azért is olyan fontosak, mert csökkentik az innovációs folyamathoz kapcsolódó kockázatokat, illetve növelik a lehetőségeket – így tényszerűen növelik az innováció megítélhető értékét. Az idő, a technológiákkal és piacokkal kapcsolatos információk, valamint az előbbi információkat értékelni és elemezni képes kompetenciák (emberek) állnak korlátozottan a vállalkozások rendelkezésére. A program szempontjából fontos kiemelni, hogy a vállalkozások szemszögéből ez olyan, *mintha* finanszírozási probléma lenne. Pedig nem teljesen az. A kooperációs kapcsolatok tekintetében különös jelentősége van az erőforrások megosztását, igénybe vételét lehetővé tevő partnerségeknek. Az INNOCSEKK program egyik jelentős előnye más programokhoz képest, hogy jól értelmezi ezt a sajátosságot.
- A potenciális kimenet értékének megállapítása során egyébként is fokozottabban kellene érvényesülnie a kockázatok csökkentésére és a lehetőségek növelésére vonatkozó, a vállalkozás által tervezett lépések értékelésének.
- Az „*irányultság*” / *kontextus* azt is jelzi, hogy a fejlesztésben, vagy akár a kompetenciákat, erőforrásokat biztosító partnerségek mellett milyen jelentőséggel bírnak a piacosításhoz szükséges kooperációk. Néhány piaci szegmensben alapvetően szükséges egy innováció térnyeréséhez, hogy ilyen jellegű kapcsolatokkal rendelkezzen egy vállalkozás. Adott esetben külön jelentőséggel bírhat egy (szponzori) kapcsolat is, amelynek keretében az együttműködés mind a két területre irányul. Egy megrendelés, egy kötelezvény, vagy a rendelkezésre bocsátott infrastruktúra révén kvázi finanszírozhatja is a projektet. Az értékláncbeli kapcsolatok figyelembe vétele már csak azért is fontos, mert a gazdaságban, különösen a célcsoportban létrejövő innovációk nagy arányban nem lesznek kifejezetten termékek, szolgáltatások, nem kerülnek B2B, vagy B2C kereskedelmi forgalomba (e helyett egy technológiai platformba, egy új üzleti modellbe épül be, vagy szimplán intermedier termék, vagy szolgáltatás). A nemzetközi piacra sokkal nagyobb arányban jutnak el így az innovációk, mint közvetlenül értékesíthető termékek, szolgáltatások.
- Mivel működő vállalkozások vesznek részt az INNOCSEKK programban, és ebben nem is várható változás, továbbá mert az általuk kezdeményezett innovációs projektek nagy arányban nem K+F projektek, ezért az újdonság értékelésében célszerű egy új üzletág elindítását legalább annyira értékelni, mint pl. egy szabadalmaztatható technológia fejlesztését.
- A program alapvető célkitűzései közé tartozik az értékteremtés. Az innovációs programokkal kapcsolatban állandósult kihívásnak tekinthető (nemzetközi példák alapján), hogy a közvetlen érték-teremtésre vonatkozó információkhoz képest nem tudja kellően értékelni (a vállalkozások pedig nem tudják bemutatni), hogy mennyi a vállalkozás által a piacon potenciálisan realizálható érték. A komplexebb programok esetében ezt a kérdést a megvalósíthatósági tanulmányokkal, piackutatással, stb. szolgáltatásokkal kapcsolatban fokozottabban lehetne érvényesíteni. A felmérés, illetve a mélyinterjú megkérdezés alapján legalábbis sejthető, hogy ebben a tekintetben a vállalkozások nem kellően felkészültek, de az erre vonatkozó elvárásokat a program sem tudta hatékonyan érvényesíteni – másrészt viszont az indikátorok arra is utalnak, hogy a vállalkozások egy jelentős részében ez nem is jelentett különleges feladatot az innováció jellemzői miatt.
- Kedvező a megítélése azoknak a finanszírozási konstrukcióknak, amelyek lépésről lépésre finanszírozzák az innovációs projekteket, és ahol az adott fázisnak kifejezetten az a célja, hogy felkészítsen a következő mérföldkő eléréséhez szükséges feladatokra.
- A szükséges infrastruktúra, illetve erőforrások finomabb megítélése indokolt, mindenekelőtt az innováció alapvető fejlesztéséhez szükséges infrastruktúra tekintetében. Kihívásnak tekinthető továbbá, hogy egy sikeres üzleti modellhez milyen, a forgalmazáshoz szükséges infrastruktúra áll rendelkezésre. De önmagában vizsgálandó

kihívásnak tekinthető az is, hogy az esetleges új összetevők, anyagok, részegységek, alkatrészek, stb. iránti igényt az üzleti működés (folyamatok és profitabilitás szempontjából) *hatékonyan* tudja-e kielégíteni a piac a vállalkozás számára illetve, hogy az innováció megvásárolása esetén ráfordítást követel meg a felhasználótól (pl. alkalmazottai képzését, stb.).

Az utóbbi típusú kihívás csoportjába sorolható problémákat nagy arányban említették a megkérdezett vállalkozások (a mélyinterjúk során), mint a projekt teljesítése, vagy a *további potenciális lehetőségek* tekintetében előttük álló akadályt.

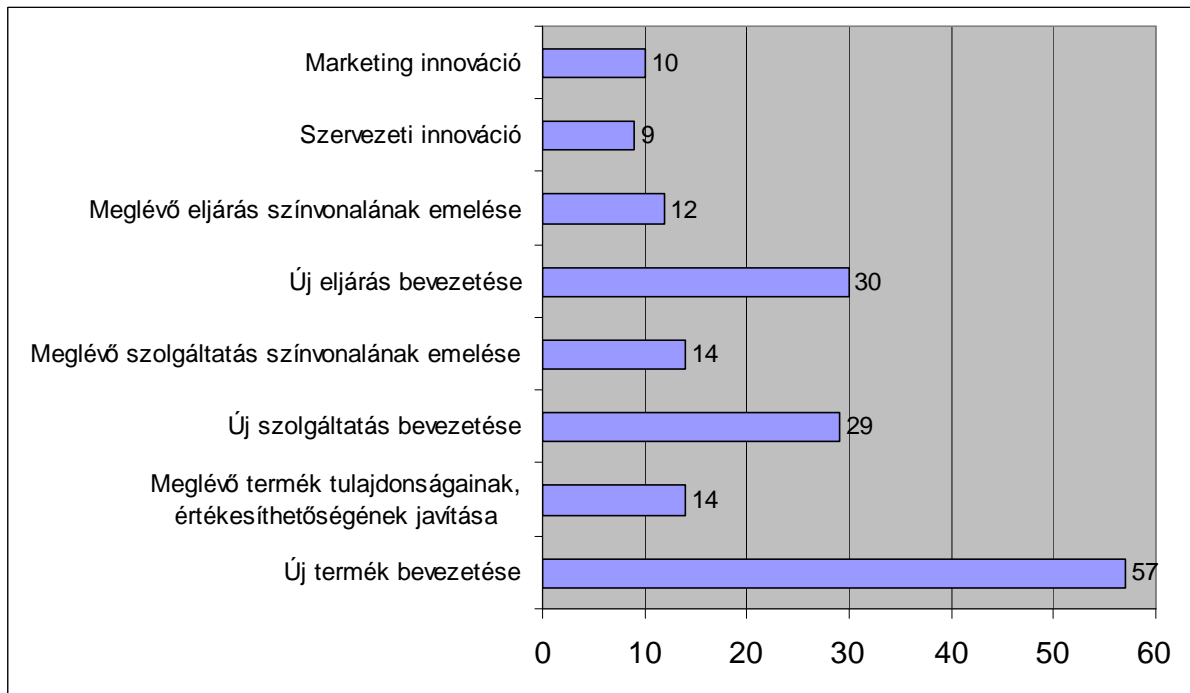
Az előbbi kiemelések jelentős mértékben befolyásolták a felmérés kérdéseinek megfogalmazását. Véleményünk szerint a válaszok informatívak, a projektek típusaira vonatkozó jellemzők részletgazdagabbak.

Mindezzel nem azt állítjuk, hogy a bírálati szempontrendszer további bővítése szükséges (éppen ellenkezőleg). De hozzájárulhat annak megértéséhez, hogy a támogatott projektek várható eredményessége alapján a programmal szemben megfogalmazott hatékonysági elvárások fokozása milyen kihívást jelentene a bírálati és monitoring rendszer számára.

Az innováció típusa szerinti megoszlása a megkérdezett innovációs projekteknek

4.2/1. ábra (1. kérdés)

A támogatott projektek keretében megvalósított (tervezi megvalósítani) innováció típusok gyakorisága (db)

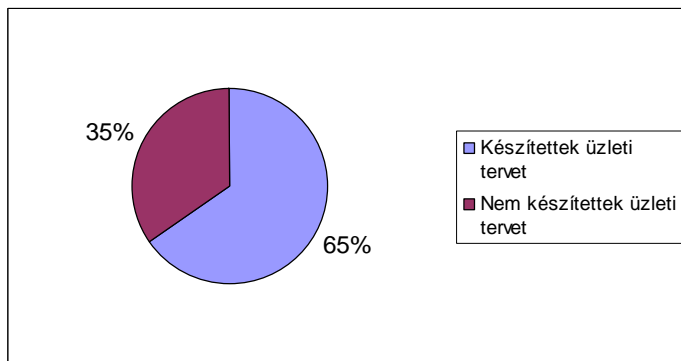
A válaszokkal kapcsolatban fontos kiemelni, hogy a megkérdezettek több választ is bejelölhettek. A válaszok alapján megállapítható, hogy a vállalkozások nagy arányban érzékelik azt, hogy az innováció egyben új eljárás fejlesztését is jelenti a számukra. Amennyiben tehát az innovációt nem a piac szempontjából, hanem a vállalkozás szempontjából vizsgáljuk, akkor az a megkérdezettek nagy száma esetében komplex változást jelent. A legmagasabb említettsége a termék-innovációnak van, amely egyezik a pályázati projektleírás alapján készített kimutatásunkkal (ld. 4.1 fejezet), ezt követi a szolgáltatás, illetve az eljárás.

Megállapítható, hogy az általunk alkalmazott besoroláshoz képest szignifikánsan nagyobb arányban kategorizálják az innovációt „újnak”.

A projektek előrehaladásával kapcsolatban feltett kérdésekre adott válaszok - „transzformáció”

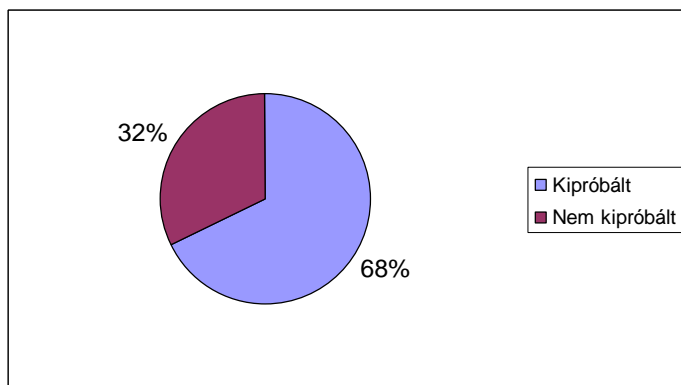
4.2/2. ábra (2. kérdés)

Az innovációs projekt eddigi fázisai során készült-e már üzleti terv?

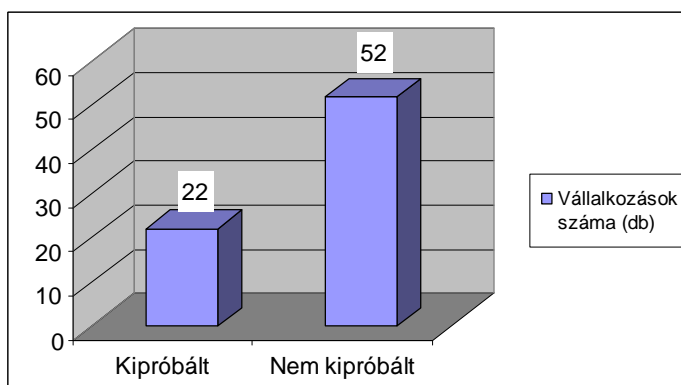
4.2/3. ábra (10. kérdés)

Kipróbált már az innováció működőképessége "laboratóriumi" körülmények között?

4.2/4. ábra (11. kérdés)

Kipróbált már az innováció működőképessége piaci körülmények között?

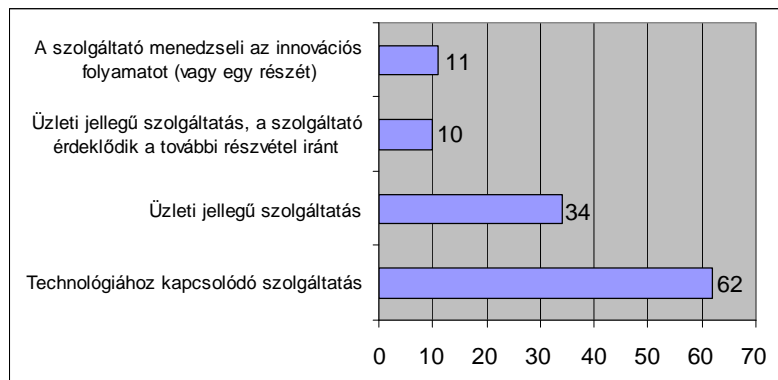
A megkérdezések eredménye szerint a „seed” fázison túljutott a projektek kétharmada, ugyanekkor arányban megtettek alapvető lépéseket az üzleti bevezetés irányába is. A innováció üzleti működőképességre vonatkozóan kevesebb, mint harmaduk rendelkezik tapasztalattal.

A pályázati állomány feldolgozása során arra a következtetésre jutottunk, hogy a projektekre nagy arányban (mintegy harmada esetében) jellemző volt, hogy az alapvető fejlesztést és a

piacosítást egyidejűleg végzi (ennek megfelelő szolgáltatás-portfoliót vett igénybe). A felmérés megerősítette ezt az eredményünket.

4.2/5. ábra (25. kérdés)

A támogatással igénybevett szolgáltatás(ok) típusa a vállalkozások említéseinek gyakorisága szerint (db)

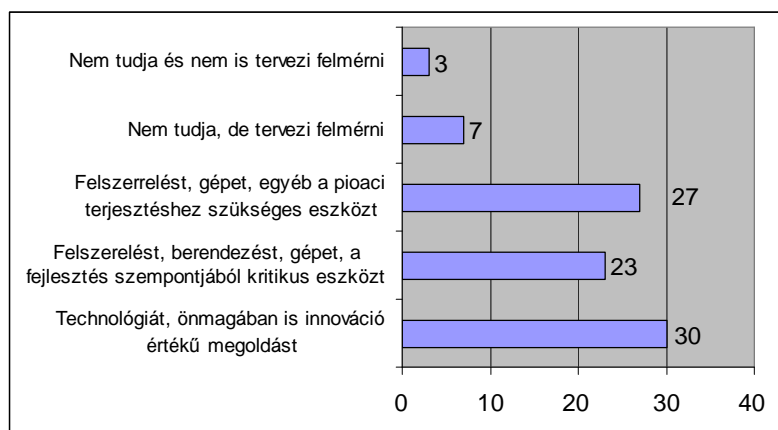

Az előbbi kérdést úgy tettük fel, hogy az informatív a szolgáltatókkal kialakított *együttműködések* tekintetében is. Megállapítható, hogy az előzetes feltételezésünkhöz szorosabb, és mélyebb kapcsolat jellemzi az innovációs projektek egy nem elhanyagolható részét.

A „transzformációban” való előrehaladásra további kérdéseket is feltettünk, hogy arról, a kutatási célkitűzéseknek megfelelően finomabb megközelítésben is tudjunk indikátorokat képezni. Fontos kiemelni, hogy a megkérdezettek nagyobb része még nem fejezte be a projektjét, illetve azok a vállalkozások, amelyek igen, nagy arányban még további kihívások előtt állnak.

4.2/6. ábra (28. kérdés)

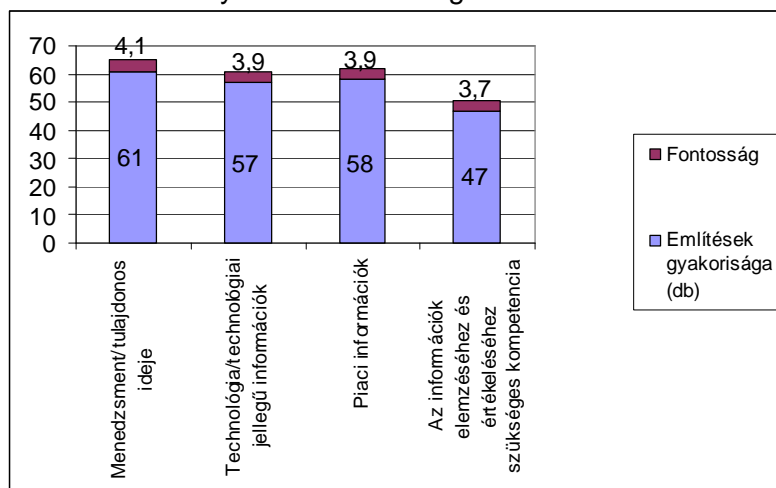
Milyen eszközök szükségesek még az innovációs folyamat folytatásához - a vállalkozások említéseinek gyakorisága szerint (db)

Érdeemes kiemelni azt a tényt, hogy az innovációk jelentős arányban más innovációkra épülnek. Megállapítható továbbá az is, hogy a prototípus létrehozását követően a piacosításhoz szükséges fejlesztések tekintetében, a közvetlenül a terjesztéshez szükséges eszközök mellett, magas említettség mutat rá a forgalmazhatósághoz szükséges további fejlesztések jelentőségére. Ez lehet az egyik magyarázata annak is, hogy a megkérdezettek egyenletesen magas arányban említették, és tekintették fontosnak a piaci és technológiai információkat.

4.2/7. ábra (29. kérdés)

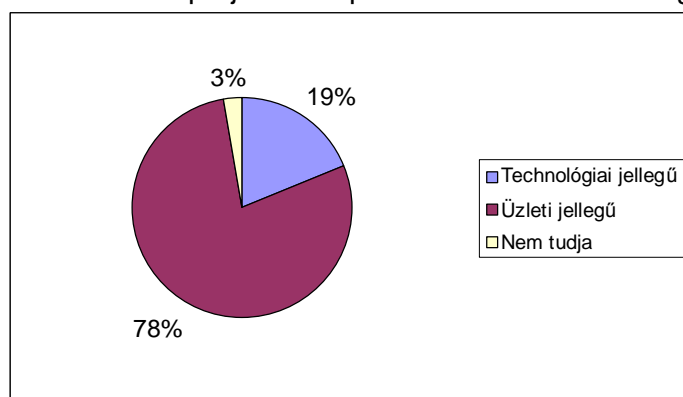
Az innovációs folyamathoz szükséges erőforrások és azok fontossága

A kompetenciák (vezetési és elemzői) megoszlása megerősíti a kutatás során több forrás által megerősített vélekedésünket, hogy a projektek mögött nem áll különösebb mértékben szofisztikált üzleti tervezés. Különösen annak fényében, hogy a projektek sikerét veszélyeztető alapvető kockázatokot elsősorban piaci jellegűnek ítélik meg (a kockázatokról készített részletesebb adatfelvétel is megerősítette ezt az eredményt).

4.2/8. ábra (20. kérdés)

Az innovációs projekttel kapcsolatos kockázatok megítélése

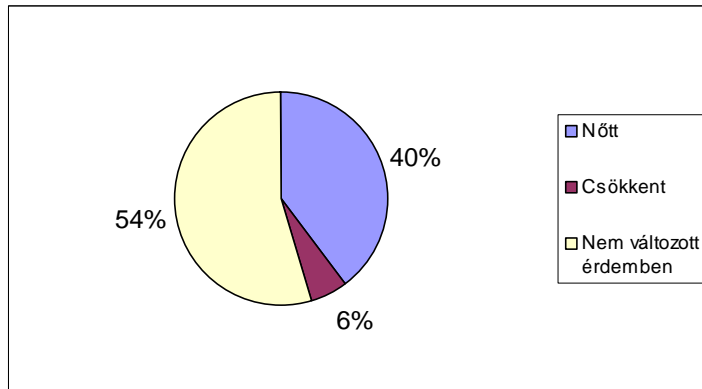

A kockázatokra részletesen is rákérdeztünk, illetve kértük, hogy rendeljenek értéket az említett kockázathoz. Ennek alapján megállapítható, hogy megadott technológiai és üzleti kockázatok (19. és 18. kérdés) között nagy számban szerepelnek olyan technológiai kihívások, illetve ekvivalens problémák, amelyek a forgalmazhatósághoz, illetve a forgalmazáshoz szükséges fejlesztésekhez kapcsolódnak („start-up” fázisra jellemző módon).

A piacosításhoz közeledve, részben attól függően, hogy mennyire felkészültek erre a szakaszra a vállalkozások, szükségszerűen változások következnek be a számba vett forrásigény, illetve a számba vett kockázatok tekintetében. Informatívnak tartjuk, hogy milyen jellegű és mértékű változásról számoltak be a vállalkozások.

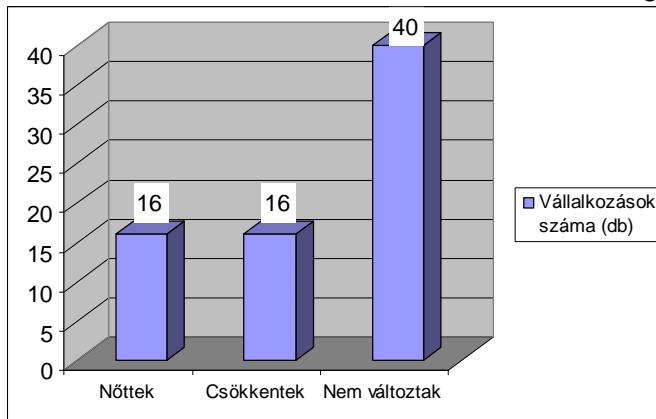
4.2/9. ábra (9. kérdés)

Az innovációs folyamat folytatásához szükséges további forrásigény alakulása az elmúlt egy évben az adott vállalkozásnál

4.2/10 ábra (21. kérdés)

A támogatás elnyerése óta, a vállalkozás megítélése szerint, az innováció megvalósulását érintő, számba vett kockázatok alakulás, említési gyakoriság szerint (db)

Megállapítható, hogy a számba vett kockázatok nem változtak érdemben a megkérdezettek véleménye szerint. A forrásigény növekedése részben magyarázható a projekt alultervezésével. Ez bizonyos mértékig természetesnek tekinthető. Mélyinterjúk megkérdezéseink alapján megállapítható, hogy csak elhanyagolható mértékű fennakadást okozott a projektek előrehaladásában.

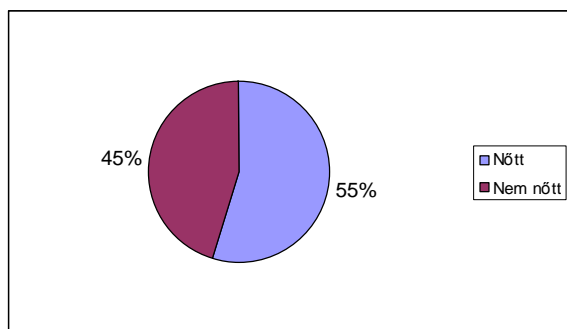
Általában véve **a projektek megalapozottsága, pontosabban előkészítettsége a várakozásainkat is meghaladta** (figyelembe véve a mélyinterjú eredményeit is). A feltett kérdéseink között szerepelt egy olyan is, amely általában arra kérdezett rá, hogy a folyamatban soron következő lépések rögzítésre kerültek-e. A megkérdezettek 94%-a igennel válaszolt. A vállalkozások több mint 70%-a több alternatívát is előkészített a továbblépés tekintetében. 86%-uk tisztában van azzal, hogy kik, és milyen formában viszik majd a piacra az innovációt, és milyen üzleti együttműködés alakul majd ki a vállalkozások között, 65% pedig több lehetőséggel is számol.

Teljesítménymutatók változása a felmérésben résztvevő vállalkozások körében

A megkérdezett vállalkozások komplex teljesítménymutatóinak értékelése részben eltér a programban megfogalmazott sikerkritériumoktól. Többek között azért, mert a megkérdezettek nagy aránya még nem fejezte be a projektjét, a jövőbeni üzleti eredményesség előrejelzésére, a vállalkozás objektívebb (konjunkturális hatásokat is kiszűrő) megítélésére viszont a következő információk alkalmasabbak. Az innovációs projekttel jelen állás szerint inkább közvetett kapcsolatban vannak a mért teljesítmények.

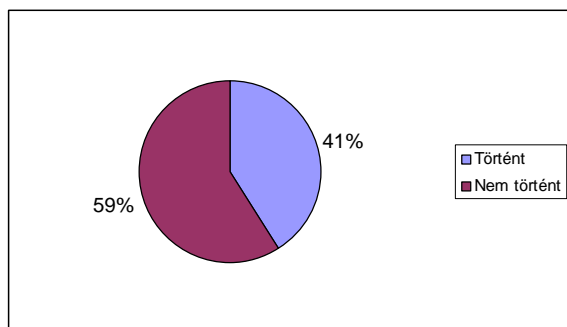
4.2/11. ábra (32. kérdés)

A vállalkozás általános beruházási aktivitása nőtt az elmúlt 1 évben?

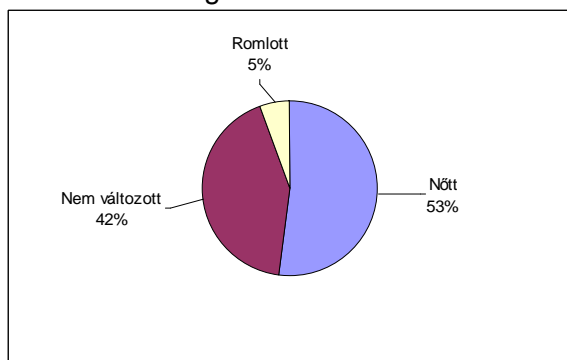
4.2/12. ábra (33. kérdés)

Forrásbevonás a vállalkozás általános működéséhez kapcsolódóan az elmúlt 1 év során

4.2/13. ábra (34. kérdés)

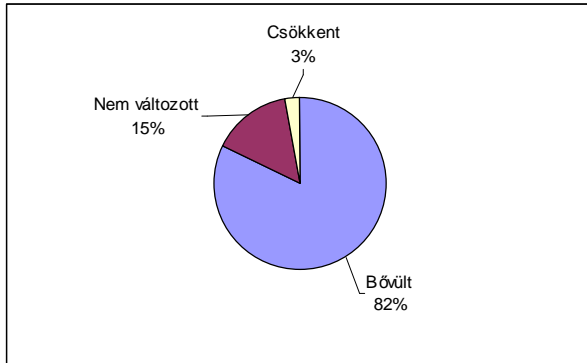
Jövedelmezőség változása az elmúlt 1 évben

A válaszok összetételével kapcsolatban érdemes kiemelni, hogy a beruházások egy jelentős részét még mindig a bevételből finanszírozzák, a forrásbevonás magas aránya azonban meghaladta a várakozásunkat, míg a jövedelmezőség (BHE) stagnálását magyarázhatja a kedvezőtlen üzleti környezet.

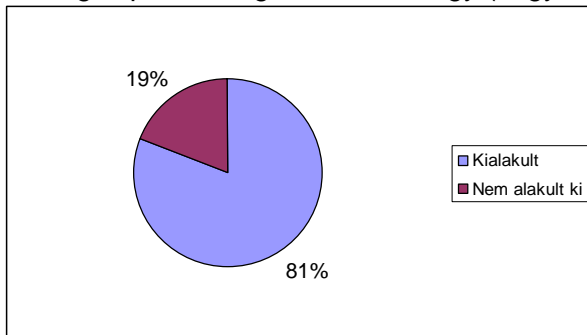
4.2/14. ábra (35. kérdés)

Az üzleti kapcsolatok száma hogyan változott az elmúlt 2 év során

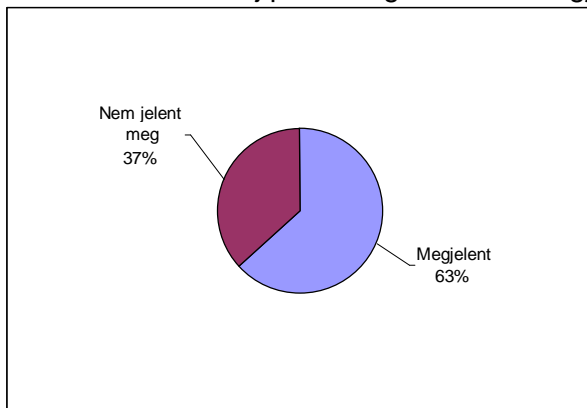
4.2/15. ábra (36. kérdés)

Stratégiai partnerség kialakulása egy (vagy több) céggel az elmúlt 2 évben

4.2/16. ábra (37. kérdés)

Az elmúlt 2 évben új piaci szegmensben megjelent-e a vállalkozás

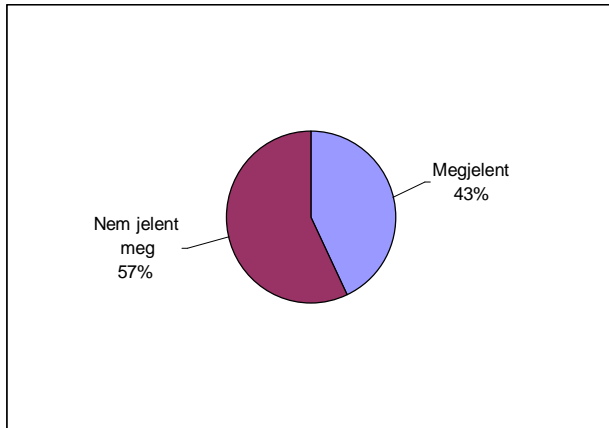

Az előző három ábrával kapcsolatban érdemes kiemelni, hogy azok a vállalkozás általában vett teljesítményével kapcsolatosak. A stratégiai kapcsolatokra vonatkozó válaszok például jelentősen eltérnek attól, ami az innovációs projektekkel kapcsolatban hasonlóképpen feltett kérdésekre adott válaszokból következik. Fontos, hogy a három kérdésre adott válaszok konzisztensek, tehát alapvetően hitelesnek ítéelhetőek. Ez arra utal, hogy az innovációs projektek olyan vállalkozásokhoz kötődnek, amelyeknek nem csak a pénzügyi mutatói javultak, hanem a *stratégiai* értelemben vett teljesítménye is.

Különösen, amennyiben figyelembe vesszük, hogy a piaci orientációk megváltozása nem csak új termék/szolgáltatás szegmenst jelent, hanem nagy arányban új piacokon is megjelentek.

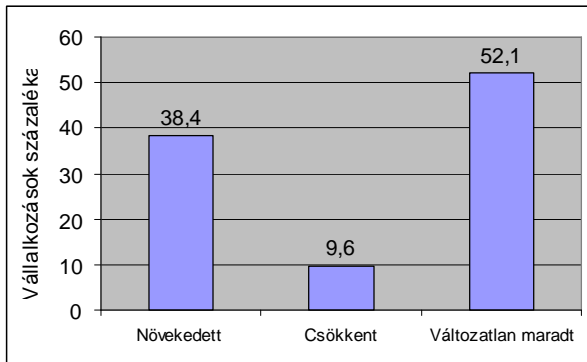
4.2/17. ábra (38. kérdés)

Földrajzi értelemben új piacokon megjelent-e a vállalkozás az elmúlt 2 évben

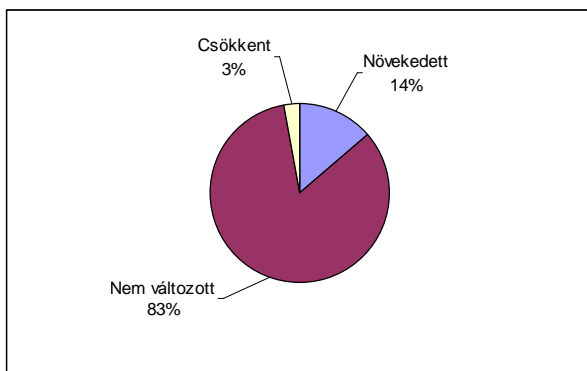
4.2/18. ábra (39. kérdés)

Az alkalmazotti létszám változása az elmúlt 2 évben

4.2/19. ábra (40. kérdés)

Menedzsment (vezető beosztású munkatársak számának) változása a vállalkozásoknál az elmúlt 2 évben

A vállalkozások fejlődése inkább szerves jellegű, semmint robbanásszerű. Innovatív vállalkozásokról lévén szó, különösen fontos a menedzsment bővülése.

A teljesítménymutatók értékeléséhez szorosan hozzátartozik az a tény, hogy az elkövetkező néhány évben még jelentősen változhat az eloszlás (a nem befejezett projektek magas aránya miatt), amely értelemszerűen befolyásolni fogja a program eredményességének a megítélését. A teljesítménymutatók értékelésének egyik oka az volt, hogy a következő éves felmérésekhez legyen viszonyítási alap.

A vállalkozások komplex (EXPERF szemléletű) teljesítmény-értékelését tekintve a pénzügyi alapú, illetve a stratégiai értelemben vett teljesítménymutatókhoz képest a vállalkozások elégedettsége és a fejlődés általuk észlelt tervezhetősége nem változott olyan mértékben, mint azt az előbbi kettő indokolná, és amely a beruházások, és különösen a menedzsment változásában jobban megmutatkozna. Figyelembe véve a szegmens összetételét, és a hazai üzleti környezet állapotát, ez a fajta bizonytalanság nem meglepő, ugyanakkor az üzleti tervezéssel kapcsolatos spontaneitás, mint a csoportra jellemző attitűd, erősségével is konzisztens.

Az innovációs projektek eredményességével kapcsolatban összességében (a már megfogalmazott fenntartásokkal) kijelenthető, hogy az a tény, miszerint a vállalkozások stratégiai pozíciói javultak elsősorban, a projektek jelenlegi előrehaladottsága mellett ésszerű, és megfelel a várakozásainknak.

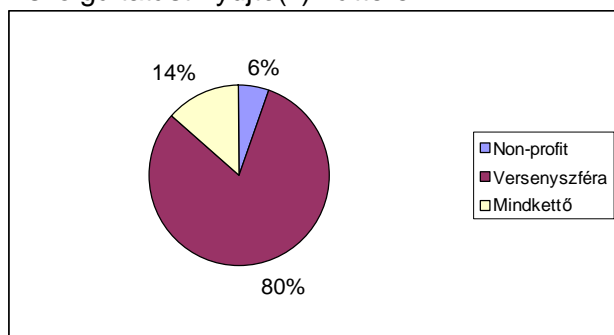
Kooperációs kapcsolatok és az innovációs folyamat

A fejezet bevezetőjében, illetve a módszertan és a kérdések összetételéhez kapcsolódó indoklásunkban is kifejtettük, hogy nagy jelentőséget tulajdonítunk az együttműködéseknek, és nem csak számosságának, de minőségének is. A felmérésben vizsgáltuk a szolgáltatókkal kialakított kapcsolatokat, de rákérdeztünk az egyéb, véleményünk szerint fontos együttműködésekre is.

Szolgáltatók

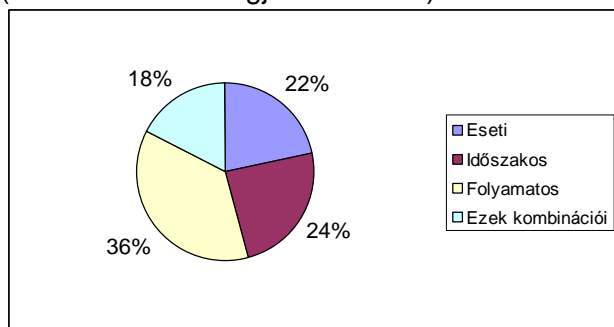
4.2/20. ábra (26. kérdés)

A szolgáltatást nyújtó(k) háttere

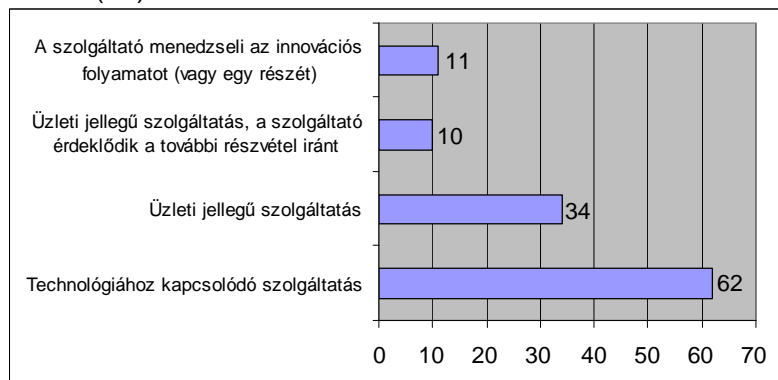
4.2/21. ábra (27. kérdés)

A vállalkozás kapcsolata a szolgáltatóval, akitől a támogatott szolgáltatás(oka)t igénybe vette (Több válasz is megjelölhető volt)

(4.2/6. ábra, 25. kérdés újra)

A támogatással igénybevett szolgáltatás(ok) típusa a vállalkozások említéseinek gyakorisága szerint (db)

Az előzetes kutatás alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy a szolgáltatókkal kialakított kapcsolatok intenzívebbek (és tartósabbak) lehetnek, mint a nemzetközi gyakorlatban alkalmazott voucher programokban.

A felmérés eredményei arra engednek következtetni, hogy az INNOCSEKK keretében támogatott szolgáltatások, a nemzetközi (holland) gyakorlathoz képest nem csak abban különböznek elsősorban, hogy a vállalkozásnak van egy „kérdésre”, amelyre a szolgáltató egy „választ” ad, hanem sokkal nagyobb arányban jellemző a szorosabb és tartósabb együttműködés (legalább egy szolgáltatóval). Továbbá, ugyancsak magas az említettsége azon projekteknek, amelyek esetében elképzelhető, hogy ez az együttműködés az üzleti hasznosításra is ki fog terjedni és/vagy a szolgáltató kifejezetten irányítja a folyamatot.

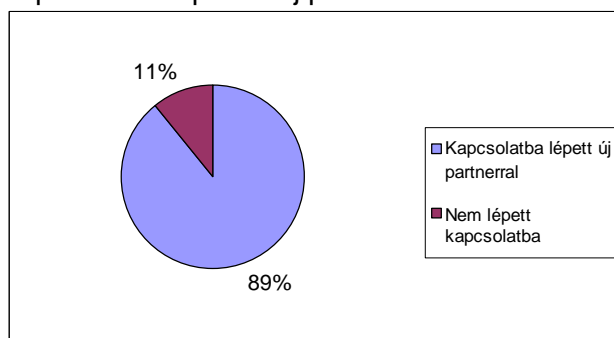
Értékelésünk szerint az együttműködés intenzitása a szolgáltatókkal alapvetően kedvező fejleménynek tekinthető, figyelembe véve természetesen azt a lehetőséget is, hogy a két fél közötti együttműködés szorossága, adott esetekben, nem feltétlenül szerencsés a program szempontjából.

Másrészt viszont a szolgáltatókkal kialakított kapcsolatokat érdemes az üzleti és fejlesztő együttműködések kontextusában értelmezni. Felmérésünk szerint a projektek 81%-ában olyan projektcsapat állt fel az innováció megvalósítására, amelynek „külsős” tagjai is van.

Mindenekelőtt megállapítható, hogy az alapvető partnerkeresésben, az innovációs projekt továbbviteléhez kapcsolódóan a vállalkozások nagy arányban előreléptek.

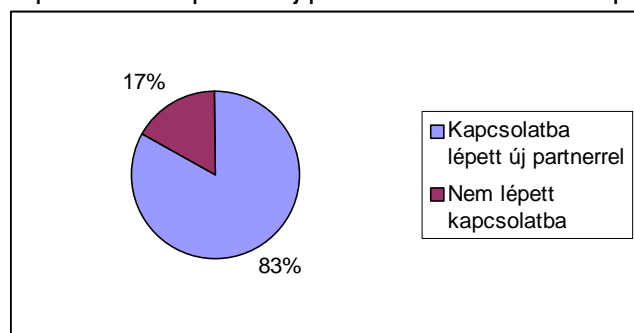
4.2/22. ábra (3. kérdés)

Kapcsolatba lépett-e új partnerrel az innovációs projekt továbbvitelét illetően?

4.2/23. ábra (4. kérdés)

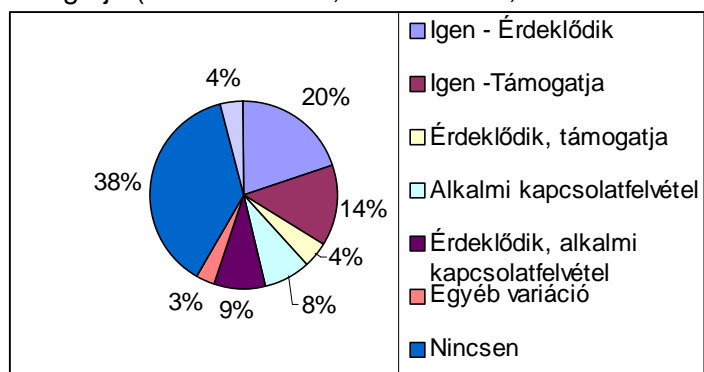
Kapcsolatba lépett-e új partnerrel az innováció piacra vitelének megalapozása érdekében?

A kooperációs kapcsolatok bővülése szerepel a támogatott innovációs projektekkel szemben megfogalmazott elvárások között. Véleményünk szerint azonban legalább ilyen fontos ezeknek a kapcsolatoknak a minősége, különös tekintettel a programban résztvevő vállalkozások sajátos jellemzőire. Ezért ilyen irányú kérdést is feltettünk.

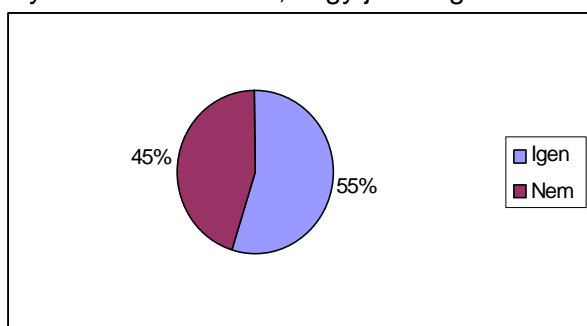
4.2/24. ábra (24. kérdés)

Van-e szponzor (értékláncbéli partner), olyan vállalkozás, amely figyelemmel kíséri, esetleg támogatja (információkkal, eszközökkel, finanszírozással)...

4.2/25. ábra (7. kérdés)

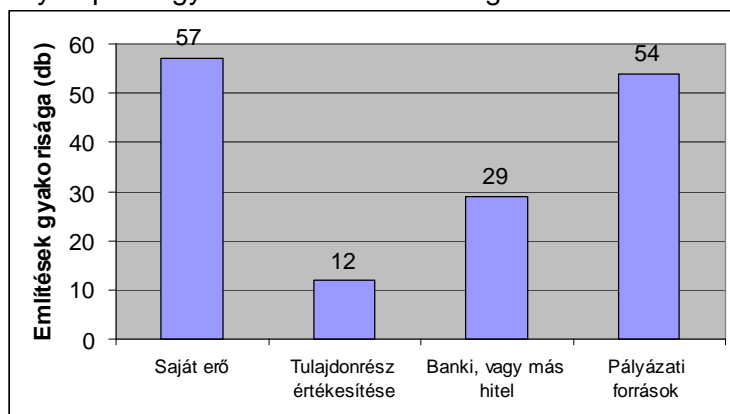
Van-e olyan, más vállalkozás / szervezet által tulajdonolt eszköz, amelyet az innovációs folyamatban fel tudott, vagy jelenleg is tud használni?

A vállalkozások fejlesztő kapcsolatai az értékláncbéli partnerekkel magas arányban jellemzőek. Az osztott erőforrások tényleges felhasználása megfelel az innovatív kisvállalkozások profiljának, ugyanakkor meghaladja a várakozásainkat. Megállapítható ugyanakkor, hogy a vállalkozások pénzügyi szereplőkkel kialakított kapcsolatai tekintetében nem történt jelentősebb elmozdulás, elsősorban a pályázati források iránti fogékonyság valamint a saját erőre alapozott fejlesztések említettsége kiemelkedő. Habár a kockázati tőkével kapcsolatos tartózkodás ellenére, az magas arányban szerepel, mint potenciális lehetőség a tulajdonrész értékesítése.

4.2/26. ábra (31. kérdés)

Milyen pénzügyi forrásokat tervez még felhasználni?

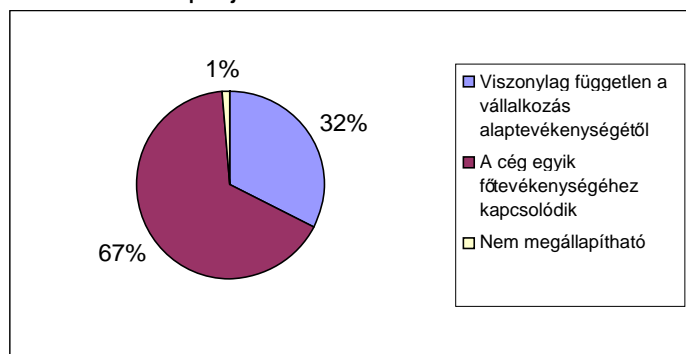
Az innovációs projektek egyéb jellemzői (irányultság, piaci kontextus)

A következő kérdések azért kerültek megfogalmazásra, hogy az előbbiek során számba vett együttműködések értékének pontosításához járuljon hozzá. Másképpen, mire irányulnak ezek a kooperációk?

Mindenekelőtt azonban arra kerestük a választ, hogy milyen arányban jellemző, hogy az innovációs projekt viszonylag független a vállalkozás alaptervekenységétől. A projektek legalább 32%-a esetében feltételezhető, hogy a hasznosítás nem történhet meg, mintegy automatikusan, a vállalkozás létező szállítási kapcsolatain keresztül.

4.2/27. ábra (5. kérdés)

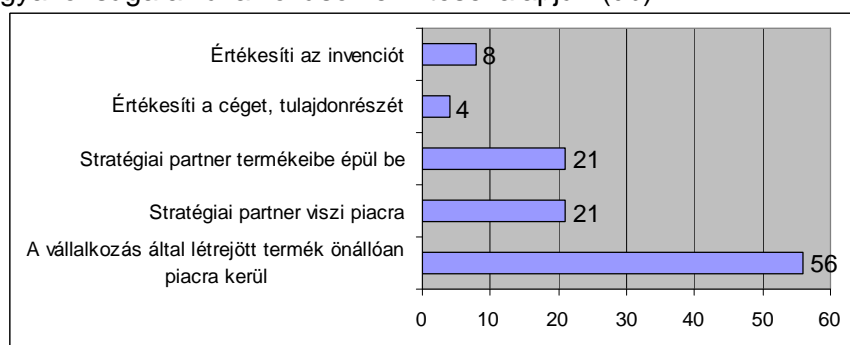
Az innovációs projekt...

A megkérdezett vállalkozások szponzori kapcsolatokat, valamint egyéb együttműködések tekintetében adott válaszaival konzisztens azoknak a relációknak az aránya, amelyen belül az értékláncbéli kapcsolatok fontosak. Másrészt viszont, a vállalkozások legnagyobb arányban, abban bíznak, hogy az innovációt önállóan is a piacra tudják vinni, a piaci bevezetésben irányítói szerepet tudnak ellátni.

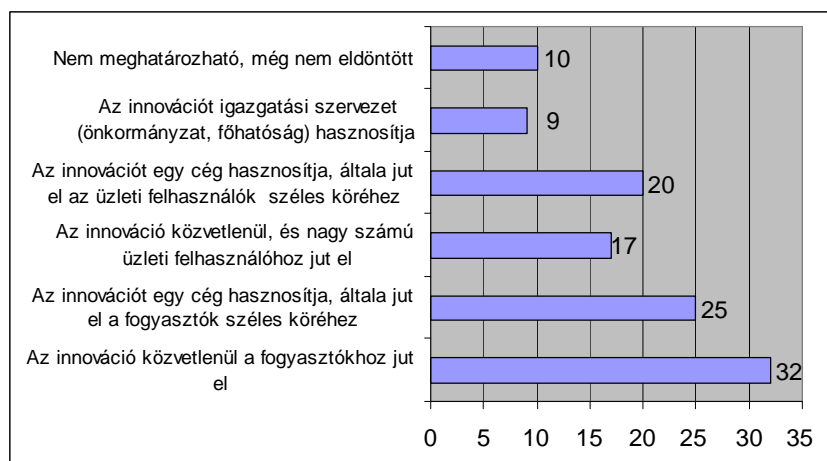
4.2/28. ábra (8. kérdés)

A projekt eredményeként megvalósuló innováció hasznosítási módjainak említési gyakorisága a vállalkozások említései alapján (db)

4.2/29. ábra (15. kérdés)

Kik az innováció felhasználói (ha piacra kerül) - a vállalkozások említésének gyakorisága szerint (db)

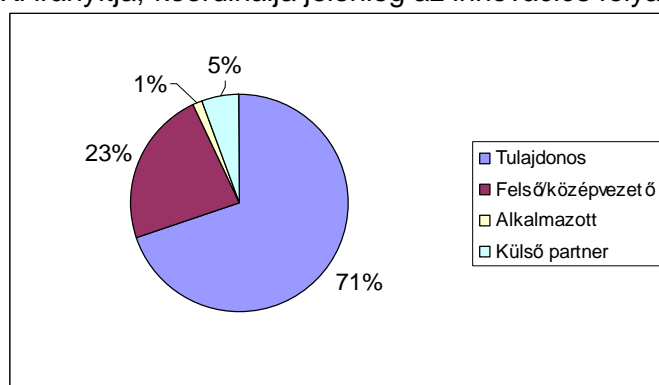
A kontroll-kérdésekre adott válaszok alapján megfogalmazható az a hipotézis, hogy a projektek egy jelentős része (durván 70%) olyan innovációkra irányul, amelyek közvetlenül értékesíthetők a fogyasztók, vagy az üzleti felhasználók számára, és amelyek (az utóbbi kategória esetében) az alapfolyamatokhoz különösebb erőfeszítés nélkül illeszthetők. Nagyságrendileg 30% esetében feltételezhető, hogy az innováció felhasználóival szorosabb, a napi üzleti kapcsolatokhoz képest intenzívebb kapcsolatot igényel. Ez utóbbi konzisztens a szponzori kapcsolatokra vonatkozó eredményekkel.

Az értékláncbeli helyzetet kifejező megoszlás a bevezetőben idézett szakirodalmi megállapításokhoz képest eltér, a projektek nagyobb része olyan kezdeményezést képvisel, amely önállóan piacra kerül.

A szorosabb értékláncbeli kapcsolat sem jelenti azonban azt, hogy a külső partnerek irányító szereppel bírnának az innovációs folyamatban. Míg a külső partnerek 10%-os arányban kerültek megnevezésre, mint az innováció ötletgazdái, a jelenlegi állapot szerint csak a projekteknek nem több, mint 5%-át irányítják. (A tulajdonos szerepe ugyanakkor nem változott, stabilan 70% körüli értéket mutat, a vállalkozás felső vezetői kerültek előtérbe.)

4.2/30. ábra (23. kérdés)

Ki irányítja, koordinálja jelenleg az innovációs folyamatot?

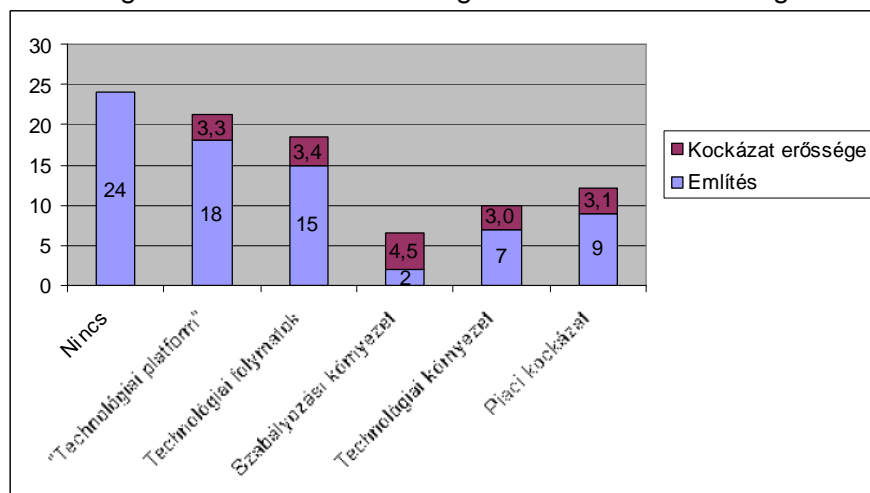

A számon tartott kockázatok említettsége és értékelése

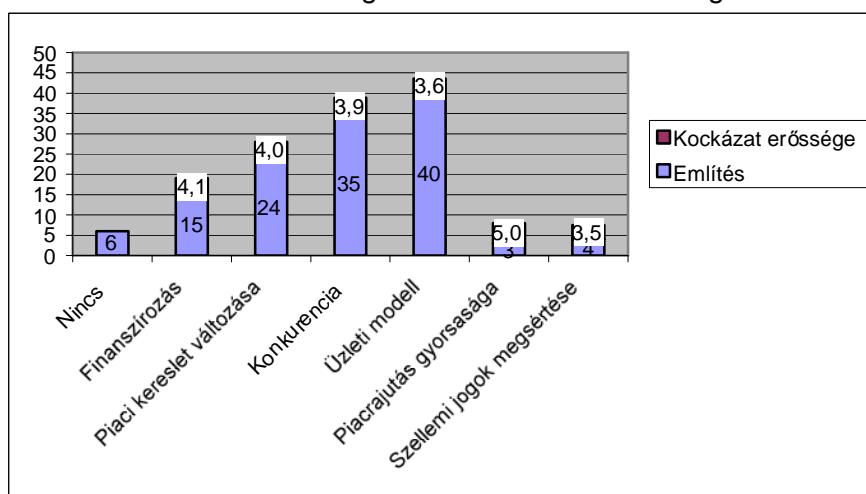
A innovációs projektek eredményességével, illetve az előttük álló kihívások tekintetében informatív a vállalkozások által megadott technológiai és üzleti kockázatok kiértékelése. Az általuk megjelölt kockázatokat csoportosítottuk, ez nagymértékben árnyalja a megalapozottságról, valamint az innovációs projektek eredményességéről kialakított képet, és kifejezetten hangsúlyozza, hogy úgy az alapvető működőképesség, mint az üzleti modell tekintetében még számos kihívás van a vállalkozások előtt, adott esetben pedig potenciális üzleti kudarcok.

Ez esetben is látszik, hogy a megkérdezettek inkább üzleti jellegű kockázatokkal számolnak, illetve nagyobb jelentőséget tulajdonítanak ezeknek. Ami ezen belül meglepő, illetve kedvezőtlen jellemzőnek tekinthető, az olyan típusú kockázatok említésének magas aránya (habár relatíve kis kockázati értékkel), amelyeket mi az üzleti modellel kapcsolatos kategóriába soroltunk. Ebbe tartoznak az értékláncbeli partnerekkel, a jövedelmezőséggel, a piaci kereslet strukturális összetételével kapcsolatos kockázatok. Mindazok tehát, amelyeket nem konjunkturális tényezők mozgatnak, és amelyek az innovációs projekt alapvető üzleti működőképességével kapcsolatosak.

4.2/31. ábra (17. kérdésre adott válaszok kiértékelése alapján)
Technológiai kockázatok említettsége és a kockázat erőssége

4.2/32. ábra (18. kérdésre adott válaszok kiértékelése alapján)
Üzleti kockázatok említettsége és a kockázatok erőssége

4.3 Az INNOCSEKK program keretében támogatott, az innovációs projektet befejezett vállalkozások értékelése

Elemszám: 41. Mérési módszer: telefonos mélyinterjú.

A befejezett projektekre irányuló kérdéseink elsősorban a pályázati állomány feldolgozására, valamint a kérdőíves megkérdezés eredményeinek ellenőrzésére, valamint kiegészítésére szolgáltak a következők tekintetében:

- A pályázat során meglévő szellemi jogok, azóta megszerzett jogok, és a kérdéssel kapcsolatos vállalkozói vélemények.
- Az innovációs folyamat előrehaladása, az eddig feltárt információk pontosítása.
- A vásárolt szolgáltatás és az innovációs projekt közötti kapcsolat, illetve a vásárolt szolgáltatással kapcsolatos elégedettség.
- Az innovációs projekt hatása a vállalkozás teljesítményére, az elkövetkező 1-2 évre szóló prognózis (különös tekintettel az export várható arányára).
- A pályázathoz képest menet közben jelentkező finanszírozási szükséglet.
- Az INNOCSEKK programmal kapcsolatos észrevételek.

Mivel megfelelően nagy elemszámmal rendelkezünk, ezért a válaszok feldolgozása kvantitatív és kvalitatív elemzést is lehetővé tesz. A mennyiségi megoszlásokkal kapcsolatban azonban fontos hangsúlyozni, hogy a hibataromány mindenképpen nagyobb, mint az előző fejezetekben összefoglalt elemzésekben, ezért nagy bizonytalansággal lehet csak az eredményeket az alapsokaságra (támogatott projektek) rávetíteni. Az összesítések során mutatkozó jellemzők, az egyes vállalkozások sajátosságai és motivációi ugyanakkor nagyobb részletességgel fejezhetőek ki, mint az előző két fejezetben.

Az innovációs projektek és a szellemi jogok

A témában feltett kérdésekkel elsősorban azt vizsgáltuk, hogy a támogatott innovációs projektek milyen arányban rendelkeztek a szellemi jogvédelem valamilyen formájával a pályázatok beadásakor, illetve milyen arányban hoztak létre ilyeneket az innovációs folyamatban. Továbbá, ha nem szerepel(t) a célkitűzések és az eredmények között, akkor annak mi lehet az oka.

Amint a következő két ábrából is kiderül, a pályázati állományban és a támogatott projektek állományában tapasztalt eloszlásnak megfelelő említettséggel szerepelnek a már meglévő (saját, vagy vásárolt) szabadalmak, illetve az ott megjelölt célkitűzéseknek megfelelő arányban jöttek létre új szabadalmak az innovációs projektek eredményeképpen. Ez arra utal, hogy a vállalkozások teljesültek.

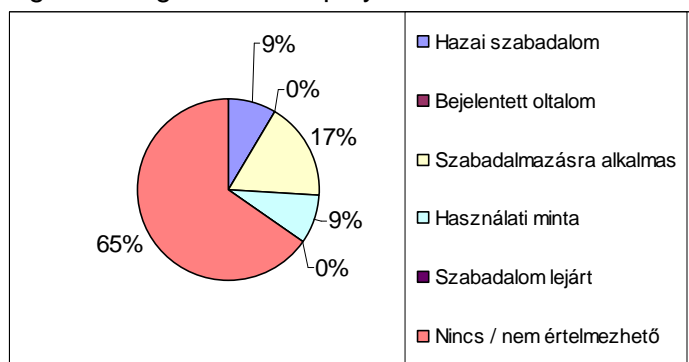
A szabadalmazásra alkalmas innovációk aránya kis mértékben növekedett, míg a mintaoltalommal rendelkező innovációk aránya változatlan maradt. A mélyinterjúk során feltett kérdések a várakozásokhoz képest ugyanakkor összetettebb képet mutattak arról, hogy a szabadalmazásra alkalmas (de oltalomban nem részesülő) innovációk, illetve a szabadalom iránt érdektelenséget mutató vállalkozások magas aránya mögött milyen megfontolások állnak.

Az érdektelenség egyik jellemző oka természetesen az, amikor a létrejött innováció (sok esetben szoftver, vagy szoftver alapú megoldás, illetve szolgáltatás) nem alkalmas arra, hogy ilyen típusú oltalomban részesüljön (a „nincs / nem értelmezhető” kategória 2/3-a). Egy kisebb, de nem elhanyagolható része viszont azért nem számol a szellemi oltalom megszerzésének lehetőségével - és így nem is derül ki, hogy szabadalmaztatásra alkalmas lenne-e az innováció (nagy eséllyel igen), mert a vállalkozások véleménye szerint nem jelent számukra ténylegesen érvényesíthető jogvédelmet. (Néhány vállalkozás kifejezetten tart attól, hogy a szabadalomhoz megadott leírás alapján másolják le a fejlesztését.) Nem

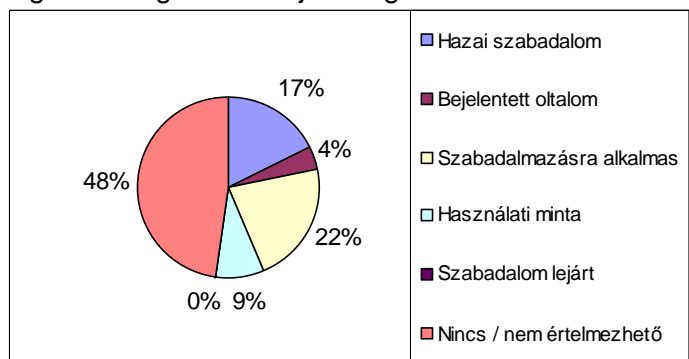
jelentőség nélküli, hogy az előbbi csoportba tartozó vállalkozások között található egyébként több, nemzetközi piacra szállító, vagy potenciálisan szállító vállalkozás.

Ez a vélekedés szoros összefüggésben van azzal a magatartással, miszerint a vállalkozások az innováció piacra vitele során nem engedik ki a kezükből az irányítást, a tulajdont, és megkülönbözteti ennek a szegmensnek a megítélését azoktól a vállalkozásoktól, amelyek alapvetően csak a kapcsolódó ráfordítások nagysága miatt nem számolnak ezzel a lehetőséggel. Utóbbiak vélhetően még messzebb is vannak (összehasonlítva az előbbi csoporttal) attól, hogy a jogvédelem megszerzéséhez kapcsolódó költség/haszon számításokat elvégezzék, mivel az innováció hasznosítása során nem is merül fel egyenlőre olyan kontextus, ami ezt indokoltá tenné.

4.3/1. ábra:
Jogvédelem említése a pályázat beadásakor

4.3/2. ábra:
Jogvédelem említése jelenleg

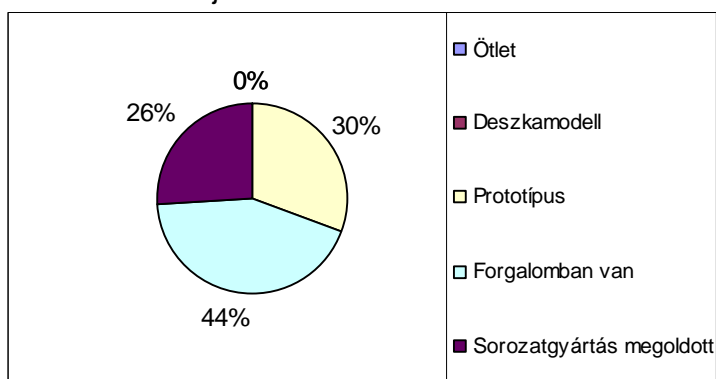

Az innovációs folyamat előrehaladása

Az innovációs projektekkel kapcsolatban már több alkalommal is kifejtettük, hogy a piacra vitel nem feltétlen kell, hogy mércéje legyen a projektek sikerének, amennyiben a célkitűzések között első helyen a technológia-transzfer, és az innovációs hajlandóság ösztönzése szerepel. Másrészt viszont, a támogatási érték, valamint, a bírálati rendszer is kifejezésre juttatta, hogy az üzleti hasznosulást elvárja a projektektől egyenként, illetve összességében. Már az előző fejezetben is rámutattunk arra, hogy jelenleg, az eltelt két év viszonylagos rövidségére tekintettel arra törekedtünk, hogy lehetőség szerint mérhetővé tegyük az előrelépést.

A befejezett projektekkel rendelkező vállalkozások kiemelkedő arányban nyilatkoztak úgy, hogy az innováció már forgalomban van. További jelentős halmazzal képzene azokat a vállalkozásokat, amelyek (mivel még jelentős forgalmat nem generál a projekt) azt emelték ki, hogy a sorozatgyártás megoldott. Majd egy harmada a megkérdezett vállalkozásnak a prototípussal készült el.

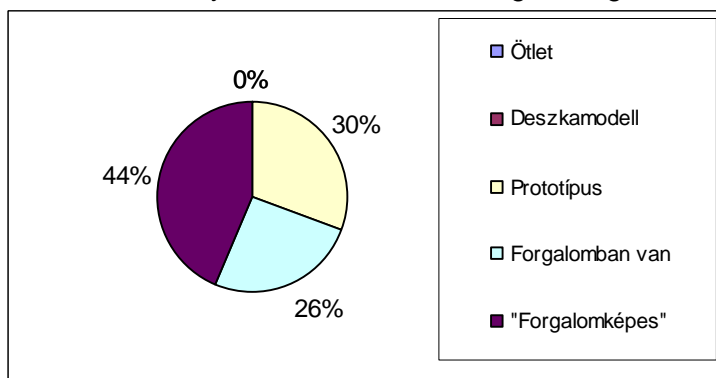
4.3/3. ábra
Innovációs fázis jelen állás szerint

Mindenekelőtt érdemes kiemelni, hogy a pályázat beadásakor a megkérdezettek 80%-a nem rendelkezett többel, mint egy ötlettel (53%), illetve deszkamoddellel (26%), amely azt jelenti, hogy az innovációs projektek legnagyobb részében gyorsan eljutottak az üzleti megvalósítással, forgalmazással kapcsolatos fázisba.

Ez a gyorsaság a technológia / megoldás alapvető működőképességének megteremtését tekintve általános. Az üzleti alkalmazhatósággal kapcsolatos kihívások tekintetében már árnyaltabb a helyzet. Kontroll-kérdésekkel igyekeztünk megkülönböztetni azokat az innovációs projekteket, amelyek esetében még nem beszélhetünk komolyabb üzleti forgalomtól. A sorozatgyártás megoldott kategória sem értelmezhető az innovációk egy részében. Összességében, nem meglepő módon, azoknak az innovációs projekteknek az aránya, amelyek esetében a forgalmazás még csak technikailag lehetséges, de nem generál (még) jelentős forgalmat szignifikánsan nagyobb.

4.3/4. ábra
Innovációs fázis jelen állás szerint, korrigált megoszlás

A személyes megkérdezés során törekedtünk arra, hogy említésre kerüljön számos az innovációs projektre vonatkozó további tényyszerű megállapítás, amely az innováció üzleti hasznosulásával kapcsolatos várakozásokkal, valamint az azokat befolyásoló tényezőkkel kapcsolatosak. Az előbbi ábrákkal kapcsolatban fontos kiemelni, hogy a tényleges üzleti forgalmat még nem generáló innovációk viszonylag nagy aránya nem azt jelent, hogy a potenciálisan üzleti kudarcnak tekinthető innovációk aránya is magasabb a várakozásoknál.

Mivel erre vonatkozólag nem lehet megalapozottan nyilatkozni, ezért csak azt tudjuk kiemelni, hogy jelen állás szerint, azok a projektek, amelyek esetében a továbblépés lehetősége legkevésbé a vállalkozáson múlik, azaz az innováció sikere kiszolgáltatott az üzleti környezetében bekövetkező néhány *alapvető* (talán nem kellően kalkulált) változásnak, azok arányát kevesebb, mint 10%-ra becsüljük. Ennél magasabb arányban is jellemző lehet

azonban azoknak a vállalkozásoknak az aránya, amelyek nem „számoltak” eléggé alaposan azokkal a teendőkkel, amelyek a piaci bevezetéssel kapcsolatosak, illetve azokkal a fejlesztésekkel, amelyeket a közvetlen felhasználótól igényelnek az általuk fejlesztett innovációk. A „forgalomképes” innovációval rendelkező vállalkozások durván fele esetében mindazonáltal az eltelt idő még nagyon rövid a projekt megkezdése óta.

A személyes megkérdezés ugyancsak lehetőséget adott arra, hogy véleményt formáljunk a potenciális üzleti lehetőségek tekintetében, amely túlmutat a jelenleg realizált és/vagy a jelenlegi vállalkozói stratégia mellett elérhető eredményeken. Fontosnak tartottuk a kutatás szempontjából, hogy a vállalkozások teljesítményét árnyaltabban tudjuk megítélni, különös tekintettel az elkövetkező 1-2 évre előrettekintő prognózisra.

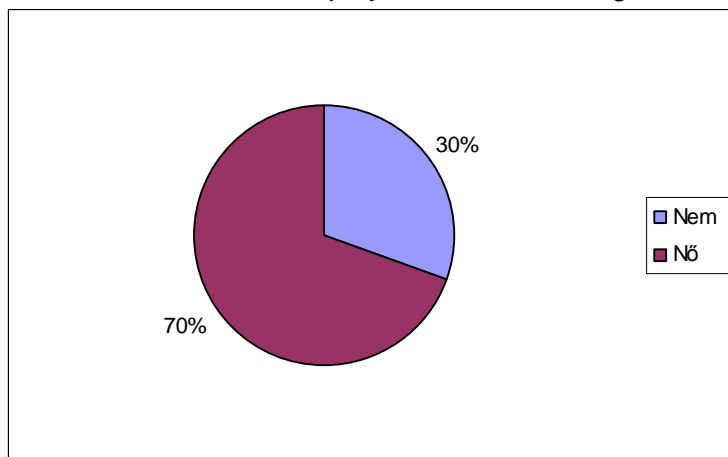
A „forgalomképes” innovációk kilátásait illetően is sokatmondó az a tény, hogy a megkérdezettek 70%-a forgalomnövekedésre számít, az innovációs projekttel összefüggésben. Ez utóbbi – optimista – vállalkozások között magas arányban szerepelnek olyanok is, amelyek jelen állás szerint még csak prototípussal rendelkeznek. A várható éves forgalmi többletre adott válaszok alapvetően nem álltak összefüggésben azzal, hogy milyen fázisban van egy projekt.

A forgalomnövekedés tekintetében becsült értéket két fajta módon is számítottuk, egyrészt az alapsokaságra vetítve, fajlagosan, illetve a forgalombővülésre számító vállalkozásokra, fajlagosan. Az előbbi meghatározás alapján a forgalom bővülésének dinamikája, amely az innovációs projektnak köszönhető, legalább 22% és legfeljebb 31%, míg az optimista vállalkozásokra fajlagosan legalább 31%, legfeljebb 45%.

A vállalkozások ötöde jelzett éves szinten 100%-os, vagy azt meghaladó forgalombővülési várakozást. Ez utóbbi szegmenstől elkülönítettük azokat a lényegében start-up vállalkozásokat, amelyek esetében a forgalomnövekedés nem értelmezhető (8%). A forgalomnövekedésre megadott várakozások esetleg túlzottak, de a vállalkozások több, mint negyedében mindenképpen ígéretesek. Az optimista vállalkozások nagyobb része egyébként 10% és 30% közötti forgalomnövekedés lehetőségéről számolt be.

4.3/5. ábra

Várható-e, az innovációs projekthez köthető forgalomnövekedés az elkövetkező 1-2 évben?

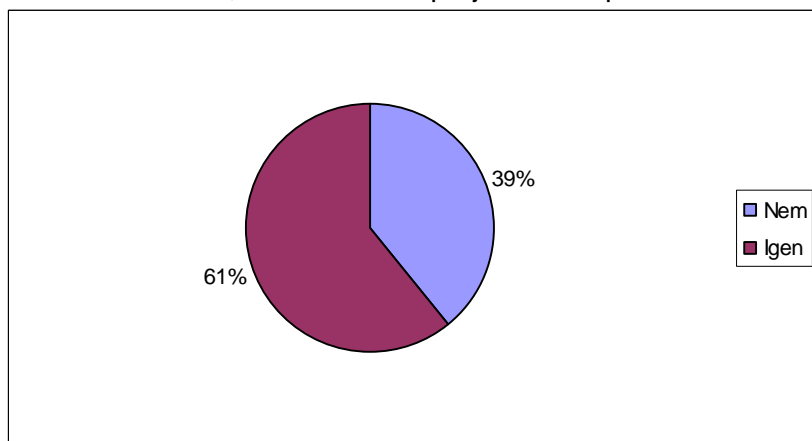
Nem nélkülözi a jelentőséget az a tény, hogy az alkalmazottak felvételében egyelőre sokkal óvatosabbak a vállalkozások, csak 26% esetében beszélhetünk az alkalmazotti létszám tényleges bővüléséről. Ez alulmúlja a kérdőíves megkérdezés alapján számolt eredményt, de ebben az esetben az innovációs projekttel összefüggésben bekövetkező alkalmazotti létszámváltozásra kérdeztünk rá. Említést érdemel még, hogy az alkalmazotti létszám emelkedését a forgalomnövekedést illetően optimista, de nagyrészt nem a kiugró növekedési célkitűzésekkel rendelkező vállalkozások jelezték. Az interjúk alapján megállapítható, hogy a megkérdezett összes vállalkozás esetében, fajlagosan számítva, 0,65 munkahelyet

teremtettek eddig az innovációs projektek. (Marginális azoknak a vállalkozásoknak az aránya, amelyeknél csökken az alkalmazotti létszám.)

A további várható beruházás tekintetében a vállalkozások sokkal ambiciózusabbak. 5 és 100 millió Ft közötti nagyságrendben jelzett előre a vállalkozások 61%-a olyan beruházást, amely az innovációs projekt folytatásaképpen, ahhoz kapcsolódóan tervez az elkövetkező 1-2 évben. A megkérdezettekre fajlagosan lebontva: 10-12 millió Ft/vállalkozás, a beruházást tervező vállalkozásokra fajlagosan számítva: 16-19 millió Ft/vállalkozás beruházási értéket jelent.

4.3/6. ábra

Várható-e további, az innovációs projekthez kapcsolódó beruházás?

Az interjúk alapján az is megállapítható, hogy olyan vállalkozások esetében is reménykeltő a helyzet, amelyek egyébként sem a beruházási dinamikát, sem pedig az alkalmazotti létszám alakulását tekintve nem tűntek ki különösebben teljesítményükkel, a távolabbi kilátásokra vonatkozó előretekintés alapján azonban biztatónak tekinthető a helyzetük.

Volt néhány olyan vállalkozás, amelyek a közvetlen beruházási igényhez képest távlatilag is jeleztek olyan, az innovációra épülő projekteket, amelyek megvalósulása már csak részben függ tőlük, részben tekinthető saját beruházásuknak, de amelyek összesített beruházási értéke meghaladja a 2,3 milliárd Ft-ot.

Az interjúk során feltett kérdések között szerepelt olyan, amely a pályázatban meghatározott innovációs projekt megvalósításának összes finanszírozási igényén belül az igénybevett szolgáltatások arányára vonatkozott. A vásárolt szolgáltatások a teljes finanszírozási szükséglethez képest nagy szóródást mutattak a megkérdezettek tekintetében – szélső értékek 50% és 100% - az átlagos „támogatási intenzitás” 70% volt. Ez az érték azonban magába foglalja valamennyi, a pályázatban nem elszámolható ráfordításokat – személyi kiadások, gépek, berendezések beszerzése és használata, barter megállapodások –, amelyek kapcsolatba hozhatóak az innovációs projektekkel. Ez az érték azt mutatja, hogy a jövőbeni támogatott, komplex projektek esetében életszerű a saját erő megkövetelése, egyben bizonyos további költségtételek elszámolhatóságának megteremtése.

Az interjúk megerősítették azt a feltételezést, hogy a saját erő, valamint a pályázati források képezik döntő arányban a megvalósított és a továbbiakban megvalósítani tervezett projektek finanszírozási hátterét. További alternatív forrás a projektek 90%-a esetében nem merült fel. Igen alacsony arányban, de jelen vannak az olyan vállalkozások, amelyben hazai intézményi (de ez is állami alapítású), illetve külföldi szakmai / pénzügyi befektető rész tulajdont szerzett. Ezekben az esetekben a vállalkozások már rendelkeznek több innovációval is. Az ilyen megoldások elutasítása a szereplők egy része esetében tudatos döntés, másoknál egy nem végiggondolt opció. Ez a magatartás konzisztens azzal, hogy a szabadalomképes, de nem szabadalmaztatott innovációk aránya elmarad a lehetségestől.

Az export ugyancsak szerepelt a kérdések között. Egyelőre alacsony azoknak a vállalkozásoknak az aránya, amelyek exportorientációja jelentős mértékben növekszik várakozásaik szerint, az elkövetkező 1-2 évben. (A forgalmon belüli részaránya 20%-ot meghaladó mértékben növekszik.) Ebben az esetben is, mint a beruházási ráta várható növekedése, vagy a forgalom növekedése esetében, érzékelhetően jelen vannak a potenciálisan nagyobb lehetőségek előtt álló vállalkozások. Különösen, ha figyelembe vesszük, hogy az exportarány növekedését jelző vállalkozások mellett további, külföldi érdeklődőkkel folytatott tárgyalásokról számolt be, nem egy megkérdezett vállalkozás. A jelenlegi eloszlást alapul véve nem javasoljuk beépíteni az exportorientációt az egyes projektekkel szemben megfogalmazott eredményességi elvárások közé, annak ellenére, hogy a program hatékonyságáról és eredményéről az tanúskodna igazán, ha nagyobb arányban kerülnének nemzetközi piacra a támogatással megvalósuló innovációk.

A vállalkozások jelentős része a pályázatban megadott keretek között tudta megvalósítani a projekteket, jelentős mértékben nem módosult a megvalósításhoz szükséges ráfordítás. A teljességhez tartozik, hogy a megkérdezettek nagyjából 10%-a esetében nem ez volt a helyzet, egy másik legalább 10% esetében pedig a megvalósítás közben azonosított piaci lehetőségek miatt bővült jelentősen a projekt sikeres befejezéséhez kapcsolódó ráfordítási igény.

A program hatékonyságával és eredményességével kapcsolatba hozható eredmények összességé

Ha összességében nézzük a projektet befejező vállalkozások teljesítményét, akkor látható, hogy a beruházási aktivitás inkább nőtt az elmúlt egy év során, csakúgy, mint a jövedelmezőség, de ezt nem követte a külső forrásbevonás növekedése. A pótlólagosan generált forgalom széles szórást mutat (0-50%). Megállapítható továbbá, hogy a felhasznált, vagy közeljövőben tervezett külső források szerkezete sem változott érdemben – továbbra is jellemzően a pályázati forrásokhoz kötődnek ezek a vállalkozások. Nagy arányban tehát nem, vagy még nem álltak növekedési pályára, illetve vállalkozási attitűdjeikben nem következett be gyökeres változás az előttük álló kihívások ellenére (ld. kockázatok, forrásigény, további technológiai és eszközigény, stb.). Nagyobb léptékű változásról tehát nem beszélhetünk, de az megállapítható, hogy a vállalkozások beruházási aktivitása várhatóan nőni fog a továbbiakban is.

Amint az már a 2006. évi felmérésben is megállapításra került, a programban résztvevők többsége nem újonnan alapított vállalkozás, ennek megfelelően viszonylag alacsony arányban tartják fontosnak például az inkubációs szolgáltatásokat. Másrészt viszont 30% feletti arányban vannak azok a vállalkozások, amelyek innovációs projektje viszonylag független a vállalkozás alaptervékenységétől, tehát lényegében minden adottságuk megvan arra, hogy az innováció hasznosítását illetően túllépjenek a jelenlegi kereteiken.

A kérdőíves megkérdezés során beérkezett válaszok alapján megállapítható, hogy a vállalkozások 61%-a új piaci szegmensre terjesztette ki a tevékenységét az elmúlt két év során, és ugyancsak jelzésértékű, hogy új stratégiai partnerséget alakított ki a válaszadók 78%-a ugyanebben az időszakban. Mélyinterjúk eredményeink szerint ezek nem tekinthetők függetlennek az innovációs folyamattól, amelyet az INNOCSEKK is támogatott. Ugyanakkor egyelőre nem vetítenek előre jelentős változást az exportorientáció tekintetében.

A program egyik alapvető elvárása, hogy a támogatott projekt révén az adott vállalkozás kooperációs kapcsolatai bővüljenek. A megkérdezések eredményei alapján kijelenthető, hogy az üzleti partneri kapcsolatok bővülése nem csak, hogy szignifikánsan nagy arányban jellemző, de a kapcsolatok *minőségét* tekintve is kedvező összetételt mutat (értékláncbeli kapcsolatok, mások által tulajdonolt eszközök használata, az innovációs szolgáltatókkal kialakított kapcsolatok, projektszervezetek összetétele, és mindezek időbeni változása). A kutatási eredmények alapján még azt a kijelentést is megkockáztathatjuk, hogy a támogatott

projektek kooperációs kapcsolatai és minősége olyannyira fejlett (a vállalkozások nagy arányában), hogy valószínűsíthetően a kockázatvállalási hajlandóság jelenti a szűk keresztmetszetet a partneri kapcsolatokban. Ez utóbbi is magyarázhatja, hogy a további, kifejezetten pénzügyi finanszírozásra vonatkozó elképzelésekben miért képviselnek döntő arányt a pályázati források.

Meglehet, kifejezetten K+F szolgáltatás-igényük nem tartós, de a fejlesztő kapcsolatok iránti fogékonyság nagy arányban jellemzi a támogatott vállalkozásokat. Figyelembe véve, hogy a kutatás (az adatfelvétel) idején a megkérdezettek az előttük álló feladatok tekintetében nagy arányban a piacosítás, vagy a piacosításhoz kapcsolódó pótlólagos technológiai adaptáció / fejlesztés fázisában voltak, joggal feltételezhető, hogy innovációs kapcsolataik a szorosabban vett fejlesztési („prototípus-építési”) időszakot is nagy arányban túlélték, innovációs fogékonyságuk tehát tartós. Kiemelést érdemel, hogy például nemzetközi összehasonlításban (a holland gyakorlathoz képest) a szolgáltatókkal kialakított kapcsolat sokkal szorosabb. (Bár a direkt összehasonlítás alapján a minősítés módszertanilag nem alátámasztható, de azért jelzésértékűnek tekinthető).

Az INNOCSEKK célcsoportját tekintve megállapítható, hogy az 50 főnél kisebb hazai vállalkozások szükségszerűen rászorulnak a külső partnerekre az innovációs folyamat, illetve az üzleti hasznosításhoz szükséges erőforrások biztosítása érdekében. Éppen azért, hogy a pénzügyi forrásszükségletet csökkentsék. A partneri kapcsolatok fejlődése ezért különös jelentőséggel bír esetükben. A partneri kapcsolatok számossága és minősége a várakozásainkat is meghaladta, ezért ebből a szempontból (a rendelkezésünkre álló kutatási eredmények alapján) a program jól teljesített.

5. Vállalkozói kérdőíves felmérés az INNOCSEKK pályázat szolgáltatásainak tapasztalatairól (2006.)

2006. év májusában közbenső kérdőíves felmérés készült a pályázatot benyújtott vállalkozások és néhány szolgáltató megkérdezésével. A felmérés időpontjában a pályázatok elbírálása részben folyamatban volt, részben pedig kevés volt a befejezett pályázat. A felmérés központi kérdése az innovációs szolgáltatások hasznossági fokának megállapítása volt több más kérdés vizsgálatával egyidejűleg. A pályázatok támogatási igényéről, a beruházási vonzatokról, a vállalkozók létszámnagyságrendi megoszlásáról, az innovációs szolgáltatások eloszlásáról azóta a teljes pályázati körre vonatkozóan rendelkezünk adatokkal. Ennek ellenére jelen felmérés más oldalról közelítve részletesebb adatokat ad az innovációs szolgáltatások minősítésére. A feltett kérdések között szerepelt a szolgáltatások írásbeli szöveges minősítése is, és a program továbbfejlesztésére vonatkozólag is tehettek javaslatot a vállalkozók.

Elemzés: A vállalkozói körből 91 értékelhető válasz érkezett, míg a szolgáltatók közül csupán 7 cég válaszolt a kérdőívben feltett kérdésekre. Ez utóbbiak feltehetően (többek között) az lehetett az oka, hogy a pályázat akkori állapotában még nem voltak ismertek a pályázatban részvevő szolgáltatók. A csekély számú szolgáltatói válasz miatt ezekből a szöveges értékelést és a javaslati részt emeltük csak ki.

A minta régiók szerinti megoszlása: A 91 db vállalkozói kérdőívből 47 db a Központi Régióból, 17 db az Észak-Alföldi Régióból, 10 db. az Észak- Magyarországi Régióból érkezett be, a többi régióból igen kevés válasz jött vissza (Dél-Alföldi Régió 2 db, Dél-Dunántúli Régió 7 db, Nyugat-Dunántúli Régió 3 db, Közép- Dunántúli Régió 5 db).

A mintában szereplő vállalkozások jellemzője, hogy igen magas a mikrovállalkozások aránya (77%), és a 10 fő feletti foglalkoztatottal rendelkező vállalkozások aránya az egyharmadot sem érte el (23%). Mindez nem támasztja alá azt a hazai sztereotípiát, hogy a mikrovállalkozások kevésbé innovatívak.

A kérdőív egyes feltett kérdései és az azokra adott válaszok a következők.

AD 1. A pályázati felhívásról való értesülés

A pályázat – meghirdetését követően – igen lassan vált ismertté a vállalkozók körében, s csak később vált népszerűvé. A felmérésben szereplő vállalkozások véleménye szerint a megismerésben a legnagyobb szerepet a Regionális Innovációs Ügynökségek (32%), az NKTH, és a KPI honlapja (30%) töltötték be, míg az országos és regionális lapokban feladott hirdetések csekély mértékben hatottak (0.6%) a célcsoportra.

AD 2. Milyen szakaszban van a pályázat

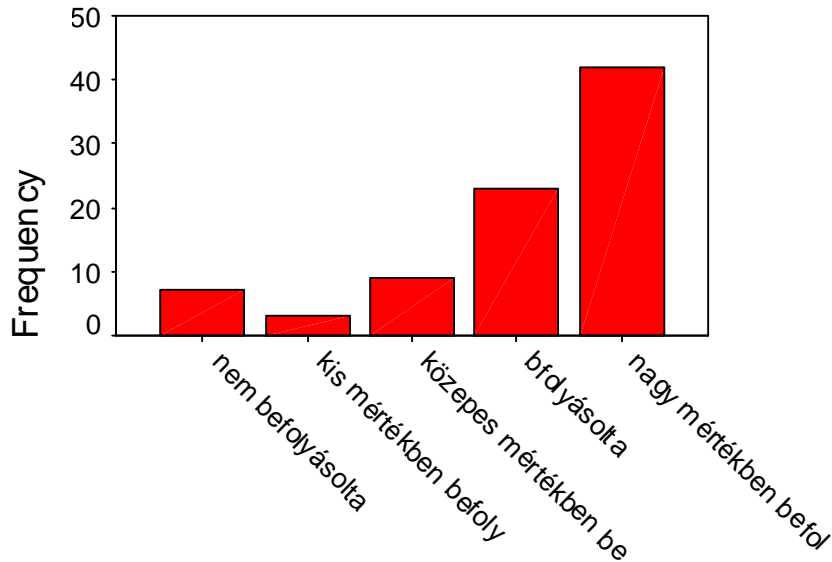
A 91 válaszadó vállalkozás pályázatából 48 db elbírálása volt folyamatban, 11 db-ot elfogadtak, 32 db-ot elutasítottak.

AD 3. A pályázatírás során kapott segítség

A pályázók pályázatuk összeállításához az állami kutató intézetektől, egyetemektől mindössze egy-egy esetben kaptak segítséget. A válaszolók jelzéseik alapján a RIÜ-ktől nem kértek segítséget a pályázatírás során, azonban az előkészítés során tájékoztatták a cégeket. A legfőbb segítséget az innovációs tanácsadó cégek, a K+F partnerek, és kutató intézetek adták, melyek a későbbiekben a projektkidolgozásban bevonásra kerülnek. Ezzel összefüggésben megjegyezhető, hogy az együttműködési kapcsolat már többnyire a pályázatírás szakaszában létrejön.

AD 4. Hogyan befolyásolta az INNOCSEKK innovációs szolgáltatása üzleti ötletének megvalósítását?

Fontosság (x) /említés (y)

Az INNOCSEKK pályázat mintegy 88%-os (befolyásolta és nagymértékben befolyásolta) mértékben befolyásolta a vállalkozókat üzleti ötletük kidolgozásában, ami azt jelzi, hogy a pályázat nélkül innovációs kezdeményezésüket nem dolgozták volna ki.

AD 5. A pályázatok innováció típusa szerinti megoszlása

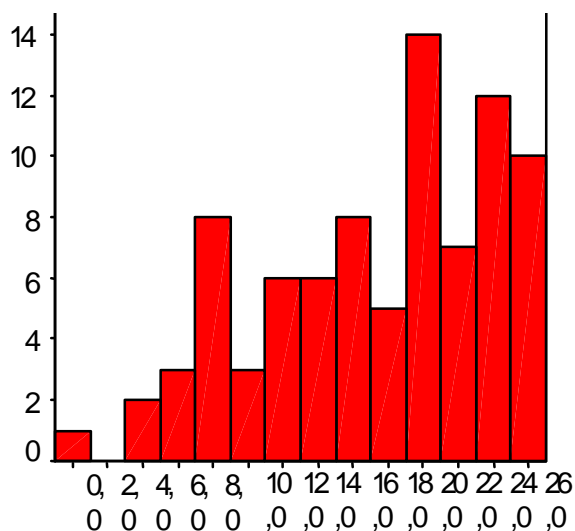
Megfigyelt vállalkozások száma db

	Megvalósította	Tervezi megvalósítani	Nem válaszolt	Összes
Új termék	2	59	30	91
Meglévő termék	-	21	70	91
Új szolgáltatás	3	33	55	91
Meglévő szolgáltatás	1	9	81	91
Új eljárás	2	34	55	91
Meglévő eljárás	-	8	83	91
Szervezeti innováció	-	4	87	91
Marketing innováció	1	15	75	91

A mintában szereplő vállalkozások kétharmada új termék (65%) fejlesztését tűzte ki célul, mintegy egyharmada tervezett új szolgáltatást (36%) és új eljárást (37%). A meglévő termékek továbbfejlesztése a harmada a termékfejlesztésnek (23%). Nem számottevő a meglévő eljárás és a meglévő szolgáltatás továbbfejlesztési célkitűzése (9-10%).

Ad 6. Az igényelt támogatás összege (millió forint/említési gyakoriság)

Fontosság (x) /említés (y)

A pályázók átlagosan 17,2 millió Ft támogatást kértek. A támogatási mérték eloszlása inkább az átlag körüli, de kisebb mértékű támogatásért is nyújtottak be pályázatot. Ez azt jelenti, hogy a pályázók vélhetően a projekt indokolható szolgáltatásigényéből indultak ki és csak a pályázók egy részénél volt jellemző a teljes keret lehetőségének kihasználása.

AD 7. Az megkérdezett vállalkozások megítélése az innováció hasznosságáról

Az alábbiakban bemutatjuk a vállalkozások által alkotott véleményt az igénybevett innovációs szolgáltatásokról az empirikus felmérés adatai alapján. Az egyes szolgáltatások fontosságának megítélését koordinátarendszerben mutatjuk be. A hasznosság mértékét a koordinátarendszer vízszintes tengelyén jelöljük, a függőleges tengely pedig a gyakoriságot jelzi. A hasznosság osztályozására 1-től 5-ig terjedő pontszámok voltak adhatók.

a) Az innovációs ötlet megvalósulásához szükséges szellemi termék beszerzése
(Felhasználható költség; az immateriális javak beszerzésével összefüggő költségek.)

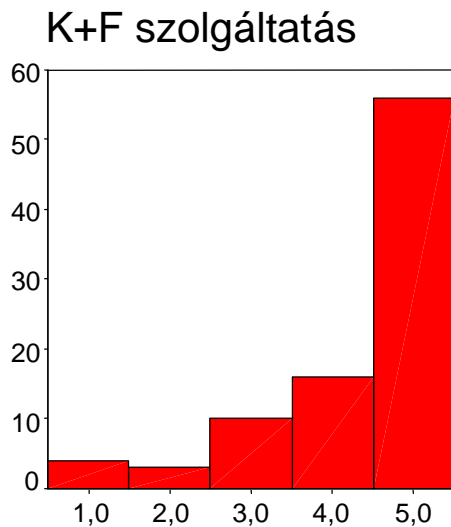
Fontosság (x) /említés (y)

A szellemi termék beszerzését igen hasznosnak minősítették a vállalkozások, az átlagos érték 3.8 pont.

b) K+F szolgáltatás igénybevétele (Felhasználható költség a szolgáltatás díja.)

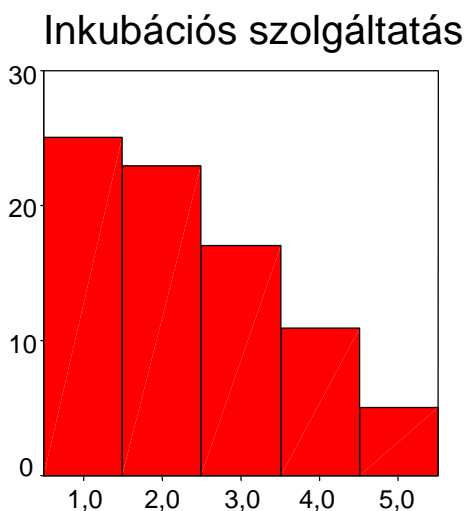
Fontosság (x) /említés (y)

A K+F szolgáltatás hasznossága meghaladja a szellemi termékek hasznossági mértékét, átlagosan 4,3 pontot adtak a válaszadók az innovációs szempontból fontos szolgáltatás igénybevételeire. Ez jelzi a K+F további elsődleges prioritását az innovációs folyamatban.

c) Inkubációs szolgáltatás igénybevétele (Felhasználható költség: az inkubátorházban való elhelyezés éves díja, évente maximum 1,5 millió forint, összesen maximum 3 millió forint a támogatás összegétől függetlenül)

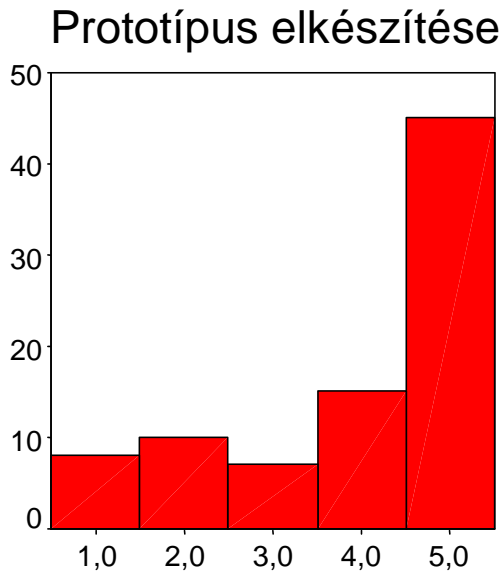
Fontosság (x) /említés (y)

Csak induló vállalkozás részére, vagy új üzletág beindítása esetében volt támogatható. Az alacsony, 2,4 pontos hasznossági megítélés abból ered, hogy az induló vállalkozások jellemzően nem pályáztak a konstrukcióra.

d) A prototípus elkészítéséhez, vizsgálatához, minősítéséhez szükséges technológiai háttér szolgáltatás igénybevétele (Elszámolható költség: a szolgáltatás díja.)

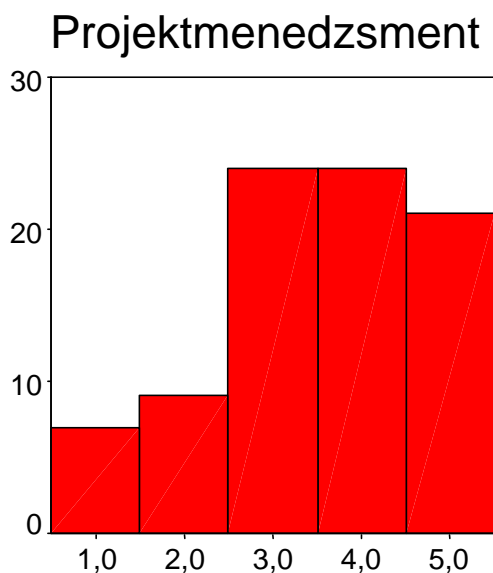
Fontosság (x) /említés (y)

A prototípus elkészítése igen hasznos és magasan értékelt szolgáltatás volt, az átlagos pontszám elérte a 3,9 pontot.

e) Projektmenedzselési szolgáltatás igénybevétele (Elszámolható a szolgáltatás díja; nem haladhatja meg a teljes projektköltség 5%-át.)

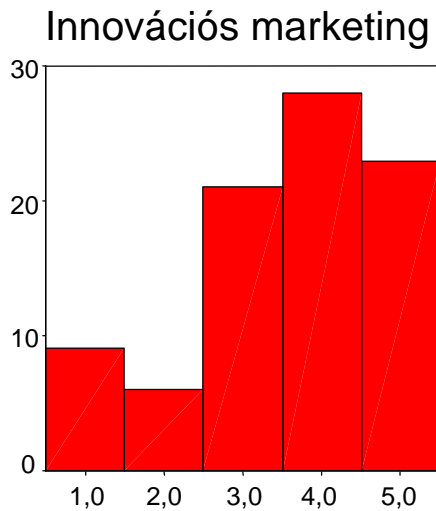
Fontosság (x) /említés (y)

A szolgáltatás megítélése a közepesnél valamivel jobb, 3,5 pontszámú. Ez vélhetően annak tudható be, hogy a pályázó vállalkozások egy része önmaga is képes volt a projektmenedzsmenettel kapcsolatos feladatok ellátására.

f) Innovációs marketing (Felhasználható költségek: a szolgáltatás díja (maximum 1 millió forint, a támogatás összegétől függetlenül).

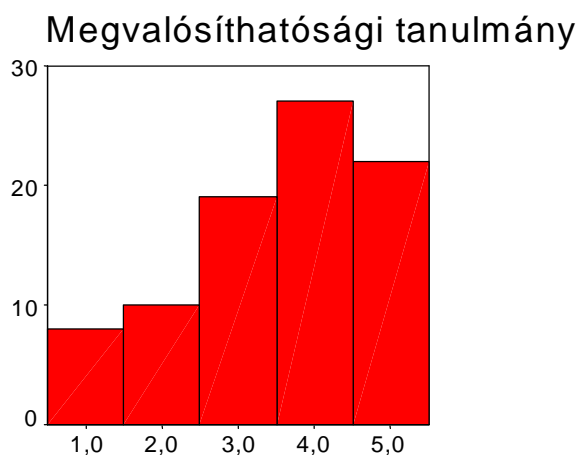
Fontosság (x) /említés (y)

Az innovációs marketing megítélése átlagosan 3,6 pont. Feltűnően magas a gyakoriság értéke a 4 és 5 pontot adott vállalkozások körében. Ez a piaci bevezetés közelében lévő vállalkozások esetében jelentett nagyobb hasznosságot.

g) Az innovációs projekt továbbfejlesztését elősegítő megvalósíthatósági tanulmány elkészítése (Elszámolható költség: a tanulmány készítésének díja; maximum 1,5 millió forint, a támogatás összegétől függetlenül.)

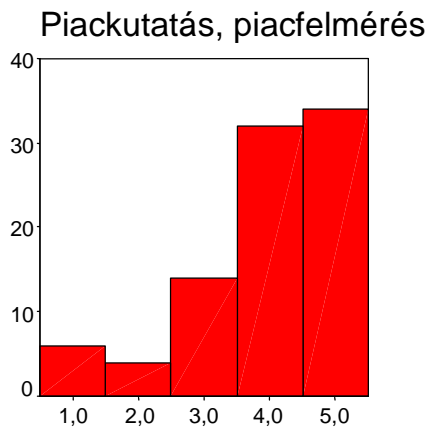
Fontosság (x) /említés (y)

A vállalkozások megítélése az átlagost meghaladó 3,5 pont.

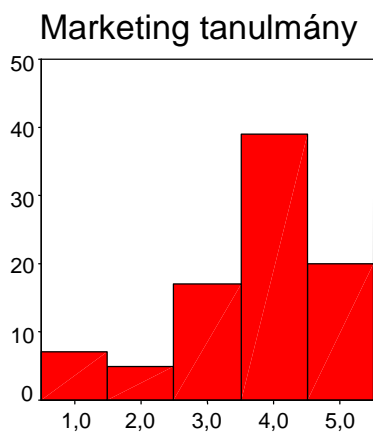
h) Piackutatás, piacfelmérő tanulmány készítése (Elszámolható költség: a tanulmány készítésének díja, maximum 1,5 millió forint)

Fontosság (x) /említés (y)

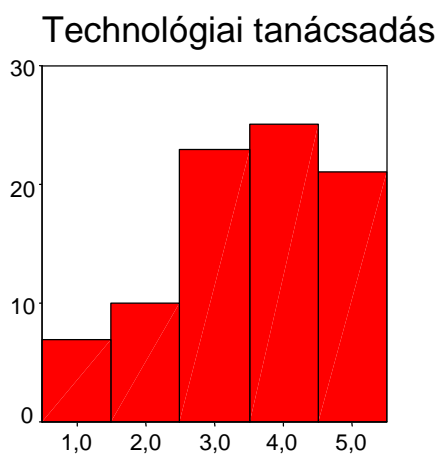
i) Marketing tanulmány elkészítése (Elszámolható költség: a tanulmány készítésének díja, maximum 1,5 millió forint, a támogatás összegétől függetlenül.)

Fontosság (x) /említés (y)

j) Technológiai tanácsadás igénybevétele: (Elszámolható költség: a tanácsadási szolgáltatás díja, maximum 1 millió forint, a támogatás összegétől függetlenül.)

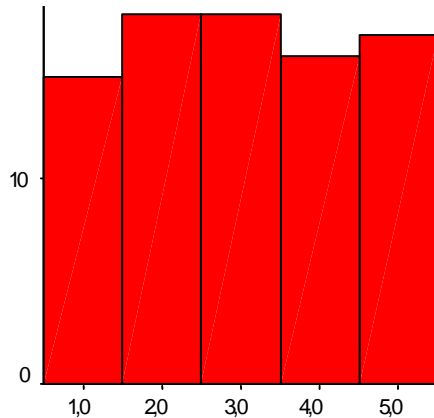
Fontosság (x) /említés (y)

k) Ipar- és szerzői jogvédelmi tanácsadás igénybevétele (Elszámolható költség: a tanácsadási szolgáltatás díja, maximum 1 millió forint, a támogatás összegétől függetlenül.)

Fontosság (x) /említés (y)

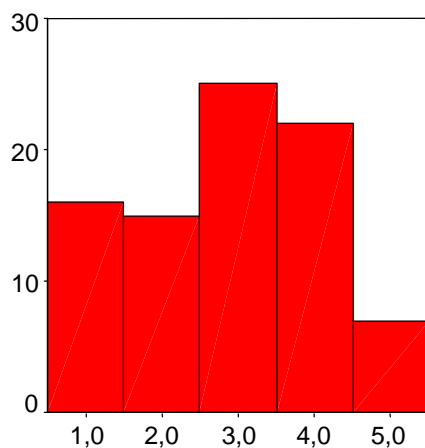
Ipar és szerzői jogvédelmi tanácsadás

l) Vállalkozási menedzsment tanácsadás igénybevétele (Elszámolható költség: a tanácsadási szolgáltatás díja (max. 1 millió forint, a támogatás összegétől függetlenül.)

Fontosság (x) /említés (y)

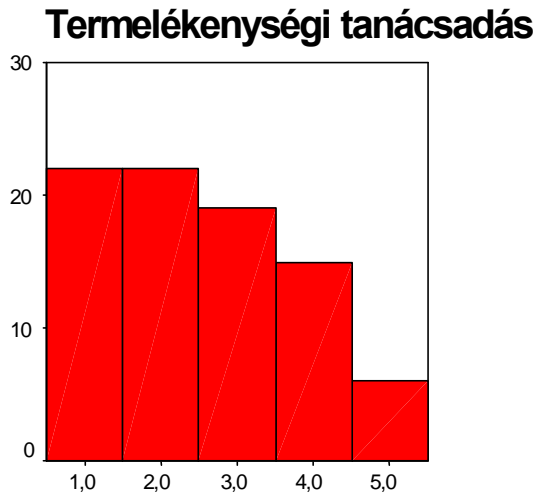
Vállalkozási menedzsment

A szolgáltatás iránti igény nem éri el az átlagosat. Ennek oka az, hogy a vállalkozások rendelkeznek ezen ismeretekkel és az innovációs folyamathoz külső segítséget nem minden esetben vesznek igénybe.

m) Termelékenységi tanácsadás igénybevétele (Elszámolható költség: a tanácsadási szolgáltatás díja, maximum 1 millió forint, a támogatás összegétől függetlenül.)

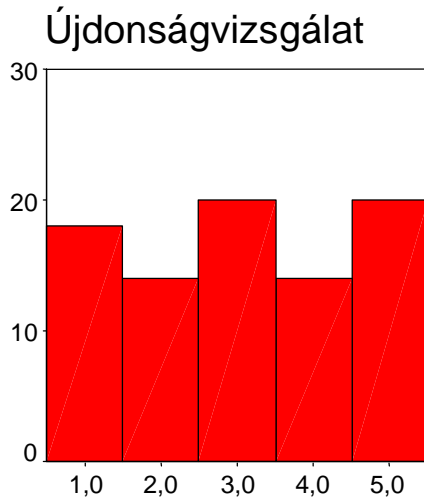
Fontosság (x) /említés (y)

A termelékenységi tanácsadás a legkevésbé keresett szolgáltatás. Az innovációs projektek csak bizonyos esetekben igényelik ezt a szolgáltatást, főleg már működő termelési és szolgáltatási folyamatokra jellemző.

n) Újdonságvizsgálat és szabadalomkutatás (Elszámolható költség: a szolgáltatás díja maximum 1 millió forint, a támogatás összegétől függetlenül.)

Fontosság (x) /említés (y)

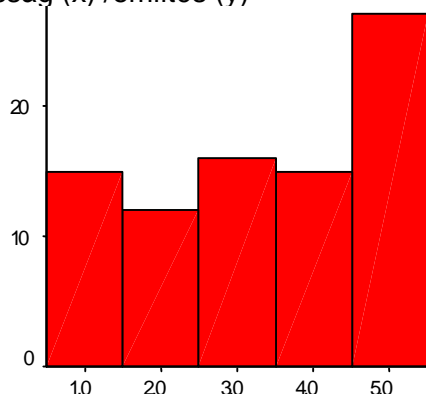
Az újdonságvizsgálat iránti kereslet átlagos mértékű, de az eloszlás igen egyenletes. Az elutasítók és igénylő arány a megközelítően azonos. Ennek oka a Magyar Szabadalmi Hivatal Szolgáltatásának igénybe vétele, vagy a pályázók már eleve tájékozottan fordultak az INNOCSEKK pályázati rendszerhez.

o) Hazai szabadalmi, védjegy, használati és formatervezési mintaoltalmi bejelentés

(Elszámolható költség: a Szabadalmi Hivatal által megállapított bejelentési díj.)

Hazai szabadalmi, védjegy, használati és formatervezési mintaoltalmi bejelentés

Fontosság (x) /említés (y)

Az igény meghaladja az átlagot, 3,3 pontra értékelték a pályázók.

AD 7/2. A megkérdezett vállalkozás véleménye az innovációs szolgáltatások összegéről az érvényes válaszok arányában

Szolgáltatás betűjele	Szolgáltatás megnevezése	Meghirdetett pénzügyi keret	Elegendő %-ban	Kevés %-ban
A	Szellemi termék beszerzése	Kereten belül	89	11
B	K+F szolgáltatás	Kereten belül	78	22
C	Inkubációs szolgáltatás	Évi: 1,5 MFt max. 3 MFt	94	6
D	Prototípus elkészítése	Kereten belül	79	21
E	Projektmenedzsment	Teljes költség 5%-a	66	34
F	Innovációs marketing	Max: 1 MFt	64	36
G	Megvalósíthatósági tanulmány	Max: 1,5 MFt	82	18
H	Piackutatás, piacfelmerés	Max: 1,5 MFt	69	31
I	Marketing tanulmány	Max: 1,5 MFt	86	14
J	Technológiai tanácsadás	Max: 1 MFt	76	24
K	Ipari és szerzői jogvédelmi tanácsadás	Max: 1 MFt	93	7
L	Vállalkozási menedzsment	Max: 1 MFt	88	12
M	Termelékenység tanácsadás	Max: 1 MFt	94	6
N	Újdonságvizsgálat	Max: 1 MFt	92	8
O	Hazai szabadalmi, védjegy, használati és formatervezési mintaoltalmi bejelentés	Szabadalmi Hivataltól függően	92	8

Alapvetően a vállalkozások elégedettek voltak a szolgáltatások minőségével és az elérhető árszinttel. A válaszadók mintegy harmada jelezte, hogy elégedetlen a projektmenedzsment, az innovációs marketing, és a piackutatás szolgáltatás árával. A K+F szolgáltatás, a prototípuskészítés, és a technológiai tanácsadás esetében a válaszadók 20-25%-a ítélte kevésnek a szolgáltatásra elszámolható díjat. A támogatás mértékére vonatkozó javaslatok igen eltérőek 3-10 millió Ft között szóródnak.

AD 8. Elegendőnek tartja-e a 2005. évi felhívás szerint támogatott innovációs szolgáltatások körét?

A válaszadók 73,6%-a elegendőnek tartotta az innovációs szolgáltatások körét 18,7% nem tudta megítélni és mindössze 7,7% válaszolta, hogy nem tartja elegendőnek. A javasolt új szolgáltatások a pályázati és pénzügyi tanácsadásra, pályázatmenedzselésre, szabadalmi vizsgálatra és a támogatott pályázatokkal való foglalkozásra terjednek ki. A javaslatok főleg a pályázat előkészítési szakaszában merülnek fel, amikor a jelenlegi program még nem fejtje a hatását, így a konstrukcióba nem lehetett beépíteni. Más szolgáltatások pedig az elnyert pályázat után merülnek fel, s ezekre a pályázónak kellett volna fedezetet biztosítani, ha előtte nem tervezték meg.

AD 9. Az Ön által igénybe vett szolgáltatásokon túlmenően még mely szolgáltatások lennének fontosak az elkövetkező 1-2 évben, amelyekért akár fizetni is hajlandó lenne, amennyiben erre lenne elegendő saját forrása?

A válaszadók szinte valamennyi szolgáltatás igénybe vételét szükségesnek tartják és legalább egy szolgáltatást megjelöltek, amelyet a jelenlegihez képest igénybe vennének. Ugyanakkor **az a jellemző, hogy további 2-3 szolgáltatást, de volt aki további 6-7 szolgáltatás igénybevételét tűzte ki célul.** A megjelölt szolgáltatások egyenletes eloszlást mutatnak.

AD 10. Hogyan tudta hasznosítani az Ön által igénybe vett szolgáltatást projektje megvalósítása során?

A válaszadók közül a szolgáltatásokat teljes mértékben 65,1%, nagymértékben 18,6% (83,7% együtt) tudta hasznosítani, míg egyáltalán nem 7%, kis/közepes mértékben 9,3%.

AD 11. A szolgáltatóval folytatandó tárgyaláshoz igénybe venné-e a Regionális Innovációs Ügynökség térítésmentes segítségét?

A válaszadók 63,7%-a venné igénybe a RIÜ-k szolgáltatásait.

AD 12. A Regionális Innovációs Ügynökségnél milyen további szolgáltatást venne igénybe?

A megkérdezett vállalkozások (91 db) a partnerkeresést (47 db), a pályázati tanácsadást, előkészítést (41 db), a képzést, tréningeket (24 db) részesítenék előnybe.

AD 13. Kérem, jelölje meg, hogy mely szervezetektől vette igénybe azt a szolgáltatást, amelyre Önnek szüksége volt. Mennyire volt elégedett a nyújtott szolgáltatás minőségével?

Szolgáltató típusa	Kitől vette igénybe a szolgáltatást	Elégedettség mértéke				
		1	2	3	4	5
Egyetemek, főiskolák	18	4-5 közötti értékelés				
Innovációs szolgáltató magánvállalatok	31	3-4-5 közötti eloszlás				
Állami kutatóintézetek	7	3-4-5 közötti eloszlás				
Állami és magáncég együttműködése	10					

Az egyetemek, főiskolák közül a Kandó Kálmán Műszaki Főiskola, az ELTE, a Corvinus Egyetem, a BME, az állami kutató intézetek közül a Bay Zoltán Alapítvány voltak a legjellemzőbbek. Az innovációs szolgáltatások megítélése néhány kirívó esetet kivéve többnyire magas elégedettségi pontszámot tartalmaz.

A vállalkozói vélemények összegzése az INNOCSEKK pályázati rendszer továbbfejlesztéshez

- Nem csak a használatban érdekelt KKV-k, hanem feltalálók is nyújtottak be pályázatot, ami a teljesen korai fázisú K+F+I fejlesztések megjelenésére utal.
- Az innovációs szolgáltatások abszolút értékben történő meghatározása nincs arányban a projekt nagyságrendjével és jelentőségével, ezért indokoltabb lenne a teljes projektköltség százalékában meghatározni az innovációs szolgáltatások normatíváját.
- Szükséges lenne feloldani a projektek támogatási konstrukcióján belül a 100%-os külső szolgáltatási tevékenységet. Támogatni kellene a prototípus, makett, mintadarab saját elkészítését, mely a befektetési tárgyalásokhoz elengedhetetlen.
- A pályázati kiírás során maximálni kellene az igénybe vehető innovációs szolgáltatások mértékét a projekt teljes költségvetéséhez viszonyítva.
- Nincs szolgáltatás a partnerkereséshez, melyet mind a technológiai transzfer, mind a befektetés folyamatában igényelnének a vállalkozók. Különösen a külföldi partnerkereső szolgáltatás hiányzik.
- Egyes szolgáltatásokat nem tartanak fontosnak a cégek – mint az inkubációs szolgáltatások, termelékenységi tanácsadás – más szolgáltatásokat eltérő fontosságúnak ítélnék meg. Ezért javasolt az egyes szolgáltatási kategóriák közötti rugalmas átcsoportosítási lehetőség biztosítása.
- Az EVA-s vállalkozók EVA befizetési kötelezettségének feloldását szükséges kezdeményezni, amennyiben támogatást igényelnek.
- A támogatás folyósítás rendszerét oly módon is szükséges korszerűsíteni, hogy előlegfizetés lehetőségét is biztosítani kellene. Nem tőkeerős vállalkozások pályáznak az esetek többségében.

6. A Regionális Innovációs Ügynökségek véleménye az INNOCSEKK pályázatról, és a továbbfejlesztés irányáról

A Regionális Innovációs Ügynökségek az INNOCSEKK pályázat tartalmáról, lebonyolítási tapasztalatairól és a továbbfejlesztés irányáról részletes írásbeli véleményt adtak, előre megszerkesztett kérdések alapján. Ezt a felmérés időszakában kiegészítettük további személyes interjúkkal, elsősorban azokban a régiókban, ahol korábban nem készült írásbeli vélemény.

A pályázat célja és tartalma

Általános véleményként fogalmazódott meg, hogy a pályázati rendszer a jó projektötletek, megfelelő menedzseléssel való hatékony megvalósításának adminisztratív kereteit biztosítja. A pályázat ismertté vált, bejárátódott, de olyan hiányosságai vannak, melyek lassúvá, rugalmatlanná teszik a pályázati rendszert és így módon nem segíti elő a pályázó vállalkozások rugalmas piaci alkalmazkodását.

A RIÜ-k többsége szükségesnek tartja a pályázat decentralizációját. Véleményük szerint hasznos, ha az ilyen „kis értékű” pályázati forrásokkal a régiók tudják vállalkozóikat segíteni. Amennyiben marad a jelenlegi rendszer, sokkal jobb, hatékonyabb, gyorsabb kommunikáció szükséges a KPI és az RIÜ (RFÜ) között.

Az elfogadott projektek innovációs projektnek tekinthetők, a pályázati rendszer pedig – a hiányosságokat leszámítva - elősegítette ezek megvalósulását. Számos negatív észrevétel érkezett a pályázati űrlapra, annak nehézkes, vagy inkább szokatlan kitölthetőségére, és a szerződés-kötés elhúzódására.

A beérkezett pályázatok közül a legnagyobb arányt a szoftverfejlesztések teszik ki, azonban ezek sok esetben nem tekinthetők tényleges innovációs projektnek, és a bírálatuk is nehézkes.

A pályázóknak segítené, ha egy részletes, minden területre kiterjedő, de egyben figyelemfelhívó útmutató készülne, mely gyakorlati iránymutatást is nyújtana a pályázatok kidolgozásához. A vállalkozások egy része nem elég felkészült még az egyszerű pályázatok összeállításához sem és a pályázati felhívás, a pályázati útmutató nem adott elegendő támpontot. A pályázati útmutató részletesebb kidolgozása, a konkrétabb iránymutatás elősegítené a jobb minőségű projektjavaslatok elkészítését.

- A pályázati felhívás tartalmazzon a **jelenleginél szakszerűbb formai és jogosultsági értékelési szempontokat táblázatos formában**, megjelölve mi hiánypótolható, és mi nem. Emellett tartalmazzon részpontoszámokra lebontott **szakmai értékelő táblázatot, melyben minden szemponthoz egy adott részpontoszámot rendel, továbbá megjelöli, hogy az egyes szempontokat a projekt adatlap melyik része alapján értékeli a bíráló.** Ez segíti az értékelőket és főleg a pályázókat a megfelelő színvonalú pályázatok megírásában.
- A pályázat céljaként a piacon eladható, új termékek kifejlesztését, erre vonatkozóan korrekt műszaki és pénzügyi megvalósíthatósági tervezést írjon elő a projekt adatlap. (Ezt az értékelési szempontrendszerben is hangsúlyos elemként szükséges meghatározni.)
- Elvárásként kell megfogalmazni az újdonságtartalom és az új termék iránti piaci kereslet bemutatását a versenytársak, a szakma jelenlegi színvonala, a termék elhelyezése a régiós, országos vagy nemzetközi piacon. Az egyes tevékenységek szöveges indoklása mellett legyen elvárás a műszaki specifikáció, vagy feladat meghatározás részletezése,

továbbá a költségek indoklása (beszerzési terv, és a beszerzés szükségességének indoklása) és realitásuk alátámasztása (egységárak megnevezése, előzetes árajánlatok, stb.).

- A támogatható tevékenységeket egyértelműen kellene megfogalmazni, támpontokat adni pl. a szellemi termék beszerzésnél, a K+F szolgáltatás igénybevételénél, stb.
- A Munkaterv leírását át kellene dolgozni úgy, hogy jobban segítse elő a jó minőségű pályázatok elkészítését. Jól indokolt, ésszerű szakmai-pénzügyi tervezésen alapuló projekttervet kell kérni a pályázóktól. Ehhez új adatlap kidolgozása javasolt, olyan kötelezően előírt részekkel, melyek a szakmai értékelési szempontoknak megfelelően készülnek.
- Minden a projekt adatlapon kötelezően előírt elem hiánya esetén legyen mód hiánypótlás kérésére.
- A projektfejlesztők, feltalálók is nyújthassanak be pályázatot. Feltétel legyen a szabadalmi újdonság és a piaci felmérés. Csak ennek sikeressége, megalapozottsága után kerülhessen sor a hazai és nemzetközi szabadalmi oltalom bejegyzésére, finanszírozására, majd a prototípus kifejlesztésére. A javaslat által feltételezhetően több pályázatot nyújtanának be, növekedne a feltalálói aktivitás, a szabadalmi jog a feltaláló nevéhez kötődne (teljesen jogosan), javulna a nemzetközi piacra bevezethető termékek mennyisége és minősége. Növekedne a nemzetközileg is értékesíthető termékek, szolgáltatások száma.
- Többen javasolják a pályázati űrlap egyszerűsítését, és a munkatervnek egy sablon szerinti elkészítését szerkeszthető (word) formátumban. Ez sokat segítené a pályázóknak, és részben elkerülhetőek lennének a formai hibák is. (Sok negatív visszajelzés érkezett a pályázati űrlap kitöltésével és a kész pályázatok formai ellenőrzésre küldésével kapcsolatban is (főként az informatikai ismereteket feltételező kiírást nehezményezték a pályázók)).

A pályázat bírálati rendszere

A bírálati szempontok közül több (C/1 és D/1) valójában jogosultsági és nem szakmai értékelési szempontok. Ezeket a szakmai bírálókra hárítani hiba, ráadásul költségpazarló, mert olyan pályázatokat is ki kell adni szakmai bírálatra, amiket szakszerű formai/jogosultsági kritériumok alapján el lehetne utasítani. Ezért ezek a jogosultsági elutasítási szempontok között szerepeljenek ne a szakmai értékelésnél.

Az értékelési szempontok sok esetben nem teszik lehetővé az objektív bírálatot, egy alkategóriában túl sok mindent kell vizsgálni. Nem biztos, hogy minden alpont azonos súllyal kell, hogy szerepeljen a bírálat során. A bírálati szempontok inkább iránymutatóak, és a Bíráló Bizottság és a külső szakértők szakmai hozzáértésére, ítéliképességére helyezik a hangsúlyt.

A **bírálati** szempontok egységesítése célszerű, azaz az adható pontszámok lebontása a részletesebb értékelési kérdésekre. A pályázati útmutatóban szükséges megadni a pályázónak az elvárt fejezetcímeket, továbbá ez alapján kell előkészíteni a bírálati szempontokat, és az ezekre adható minimum és maximum pontokat.

Saját forrás, saját tevékenység

Javaslatként vetődött fel az INNOCSEKK pályázat második körében a saját forrás kötelezővé tételének előírása (legalább 10% saját forrásrész). Ez is növelné a pályázók érdekeltségét és felelősségét a pályázat sikeressége, eredményessége iránt.

A pályázat adjon lehetőséget korlátozott mértékben személyi költségek elszámolására (a jelenlegi kiírás ezt nem teszi lehetővé), így a fejlesztő is lehetőséget kaphatna a saját találmányának továbbfejlesztésére, annak hasznosítására.

Innovációs szolgáltatások és igénybe vételük

A támogatható tevékenységek körét pontosítani szükséges, főleg a K+F szolgáltatás esetében (mit jelent az, mit értünk K+F szolgáltatás alatt). A menedzsment tanácsadások körét esetleg csökkenteni, összegét korlátozni szükséges.

A hazai és a nemzetközi szabadalmi oltalmi bejegyzés egy forrásból, egy pályázati keretből legyen finanszírozható, és nem csak a szabadalom bejegyzésekor, de a kiírása adjon lehetőséget a szabadalmi jogok fenntartására is.

Nincs szolgáltatás a partnerkereséshez, melyet mind a technológiai transzfer, mind a befektetés folyamatában igényelnének a vállalkozók. Különösen a külföldi partnerkereső szolgáltatás hiányzik. Felmerült még a pénzügyi és jogi szolgáltatások igénybe vételi lehetősége.

Szükség lenne a marketing költségek elszámolhatóságára is, mivel egy termékfejlesztés sikerét csak megfelelő marketinggel lehet megalapozni (a termék fejlesztés fontos fázisa annak értékesíthetősége is!).

A támogatható tevékenységek körénél a marketing szolgáltatás (f. pont) nem egyértelmű, hiszen a szakvásár célja lehet a termék eladása, és nem a K+F eredmény publikálása. Nem definiált a reklámozás fogalma sem ebben a kontextusban: egy szakvásárra készült szórólap ugyanúgy lehet reklám anyag. Egyértelműbben kellene megfogalmazni, támpontokat adni a szellemi termék beszerzés, a K+F szolgáltatás igénybevételénél.

Felvetődtek olyan vélemények, hogy a szolgáltatások egyes költségnormatívái, a tanulmánykészítés költségei az esetek többségében irreálisak, így összességében több szolgáltatási költséget igényelnek a cégek, mint amennyi szükséges lenne. Rugalmas átcsoportosíthatósági lehetőséget kellene biztosítani az egyes szolgáltatások között.

A pályázók legtöbb esetben konkrét elképzeléssel rendelkeznek a lehetséges alvállalkozóikról a pályázat beadásakor. Általában már korábbi tapasztalataikat, kapcsolataikat használják fel a kiválasztás során, egyéni vállalkozókat és vállalkozásokat, kft-kat bíztak meg a projektek során.

Támogatásfinanszírozás

Tekintve, hogy az eredeti csekk-típusú támogatási konstrukció nem valósult meg, javaslatként merült fel a pénzügyi lebonyolításba a kereskedelmi bankok bevonása. **A támogatott vállalkozások számára kereskedelmi bank nyisson egy folyószámlahitel keretet, amiről a szolgáltatások számláit folyamatosan ki tudná egyenlíteni**, és a pályázatkezelő a banknak utalná – szakmai ellenőrzés után - a vonatkozó támogatási összeget. Hátránya a mostani pályázatnak, hogy az innovációs szolgáltatóra hárítja a költségek előlegezését. Ez a hosszú távú hitelezési kényszer sok pályázat esetén gond. Amennyiben a hitelintézeti finanszírozáshoz szükséges keretek nem biztosíthatóak, javasolt,

hogy a program a **többi közvetlen KKV támogatásokhoz hasonló, utófinanszírozású pályázati rendszer legyen**. Javasolt továbbá megvizsgálni, hogy fix szolgáltatók hiányában a pályázó és ne a szolgáltató kapja az elnyert támogatást.

Regionális határok

Nem szükséges kizárólagos szabályként előírni, hogy csak a régióban fellelhető szolgáltatóktól lehet beszerezni a szolgáltatásokat, ez – különösen a szellemi termék (a pont) esetében - gyakran nem is kivitelezhető.

Folyamatos, vagy kötött idejű pályázatbeadás

Folyamatos beadás helyett **kötött beadási határidejű** legyen a program, évente 2-3 beadási határidővel. A folyamatos beadás nem gyorsítja, és nem egyszerűsíti a programot a pályázók számára. Hátránya továbbá, hogy nem ad lehetőséget a pályázatok szakmai rangsorolására. A folyamatos lebonyolítás alapvetően erőforrás pazarló és nem költség hatékony, hiszen kis számú pályázat érkezik folyamatosan és állandó leterheltséget jelent minden közreműködő számára. Előre meghatározott beadási határidőkkel a problémák kezelhetőek, és a lebonyolítás átfutási ideje is tervezhetővé válik.

A lebonyolítás módja és akadályai

A lebonyolítási rendszer jelenleg olyan lassú, hogy az nem felel meg a meghirdetésekor tett ígérteknek. A szerződéskötés és teljesítés eljárási rendjét előzetesen, a program meghirdetése előtt szükséges kidolgozni és leszerződni a közreműködő szervezettel. Jelenleg a szerződéskötés adminisztratív folyamata duplikált. Ha ez egy lépcsős lenne, jelentősen gyorsítana mind a döntési mind, a szerződéskötési folyamaton.

A pályázathoz kapcsolódó eljárásrendet mindenképpen részletesebben kell kidolgozni, a jelenlegi eljárásrenddel a projektek megfelelő menedzselése nagyon nehézkes, ebből is adódnak a csúszások.

A pénzügyi ellenőrzés és a teljesítésigazolás folyamata jelenleg szintén duplikált, e rendszer ésszerűsítésével lehetne gyorsítani a teljesítések ellenőrzését és a kifizetését. A RIÜ-k jelzései szerint néhány esetben vita merült fel a teljesítésigazolásokkal kapcsolatban, és a megoldások eljárási rendje sem rendezett a pályázatban, mivel nem került szabályozásra a jogorvoslati eljárás.

A támogatási döntések megszületése lassú, a regionális döntés után továbbra is jellemző a több hónapos (1,5-2 hónap) átfutási idő.

A támogatási szerződésben korrekt módon kell megfogalmazni a pénzügyi teljesítésre vonatkozó határidőt. Jelenleg a szerződés némileg félrevezeti a kedvezményezetteket, mert a befogadástól számított 15 napon belül ígéri a kifizetéseket anélkül, hogy meghatározná, mi az a befogadás. Ehhez hasonlóan konkrétan meg kell nevezni a teljes értékelési és monitoring folyamatok maximális átfutási idejét – ennek előfeltétele egy végiggondolt, reális eljárásrend. (A jelenlegi eljárási rend szerint a Bizottsági döntés a benyújtott pályázat alapján születik, így sok esetben nincs mód a pályázattal kapcsolatos további kérdésfeltevésre, amely sok esetben előre tisztázhatná a támogatandó fejlesztési téma megalapozottságát, sikerességét. Ennek híján a pályázat a megítélt módon kerül támogatásra, amely sok esetben nem jelenti a források leghatékonyabb elköltését, más esetben, egy szakszerűtlenül megírt, ám de jó ötlet, műszakilag megalapozott fejlesztés elutasításra kerül.)

A KPI-RIÜ közti pályázatkezelési-feladatmegosztás hatékonyságának javítása, időbeli csúszások kiküszöbölése és a gördülékenyebb kommunikáció kiépítése javíthatna a rendszer megítélésén, a pályázók pályázati kedvén.

A lebonyolítással kapcsolatban a KPI feladatai jelenleg nincsenek időben szisztematikusan rögzítve, ennek következtében a számlák nettó összegeinek kiegyenlítése meglehetősen hosszú időt vesz igénybe. A vállalkozó kötelezettségeit tartalmazza a szerződés, de ugyanez a KPI oldaláról nem mondható el. Az ügymenetet pontosan le kell dokumentálni.

Összegezés

A Regionális Innovációs Ügynökségek észrevételeiket kellő alaposággal, a pályázat tapasztalati működése alapján tették meg. Feltehető, hogy a tapasztalatok még nem teljes körűek, hiszen például a pénzügyi elszámolás, a projektlezárás és a teljesítésigazolás folyamatai nem fejeződtek be. Nem kezdődött el a monitoring tevékenység sem, mely várhatóan újabb észrevételeket vet fel. A vélemények differenciáltak, de a pályázati rendszer kiírásának karakteresebb megfogalmazására és a lebonyolítási, kiválasztási eljárás pontosabbá és gyorsabbá tételére irányulnak. A megfogalmazott vélemények egy részével egyet lehet érteni, mivel kétségtelen, hogy például egy pontosabban megfogalmazott pályázati kiírás és egy részletesebben kidolgozott pályázati útmutató jobban elősegítheti a pályázatok elkészítését.

Azonban abban az esetben, ha valamennyi jogos észrevételt figyelembe vennénk az új pályázati konstrukció kidolgozásakor, akkor feltehető, hogy az INNOCSEKK elveszítené eredeti karakterét és más pályázati rendszerekhez konvergálna. Kialakulna a közvetlen támogatással és szolgáltatási tevékenységgel kombinált támogatási rendszer, amelyre már vannak előkészített és működő pályázatok. A felmerült javaslatok sokszor nem egyszerűsítik a pályázati rendszert, hanem a jobb áttekintésre, az ellenőrizhetőségre és a pályázati pénzek hatékonyabb elköltésére irányulnak. Egyes javaslatok ugyan ellentmondásban vannak egymással, azonban a fő törekvésekben nincsen ellentétes akarat.

Az alapvető probléma azonban máshonnan eredeztethető. Egyrészt az INNOCSEKK pályázat nemcsak a tudásszolgáltatót és a vállalkozót kívánja szerződéses kapcsolatba hozni, partnerré tenni, hanem a tudáshiány feloldását is hivatott elősegíteni, éppen a pályázó vállalkozásnál. **A pályázat pillanatában a pályázó nincs a tudás birtokában, nem rendelkezik még áttekintéssel a teljes pályázat megvalósításához szükséges ismeretekről. Az INNOCSEKK éppen ilyen pályázókat keres, hogy váljanak innovatívvá! A pályázat összeállítása mégis komplexebb tudást követel meg tőlük, hiszen e nélkül nem lehetséges jó minőségű pályázatot elkészíteni. Ez egy komoly paradoxon, mely az INNOCSEKK pályázati konstrukció belső ellentmondását tükrözi.**

A vállalkozó két dolgot tehet: vagy megtanul pályázatot írni a kiírt feltételekkel, vagy tanácsadóhoz fordul, akihez egyébként akkor kellene fordulnia, ha megnyerte volna a pályázatot. Az utóbbi esetben az előzetes kapcsolatfelvételt a pályázati kiírás tiltja, sőt összejátszásnak nevezi. Az első esetben pedig a pályázó akár többször is pályázik, mivel addig nyújt be pályázatot, amíg azt el nem fogadják. A RIÜ-k véleménye szerint a gyakorlatban mindkét eset előfordult. Az összejátszás gyengíti a pályázatot pénzügyi szempontból, a projekt megvalósításához nem feltétlenül szükséges szolgáltatás volument vesz igénybe. A többszöri pályázás ugyan erősíti a tanulási folyamatot, de jelentősen megnöveli a menedzsment költségeket, túlzottan leterhelve a lebonyolítási apparátust.

7. Javaslat az INNOCSEKK pályázati rendszer továbbfejlesztésére a hazai és nemzetközi tapasztalatok alapján, figyelemmel az innováció-fejlesztés más pénzügyi eszközeire

A kutatás során valamennyi tényezőt és véleményt figyelembe véve arra a következtetésre jutottunk, hogy az INNOCSEKK jelenlegi formájában továbbfejlesztésre szoruló konstrukció, mivel a támogatások megítélése és különösen a kifizetése olyan hosszú időt vesz igénybe, amely már veszélyezteti a támogatott projektek hatékony megvalósítását, sőt akár a vállalkozások működését, illetve partneri kapcsolatait is. A jelenlegi rendszer ugyan csökkent bizonyos kockázatokat, de a program egészét tekintve az ebből származó nyereség jelentősen elmarad attól a deficitől, amelyet a folyamatok elhúzódása okoz. A kutatás során eredményei alapján ezért javaslatokat fogalmazunk meg a rendszer továbbfejlesztésére, részbeni átalakítására.

Külön kerültek összefoglalásra a bírálati szempontokkal kapcsolatos észrevételek. Megállapítható ugyanis, hogy az egyik alapvető nehézséget éppen az a komplex bírálati szempontrendszer okozza, amelytől elvileg az innovációs projektek szakmai megítélését várják. Bárhogy is kerülnek átalakításra a folyamatok, a továbbiakban is problémát okozhat a jelenlegi, ellenmondásokkal terhelt bírálati szempontrendszer, ezért megfontolást érdemel egy realisabb elvárás megfogalmazása a projektekkel szemben.

A kutatás eredményei alapján a folyamatok átalakításával kapcsolatban is megfogalmazásra kerülnek javaslatok. A jelenlegihez képest mindenképpen egyszerűbb eljárásra van szükség, és a kétszintű döntési rendszer megszüntetése is indokolt.

Mivel a programmal kapcsolatban megfogalmazott célkitűzések (tudástranszfer, illetve az innovációs projektek támogatása) egyidejűsége várhatóan fennmarad, ezért a jelenlegitől eltérő konstrukció bevezetésének lehetőségét is felvetjük. Ezzel kapcsolatban azonban fontos kiemelni azt a tényt, hogy a javaslatok nem önmagában az eljárás gyorsítására vonatkoznak csak, hanem a program egészét tekintve a kockázatokat is csökkentenék.

A program hatékonyságának növeléséhez is vezetne, ha a kockázatok csökkentése mellett a lehetőségek is bővülnének. Ez részben lehetséges a döntési és eljárási folyamatok átalakítása révén, a lehetőségek bővítése azonban jelentős mértékben az eredményes projektekhez nyújtott további (indirekt) aktív (vállalkozás és a közreműködő szervezet közötti együttműködés) és passzív támogatáson (a vállalkozások, innovációs projektek „láthatóvá tétele”) is múlik.

Fontos azonban hangsúlyozni, hogy a program átláthatóságának növelése nélkül nem várható az utóbbi típusú kezdeményezések sikere. A program átláthatósága pedig a programmal kapcsolatos egyes preferenciák, elvárások közötti összhang helyreállítása nélkül nem biztosítható.

7.1 A pályázati állomány és az interjúk alapján megfogalmazható következtetések a bírálati rendszerrel kapcsolatban

Az igénybevett szolgáltatások és a bírálati szempontrendszer

Az INNOCSEKK jelenlegi bírálati rendszerében a kelleténél kisebb súllyal bír az igényelt szolgáltatások indokoltsága. Továbbá, a gyakorlatban nem tud érvényesülni az a szándék, hogy az igényelt szolgáltatások hozzájárulása a projekthez egyenként is megítélésre kerüljön. Ezért lehetséges, hogy a pályázók nem csak az innovációs folyamat szempontjából kritikus szolgáltatások igénybevételéhez kérnek támogatást. Miközben a projekt egészének értékelése a bírálók részéről átgondolt és alapos, ez rontja a program hatékonyságát, és bizalmatlanságot szül az igénybevett szolgáltatásokkal kapcsolatban.

Tényszerűen megállapítható, hogy az innovációs projekt megvalósítására költötték a támogatást az egyes cégek. Megállapítható továbbá az is, hogy ennél is többet el tudtak volna költeni. Alapvetően tehát nem lehet indokolatlannak, illetve túlzottnak minősíteni az igényeket.

A saját erő aránya alacsony az egyes projektekben, az esetek döntő részében 0-20% közé tehető. A nem elszámolható, pénzben nehezen kifejezhető költségeket is figyelembe véve a saját erő számított aránya magasabb (30%). A saját erő esetleges jövőbeni megkövetelése életszerű lenne, reális mértékét (10-20%) azonban befolyásolhatja az elszámolható költségekre vonatkozó esetleges változtatások.

A támogatási összegek átlagos nagysága, illetve eloszlása is jelzi, hogy a „de minimis” keret minél teljesebb kihasználására legalább annyira törekedtek a vállalkozások, mint arra, hogy a projekt szempontjából kritikus tudásra fókuszáljanak. Ez az ellenmondás azt eredményezheti, hogy a szakmailag támogatható projektek – a legrosszabb esetben, de korántsem általánosan – szakmailag kevésbé támogatható szolgáltatásokat is igénybe vettek. Utóbbiak kumulált értéke pedig valóban aggodalomra adhatott okot a program egészével kapcsolatban, de nem az egyes innovációs projektek szakmai tartalmával kapcsolatban.

Kérdéses, hogy az egyes projektek által igénybe vehető támogatás összes összegét formálisan érdemes-e korlátozni. Ha nem, akkor az a kérdés, hogy milyen változtatással lehet hatást gyakorolni, ösztönözni a vállalkozásokat arra, hogy a kevésbé fontos aktivitásokhoz ne igényeljenek támogatást. Ez a kategória azonban nehezen megfogható – egyébként is minden támogatási tételt felhasználtak az innovációs projektekhez.

Az egyik lehetőség, hogy az igényelt szolgáltatásokra nagyobb figyelmet fordítunk a jogosultsági kritériumok szabályozásakor, vagy a bírálati szempontrendszer összeállítása során. Az első megoldás nehezebb, de összhangban van a pályázati rendszer egyszerűsítésére, a lebonyolítás gyorsítására irányuló erőfeszítésekkel. Például:

Ha az igénybe vehető szolgáltatókat nem is korlátozzuk (a nemzetközi gyakorlat változása ebbe az irányba mutat), egy előzetesen megkövetelt regisztráció, egy nagyobb mértékű transzparencia is nyomást gyakorolhat a szereplőkre, hogy valós tartalom legyen a formai teljesítés mögött.

Az igénybe vehető szolgáltatások körét korlátozni lehetne azon az alapon, hogy abból kizárásra kerülnének az áruszerűen elérhető, megvásárolható termékek, illetve szolgáltatások (pl. szoftver), mivel azok lényegileg azonosak egy gép, vagy berendezés megvásárlásával. Ebből a körből azonban szükséges kiemelni azokat a licenc, know-how megvásárlására irányuló igényeket, amelyek minőségében különböző projektekhez vezetnek (kutatásunk szerint vezettek).

Indokolt lehet a támogatási összeg csökkentése egyes, az igénybe vehető szolgáltatásokra megadott keretösszegek esetében. Az igénybe vehető szolgáltatások körének szűkítését viszont nem javasoljuk.

A bírálati szempontrendszer esetében felmerül az a probléma, hogy az már így is túlságosan összetett – mindenképpen egyszerűsítésre szorul –, így nem csak a projektek egyenkénti értékelése nehézkes, hanem két projekt összemérhetősége sem biztosított. Habár az utóbbi nem feltétlenül szükséges. Összességében azonban a bírálati szempontrendszert egyéb okok miatt is átalakításra javasolnánk (ld. alább).

A jelenlegi bírálati szisztémában 20%-os súllyal szerepel az „előirányzott beszerzések, megbízások, illetve szolgáltatások indokoltsága, tervezett költségeinek realitása”. Közel 30 tételes kérdésből mindösszesen hat (plusz egy) kérdés van direkt kapcsolatban az igényelt szolgáltatásokkal. Ez az arány még védhető is. Az már kevésbé, hogy például 5 különböző igényelt szolgáltatást, illetve a projekt egészét a szempontrendszer lényegében egységesen pontozza. A gyakorlatban olyannyira nem jellemző, hogy a támogatási összeg jelentősen eltérne az igényelt összegtől, hogy a rendszer, valószínűsíthetően nagy arányban, nem szűrte ki a projekt szempontjából értelmezhető, de nem létfonosságú szolgáltatásokat. Jelentős mértékben a bírálati szempontrendszer önmagában is felelőssé tehető azért, hogy még jelenleg is akut kérdésnek tekinthető az, hogy megvalósítanak-e releváns tudástranzfert egyes igénybevett szolgáltatások.

A kutatás alapján kijelenthető, hogy a megkeresésünkre nyitott vállalkozások között nem találtunk olyat, amelyről megállapítható lenne, hogy csak formálisan történt teljesítés az INNOCSEKK révén igénybe vehető támogatás lehívása érdekében. Természetesen lehetnek kivételek, de ezek aránya valószínűleg nem haladja meg a szükségszerűen – más pályázati rendszerekben, illetve más országokban is – előforduló problémás esetek arányát. Másrészt viszont kihívásnak tekinthető az, hogy a nagyszámban előforduló, egyedi visszajelzések alapján problémásnak tekintett „tanulmánykészítés”, „piackutatás”, stb. jogcímeiken igényelt összegek (megítélésünk szerint) az esetek nagyobb részében kiegészítik a projekt költségvetését – a „lehetőség generálja az igényt” –, miközben az adott innovációs projekt megalapozott, illetve kimenetét tekintve eredményes.

Egy innováció újszerűségének megítélése

Kérdés, hogy szükséges-e egyáltalán, azon túl, hogy a jogosultság alapvető feltételeként megállapításra kerül. Amennyiben a tudástranzfer támogatását nézzük (mint a program egyik célkitűzését), akkor nincsen jelentősége, hogy az innováció, amelyre a támogatott projekt épül, újdonságértéke *milyen nagy*. Jelenlegi formájában a bírálók munkáját nehezíti az innováció újdonságtartalmának megítélése, mint feladat. Az újdonságtartalomra vonatkozó preferenciái a programnak ugyanis nem egyértelműek. Amennyiben az innovációs projektek minőségének értékelése továbbra is döntő jelentőséggel fog bírni a bírálati szempontrendszerben, illetve azon belül az innováció tartalmának megítélése, akkor is változtatásokra van szükség a bírálati szempontrendszerben.

Természetesen fontos, hogy az adott pályázatban megfogalmazott innováció az-e aminek nevezik, tehát rendelkezik-e egyáltalán újdonságértékkel – ezt egy „wrong practice” gyűjtés, elemzés biztosítása a bírálóknak – legalábbis részben – akár orvosolhatná is.

Mivel nagy arányban a hazai piacra „készülnek” az innovációk (megfigyeléseink szerint), és kisebb arányban, de ugyancsak hangsúlyos a technológia (megoldások, termékek) importja, ezért jogos például megkülönböztetni azokat a projekteket, amelyek a hazai piaci résre nemzetközi forgalomban könnyen terjedő, értékesíthető termékeket, vagy szolgáltatásokat

céloznak, azoktól, amelyek esetében ez nem, vagy kevésbé oldható meg. Az előbbieket esetében nagyobb arányban feltételezhető a pusztán importhelyettesítés.

A hazai piaci orientáció az egyik olyan magyarázó körülmény, amely miatt a befejezett projektek nagy arányban voltak képesek gyorsan eljutni az ötlettől a piaci bevezetésig. A befejezett projektek nagyságrendileg 30%-a a működőképes prototípus megvalósításáig jutott el. (A másik magyarázó ok, hogy régen érlelt ötletekkel rendelkeznek, de az INNOCSEKK nélkül nem vállalták volna fel az innovációval járó kockázatot.)

A hazai piaci orientáció ugyancsak magyarázza, hogy saját (a pályázati összefoglalók alapján készített!) értékelésünkhöz képest a megkérdezettek sokkal nagyobb arányban minősítették innovációjukat új terméknek, vagy szolgáltatásnak. Az újszerűség, mint minősítő szempont gyakorlati alkalmazása számos, adott esetben nem is leküzdhető problémát felvet. Felmérésünk szerint a támogatott projektek mintegy kétharmada kapcsolódik az adott vállalkozás fő tevékenységéhez – mennyire mutat túl rajta? Vagy, hogyan értékeljük egy külföldi megoldás, innováció, technológia hazai adaptációját? Ezekre a kérdésekre a következőkben még visszatérünk. Azt mindenképpen javasoljuk, hogy a bírálati szempontrendszer innovációs tartalomra vonatkozó, illetve egyéb szempontjai között ne legyen ellentmondás, mert jelenleg van.

A projektek eredményes végrehajtása

A befejezett projektek esetében magas arányban vannak jelen a forgalomba került innovációk. Ez az arány azonban csökkenhet. A projektek eredményességére vonatkozó elvárások jelenleg nem konzisztensek az innováció hasznosításának lehetséges módjaival, továbbá nem értékelik a közvetlen hasznosításon túli potenciális lehetőségeket. A program hatékonysága jelentősen növekedhetne, ha a piacosítás során jelentkező problémák tekintetében is legalább olyan felkészültek lennének a vállalkozások, mint az alapvető működőképesség technológiai teendőit illetően. Az egyik első, javasolható feladata a programnak, hogy a piacosítás során elakadó projektekkel kapcsolatos információk gyűjtése folyamatosan megtörténjen.

A támogatott, megvalósítás alatt álló pályázatokra is kiterjedő megkérdezésünk már árnyaltabb képet mutat, mint a projektjeiket befejező vállalkozásokkal külön is készített mélyinterjúk. Összegzően kiemelhető, hogy a projektek döntő része a kezdeti fázishoz képest (ötlettel rendelkeznek), jelentősen előrelépett. Durván 60-70% eljutott a technológia, vagy a megoldás demonstrálhatóságáig, 86%-a többé, vagy kevésbé tisztában van azzal is, hogy hogyan kerülhet a piacra a termékük. A vállalt kötelezettségeket várhatóan teljesítik is.

A támogatott projektekre vonatkozó megkérdezésünk alapján érdemes kiemelni, hogy megalapozottak, és előkészítettek voltak a projektek (ld. a számba vett kockázatok, forrásigény, beruházásigény változása a pályázat beadása óta). Másrészt viszont ez nem jelenti azt, hogy szofisztikált üzleti tervek készültek volna nagy arányban, vagy hogy a vállalkozások jelentősen érzékenyek lennének a piaci információk elemzésére, mint alapvető kompetenciára a vállalkozás tekintetében – megvásárolják az ilyen jellegű szolgáltatásokat. A pályázatban megfogalmazottak szerint induláskor jelentős arányban technológiai jellegű kihívásként definiálták az innovációs projektet.

A vállalkozások elsősorban üzleti jellegű kockázatokkal számolnak a jövőt illetően (77%). Megállapítható ugyanakkor, hogy ezek között számos olyan technológiai jellegű probléma is van, amely az innováció piaci működőképessége alapvető megteremtésével kapcsolatos. A technológiai, vagy a megoldás alapvető működőképességével kapcsolatos teendők tehát még számosak. A piacra-jutás várható sebessége gyors, míg a piaci körülményeknek való megfeleltetés, amely spontán, a meglévő tudás és tapasztalat alapján fog történni, esetenként hosszan is elhúzódhat.

A technológiai kockázatok, és további teendők, illetve a partneri kapcsolatok szerkezetére vonatkozó információk összegző értékelése alapján megállapítható, hogy az elakadás nem jelenti azt, hogy a vállalt kötelezettségeknek ne tennének eleget, a tulajdonképpeni projekt sikeresen befejeződik. Az összegyűjtött válaszok, és különösen a mélyinterjúk megkérdezések azt mutatják, hogy vélhetően az innovációkban rejlő további, potenciális lehetőségek kihasználása maradhat el. Ez nem feltétlenül sérti a program szorosabban vett célkitűzéseit, az bizonyos, hogy az ezzel kapcsolatos feladatokat nem tudja az INNOCSEKK egymagában felvállalni.

Az eredményesség és az újszerűség kapcsolata

Mérési eredményeink szerint az újszerűség és a sikeres projektek között nincsen kimutatható összefüggés a programban résztvevő vállalkozások esetében sem. Megállapítható, hogy az újszerűségekre és a piaci eredményességekre vonatkozó elvárások ellentmondhatnak egymásnak, amennyiben az egyes projektekkel szemben egy az egyben érvényesítik a programmal szemben (egyébként jogosan megfogalmazott) elvárásokat. Jelenleg a bírálók szubjektív, de szakmailag megalapozottnak tűnő döntéseinek múlik, hogy megfelelő projektek kerülnek-e kiválasztásra. A mostani formájában azonban nem átlátható a döntéshozatal.

Amennyiben az innováció tartalmára vonatkozó elvárásokat a jelenlegi, a gyakorlatban ugyan kevésbé érvényesülő, szinten tartja fenn az INNOCSEKK, akkor lazítani szükséges a piaci bevezetés sikerével kapcsolatos elvárásokon. Amennyiben az utóbbi a fontosabb, akkor viszont számítani kell arra, hogy a hosszabb távon (potenciálisan!) nagyobb eredményességgel kecsegtető innovációk kerülhetnek hátrányosabb helyzetbe a bírálat során. Miközben a programban elérhető, egy-egy vállalkozás által lehívható támogatás nagyságrendi összege ez utóbbi szegmensben működhet (elméletileg) a legnagyobb hatékonysággal. Ha az innovációban rejlő potenciális lehetőségek kihasználását (a jelenlegi gyakorlattól eltérően) tekintjük mércének, akkor a program eredményessége már nem olyan egyértelmű – igaz jelenleg ez nem is célja.

Az újszerűség és a piaci bevezethetőség projektenkénti egyidejű elvárása mindenképpen ellenmondást eredményezhet. Egy-egy pályázat esetében még feloldható, de a pályázatok közötti rangsor kialakításában már nem feltétlenül (igaz, ez jelenleg nem is elvárás, de az lehet). Többek között ezért is javasoljuk, hogy a program fejlesztése során, amennyiben a pályázatok szakmai rangsorolására is módot teremt a lebonyolítás, akkor olyan bírálati rendszerre van szükség, amely a jelenlegihez képest határozottabb preferenciákat közvetít a különböző fázisban lévő projektek tekintetében.

A megcélzott piaci szegmensek és az üzleti modellek megalapozottsága

Nem csak a különböző fázisokban lévő projektek, hanem a különböző piaci szegmensekre irányuló innovációk megítélése sem átlátható. Továbbá, a bírálati szempontrendszer jelenleg nem tud mit kezdeni, pontosabban nem ad orientációt, támogatást a bírálóknak ahhoz, hogyan ítélnék meg új üzleti modelleket (különösen a szolgáltatás-innováció esetében okozhat fennakadást, illetve értetlenséget egyes támogatott projektekkel kapcsolatban). A program egészével kapcsolatos célkitűzéseket nem célszerű a bírálati szempontokban, az egyes projektekkel kapcsolatban egyenként is szerepeltetni.

Az innováció tartalmának megítélésére vonatkozó szempontok között szerepel az új piaci szegmens megteremtése. A D pontban a gazdasági hasznosulásra vonatkozó elvárások széles köre is szerepel. Amennyiben a jelenlegi átfogó és komplex értékelési rendszer fennmarad a továbbiakban, akkor valamilyen módon kezelni kell a szakmai bírálati

szempontrendszerben azokat a projekteket, amelyek jól definiált, megalapozott projektek, ugyanakkor forráshiányos, alacsony jövedelmezőségű, bizonytalan piaci trendekkel jellemezhető szegmenseket céloznak meg, így egy innovációs stratégia szempontjából – egészében nézve – nem feltétlenül ésszerű választásnak tűnnek.

Másrészt, a jelenlegi projektek összetétele alapján nem célszerű, hogy a program túlságosan ambiciózus legyen. Tény, hogy a pályázók és a nyertesek között is alacsony az olyan vállalkozások aránya, amelyek esetében a nemzetközi értékesítés kifejezetten fókuszban van, és nem csak egy további (az innovációs projektben megfogalmazott célkitűzésekhez képest) hasznosítási, fejlődési lehetőség az export. De nem jelentéktelen ez a csoport, mint ahogy nem elhanyagolható arányban vannak jelen azok a vállalkozások is, amelyeknél az innováció, vagy a vállalkozás értékesítése is szóba került, mint az innováció hasznosításának egy formája.

A jelenlegi arányokat figyelembe véve a jövőben sem indokolt szelektálni a projekteket az előbbi szempontok mentén, de kedvezményezni lehetne a program és más kezdeményezések, intézmények közötti kapcsolatok szervezése révén. (Különösen azért, mert olyan tényezők is befolyásolják az előbbieket szerinti megoszlásokat, amelyen a program önmagában nem változtatható.) Tehát nem javasoljuk, hogy a technológiai starterekre fókuszáljon a program vagy a „high-potential”, vagy „born global” kategóriával jelölt, gyors ütemben világsikereket elérő megoldásokat kedvezményezzen kiemelten.

A jelenleg kedvezményezett vállalkozások összetételét alapvetően átalakítaná, ha az export arányára vonatkozó elvárás a bírálati gyakorlatban is hangsúlyosan érvényesülne. Ez jelenleg nem indokolt, illetve nem életszerű. Fontos azonban kiemelni azt a tényt, hogy a jelenlegi rendszer kifejezetten hátrányosan ítéli meg a potenciális exportöröket (illetve az alternatív „exit”-stratégiákat). Például azért, mert hálózatos kapcsolataik szükségszerűen nem regionálisak. Ennek az ellenmondásnak a feloldása jelenleg ugyancsak a bírálók szubjektív megítélésén és rugalmasságán múlik, a bírálati szempontrendszer nem képes orientálni őket az értékelésben.

A program egészével kapcsolatos célkitűzéseket nem célszerű a bírálati szempontokban, az egyes projektekkal kapcsolatban egyenként is szerepeltetni. Az előbbi példánál maradva, eleve jellemző a kedvezményezett vállalkozásokra – méretüknél fogva –, hogy más vállalatokhoz képest jelentősen kiterjedtebb és szervezettebb a lokális, illetve regionális kapcsolatrendszerük. Ha mégis olyan projektbe kezdenek, amely ezen túlmutat, akkor az tulajdonképpen kedvező fejleménynek tekinthető.

A bírálati szempontok és a támogatással létrejött innovációkhoz kapcsolt sikerkritériumok

A D pontban felsorol tételes szempontok legnagyobb részét ugyanakkor célszerű lenne elhagyni, vagy legalábbis kisebb súllyal szerepeltetni. Általánosságban is kijelenthető, hogy nem ezeket várjuk el a hazai innovatív mikro-, illetve kisméretű vállalkozásokkal kapcsolatban. Még a gazdasági eredményességre vonatkozó elvárásokat is megszorítással csak érdemes kezelni.

Az egészségre, erőforrásokra, környezetre, stb. vonatkozó elvárások (amellett, hogy szükségük megkérdőjelezhető) az innovációval kapcsolatos olyan szintű előrettekintő képességet feltételeznek a pályázó részéről, amelynek megválaszolása adott esetben nem is történhet meg hitelesen, különösen egy embrionális szakaszban lévő innováció esetében.

A bírálati szempontrendszer egyszerűsítése nem csak a program átláthatóságát segítené, de a vállalkozások számára is hitelesebb orientációt valósítana meg. Önmagában a gazdasági hasznosítással kapcsolatban is éppenséggel problémaként emelhető ki, hogy a vállalkozók nagyobb része tartózkodik attól, hogy a növekedési potenciál kihasználása érdekében olyan partnerségben gondolkodjon, amely tulajdonosi, vagy irányítási jogosultságaiban korlátozná.

Persze ez alapvetően nem az INNOCSEKK program miatt van így, hanem a hazai gazdasági környezetből következik.

A program jelenleg gyakorlatilag következmények nélkül fogalmaz meg a vállalkozásokkal szemben olyan elvárásokat, amelyeknek elvileg teljesülnie kell a támogatással létrejött innovációs projekt eredményeképpen. A reálisan megfogalmazott sikerkritériumok ugyancsak hozzájárulhatnak ahhoz, hogy az elvárások ne csak elvi jelentőséggel bírjanak, hanem a gyakorlatban is értékelhetőek, illetve érvényesíthetőek legyenek. A jelenlegi értékelési szempontok javításra szorulnak, figyelembe véve az innováció hasznosulásának gyakorlati példáit.

Az alkalmazotti létszám nem feltétlenül növekedett annál a vállalkozásnál, amely pályázott. Egy sikeres innovációs projekt persze vélelmezhetően növeli (többek között a HR) erőforrásigényt, de gyakorlatilag egy értékláncbeli partnernél is eredményezhet létszámnövekedést. Felmérésünk vonatkozó kérdései alapján összességében 80% feletti azoknak a vállalkozásoknak az aránya, amelyek szoros kapcsolatban vannak a szállítási láncbeli partnerekkel. Ezek legalább fele fejlesztő kapcsolat, vagy potenciálisan fejlesztő (értéklánc) kapcsolat lehet. Különösen ez utóbbi csoport esetében az alkalmazotti létszám bővítése nem feltétlenül következik be a támogatott vállalkozásnál. Mélyinterjúk eredményeink is megerősítették, hogy elsősorban ott nőtt az alkalmazotti létszám, ahol az értékláncbeli partnerség nem jellemző.

A rendelkezésre álló kutatási eredmények alapján nem értékelhető egzaktan az egyes projektek társadalmi hasznosulása. Összességében azonban feltételezhető, hogy az innovációknak az adott vállalkozásokon túlmutató hasznosulása nagy hatékonysággal valósulhat meg a program eredményeképpen. A programban résztvevő vállalkozások 65%-a számol alternatív (a pályázatban megfogalmazotthoz képest további) hasznosítás lehetőségével. A személyes megkérdezések alapján pedig megállapítható, hogy többségében (az előbbi csoport durván felének az esetében) a vállalkozás működését, üzleti együttműködéseit jelentősen megváltoztató alternatívák ezek, amelyek egyelőre csak tervek, de nagyságrendben megváltoztatnák az egyes projektek végeredményét. Minden olyan intézkedés, amely passzívan, vagy aktívan tovább vinné ezeket a projekteket egy innovációs és/vagy növekedési pályán, hatványozottan növelhetné az innovációs projektek közvetlen és közvetett eredményességét.

A programmal szemben megfogalmazott elvárások és a bírálati rendszeren kívül kezelhető kihívások

Önmagában a sikeres projektek „láthatóvá tétele” is kedvező hatással bírna, amelyet mindenképpen javasolunk. Ezen túl, egy **személyre szabott megoldás** kedvezményezhetné az alternatív hasznosításban is gondolkodó vállalkozásokat, illetve potenciálisan jelentősebb eredményekkel kecsegtető projekteket. Akár már az INNOCSEKK lebonyolítása keretében (a személyes kapcsolattartás, tanácsadói jellegű szerepkörök megerősítése, **mentori rendszer kialakítása** révén). Továbbá, az **INNOCSEKK és létező piaci és nem piaci szereplők / intézmények között kialakított szorosabb kapcsolat révén**. Az INNOCSEKK indirekt eredményessége feltételezhetően nőne.

A piaci szereplőkkel, például kockázati tőketársaságokkal kapcsolatban is megfigyelték, hogy az idő elteltével egyre konzervatívabb kihelyezési stratégiát folytatnak, egyre inkább a piaci bevezethetőséghez közelebb eső projektekkel foglalkoznak. Az INNOCSEKK program fejlesztésével kapcsolatban is (természetes módon) felmerülhet egy ilyen irányú igény az érdekeltek részéről, mint ahogy az a hazai, állami alapítású tőketársaságok gyakorlatát is jellemzi. Ezzel kapcsolatban azonban érdemes kiemelni, hogy az innovációs projektek tekintetében a szűk keresztmetszet leginkább a seed, pre-seed fázisban elérhető források tekintetében van. Másrészt, az INNOCSEKK programban elérhető támogatási összegek hatékonysága éppenséggel csökken – a hasznosulás megtörténik, de addicionális projekt-

generáló hatása kisebb –, ahogy egy innovációs folyamat a piaci bevezetéshez közeledik. Kétségen kívül komoly vonzerőt jelent, hogy a végeredmény, a program hasznosságának kiszámíthatósága, a program eredményeinek rövidtávon történő megvalósulása komoly vonzerőt jelentenek, csak éppen az alapvető célkitűzések sérülnének.

A program egyik alapvető célja a tudástranszfer ösztönzése. Ez azt jelenti, hogy legalább annyira fontos, hogy a támogatott vállalkozások innovációs folyamatba kezdjenek, mint az, hogy ezt be is fejezzék. Ez bizonyos mértékig zárójelbe helyezi a piacosításra vonatkozó elvárásokat, illetve árnyalja azt a kérdést, hogy egyenként megvizsgálva milyen eredményes egy projekt. A tudástranszfer szemszögéből nézve elégséges indok a részvételre, ha egy vállalkozásnak van egy olyan kérdése, amelynek megválaszolására megbízást adna egy szolgáltatónak. A program ebbéli célkitűzésének egyeztetése az innovációs projektek eredményességére vonatkozó elvárásokkal a jelenlegi rendszer keretei között, még a bírálati szempontok átgondolása, illetve átalakítása mellett is komoly kihívást jelentene.

Újabb, egyszerűsített eljárással elérhető, illetve komplexebb konstrukciók mellett szóló indokok

Az egymásnak a gyakorlatban ellenmondó célkitűzések egyidejűsége miatt merült fel a kutatás során olyan megoldás lehetősége, amely kis összegű, egyszerűsített eljárással elérhető támogatást is kínálna az INNOCSEKK keretén belül. Ebben a rendszerben a jogosultság megállapításán túl az innováció újszerűségének *relatív nagysága* (azaz, hogy egy elméleti skálán milyen mértékű), vagy az, hogy termék, szolgáltatás, netán eljárás innovációról beszélünk – nem játszana szerepet. Lényegében a pályázati űrlapon szereplő információk alapján el lehetne dönteni az igénylés támogathatóságát. A támogatásra érdemes innovációs projektek tekintetében preferenciák megfogalmazhatóak, elsősorban a tudástranszfer tartalmával kapcsolatban.

Az ambiciózusabb projektekre így már elegendő idő és energia lenne biztosítható, beleértve például azt is, hogy a pályázati rendszer megváltozásával a visszakérdezésre is legyen lehetőség. A továbbiakban pedig egy részletesebb bírálati, ugyanakkor személyesebb (mentor kijelölése), „szolgáltatásszerűbb” pályázati rendszer kialakítására nyílna lehetőség, amely érzékenyebb az egyes innovációs projektekben rejlő potenciális lehetőségekre, nagyobb figyelmet fordít a projektek értékelésére. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy ez is feltételezi a jelenlegi kétszintű döntési rendszer átgondolását, a bírálati szempontrendszer átalakítását, és a lebonyolítás egyszerűsítését, továbbá ennek is biztosítani kell azt, hogy az igényelt szolgáltatások relevanciájának megítélése a gyakorlatban egyenként is megtörténjen, vagy pedig éppen ellenkezőleg, rugalmasan legyen kezelhető a keretösszeg az innovációs projekt adottságainak megfelelően (döntést igényel).

A releváns nemzetközi gyakorlatok alapján kérdés, hogy az első fázisban való részvétel előfeltétele legyen-e annak, hogy egy vállalkozás pályázzon a második fázisra. Az egyszerűsített eljárással elérhető támogatás nem feltétlenül szükséges ahhoz, hogy a támogatott vállalkozások felkészüljenek a nagyobb léptékű projekt megvalósítására. Összességében azonban az első fázis, mint „belépő” mellett szól, hogy az INNOCSEKK révén elért vállalkozások száma növekedhetne.

Kiegészítő megállapítások a program indirekt hasznosulásával kapcsolatban

Az innovációs projektek, illetve a program eredményességének megítélésével kapcsolatos szempontok közé tartozik a jelenlegi rendszerben, hogy a vállalkozások teljesítménymutatóiban is kifejeződjön az innovációs projekt eredményessége. Ez bizonyos mértékig, illetve a vállalkozások egy jelentős része esetében helyénvaló, de azt is szükséges figyelembe venni, hogy egy eredményes innovációs projekt nem csak a vállalkozás teljesítményének bővülésén keresztül mutatkozhat meg – hanem akár közvetlenül is

értékesíthető (az innováció, vagy a vállalkozás), vagy éppenséggel (amint arra már rámutattunk) egy értékláncbeli partnernél is eredményezheti például az alkalmazotti létszám bővülését. A bírálati szempontrendszer ebben a tekintetben is revízióra szorulhat.

A járulékos, társadalmi hasznosság jelenti az innovációs támogatási programok eredményességének egyik pillérét. Ez az egyik legfőbb oka annak, hogy a mikrogazdasági kutatások alacsonyabb hatékonyságot jeleznek trendszerűen, mint a makrogazdasági megfigyelések. Ezt azonban ne az egyes projekteken kérjük számon, hanem a megvalósult projektek láthatóságának megteremtésével és más módon bővíteni lehetne a megvalósult projektek hatását más vállalkozásokra.

A gyakorlatban már eddig is a kockázatok minimalizálása érvényesült a különböző döntési helyzetekben, a bírálati szempontrendszer kialakításánál, a lebonyolítás megszervezése során, az egyes projektekkel kapcsolatos döntéseket illetően. Nem lehet azonban minden kihívást a bírálati rendszeren keresztül kezelni. Amennyiben például további, az innovációk gyors piacra jutását kedvezményező korlátozások, preferenciák épülnek be a rendszerbe, akkor az INNOCSEKK támogatási program egészének hatékonysága csökkenhet.

7.2 Az INNOCSEKK pályázati konstrukció továbbfejlesztésnek főbb elvei és iránya

A programmal szemben megfogalmazott preferenciák jelentősége:

Az előző fejezetekben már kiemelésre került, hogy a bírálati szempontrendszer ellentmondásos és nem nyújt megfelelő orientációt a döntéshozatalhoz. Fontos azonban még egyszer kiemelni, hogy a program keretében jelenleg támogatott projektek összetételét figyelembe véve, nem is lehet olyan, *következétesen alkalmazható* szempontrendszert kialakítani, amely ne lenne szükségszerűen restriktív egyik, vagy másik olyan szegmenssel szemben, amelyek az elmúlt 2 év során részt vettek a programban, és nagy arányban képesek eredményes innovációra – csak éppen (egymással összehasonlítva) más stratégiák, illetve célkitűzések mentén.

Megállapítható, hogy a jelenlegi rendszer kereteiben az ellenmondás nem is oldható fel a célkitűzések között, amelyek a tudástranszfer minél kiterjedtebb ösztönzésében, valamint a projektekkel szemben megfogalmazott eredményességi és újdonságtartalomra vonatkozó elvárásokban nyilvánulnak meg. Véleményünk szerint a programmal kapcsolatban megfogalmazott két célkitűzés akkor tartható fenn a továbbiakban, ha két különböző típusú ösztönző program kerül kialakításra.

A korábbi (innovációval és regionális növekedési pólusokkal kapcsolatos) kutatásaink tapasztalatai is alátámasztják azt a véleményünket, hogy a szelektivitás mértéke alapján a két típus között nem érdemes különbséget tenni, nem lehet megállapítani, hogy az egyik jobb, vagy rosszabb hatékonysággal működik-e, mint a másik. Azt viszont érdemes kiemelni, hogy ha a különböző elvárásokat egy rendszerben próbálják érvényesíteni, akkor komoly valószínűséggel ronthatja a közreműködő szervezetek működésének hatékonyságát, akadályozhatja a programmal szemben megfogalmazott alapvető célok teljesülését. A két, különböző típusú gyakorlat más erőforrásokat igényel és más tevékenységek állnak a fókuszában.

Fontos még kiemelni, hogy a támogatási összegek átlagos mértéke több mint a nemzetközi innovációs voucher programokban elérhető összeg, az inkubációs gyakorlatokat tekintve viszont kisebb, mint egy komolyabb szelektivitást alkalmazó modell esetében, egy vállalkozás számára biztosított támogatási összeg. Véleményünk szerint a *program egészét tekintve* nem indokolt a szelektivitás erősítése, ehhez az INNOCSEKK keretében igénybe vehető támogatás összege és a nyújtott szolgáltatás elérhető szintje nem elegendő. Egy szűkebb vállalkozói kör esetében viszont már az lehet.

Akárhogy is, a bírálati szempontrendszer átalakításra szorul. Alapvetően arra kell törekedni, hogy minél több *formalizált* és *objektívizált* szempontrendszer kerüljön megfogalmazásra.

A formalizált szempontok alatt azt értjük, hogy pályázatok szűrésében a jelenleginél sokkal nagyobb szerepet kell játszania a jogosultsági feltételek megállapításának.

Az objektívizált elemek pedig az egyes innovációs szolgáltatások tartalmának és árának egységesítését jelentik.

A jogosultsági és bírálati szempontokat a pályázati kiírás tartalmi elemeire épülően kell kialakítani. Ha ezek előre definiáltak, a bírálóhoz nem jut el szükségtelenül egy projekt, illetve ha eljut, akkor nem kell vizsgálnia ennek mértékét. A komplexebb projektek esetében így is maradhatnak szubjektív tényezők – a bírálók szerepe, és mérlegelése azonban átláthatóbb lenne valamennyi érdekelt fél számára.

Az egyszerűsített pályázati konstrukció esetében, alacsonyabb pályázati értékhatár mellett az objektívizálás jobban megoldható, akár az is lehetséges, hogy a pályázatban

megfogalmazott jogosultsági feltételek ellenőrzése is elegendő. Az összetettebb pályázat esetében a szubjektív, szakértők által vizsgálható szempontok alkalmazása szükségszerű. A formalizált, beárazott szolgáltatási díjak azonban ebben az esetben is stabil keretet biztosítanak a felek számára. Ez utóbbi egyébként az INNOCSEKK pályázati rendszer egyik erőssége volt.

Az INNOCSEKK Plusz pályázati konstrukció javasolt fejlesztési alternatívái:

1. INNOCSEKK Plusz 1

Egy, vagy korlátozott számú innovációs szolgáltatás igénybevételének támogatása érhető el. Gyorsabban, egyszerűbben, a projekt tárgyát képező leírás (és néhány további kritérium) alapján befogadott kérelmek esetén, a jogosultság megállapítását követően automatikusan megítélt, időben folyósított támogatások révén.

A támogatási konstrukció továbbfejlesztésénél azt a célt szükséges kitűzni, hogy a pályázat beadásától számított négy-öt héten belül szülessen döntés a pályázatról és ezt követően két héten belül kerüljön megkötésre a szerződés. A támogatási konstrukció a „de minimis” szabályok kertében történne.

A konstrukcióban elérhető támogatási összeg igazodhat a nemzetközi gyakorlathoz – 2.500, illetve 5.000 euró összegben elérhető támogatás –, figyelembe véve a hazai sajátosságokat, azonban indokolt lehet ezt meghaladó, nagyobb összeg is.

A konstrukció kizárólag az innovációs érzékenységet fokozó hatást fejtené ki. A pályázat keretében kizárólag tudástranszfer-projektek megvalósítására lenne lehetőség. Segítené a pályázatok, koncepciók és innovációs ötletek megalkotását és kidolgozását. A mikro- és kisvállalkozások kutatási kérdést fogalmazhatnak meg a kutatóintézetek / szolgáltatók számára. A konstrukció előmozdítaná, ösztönözné a kisvállalkozások és a tudásszolgáltató intézetek kapcsolatának kiépítését. A pályázat meghirdetése önmagában is felkeltene az innováció iránti érdeklődést, serkentene az innovációs kezdeményezéseket.

A pályázat kombinálható lehetne csoportos pályázati lehetőséggel, amikor 5-10 cég számára válna lehetővé az innovációs érzékenység fokozó eszköz, s ez által már jelentősebb mennyiségű, és minőségű tudás jutna el a vállalkozásokhoz.

A csoportos pályázati rendszer lehet vertikális vagy horizontális felépítésű. Horizontális esetben több KKV pályázna együttesen alkalmazott kutatási kérdés kidolgozására, vagy innovációs fejlesztés megalapozására, Vertikális esetben a kutatóintézetek, feltalálók is részt vehetnek a kisvállalkozásokkal együtt.

2. INNOCSEKK Plusz 2

Az INNOCSEKK Plusz 2 támogatási konstrukció ugyancsak a „de minimis” támogatási konstrukcióban valósulna meg, de előrehaladottabb fázisú, vagy magasabb innováció és K+F tartalommal bíró fejlesztési projektet jelentő termék- és/vagy szolgáltatás-fejlesztés, valamint az eljárásfejlesztés területén valósulhatna meg. Az igénybe vehető támogatás összege elérhetné a 200 ezer eurót. (Ez utóbbi attól is függ, hogy az elszámolható költségek köre hogyan változik, esetleg bővül, illetve a támogatott szolgáltatások értékére megadott felső korlát változik-e. A jelenlegi rendszerben ilyen összeget csak egy olyan szolgáltatás-portfólióval lehetne kihasználni, amely ugyancsak irreális lenne.)

Ez a konstrukció nem sokban különbözne a jelenlegi gyakorlattól, legalábbis a projekteknek nyújtott támogatás értékét, valamint a bírálatokban tetten érhető preferenciák tekintetben (elsősorban egészében ítélik meg a projekteket). A szempontrendszer fentebb összefoglalt átalakításával, valamint az eredményességre vonatkozó megállapításokat is figyelembe

véve, továbbá kisebb számú támogatott kör mellett megoldhatónak látjuk a komplexebb projektek támogatásának hatékony megszervezését, eredményes és átlátható működtetését.

3. Az innovációs érzékenység ösztönzése és magvető finanszírozás egyidejűleg, az INNOCSEKK Plusz 1 konstrukció keretében – Alternatív konstrukció

Fontos kiemelni, hogy elképzelhető egy olyan INNOCSEKK Plusz 1 konstrukció is, amelyben a jelenlegi átlagos támogatáshoz képest ugyancsak kisebb, de nem csak a tudásáramlást, hanem a projektek megvalósulását is támogató finanszírozás valósulna meg, nagyságrendben 20.000 - 40.000 euró támogatási értékkel. (Ez természetesen érintené az „INNOCSEKK Plusz 2” keretében támogatott projektekkel szemben megfogalmazott preferenciákat.)

Az innovációs érzékenységet és magvető finanszírozást együttesen megvalósító konstrukció az INNOCSEKK folytatása lenne, egyszerűsített eljárás és kisebb támogatási összeg alkalmazásával. A pályázatkezelés egyszerűsített rendszere a Gazdasági Operatív Program keretében bevezetett, a bizonyos értékhatár alatti (10 millió Ft) egyszerűsített pályázatok esetében alkalmazott módszerrel volna azonos. A pályázatok formai befogadását követően a jogosultsági kritériumok alapján történne az elfogadás, bíráló bizottsági eljárás nélkül. A formai ellenőrzés a pályázati kiírás tartalmi feltételeinek a vizsgálatát is magában foglalja.

A pályázati kiírás során nagyon egyszerű formát szükséges meghatározni, a kutatási kérdés leírását terjedelemben is korlátozni szükséges. Az eljárás keretében a RIÚ-k hatáskört kapnának arra, hogy a nem megfelelő pályázatokat a jogosultsági kritériumok vizsgálata során bíráló bizottsági eljárás nélkül elutasíthassák. Ez egyben lehetővé teszi a pályázatkezelési költségek csökkentését, a költséges bíráló bizottsági ülések elkerülését.

Az INNOCSEKK Plusz 1 keretében, az egyszerűsített eljárásra változtatás tartalmú pályázatok kerülhetnének beadásra: a magvető fázisban lévő innovatív ötletek kidolgozása, vagy az egészen alacsony technológiájú innováció fejlesztési esetek, a szolgáltatási szektorban megvalósuló innovációk.

A program továbbfejlesztésével kapcsolatban, fenntartásra javasolt preferenciák

Az innovációs voucher egy tudásátvitelre szolgáló technika. A szerkezete a vállalatok és a tudásszolgáltató intézetek közötti általános tudásátviteli eljárás kifejlesztésén alapul. A voucher és támogatás alapú innovációs ösztönzések között különbség van. Egy támogatási konstrukciótól azt várják, hogy oldódjanak fel a pénzügyi akadályok és így magasabb szintű innovációt hozzon létre. A voucher más irányból közelít, elindítja a vállalkozások tudatosságát. Az INNOCSEKK pályázati konstrukció kombinált módszernek tekinthető, növeli az innovációs érzékenységet és finanszírozási problémát is megold.

Az INNOCSEKK pályázati felhívás továbbfejlesztése során az alapvető szempontnak a gyors piaci alkalmazkodást elősegítő, egyszerűbb lebonyolítást lehetővé tevő, új pályázati konstrukció megteremtését szükséges célként kitűzni. A nemzetközi és a hazai tapasztalatok azt igazolják, hogy az innovációs voucher, innovációs elismervény legfőbb erénye az egyszerűségében rejlik és a hatékonyságának ez az egyik fő forrása.

Az innovációs kereslet és kínálat mindkét oldalát egyszerre ösztönző innovációs elismervény piaci hiányosságot kiküszöbölő eszköz hatását a következő területeken fejti ki.

Az innovációs érzékenységet növelő eszköz az innovációs szolgáltatásokon keresztül piaci hiányosságot – koordinációs és hálózati hiányosságot – küszöböl ki, kapcsolatot teremt olyan vállalkozások és kutatóintézetek között, melyek még nem léptek kapcsolatba egymással.

A potenciálisan innovatív vállalkozások csak akkor hajtanak végre innovációt, ha megfelelő mennyiségű és minőségű innovációs szolgáltatáshoz jutnak. Az innovációs szolgáltatásoknak ugyanakkor el kell érnie egy kritikus tömeget, amely elindíthatja az innovációs folyamatot.

Az innovációs érzékenységet és innováció finanszírozási problémát egyszerre megoldó kombinált módszer az innovációs elképzelések magvető szakaszában fejt ki hatását, ahol a magas kockázat és a veszteséges zóna miatt a piaci szereplők még nem érzékelhetik a befektetés várható hozamát.

A pályázati rendszerek gyors és hatékony működtetése több célleírányzatnál és az Európai Unió pénzügyi forrásoknál megoldódott olyképpen, hogy a jól előkészített pályázati kiírás és a pontos, objektíven alkalmazható bírálati szempontrendszer, a bíráló bizottságokba történő delegálást követően, a szerződéskötésre történő felhatalmazást minden esetben a közreműködő szervezet felelős vezetőjének a hatáskörébe utalják. Az NKTH jövőbeni informatikai rendszerének továbbfejlesztése, mely a közreműködő szervezeteket is bekapcsolja az információs rendszerbe, lehetővé teszi az előkészített szerződések szükségképpen történő gyors áramoltatását is.

Az INNOCSEKK pályázati konstrukcióval kapcsolatosan feltárt empirikus eredmények és a lefolytatott mélyinterjúk a jelenlegi konstrukció fenntartása és néhány korrekció végrehajtása mellett szólnak, melyek még biztonságosabbá tehetik a pályázati rendszert mind a pályázók, mind a támogatók oldaláról.

A program fejlesztésével, átalakításával kapcsolatos javaslatok a következő témákat érintik:

- Legyen pontosabban meghatározva a pályázati cél és a kidolgozva pályázati útmutató
- A támogatási konstrukció továbbfejlesztése
- Saját forrás, saját tevékenység
 - Legyen kötelező saját forrás, legalább 10%-os mértékben
 - Elszámolható legyen bizonyos saját tevékenység és eszközbeszerzés
- A pályázatban résztvevők köre
- Lebonyolítás
 - Legyen gyorsabb és egyszerűbb a pályázati lebonyolítás
 - Pályázati hirdetés ne folyamatos legyen
 - Kétszintű döntéshozatal megszüntetése
 - Kettős pénzügyi rendszer megszüntetése
 - A támogatás folyósítása a kedvezményezett részére történjék
 - A közreműködő szervezet hatáskörének bővítése
 - A bírálati szempontok igazodjanak a pályázati kiírás feltételeihez
 - Teljesítésigazolás és jogorvoslati eljárás
- Az innovációs szolgáltatók köre és a szolgáltatások
 - A szolgáltatások körét korlátozni és egyben rugalmasabbá kellene tenni
 - Szolgáltatók ne csak a régióból legyenek igénybe vehetők, EU szolgáltatók
- Monitoring rendszer: előzetes, közbeni, utóellenőrzés
 - Informatikai rendszer fejlesztése

A pályázat célja

Alapvetően két pályázati cél határozható meg a K+F+I támogatási rendszerekkel kapcsolatosan.

Az első a K+F orientált projekt, amikor egy ötlet továbbfejlesztése és kidolgozása a kutatás-fejlesztést, piackutatást követően a végső termék, a piaci bevezetést lehetővé tevő

prototípus, szabadalmaztatásra alkalmas szellemi alkotás, piacra bevezethető prototípus, új szolgáltatás, vagy új eljárás, szervezeti módszer.

A második az innováció orientált, technológiai transzfer projekt az előző eset végpontjából indul ki, a vállalkozó licencet, szabadalmat, találmányt, minősített prototípust, új szolgáltatási eljárást, vagy szervezeti módszert már kifejlesztett (megvásárolt), és ennek piaci bevezetését tűzi ki célul. Ez utóbbi esetben a kísérleti gyártás, a felszerszámozás, a piacra történő bevezetés marketing és logisztikai költségek merülhetnek fel. Ez a folyamat foglalja magában a technológiai transzfer eseteit is. Ez utóbbi esetben a piaci bevezetés finanszírozása a vonzó hozamot váró befektetők részvételével is lehetséges, viszont az innovációs szolgáltatások igénybe vétele elősegítheti az alkalmazás során felmerülő műszaki tudományos kérdések megválaszolását.

Az INNOCSEKK pályázati célként döntően az elsőt fogalmazta meg, de a megvalósult projektek között főleg a szolgáltatás, az eljárásfejlesztés területén a piaci alkalmazás és bevezetés is megvalósult. Más esetekben csak a piaci bevezetés fázisáig jutott el a projekt.

Az INNOCSEKK Plusz pályázat céljaként e kettős funkciót együttesen javasoljuk kitűzni, mind az innovatív termékkifejlesztését, mind a prototípus, szellemi termék piaci bevezetését javasoljuk támogatni, azzal a megkötéssel, hogy a felmerülő piaci bevezetés (pl. marketing, kísérleti gyártás) költségeit a vállalkozónak kell viselnie, és fel kell tüntetnie a pályázatban a saját tevékenység és a saját források között. Támogatható viszont a marketing koncepció és az innovációs marketing előkészítése.

Az INNOCSEKK Plusz pályázati konstrukció ez alapján új, vagy továbbfejlesztett termékek, eljárások, szolgáltatások tervezésére és létrehozására, prototípus kifejlesztésére, valamint kísérleti gyártással kapcsolatos tanácsadásra vehető igénybe, de igényelhető új szellemi alkotások, szabadalmak, licencek, hazai és nemzetközi technológia megvásárlására, ha az a piaci bevezetés előkészítését szolgálja. Támogatható ezen kívül a szervezési innováció, mint a cégen belüli és a vállalatközi kapcsolatok fejlesztésének eszköze és a szolgáltatások területén a szervezési és eljárási innováció.

Az innováció elvárt eredményei az innováció egyes típusai szerint különbözőképpen érvényesülhetnek. A sikeresen megvalósított innováció a vállalkozás számára nem lehet gazdaságtalan, a piaci bevezetést követően nem okozhat veszteséget, annak ellenére, hogy a magas technológiájú kutatás-fejlesztési eredmények hasznosítása sokszor nem csak a vállalkozásoknál jelentkezik. Az előkészített, vagy végrehajtott sikeres innováció, technológia transzfer a vállalkozásnál középtávon árbevételi többletben és a többletnyereségben jelentkezik.

Az eredmény azonban nem jelentkezik azonnal és az is előfordulhat, hogy piaci kudarc következik be, ha sikertelen az innováció. Az innováció sikertelensége, a magas kockázat elbizonytalaníthatja a vállalkozásokat, amit a hazai állami támogatási és hitelezési gyakorlat sem segít, megbélyegzi a sikertelen vállalkozási kezdeményezéseket. A jelenleg alkalmazott monitoring rendszerek sem kezelik optimálisan az esetleges kudarcot.

A támogatás összege

Az INNOCSEKK támogatási konstrukció a „de minimis” szabály hatálya alatt működött. Az Európai Unió jogszabályi változásai következtében a korábbi 100 ezer eurónak megfelelő forint összeg 200 ezer euróra emelkedett. Ez azt jelenti, hogy a korábbi 25-26 millió Ft-os felső értékhatár mintegy 50 millió Ft-ra emelkedhet az árfolyamváltozás függvényében. A támogatási konstrukció tervezésénél lehetőséget kellene biztosítani egyes magasabb K+F tartalmú innovációs kezdeményezések emeltebb összegű támogatására, még abban az esetben is, ha az eddigi tapasztalatok a „de minimis” értékhatár korábbi 100 ezer eurós felső határát elegendőnek is tartják.

A kiírható támogatás csekély összegű támogatásnak minősült, amelyre az EK Szerződés 87. és 88. cikke alapján a csekély összegű, „de minimis” támogatás alkalmazásáról szóló **1998/2006/EK bizottsági rendelet (2006. december 15.)** előírásai érvényesek. Ez alapján egy vállalkozásnak, bármely forrásból, csekély összegű támogatási jogcímen odaítélt támogatás támogatástartalma – három év vonatkozásában – meghatározott keretösszeget nem haladhatja meg. **A bizottsági rendelet a 69/2001/EK bizottsági rendeletet módosította és a korábbi 100 ezer eurós keretösszeget 200 ezer euróra emelte.**

A támogatás mértéke

Az INNOCSEKK támogatási konstrukció 100%-os támogatási lehetőséget nyújtott az innovációs szolgáltatások igénybe vételére, saját forrás biztosítása nem volt követelmény.

A nemzetközi tapasztalatok és a hazai konzultációk eredményei azt jelzik, hogy a projektekre jótékony hatást gyakorol a vállalkozók közvetlen anyagi felelősségvállalása, egy alacsonyabb mértékű saját forrás részarányával. A kérdőíves megkérdezések is azt jelezték, hogy a vállalkozások saját tevékenységükkel részesei is szeretnének lenni a projektjük megvalósításának.

A konzultációk eltérő mértékű kötelező saját forrás mértéket javasoltak. Minimális követelményként vetődött fel, hogy a saját forrás arányát legalább 10%-ban lenne szükséges meghatározni.

Egyes szakértők részéről felvetődött a támogatási összeg nagyságától függő, degresszív támogatási konstrukció is. Ez a javaslat rugalmasan alkalmazkodik a seed fázis támogatási intenzitás követelményéhez, de az eljárást a degresszív kulcs alkalmazása semmiképpen nem teszi egyszerűvé. Egy lehetséges változatot az alábbiakban mutatunk be.

Összege	Támogatás Mértéke
5-10Mft	100%
10-15Mft	90%
15-20 Mft	80 %
20-25 Mft	75 %

A külső szolgáltatások felső határa

A Kutatási és Technológiai Innovációs Alapból nyújtott támogatások szabályairól szóló ez év közepén hatályba lépett kormányrendelet (146/2007. (VI.26) Korm. 36.§ (1) d pontja) alapján a tanácsadás és kutatási tevékenység a projekt 70%-ig vehető igénybe.

Ez nem befolyásolja az INNOCSEKK támogatási konstrukció kialakítását, de érdemes lenne a jogszabályt módosítani az innovációs szolgáltatások támogatási elvén alapuló konstrukció szabályaival összhangba hozva.

Az állami támogatási forma lehetséges módszerei

Az Európai Unióhoz történt csatlakozásunkat követően az innováció támogatás uralkodó formája a vissza nem térítendő állami támogatás lett. Ennek az egyik oka az, hogy a támogatási összegek rendelkezésre állnak és fontos célkitűzéssé vált a támogatási összegek mihamarabbi lehívása és elköltése. A Kutatási és Technológiai Innovációs Alap

esetében más konstrukciók alkalmazása is számításba jöhet annak érdekében, hogy az innováció ösztönző hatása a vállalkozások mind szélesebb köréhez eljusson, ezáltal is nagyobb motivációs hatást fejtsen ki, különösképpen a kis- és középvállalkozások körében. Tekintve, hogy eddig az Alap év végi maradványértékét a Pénzügyminisztérium minden év végén elvonta, nem is volt érdekeltség és indok arra, hogy más konstrukció kerüljön alkalmazásra.

A 133/2004. (IV. 29.) Korm.-. rendelet 12 § (1) pontja az Alap felhasználásának változatos formáit teszi lehetővé.

Vissza nem térítendő támogatás,
Részben vagy egészében visszatérítendő támogatás,
Bankhitel kamatainak átvállalása.

Tőke juttatási forma alkalmazására a 146/2007. (VI. 26.) Korm. rendelet alapján.

Vissza nem térítendő támogatás

Továbbra is alkalmazható a bevált vissza nem térítendő támogatási konstrukció. A pályázati rendszer keretében ugyanakkor a gyorsabb ügyintézés, és a vállalkozók terheinek mérséklése érdekében előlegfolyósítási lehetőség is alkalmazásra kerülne. Az INNOCSEKK támogatási konstrukció teljes egészében az utólagos elszámolásra épült, s ez a vállalkozásokat és a tudásszolgáltatókat sokszor nehéz pénzügyi helyzetbe hozta.

A vissza nem térítendő támogatás előlegfolyósítással kombinált konstrukció alkalmazása során a támogatás – elszámolás – teljesítésigazolás megfelelő összhangját biztosítani szükséges.

A szolgáltatóktól igénybe vett innovációs szolgáltatás, vagy a szolgáltató támogatás esetén az előleg több részletben való folyósítása is javasolható. Az első előlegre 25%-ot, a másodikra 50% javasolható, ha az első ütemmel való elszámolás megtörtént. Végül a végelszámolást követően a 25%-os utolsó ütemet javasoljuk folyósítani. A pénzügyi folyamatok során a kötelező saját forrás elsődleges felhasználását igazolni szükséges.

A konstrukció, hasonlóképpen a jelenleg alkalmazotthoz, jelentős pénzügyi menedzsmentet igényel.

Részben vagy egészében visszatérítendő támogatás

A hazai innováció támogatási eszköztár korábban igen gazdag és változatos módszereket alkalmazott. A KMÚFA több éves és sikeres működése során alkalmazták a vissza nem térítendő állami támogatás formáját és a kamattámogatást is. A visszaáramló pénzügyi források ismételten lehetővé tették az állami támogatás felhasználását. Egyúttal lehetőség nyílt a monitoring tevékenységre is, hiszen a szükséges adatok automatikusan rendelkezésre álltak és a projektek figyelemmel kísérése a törlesztés időtartama alatt lehetővé vált.

A Kutatási és Technológiai Alap esetében is, mely részben a vállalkozások pénzügyi forrásainak egy része, szükséges lenne a hatékony felhasználást biztosítani, részben megvalósítva ezáltal a korszerű monitoring tevékenység feltételeit is.

A visszafizetendő támogatások konstrukcióját az innovációs projektek esetében ugyanakkor az idő már túlhaladta, mivel nem alkalmas a kockázatkezelésre. Az elszámolás és folyósítás technikája azonos a vissza nem térítendő támogatással, mely működhet elő vagy utófinanszírozási formában.

A Európai Unió fejlett országaiban már korábban is alkalmazott módszer a **visszafizetendő előleg**, mely jobban alkalmazkodik az innovációs folyamat kockázati tényezőihez.

Az EU K+F+I keretfeltétele a visszatérítendő előleg egy rugalmas formáját szabályozza, mely több EU tagállam gyakorlatában megtalálható. Ez nem azonos a visszatérítendő támogatás konstrukciójával, bár bizonyos hasonlóság tapasztalható. A visszafizetendő előleg konstrukciója lehetővé teszi a kudarcot vallott projektek esetében a visszafizetés részbeni, vagy teljes mértékben történő elengedést. Erről a Bizottság K+F+I keretfeltétele az alábbiak szerint rendelkezik:

„visszafizetendő előleg”: a projekthez nyújtott olyan kölcsön, amelyet egy vagy több részletben fizetnek ki, és amely visszafizetésének feltételei a K+F+I projekt eredményétől függenek

„Amennyiben a projekt nem vezet sikerre, az előleget nem kell teljes egészében visszafizetni. Részleges sikeresség esetén a Bizottság rendes körülmények között kéri, hogy a visszafizetés rögzített összege arányban álljon az elért siker mértékével. Az előleg a támogatható költségek legfeljebb 40%-át fedezheti a projekt kísérleti fejlesztési szakaszában és 60%-át az ipari kutatási szakaszban, amihez többléttámogatást lehet nyújtani.”

Az INNOCSEKK támogatási konstrukció esetében a támogatási feltételek öt éven keresztül történő monitoring tevékenységet írnak elő, mely a megvalósult program gazdasági és társadalmi hatásáról ad tájékoztatást. Az egyes indikátorok teljesítésének, vagy nem teljesítésének nincs sem gazdasági, sem pénzügyi következménye, csupán elemzési célokat szolgál.

Megjegyezzük, hogy a hazai gyakorlatban ez teljesen általános érvényű, többnyire következmény nélküliek a nem, vagy nem igazán ellenőrizhető teljesítések. Visszafizetésre csak akkor kerül sor, ha valami nagyon súlyos szabálytalanságot követett el a pályázó. Ez a nem kedvező hazai folyamat érvényes a hazai Európai Unió pályázatokra is.

A visszatérítendő előleg alkalmazása esetén is – a monitoring tevékenységhez hasonlóan – több éven keresztül kerülne megfigyelésre a megvalósított projekt, azonban nem csupán az előírt néhány mutatószámot, hanem a gazdasági, jövedelmezőségi pénzügyi hatásokat is komplex módon figyelné meg a rendszer. (Ez egyébként bármilyen konstrukció esetén javasolt.)

További előnyök az alábbiakban foglalhatók össze:

- A monitoringot összekapcsolja a sikerességi vizsgálattal;
- Kíméletesen használja fel a támogatás összegét;
- A visszaáramló források újra felhasználhatók;
- Az előleg alkalmazása a projekt megvalósítását gyorsíthatja;
- A visszafizetés lehet kamatmentes, csak ha sikeres a projekt, akkor esedékes;
- Amennyiben az innováció nem sikeres kérni lehet a visszafizetés elengedését;
- Leszűkíti az összejárás lehetőségét, csak a valóban innovációs projekttel rendelkező cégek pályázhatnak.

A visszafizetendő előleggel kapcsolatos feladatokat a közreműködő szervezetek hajtánák végre. A visszafizetés időtartama alatt a RIÜ-k folyamatosan figyelemmel kísérik a pályázatot nyert cégek gazdálkodását és a projekt megvalósítását.

A visszafizetendő előleg részletes jogszabályi feltételeit a 146/ 2007. (VI. 26.) Korm. rendelet módosításával lehetséges meghatározni, az EU K+F+I keretfeltételek további átvételével.

Kamattámogatás

A KMÚFA korábbi támogatási módszerei között a kamattámogatás szélesebb körben alkalmazott eszközként működött. Jelenleg sokkal nagyobb mértékűek a mikro- és kisvállalkozások hitelfinanszírozási lehetőségei. A Széchenyi kártya sikertörténete bizonyítja, hogy a kamattámogatással kombinált hitelkonstrukciók további pénzügyi lehetőséget biztosítanak a kisvállalkozások részére. Az innovatív vállalkozások kamattámogatásos hitelkonstrukciójának alkalmazása jelentősen növelné a piaci bevezetés előtt álló, jól kidolgozott innovációs projektek számát. A Széchenyi kártya konstrukcióval történő együttműködés a kamarai szervezetek bekapcsolódását és a potenciálisan innovatív vállalkozások körének aktivizálódását segítené elő. A Széchenyi kártya működtetői pedig a hitelkonstrukció régen tervezett fejlesztési célú bővítését valósíthatnák meg.

Tőkejuttatás

A Kutatási és Technológiai Innovációs Alapból nyújtott állami támogatások szabályairól 146/2007. (VI. 26.) Korm. rendelet is lehetővé teszi a tőkejuttatás alkalmazását:

„... kockázati tőkejuttatás nyújtható a kis- és középvállalkozásokba történő kockázati tőkebefektetések előmozdítását célzó állami támogatásokról szóló 2006/C 194/02 számú közösségi iránymutatás alapján az Atv. 8. §-ának (1) bekezdése g) pontjában, valamint (2) bekezdés a)-c) pontjaiban megjelölt jogcímenek. A kockázati tőkejuttatás feltételeit külön jogszabály határozza meg;”

A támogatásra jogosultak köre

A kutató szervezetek / szolgáltatók szerepét növelni szükséges, hogy részesei legyenek az elkészült produktumnak, ily módon saját tevékenységükkel is részesei lehetnének a K+F+I folyamatnak. Ennek mértékét maximalizálni kellene oly módon, hogy az ne befolyásolja a pályázó KKV igénybe vehető támogatási lehetőségét. Ezáltal olyan közös projektek jöhetnek létre, amelyeknek a sikertényezői is közösek lehetnek, illetve a kockázati tényezők közös vállalása is lehetőség.

A támogatási projekt keretében lehetővé kellene tenni a kisvállalkozások csoportos pályázatát, ezzel is elősegítve a KKV-k közötti együttműködést. A csoportosan pályázó vállalkozások számát 5-10 cégben kellene meghatározni. Ezáltal növekedne a klaszterképződés lehetősége is, és csökkenne az adminisztráció.

Saját tevékenység elszámolása

Lehetővé tenné feltalálók, kutatóintézetek belépését is, de csak egy vállalkozással együttesen.

Tekintettel arra, hogy az INNOCSEKK nem tisztán az innovációs fogékonyságot ösztönző eszköz, hanem az innovációs támogatás elemeit is tartalmazza, ezért lehetővé kell tenni – jól szabályozottan – bizonyos saját költségek elszámolását is. Ilyenek lehetnek bizonyos, jól körülhatárolt eszközbeszerzések, kutatók kölcsönzése, a befektetői tárgyalásra vonatkozó felkészülés költségei, stb.

A tudásszolgáltatók köre

Meg kell szigorítani a szolgáltatói oldal belépését az INNOCSEKK támogatási rendszerbe. A szervezetek számára nem szükséges automatikus lehetőséget biztosítani, hanem előzetes regisztrációt kell előírni. Emellett ki kell dolgozni a szolgáltató szervezetek minősítési rendszerét, amely a regisztráció helyébe léphetne. Ez lehetővé tenné a nagyobb mértékű támogatás igénybe vételét is.

A tudásszolgáltatók közötti szélesebb választási lehetőség – a verseny – növeli a szolgáltatások színvonalát is. Fel kell oldani a tudásszolgáltatók igénybe vételének jelenlegi regionális határait, ugyanakkor a tudásszolgáltatók minősített piacra lépését – az előzők szerint – szabályozni szükséges.

Elő kell mozdítani a szolgáltatások bővítésével, a regisztrációs és minősítési rendszer nyitottá tételével, hogy a hazai kisvállalkozók az Európai Unió kutató és tanácsadó intézményei szolgáltatásait is igénybe vegyék, hasznosítsák az IRC hálózatban szereplő nemzetközi technológiai transzfer ajánlatokat.

A tudásszolgáltatók köre

1. Egyetemek, főiskolák és egyetemi klinikák.
2. Felsőoktatási intézmények, vagy a felsőoktatási intézmények kutató részlegei.
3. A szakképzés intézményei.
4. Olyan kutatóintézmények, amelyek kutatást és fejlesztést nonprofit alapon hajtanak végre.
5. Az Európai Unió tagállamaiban alapított tudásintézmények, melyek azonosak az előző 1-4 pontban felsoroltakkal.
6. Olyan független jogi személyek, melyek általános tudományos és műszaki tudást növelő tevékenységgel foglalkoznak.
7. Magán kutatószervezetek, amelyek profit alapon működnek.
8. Olyan kutatóintézmények, amelyek egy vállalkozásnak vagy a csoportnak a részét képezik, de amelynek a K+F nem a fő tevékenysége, de az előző két évben végzett kutatási tevékenységük értéke legalább.....Ft-ot tesz ki.

Az előzőekhez kapcsolódóan – önálló külön feladat keretében össze kell állítani az innovációs szolgáltatások listáját, és ehhez kapcsolódóan a potenciális tudásszolgáltató szervezetek kataszterét, ezzel is megkönnyítve a KKV-k számára a legmegfelelőbb szolgáltató kiválasztását. Ez nem helyettesíti a regisztrációt, majd a minősítést.

7.3 A tudás és technológiai transzfer hatékonyságának növelését szolgáló Bizottsági közlemény

A technológia transzfer hatékonnyá tétele érdekében „A kutatóintézmények és az ipar közötti tudásátadás hatékonyságának javítása Európában: a nyitott innováció felkarolása” című Bizottsági közlemény COM (2007)182 több fontos módszertani kérdést vet fel, amelyet a tagállamok felhasználhatnak innovációs rendszerük korszerűsítésében és a nemzetközi tudástranszfer fejlesztésében. A közlemény megemlíti a holland innovációs voucher gyakorlatát is, mint jó gyakorlatot.

A Bizottság a széles körű európai uniós innovációs stratégiában megjelölt tíz kulcsfontosságú intézkedés egyikeként azt határozta meg, hogy javítani kell a tudásátadás hatékonyságát a közfinanszírozású kutatóintézmények és a harmadik felek, köztük az ipar és a civil társadalmi szervezetek között. A közlemény erre az igényre reagál, és ennek érdekében cselekvési irányokat vázol fel a tagállamok számára, gondolatokat fogalmazva meg a tudásátadás transznacionális dimenziójának erősítése érdekében. A Bizottság közleményéből *a kutatóintézmények és a KKV-k közötti együttműködés ösztönzésének kérdéskörét emeljük ki, a tárgyalt téma fontosságára való tekintettel.*

A kutatóintézmények és az ipar közötti együttműködés javarészt nagyvállalatokat érint. Ez azért van így, mert a közvélekedés ezt a fajta kooperációt tartósabbnak és rendszerezettebbnek tekinti, mint a KKV-kkal való együttműködést. A tudásátadási szolgáltatók számára a KKV-k kétségkívül nagyon változatos ügyfélkört jelentenek. A csúcstechnológiai ágazatokban az igen rövid termék életciklusok miatt az a jellemző, hogy a feldolgozóipari KKV-k fajlagosan sokat költenek K+F-re, és szoros kapcsolatokat ápolnak a kutatást végző szervezetekkel. A hagyományos ágazatokban a humán erőforrások és a pénzforrások szűkössége általában korlátozza a KKV-k képességét a tudásátadási tevékenységekben való aktív részvételre. Ezért fontos a KKV-kat arra bátorítani, hogy a gyorsabb innováció érdekében befogadják a kívülről jövő új tudást.

A holland *innovációs utalványok* közforrásokból történő finanszírozását az állami támogatásokra irányadó szabályok lehetővé teszik. A támogatás e típusa vagy az EK-szerződés 87. és 88. cikkének a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott állami támogatásokra történő alkalmazásáról szóló 70/2001/EK bizottsági rendelet (HL L 10., 2001.1.13.) tanácsadásra vonatkozó rendelkezései, vagy a K+F+I állami támogatására irányadó új közösségi keretrendszer 5.6. pontjának hatálya alá tartozik.

Kívánatos, hogy a tagállamok az ilyen jellegű tudásátadás ösztönzése érdekében éljenek a rendelkezésükre álló mechanizmusok adta lehetőségekkel (például az innovációs utalványok vagy a kutatóintézményekhez kiszervezett K+F költségeinek visszaigénylését lehetővé tevő K+F adójóváírás intézménye).

Az új keretrendszer a keresztfinanszírozás elkerülése érdekében azt is előírja, hogy a kutatóintézményeknek a költségeket és a bevételeket a gazdasági és a nem gazdasági tevékenység szerint el kell különíteniük. Ennek érdekében a Bizottság azt ajánlja, hogy a tagállamok ösztönözzék és segítsék a kutatóintézményekben a teljes költségelszámolás bevezetését, amely azzal a további előnnyel is jár, hogy megkönnyíti a részvételt a hetedik keretprogramban. Ilyen intézkedések hiányában bármilyen nem gazdasági jellegű tevékenység köztámogatása állami támogatásnak tekinthető.

A transznacionális tudásátadás mindig is a *kutatási és technológiafejlesztési keretprogram* középpontjában állt. A keretprogramban megvalósuló legtöbb projekt valóban a közszektorból és a magánszektorból, egyszerre több országból hozza össze a résztvevőket. Több tématerület, így például az IKT ágazat különösen sikeres volt ebben a tekintetben: itt a projektek több mint 90%-a együttműködést tett szükségessé a kutatóintézmények és az ipar között. Ez egyértelműen segíti a kereskedelmi hasznosításra kész technológiák

kifejlesztését. A K+F projektek mellett a keretprogram a kutatószemélyzet ágazatok közötti mobilitását is finanszírozza, ideértve az egyetemek és az ipar közötti szakembercserét is.

A hazai nemzetközi technológiai transzfer egyik igen fontos intézménye az Európai Innovációs Közvetítő Hálózat (Innovation Relay Centers–IRC) hálózat magyarországi tagszervezete. Ez év végéig a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem látta el a magyar IRC hálózat feladatait, de az Európai Unió pályázati kiírása alapján várhatóan új hazai konzorcium veszi át az IRC feladatok ellátása.

Ezzel kapcsolatosan fontos megjegyezni, hogy az INNOCSEKK közvetlenül nem támogathatta a nemzetközi technológiai transzfer szempontjából kiemelkedő technológiai és partnerkereső szolgáltatást. Enne az oka igen egyszerűen az volt, hogy az IRC térítésmentesen adta szolgáltatásait. (Az Európai Unió által biztosított támogatás miatt.) A cégeknek a szellemi termékek beszerzése (szolgáltatások pontja) keretében elvi lehetősége volt az IRC hálózaton keresztül beszerezni külföldi technológiát, azonban erre nagyon kevés példa volt.

Mellékletek:

Melléklet 1. Az innováció fogalmi rendszerének változása

Nem célunk valamennyi innovációval foglalkozó fogalmi meghatározást áttekinteni, csupán azokat a megközelítéseket tekintjük át, amelyeket a nemzetközi szervezetek használnak az innováció mérése során és megvizsgáljuk, hogy az állami támogatás és stratégiai tervezés során hogyan kezelhető az innováció fogalma, mely a pályázati kiírások feltételeinél nélkülözhetetlen.

Az innovációval kapcsolatos fogalmi meghatározások többféle megközelítést tartalmaznak. Egyrészt definiálják az innovációs folyamat végtermékét, magát az innovációt, mely lehet termék, vagy szolgáltatás, illetve eljárás, továbbá szervezeti és újabban az OSLO kézikönyv által is elismert marketing innováció.

Közgazdasági szempontból ezek két csoportra oszthatók: új termékek, eljárások létrehozása, vagy a meglévők javítása. Tehát a meglévő gazdasági folyamatokban, akár a hagyományos iparágakban is fontos szerepet játszik az innováció.

Az innováció lehet **befejezett, vagy folyamatban** lévő.

Az **újdonság** fogalma központi szerepet tölt be innováció vizsgálata során. Az innováció mérése szempontjából mérvadó OSLO kézikönyv korábban a fogalmat úgy használta, **mint valami újszerűt a világ, az ország, vagy a cég számára**. Azonban sok esetben **az ország**, melyben a cég innovációt végez, nem írhatja le megfelelően a versenykörnyezetet. Ezért az új kézikönyvben fogalomként az „**új a piacra**” fordulatot használják. A vállalati innovációs statisztika (OECD, EU) valamennyi kategóriát méri: a vállalati szinten jelentkező újdonságot, a piaci újdonságot, és kérdést tesz fel a világújdonságra vonatkozóan is. Az Európai Unió ugyanakkor előírta az innovációk közösségi piaci szinten való figyelését és mérését a támogatási rendszer alkalmazása során. (A CIS4 felmérés már alkalmazta.) Az újdonság mérése és megfigyelése, elbírálása tehát egy igen összetett és kiterjedt feladat, igen sokrétű piaci elemzést követelve meg.

Végül fontos kiemelni az **innováció és a K+F közötti kapcsolatot**, mely az innováció gyakorlati megítélésében újszerű változást eredményezett. Ezzel összefüggésben a mérés és tervezés szempontjából alkalmazott technológiai innováció kiszélesedett.

„Az OSLO kézikönyv legfőbb változása az **innováció fogalmának** szélesebb körű definiálása. **A termék- és eljárás-innováción túl, az innováció új meghatározása a marketing-innovációt és a szervezési-szervezeti innovációt is felöleli:**

Az innováció új, vagy jelentősen javított termék (áru vagy szolgáltatás) vagy eljárás, új marketing-módszer, vagy új szervezési-szervezeti módszer bevezetése az üzleti gyakorlatban, munkahelyi szervezetben, vagy a külső kapcsolatokban.

Figyelemreméltó változás a „**technológia**” szó **eltávolítása** a termék- és eljárás-innovációból. Ez nem a technológiai innováció fontosságának kisebbitését célozza, hanem nyitottabbá teszi a definíciót az **alacsonyabb K+F intenzitású cégek és a szolgáltató szektor befogadására.**”

A kézikönyv meghatározza az innováció egyes típusait, mely bővült az OSLO kézikönyv előző kiadása óta, de a vállalati gyakorlatban természetesen már tervezték és számoltak is az innováció valamennyi típusával.

A termék-innováció olyan áru vagy szolgáltatás bevezetése, amely – annak tulajdonságai és rendeltetése vonatkozásában – új, vagy jelentősen megújított. Ez magában foglalja a fejlesztésre vonatkozó részletes műszaki leírásokat, az összetevőket és anyagokat, a beépített szoftvert, a felhasználóbarát jelleget, vagy más funkcionális tulajdonságokat.

Az eljárás-innováció új, vagy jelentősen megújított termelési vagy szállítási módszer megvalósítása. Felöleli a technikában, a berendezésekben és/vagy a szoftverben bekövetkező jelentős változásokat.

A marketing-innováció olyan új marketing-módszerek alkalmazása, amelyek jelentős változást hoznak a terméktervezésben, a csomagolásban, a termék piacra hozásában, a termék reklámozásában, vagy az árképzésben.

A szervezési-szervezeti innováció új szervezési-szervezeti módszerek megvalósítását jelenti a cég üzleti gyakorlatában, a munka szervezésében, vagy a külső kapcsolatokban.

Az OSLO kézikönyv szerint az innovációs tevékenység meghatározása a következő, mely elvezet az innováció eredményéhez:

„mindazon tudományos, technológiai, szervezési, pénzügyi és kereskedelmi lépés, amely az innováció megvalósítását ténylegesen szándékolja, vagy irányítja.”

Ez a meghatározás az innováció folyamatának valamennyi tevékenységét felöleli, és benne a K+F tevékenység nem kötődik közvetlenül egy-egy speciális innovációhoz. Így a K+F nem önálló innovációs típus, ellentétben a korábbi kézikönyvekkel, de prioritása az innovációs folyamatban továbbra is megmaradt. Az innovációs folyamat támogatása szempontjából e fogalomkörbe tartozó tevékenységek költségei merülhetnek fel.

A **Európai Unió Versenyképességi és Innovációs Keretfeltétele** (CIP) az alábbi meghatározást alkalmazta:

„Az innováció olyan üzleti folyamat, amely összekapcsolódik az új termékekre, szolgáltatásokra és üzleti folyamatokra vonatkozó piaci lehetőségek kiaknázásával.”

Az Európai Unió az innovációs menedzsment szempontjából az alábbi meghatározást használta:

„Az innováció a tudás alkalmazásának folyamata, a termékek és szolgáltatások, valamint ezek piacainak megújítása és növelése, új eljárások alkalmazása a termelésben, az elosztásban és piaci munkában, a menedzsmentben, a szervezetekben és a munkafeltételekben, a munkaerő szakmai ismereteinek bővítése és megújítása” (EC. Innovation Management and the Knowledge-driven Economy, Brussels, 2004)

Az egyes definíciók ma már átfogóbban közelítik meg az innováció fogalmát, azonban a támogatáspolitikára számára túlságosan széles a spektrum és már az innováció kezdeti meghatározása óta tudjuk, hogy az innováció a sikeres piaci bevezetést is tartalmazza. Kérdéses, hogy az innovációs politika e széles spektrum közül mit vegyen figyelembe és mit érdemes támogatni, különösképpen a kis- és középvállalkozások esetében.

Éppen ezért az Európai Unió új K+F+I *támogatási keretfeltétele az indokolható támogatás oldaláról közelíti meg a kérdést. A támogatási stratégia szempontjából a Bizottság az innovációs folyamatot akadályozó tényezők útjában álló akadályok elhárítására helyezi a hangsúlyt.*

„....az innovációhoz nyújtott állami támogatást nem az innováció egy elvont definíciója alapján kell engedélyezni, hanem olyan mértékben, amennyiben az olyan konkrét tevékenységekhez kapcsolódik, amelyek egyértelműen az innováció útjában álló piaci hiányosságok orvoslására törekednek, és amelyek állami támogatásának előnyei valószínűleg ellensúlyozzák a versenyre és a kereskedelemre gyakorolt esetleges kedvezőtlen hatást.”

Melléklet 2. Az Európai Unió innováció támogatási állásfoglalásai és a hazai jogszabályok innovációs pályázatokat érintő változásai

Az pályázati rendszer során az alábbi EU Bizottsági és hazai jogszabályi változások veendőek figyelembe:

- **A K+F+I támogatási keretprogram** „A kutatáshoz, fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott állami támogatások közösségi keretrendszere” (2006/C 323/01, Bizottság);
- **A technológiai transzferre vonatkozó közlemény** „A kutatóintézmények és az ipar közötti tudásátadás hatékonyságának javítása Európában: a nyitott innováció felkarolása” című Bizottsági közlemény COM (2007) 182.;
- **A Bizottság 1998/2006/EK rendelete (2006. december 15.) a Szerződés 87. és 88. cikkének a „de minimis” támogatásokra való alkalmazásáról.**

A hazai jogszabályváltozások közül kiemelendő:

- **A 198/2005. (IX.25) Korm. rendelet** a közfinanszírozásban részesülő kutatás-fejlesztési és technológiai innovációs programok értékelése rendszerével és tartalmi követelményeiről;
- **146/2007. (VI. 26.) Korm. rendelet** a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap felhasználásainak szabályairól.

Az Európai Unió K+F+I támogatási keretprogramja

Ma már a Bizottság rendelkezik egy átfogó és minden részletében korszerűsített K+F+I támogatási keretfeltétellel, mely a Tagállamok és a Bizottság számára fontos iránymutatást ad az állami támogatási politika egységes kezelési rendszere vonatkozásában. A Kutatáshoz, fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott állami támogatások közösségi keretrendszere (2006/C 323/01, Bizottság) 2007. január 1.-jétől lépett hatályba és az év végéig adott lehetőséget a Tagállamok részére, hogy belső jogrendjükben szabályozzák a keretfeltételeket. A magyar jogalkotás a 146/2007. (VI. 26.) Korm. rendeletben szabályozta a Kutatási és Technológiai Innovációs Alapból nyújtott állami támogatások szabályairól szóló Európai Uniói szabály több részét.

A K+F+I keretprogram beépítése a hazai jogrendbe

Az Európai Bizottság K+F+I keretfeltételeinek alkalmazását a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap felhasználásainak szabályaira vonatkozó kormányrendelet módosítása során építették be a hazai jogrendszerbe (**146/2007. (VI. 26.) Korm. rendelet**).

A hazai jogi szabályozás fő jellemzője, hogy nagyon tömören és áttekinthetően vette át a K+F tevékenységre vonatkozó elveket és hasznosítható szabályokat, az innovációs elismervény (INNOCSEKK) szempontjából fontos szabályok kevésbé részletesen épültek be a szabályokba.

A hazai szabályokban eddig használt technológiai innováció kibővült az eljárási és szervezési innováció fogalmával:

„*Innováció*: magában foglalja a technológiai, az eljárási és a szervezési innovációt”.

A projekt fogalma a K+F feladat és a technológiai innováció oldaláról került meghatározásra:

„Projekt: meghatározott kutatás-fejlesztési feladat, technológiai innovációs folyamat végrehajtására irányuló tevékenység az abban érdekeltek által meghatározott terv alapján;”

Az innovációval kapcsolatos fogalmi rendszerek változását illetően a kormányrendelet átvette az EU keretfeltételek szabályozását az eljárás innovációra és a szervezési innovációra vonatkozóan. A szabály megállapítja, hogy mely tevékenységek támogathatók az eljárás vagy szervezési folyamat során.

Eljárás innováció: új vagy jelentős mértékben javított termelési vagy szolgáltatási módszer alkalmazása, ideértve a technikákban, felszerelésekben és/vagy szoftverekben eszközölt jelentős változtatásokat is.

Nem minősülnek eljárás innovációnak: kisebb változtatások vagy fejlesztések; a termelési vagy szolgáltatási képességek növelése olyan gyártási vagy logisztikai rendszerek hozzáadása révén, melyek nagyban hasonlítanak a már használatban lévőkhöz; egy eljárás használatának befejezése; az egyszerű tőkepótlás vagy tőkenövelés; a kizárólag az értékesítési árak megváltoztatásához köthető változások; az egyedi igényekhez igazítás; a rendes szezonális és ciklikus változások, valamint az új vagy jelentősen továbbfejlesztett termékekkel folytatott kereskedelem.

Szervezési innováció: új szervezési módszer alkalmazása a vállalkozás üzleti gyakorlatában, munkahelyi szervezetében vagy külső kapcsolataiban.

Az üzleti gyakorlatban, a munkahelyi szervezetben vagy külső kapcsolatban eszközölt olyan változtatások, amelyek a vállalkozáson belül már alkalmazott szervezési módszereken alapulnak. Továbbá, a vezetési stratégia megváltoztatása, a fúziók és felvásárlások, egy eljárás alkalmazásának beszüntetése, az egyszerű tőkepótlás vagy tőkenövelés, a kizárólag az értékesítési árak megváltoztatásához köthető változások, az egyedi igényekhez igazítás, a rendes szezonális és egyéb ciklikus változások, az új vagy jelentősen továbbfejlesztett termékekkel folytatott kereskedelem **nem minősül innovációnak.**

A kis- és középvállalkozásokat érintő rendelkezések

Kis- és középvállalkozások részére is nyújtható támogatás alapkutatáshoz, ipari kutatáshoz és kísérleti fejlesztéshez, műszaki megvalósíthatósági tanulmányok készítéséhez, szabadalmak és iparjogvédelmi jogok megszerzéséhez és érvényesítéséhez.

Az egyes projektekhez nyújtható, bármely támogatás támogatási intenzitása nem haladhatja meg az alábbi mértéket:

- Alapkutatás esetén 100%;
- Ipari kutatás esetén 60%;
- Kísérleti fejlesztés esetén 35%.

A felső határok az ipari kutatás esetében legfeljebb 75%-os támogatási intenzitásig, a kísérleti fejlesztés esetében pedig 50%-ig növelhető a következők szerint:

- Pest megyén és Budapesten kívül a maximális támogatási intenzitás 10 százalékponttal, Pest megyében vagy Budapesten a támogatási intenzitás 5 százalékponttal növelhető;
- Az Európai Közösség kutatás-fejlesztési keretprogramjához kapcsolódó programok esetében 15 százalékponttal növelhető;

- A maximális támogatási intenzitás 10 százalékponttal növelhető, abban az esetben...
 - *ha* két tagállamban, vagy a határokon átnyúló fejlesztés valósul meg;
 - *ha* a projekt egy társaság és egy állami kutatóintézet hatékony együttműködése nyomán jön létre, különösen a nemzeti K+F politikák összehangolása útján, abban az esetben, ha az állami kutatóintézet a projekt elszámolható költségeinek legalább 10%-át viseli, és jogosult közzétenni az eredményeket;
 - *ha* a projekt eredményeit műszaki és tudományos konferenciák révén széles körben terjesztik, vagy tudományos, műszaki folyóiratokban közzéteszik, nem veszélyeztetve ezzel a szellemi tulajdonjog megszerzését.
- Amennyiben egy projekt a K+F különböző szakaszait foglalja magában, a felmerülő elszámolható költségek alapján számított, megengedhető támogatási intenzitást a vonatkozó megengedhető támogatási intenzitások súlyozott átlaga alapján szükséges megállapítani.
- Együttműködésen alapuló projektek esetében az egyes kedvezményezetteknek nyújtott támogatás legmagasabb összege nem haladhatja meg az érintett kedvezményezettek részéről felmerülő elszámolható költségek alapján számított megengedett támogatási intenzitást.
- **Ipari kutatási tevékenységeket, illetve kísérleti fejlesztési tevékenységeket előkészítő megvalósíthatósági tanulmányok esetében a támogatási intenzitás nem haladhatja meg a 75%-ot.**
- **A szabadalmak és iparjogvédelmi jogok megszerzéséhez és érvényesítéséhez nyújtott támogatások esetében a támogatási intenzitás nem haladhatja meg a jogszabályban meghatározott mértéket (100, 60, és 35%) azzal, hogy ahhoz azt a támogatási intenzitást kell figyelembe venni, amely az érintett szabadalom vagy iparjogvédelmi oltalom tárgyához elsőként vezető kutatási tevékenységhez tartozik.**

Az elszámolható költségeket a Korm. rendelet az alábbiakat szabályozza:

A kis- és középvállalkozások **alapkutatási, ipari kutatási és kísérleti fejlesztési** célú támogatásai alkalmazásában elszámolható költségek a következők:

- Személyzeti költségek (kutatók, technikusok és egyéb kiegészítő személyzet a kutatási projektnél való alkalmazásuk mértékéig);
- A kutatási projekt mértékéig és időtartamára felhasznált eszközök és felszerelések költségei azzal, hogy amennyiben ezeket az eszközöket és felszereléseket a kutatási projektnél nem használják fel teljes élettartamukra, csak a kutatási projekt élettartamának megfelelő amortizációs költségek számolhatóak el;
- A kutatási projekt mértékéig és időtartamára igénybe vett épületek és földterület költségei azzal, hogy az épületek tekintetében csak a kutatási projekt élettartamának megfelelő amortizációs költségek számolhatóak el, továbbá a földterület esetében a kereskedelmi célú átruházás, illetve a ténylegesen felmerülő beruházási költségek elszámolhatóak.

Az innovációs szolgáltatások támogatásának szabályozása

A K+F tevékenységhez igénybe vehető szolgáltatásokat a Korm. rendelet az alábbiakat állapítja meg:

- „a projekt összes elszámolható költségeinek csak 70%-áig a kizárólag a kutatási tevékenységhez igénybe vett tanácsadás és egyenértékű szolgáltatások költségei, ideértve a kutatást, műszaki ismereteket és a külső forrásokból piaci áron megvásárolt, vagy licencia tárgyát képező szabadalmakat, amennyiben a tranzakciót gazdaságilag független felek között hajtották végre, és rosszhiszeműség nem állapítható meg;”

Elszámolhatók még: megvalósíthatósági tanulmányok, szabadalmak és iparjogvédelmi jogok megszerzése és érvényesítése.

A 146/2007. (VI. 26.) sz. Korm. rendelet kizárólag a vállalkozások saját (házon belüli) kutatás-fejlesztési projektjeinek megvalósításához felhasználható – külső cégektől igénybe vett – szolgáltatások projekten belüli arányát állapítja meg, annak legfelsőbb mértékét 70 %-ban határozza meg.

- Ipari kutatási tevékenységeket, illetve kísérleti fejlesztési tevékenységeket előkészítő **megvalósíthatósági tanulmányok** esetében a támogatási intenzitás nem haladhatja meg a 75%-ot a **szabadalom és iparjogvédelem esetében** 100-60-35%-ot (alap-ipari-kísérleti fejlesztés fázistól függően).

A megbízó vállalkozás koncepciójának, ötletének kidolgozását és akár a megvalósítását (K+F szolgáltatás, projektmenedzsment, munkaerő kölcsönzés stb.) is elvégezheti egy vagy több külső szervezet, kutatóintézet, technológiai transzfer intézmény. Erről, a támogatási rendszer működtetése szempontjából fontos szempontról a kormányrendelet nem intézkedik.

Az innovációs tanácsadó szolgáltatások és az innovációs támogató szolgáltatások az EU K+F+I keretfeltételekben az alábbiak szerint szerepelnek.

„Az **innovációs tanácsadó szolgáltatásokhoz** és az **innovációs támogató szolgáltatásokhoz** nyújtott támogatás az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontja értelmében a közös piaccal összeegyeztethető, ha valamennyi alábbi feltétel teljesül:

1. A kedvezményezett KKV;
2. A támogatás nem haladja meg kedvezményezettenként a 200.000 eurót bármely hároméves időszakban;
3. A **szolgáltató nemzeti vagy európai tanúsítvánnyal rendelkezik**. Ha a szolgáltató nem rendelkezik nemzeti, vagy európai tanúsítvánnyal, a támogatás nem fedezheti a támogatható költségek több mint 75 százalékát;
4. A kedvezményezettnek az állami támogatást a szolgáltatások piaci áron (vagy ha a szolgáltató non-profit szervezet, akkor az összköltséget és egy ésszerű haszonrészt tükröző áron) történő megvásárlására kell fordítaniuk.

Elszámolható költségek:

1. Az **innovációs tanácsadó szolgáltatások** tekintetében
 - vezetési tanácsadás;
 - technológiai segítségnyújtás;
 - technológiaátadási szolgáltatások;
 - képzés;

- szellemi tulajdonjogok megszerzésével, védelmével és kereskedelmével, valamint
- licencia-megállapodásokkal kapcsolatban nyújtott tanácsadás;
- a szabványok alkalmazásával kapcsolatban nyújtott tanácsadás;

2. az innovációs támogató szolgáltatások tekintetében

- irodai tér;
- adatbankok;
- műszaki könyvtárak;
- piackutatás;
- laboratóriumhasználat;
- a minőségi címkék alkalmazásával,
- minőségellenőrzéssel és -tanúsítással kapcsolatos szolgáltatások.

Ha a szolgáltató non-profit szervezet, a támogatás csökkentett ár – vagyis a fizetett ár és a piaci ár (illetve a teljes költséget és egy ésszerű haszonrészt tükröző ár) közötti különbség – formájában nyújtható. Ilyen esetben a tagállamoknak ki kell alakítaniuk egy rendszert, amely biztosítja az innovációs tanácsadó szolgáltatások és innovációs támogató szolgáltatások összköltsége, valamint a kedvezményezett által fizetett ár átláthatóságát annak érdekében, hogy a kapott támogatás mérhető és nyomon követhető legyen.”

A keretfeltételekben szereplő szolgáltatások körét a hazai jogi szabályozás nem vette át.

A „de minimis” szabály változása

A csekély mértékű állami támogatás szabályait a bizottság 2007. január 1.-jétől a 1998/2006/EK rendeletében (006. december 15.) módosította a Szerződés 87. és 88. cikkének a „de minimis” támogatásokra való alkalmazásáról szabály alapján. A vállalkozók számára könnyebbséget jelent a korábbi 100 ezer eurós értékhatár 200 ezer euróra történő felemelése.

Melléklet 3. A 2007. évi felmérés során kiküldött kérdőív

INNOCSEKK felmérés 2007.

Kitöltve bizalmas
Önkéntes adatszolgáltatás

KÉRDŐÍV

Az innováció-finanszírozás állami támogatásának nemzetközileg is elfogadott módszere a voucher (csekk) alapú támogatás, amely az előkészítés fázisában lévő projektek megvalósítását segíti elő. A Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal (NKTH) 2005. évben indította a Baross Gábor regionális innovációs fejlesztési programja keretében az INNOCSEKK pályázatát, a kutatásfejlesztési és innovációs projektek előkészítésének és megvalósításának elősegítése céljából.

Az NKTH értékelni kívánja az eddigi tapasztalatokat, és megbízta az Ipargazdasági Kutató és Tanácsadó Kft.-t az értékeléshez szükséges kutatás megszervezésével, illetve lebonyolításával. Ebben kérjük az Ön segítségét is.

A beérkezett vélemények, és tapasztalatok alapján határozza meg az NKTH a jövő év elejétől esetlegesen szükségessé váló korrekciók végrehajtását, továbbá hasznosításra kerülnek a vélemények a pályázat jövőbeni céljainak és lebonyolítási formáinak kialakításánál is.

Kérjük, az alábbi kérdések kitöltésével segítse elő a tapasztalatok feldolgozását, kiértékelését.

Bármilyen kérdés esetén felvilágosításért hívja a következő telefonszámot: 1/204-2970 / 206. mellék (Wolf Péter), vagy tegye fel kérdését e-mailben: ipargazd@t-online.hu

A kérdőívet kitöltő adatai:

A cég neve:	Címe:
A kitöltést végző személy neve:	Beosztása:
Telefonszáma:	E-mail címe:

A cég statisztikai kódja:

Létszám-kategóriája (fő): 0-9 10-49 (A megfelelő aláhúzendő.)

Kérjük, a kitöltött kérdőívet legkésőbb **2007. október 8-ig** küldje vissza a ipargazd@t-online.hu e-mail címre.

Kérdések

A kérdések döntő része igen/nem, vagy a megfelelő kategória megjelölésével (X) válaszolható meg, kivéve azt a néhány esetet, amikor a kérdésnél külön meg van jelölve a válaszadás módja. **A következő kérdések mindegyike az INNOCSEKK pályázati programban támogatott innovációs projektekre vonatkozik.**

1. Milyen típusú innováció valósul meg a támogatott innovációs projekt keretében?

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Innováció típusa	Megvalósította	Tervezi a megvalósítást
Új termék bevezetése		
Meglévő termék tulajdonságainak, értékesíthetőségének javítása		
Új szolgáltatás bevezetése		
Meglévő szolgáltatás színvonalának emelése		
Új eljárás bevezetése		
Meglévő eljárás színvonalának emelése		
Szervezeti innováció		
Marketing innováció		

2. Az innovációs projekt eddigi fázisai során készült-e már üzleti terv?

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Igen	
Nem	

3. Kapcsolatba lépett-e új partnerrel az innovációs projekt továbbvitelét illetően, a technológia, vagy a megoldás alapvető működőképességének biztosítása érdekében?

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Igen	
Nem	

4. Kapcsolatba lépett-e új partnerrel az innováció piacra vitelének megalapozása érdekében?

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Igen	
Nem	

5. Az innovációs projekt...

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Viszonylag független a vállalkozás alaptevékenységeitől, önálló projektnek tekinthető	
A cég egyik fő tevékenységéhez kapcsolódik	
Nem megállapítható / nem tudja	

6. **Van-e belső és/vagy külső munkatársakból álló projektcsapat az innováció megvalósítására?**

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Igen csak „belső”	
Igen, „külső” is	
Nincsen	

7. **Van-e olyan, más vállalkozás / szervezet által tulajdonolt eszköz, amelyet az innovációs folyamatban fel tudott, vagy jelenleg is tud használni?**

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Igen	
Nem	

8. **A projekt eredményeként megvalósuló innováció milyen jellegű hasznosítását tervezi? (Jövőbeni tervekre vonatkozó kérdés)**

(Több válasz is bejelölhető)

A vállalkozás által létrejött termék / stb. önállóan a piacra kerül	
Stratégiai partner(-ek) viszi(k) piacra	
Stratégiai partner termékeibe (folyamataiba, stb.) épül be	
Értékesíti a céget, illetve tulajdonrészét	
Értékesíti az invenciót, illetve „tulajdonrészét”	
Egyéb	
Nem tudja	

9. **Az innovációs folyamat folytatásához szükséges további forrásigénye az elmúlt egy évben:**

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Nőtt	
Csökkent	
Nem változott érdemben	

10. **Kipróbált már az innováció működőképessége „laboratóriumi” körülmények között?**

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Igen	
Nem	

11. **Kipróbált már az innováció működőképessége piaci körülmények között? (Egy, vagy több vállalkozás megvásárolta és/vagy fogyasztóknak értékesítésre került)**

(Jelölje meg a megfelelő kategóriát: X-el)

Igen	
Nem	

12. Az innovációs folyamatban soron következő további feladatok rögzítésre kerültek-e?

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Igen	
Nem	

13. Az innovációs projekt folytatását illetően, több lehetőséget is előkészítettek-e?

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Igen	
Nem	

14. Marketing jellegű tevékenységet végzett-e már, vett-e igénybe ilyen jellegű szolgáltatást az innovációs projekthez kapcsolódóan? (Több válasz is bejelölhető)

Az innováció piaci működőképességével kapcsolatos marketingkutató	
Az innováció piaci bevezetésével kapcsolatos marketingkutató	
Nem volt ilyen kutatás, hasonló jellegű tevékenység	

15. Meghatározható-e, hogy kik az innováció felhasználói (ha majd piacra kerül)?

(Több válasz is bejelölhető)

Az innováció közvetlenül fogyasztókhöz jut el	
Az innovációt egy (néhány) cég hasznosítja, általa jut el a fogyasztók széles köréhez	
Az innováció közvetlenül, és nagy számú üzleti felhasználóhoz jut el	
Az innovációt egy (néhány) cég hasznosítja, általa jut el az üzleti felhasználók széles köréhez	
Az innovációt igazgatási szervezet hasznosítja (önkormányzat, főhatóság)	
Nem meghatározható	
Még nem eldöntött	

16. Hogyan működik majd a piacon az innováció, a közvetlen felhasználóknál (akik az innovációt a vállalkozástól megvásárolják)?

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Közvetlenül a fogyasztók vásárolják meg	
A közvetlen felhasználó alapfolyamataihoz / termékéhez / szolgáltatásához különösebb ráfordítás nélkül illeszthető	
A közvetlen felhasználóktól befektetést, fejlesztést követel meg, amely megtérül a számukra:	
Nem megállapítható	

17. **Láthatóak-e a keretei annak, hogy az innovációt kik és milyen formában viszik a piacra, és hogy a piacra vitel során milyen üzleti együttműködés alakul ki vállalkozások között?**

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Igen	
Nem	

18. **Nevezzen meg az innovációs projekt sikerét fenyegető piaci kockázatokat, értékelje azok jelentőségét 1-5 közötti osztályzattal.** (Címszavakban, felsorolásszerűen)

Piaci kockázat megnevezése	A kockázat jelentőségének értékelése
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

19. **Nevezzen meg az innováció megvalósulását érintő technológiai kockázatokat, értékelje azok jelentőségét 1-5 közötti osztályzattal.** (Címszavakban, felsorolásszerűen)

Technológiai kockázat megnevezése	A kockázat jelentőségének értékelése
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

20. **Az innovációs projekttel kapcsolatos kockázatokat hogyan látja, elsősorban:**

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Technológiai jellegűek	
Üzleti jellegűek	
Nem tudja	

21. **A támogatás elnyerése óta, megítélése szerint, az innováció megvalósulását érintő, számba vett kockázatok...**

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Nöttek	
Csökkentek	
Nem változtak	
Nem tudja	

22. Ki volt az innovációs projekt „ötletgazdája”

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Tulajdonos	
Felsővezető	
Középvezető/alkalmazott	
Külső partner	
Nem tudja	

23. Ki irányítja, koordinálja jelenleg az innovációs folyamatot?

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Tulajdonos	
Felső / középvezető	
Alkalmazott	
Külső partner	
Nem tudja	

24. Van-e a szponzor (értékláncbeli partner), olyan vállalkozás, amely figyelemmel kíséri, esetleg támogatja (információkkal, eszközökkel, finanszírozással) a számára esetlegesen értékes innovációs projektet? (Több válasz is bejelölhető)

Igen – érdeklődik	
Igen – támogatja	
Alkalmi kapcsolatfelvétel	
Nincsen	
Nem tudja megítélni	

25. A támogatással igénybevett szolgáltatás(ok) típusa:

(Több válasz is bejelölhető)

Technológiához kapcsolódó szolgáltatás	
Üzleti jellegű szolgáltatást	
Üzleti jellegű szolgáltatás, a szolgáltató érdeklődik a további részvétel iránt	
A szolgáltató menedzseli az innovációs folyamatot (vagy egy részét)	
Nem tudja	

26. A szolgáltatást nyújtó(k) háttere:

(Több válasz is bejelölhető)

Non-profit	
Versenyszféra	

27. A vállalkozás kapcsolata a szolgáltatóval, akitől a támogatott szolgáltatást igénybe vette:

(Több válasz is bejelölhető)

Eseti	
Időszakos	
Folyamatos	

28. Milyen eszközt szükséges még beszereznie az innovációs folyamat folytatásához?

(Több válasz is bejelölhető)

Technológiát, önmagában is innovációs értékű megoldást	
Felszerelést, berendezést, gépet, a fejlesztés szempontjából kritikus értékű eszközt	
Felszerelést, gépet, egyéb a piaci terjesztéshez szükséges eszközt	
Nem tudja, tervezi felmérni	
Nem tudja, nem tervezi felmérni	

29. Az innovációs folyamatban aktuális feladatok, és szükséges erőforrások megjelölése fontosságuk szerint 1-5 értékeléssel.

(Mennyire fontos az innovációs folyamatban az adott „erőforrás”, milyen feladatokhoz tudja kapcsolni

– néhány kulcsszó megadásával jelezze)

Erőforrás	fontosság	aktuális feladatok, amelyekhez szükséges
Menedzsment / tulajdonos ideje		
Technológia (pl. eszköz) / technológiai jellegű információk		
Piaci információk		
Az információk elemzéséhez és értékeléséhez szükséges kompetencia		
Egyéb:		

30. Az innovációs folyamatban számol-e alternatív hasznosítási lehetőségekkel?

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Igen	
Nem	
Nem tudja	

31. Milyen pénzügyi forrásokat tervez még felhasználni (fontossági 1-5)?

(Jelölje meg a megfelelő kategóriát a fontossági érték megadásával, több válasz is bejelölhető)

Saját erő	
Tulajdonrész értékesítése	
Banki, vagy más hitel	
Pályázati források	
Egyéb:	
Nem tudja	

A kérdőív további részében kérjük, hogy válaszoljon meg néhány, a vállalkozás általános helyzetével kapcsolatos kérdést:

32. A vállalkozás általános beruházási aktivitása nőtt az elmúlt 1 évben?

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Igen	
Nem	

33. Forrásbevonás történt, a vállalkozás általános működéséhez kapcsolódóan az elmúlt 1 év során?

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Igen	
Nem	

34. Jövedelmezőség hogyan változott az elmúlt 1 év során?

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Nőtt	
Nem változott	
Romlott	

35. Üzleti kapcsolatok száma bővült az elmúlt 2 év során?

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Igen	
Nem	
Csökken	

36. Stratégiai partnerség egy (vagy több céggel) kialakult az elmúlt 2 évben

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Igen	
Nem	
Megszűnt	

37. Új piaci szegmensekben megjelent a vállalkozás az elmúlt 2 évben?

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Igen	
Nem	
Kivonult	

38. Új piacokon (földrajzi értelemben) megjelent a vállalkozás az elmúlt 2 évben?

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Igen	
Nem	
Kivonult	

39. Alkalmazotti létszám hogyan változott az elmúlt 2 évben?

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Növekedett	
Csökkent	
Változatlan	

40. Menedzsment változásai az elmúlt 2 évben:

(Tegyen x-et a megfelelő válaszhoz)

Növekedett a vállalkozás vezetői beosztású munkatársainak a száma	
Nem változott	
Csökkent	

41. Kérem, írja le az INNOCSEKK Program fejlesztésével kapcsolatos további javaslatait!

JAVASLAT:

Kérjük, a kitöltött kérdőívet legkésőbb **2007. október 8-ig** küldje vissza a ipargazd@t-online.hu e-mail címre.

Köszönjük szíves együttműködését!

Melléklet 4. A 2006. évi, szolgáltatásokra vonatkozó felmérés kérdőíve

INNOCSEKK felmérés 2006

Kitöltve bizalmas
Nem kötelező interjú

KÉRDŐÍV

Kérjük figyelmesen olvassa el mielőtt kitölti a kérdőívet!

A kérdőív célja:

A Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal az elmúlt évben indította a Baross Gábor regionális innovációs fejlesztési programja keretében az INNOCSEKK pályázatát, a kutatásfejlesztési és innovációs projektek előkészítésének és megvalósításának elősegítése céljából. A program félidejéhez érkezett, ezért az NKTH vezetése előzetesen értékelni kívánja az eddigi tapasztalatokat, melyhez kérjük az Ön segítségét is.

A beérkezett vélemények és tapasztalatok alapján határozzuk meg a jövő év elejétől esetlegesen szükségessé váló korrekciók végrehajtását és hasznosítjuk a véleményeket a pályázat jövőbeni céljainak és lebonyolítási formáinak kialakításánál.

Az innováció-finanszírozás állami támogatásának nemzetközileg is elfogadott módszere a voucher (csekk) alapú támogatás, amely az előkészítés fázisában lévő projektek megvalósítását segíti elő. Az értékelést mind a szolgáltatást igénybe vevők, mind a szolgáltatást nyújtók oldaláról szeretnénk elvégezni. A felvetett kérdések azonosak, ily módon lehetőség nyílik, hogy az egyes kérdések vizsgálatát mind a kereslet, mind a kínálat oldaláról értékelhetjük. Az alábbi kérdések önkéntes kitöltésével kérjük, hogy segítse elő a tapasztalatok feldolgozását, kiértékelését.

Ki töltsse ki a kérdőívet: a cég/intézmény vezetője

Kitöltési támogatás: Bármilyen kérdés esetén felvilágosításért hívja a következő telefonszámot: 484 2597 (dr. Peredy Zoltán) vagy 484 2547 (Barkó József)

A kérdőívet kitöltő adatai:

A cég/intézmény neve:	Címe:
A kitöltést végző személy neve:	Beosztása:
Telefonszáma:	E-mail címe:

A cég/intézmény statisztikai kódja:

Létszám kategóriája 0-9 10 -49 50 -150 150-250 (A megfelelő aláhúzendó)

Innovációs szolgáltatást Igénybe vevő Szolgáltatást nyújtó (A megfelelő aláhúzendó)

Kérdések

1. Honnan értesült az Innocsekkról, mint pályázati lehetőségről?

(Kérem húzza alá a megfelelő választ)

- a) Regionális Innovációs Ügynökség
- b) NKTH vagy a KPI honlapja
- c) Országos vagy regionális újságból
- d) Egyéb, és pedig:.....

2. Hogyan befolyásolta INNOCSEKK innovációs szolgáltatás üzleti ötletének megvalósítását ?

(Kérem jelölje be X-el az 1-től 5-ig terjedő skálán , ahol az 1. Nem befolyásolta, az 5. pedig jelentősen befolyásolta)

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

3. Milyen típusú innovációt kíván megvalósítani vagy valósított meg ?

(Kérem jelölje X-el a megfelelő rubrikákat)

Innováció típusa	Megvalósította	Tervezi a megvalósítást
Új termék bevezetése		
Új szolgáltatás bevezetése		
Új eljárás bevezetése		
Szervezeti innováció		
Marketing innováció		
Meglévő termék tulajdonságainak, értékesíthetőségének javítása		
Meglévő szolgáltatás színvonalának javítása		
Meglévő eljárás technológiai színvonalának javítása		

4 Kérem, hogy rangsorolja egy 1-től 15-ig terjedő skálán az INNOCSEKK program keretében meghirdetett szolgáltatásokat.

(Jelölje 1-el a projektje megvalósítása szempontjából a legfontosabb és 15-el a legkevésbé fontos szolgáltatást)

Szolgáltatás betűjele	Szolgáltatás megnevezése	Rangsor
A	Szellemi termék beszerzése	
B	K+F szolgáltatás	
C	Inkubációs szolgáltatás	
D	Prototípus elkészítése	
E	Projektmenedzsment	
F	Innovációs marketing	
G	Megvalósíthatósági tanulmány	
H	Piacutatás, piacfelmérés	
I	Marketing tanulmány	
J	Technológiai tanácsadás	

K	Ipari és szerzői jogvédelem	
L	Vállalati menedzsment	
M	Termelékenység tanácsadás	
N	Újdonságvizsgálat	
O	Hazai szabadalmi, védjegy, használati és formatervezési mintaoltalmi bejelentés	

Kérem, hogy az 1-es és a 15-ös rangsorolásút indokolja meg!

Indoklás:.....

5. Hogyan értékeli a meghirdetett innovációs szolgáltatásoknál az igénybevehető források mértékét? (Az egyes szolgáltatások és az meghirdetett támogatási keretösszeg a mellékletben megtalálhatók)

Szolgáltatás megnevezése	Nem megfelelő	Megfelelő	Javaslat
Szellemi termék beszerzése			
K+F szolgáltatás			
Inkubációs szolgáltatás			
Prototípus elkészítése			
Projektmenedzsment			
Innovációs marketing			
Megvalósíthatósági tanulmány			
Piackutatás, piacfelismerés			
Marketing tanulmány			
Technológiai tanácsadás			
Ipari és szerzői jogvédelem			
Vállalati menedzsment			
Termelékenység tanácsadás			
Újdonságvizsgálat			
Hazai szabadalmi, védjegy, használati és formatervezési mintaoltalmi bejelentés			

6. Elegendőnek tartja a jelenlegi támogatott innovációs szolgáltatások körét?
(Kérem, húzza alá a megfelelő választ)

- a) IGEN
- b) NEM
- c) NEM TUDOM

Nem válasz esetén fejtse ki javaslatát, elképzelését, véleményét további szolgáltatási új formákra vonatkozóan.

JAVASLAT:.....

7. Az Ön által igénybevett szolgáltatásokon túlmenően, mely további szolgáltatások lennének Önnek fontosak az elkövetkező 1-2 éven belül, amelyekért akár fizetni is hajlandó lenne, amennyiben erre lenne elegendő saját forrása?

(Kérem, hogy jelöljön meg X-el néhányat)

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O

8. Hogyan tudta hasznosítani az Ön által igénybevett szolgáltatást projektje megvalósítása során?

(Kérem jelölje be X-el az 1-től 5-ig terjedő skálán , ahol az 1. Egyáltalán nem 5. teljes mértékben)

1	2	3	4	5
----------	----------	----------	----------	----------

9. Amennyiben Ön vállalkozó, a szolgáltatóval való tárgyaláshoz igénybe venné e a Regionális Innovációs Ügynökség térítésmentes segítségét?

(Kérem húzza alá a megfelelő választ)

- a) **IGEN**
- b) **NEM**
- c) **NEM TUDOM**

10. A Regionális Innovációs Ügynökségnél milyen további szolgáltatást venne igénybe?

(Kérem, húzza alá a megfelelő választ)

- a) Partnerkeresés
- b) Képzés, tréningek
- c) Pályázatelőkészítés, pályázati tanácsadás
- d) Egyéb, éspedig:.....

11. Amennyiben ön vállalkozó, kérem jelölje meg, hogy mely szervezetektől vette igénybe azt szolgáltatást, amelyre Önnek szüksége volt. Mennyire volt elégedett a nyújtott szolgáltatás minőségével?

(Kérem, hogy ezt egy 1-től 10-ig terjedő skálán jelölje, ahol az 1. az egyáltalán nem megfelelő, a 10-es pedig a teljes mértékben megfelelő és teljes elégedettséget jelent)

Szolgáltató típusa	Kitől vette igénybe a szolgáltatást	Elégedettség mértéke
Egyetemek, főiskolák		
Hídképző szervezetek		
Innovációs szolgáltató vállalatok		
Egyéb:.....		

Megjegyzés, javaslatok:

.....
.....
.....
.....
.....

12. Egyéb további javaslatok az INNOCSEKK Program fejlesztésével kapcsolatosan.

.....
.....
.....
.....
.....